Az Európai Unió
Hivatalos Lapja

C 374

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

64. évfolyam

2021. szeptember 16.

Tartalom

I *Állásfoglalások, ajánlások és vélemények*

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 562. plenáris ülése – Interactio, 2021. 07. 07. – 2021. 07. 08.

2021/C 374/01 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Intermodális szállítás és multimodális logisztika – a közlekedési módok kiegészítő jellege a környezetbarátabb közlekedés terén [saját kezdeményezésű vélemény] . . . 1

2021/C 374/02 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - A digitalizáció által kínált gazdasági és társadalmi lehetőségek kiaknázása és a gazdaság, különösen a kkv-k digitális átalakulásának javítása, különös tekintettel az ember- és adatközpontú mesterséges intelligenciára (Feltáró vélemény) . . . 6

2021/C 374/03 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A mindenki számára elérhető digitalizáció inkluzivitásának, biztonságának és megbízhatóságának javítása (feltáró vélemény) . . . 11

2021/C 374/04 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Felnőttoktatás (feltáró vélemény a szlovén elnökség felkérésére) . . . 16

III *Előkészítő jogi aktusok*

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 562. plenáris ülése – Interactio, 2021. 07. 07. – 2021. 07. 08.

2021/C 374/05 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja *(COM(2021) 118 final)* . . . 22

2021/C 374/06 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról (roaming) (átdolgozás) *(COM(2021) 85 final – 2021/0045 (COD))* . . . 28

HU

2021/C 374/07 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a NextGenerationEU új finanszírozási stratégiájáról *(COM(2021) 250 final)* 33

2021/C 374/08 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására *(COM(2021)102 final)* 38

2021/C 374/09 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossággal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021-2030) *(COM(2021) 101 final)* 50

2021/C 374/10 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Javaslat tanácsi ajánlásra az európai gyermekgarancia létrehozásáról *(COM(2021) 137 final)* - A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU gyermekjogi stratégiája *(COM(2021) 142 final)* 58

2021/C 374/11 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A polgári, a védelmi és az űripar közötti szinergiákra vonatkozó cselekvési terv *(COM(2021) 70 final)* 66

2021/C 374/12 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A kereskedelempolitika felülvizsgálata – Nyitott, fenntartható és határozott kereskedelempolitika *(COM(2021) 66 final)* 73

2021/C 374/13 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Megújított partnerség a déli szomszédsággal – Új program a földközi-tengeri térség számára *(JOIN/2021/2 final)* 79

2021/C 374/14 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye — A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása – Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia *(COM(2021) 82 final)* 84

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 562. PLENÁRIS ÜLÉSE – INTERACTIO, 2021. 07. 07. – 2021. 07. 08.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Intermodális szállítás és multimodális logisztika – a közlekedési módok kiegészítő jellege a környezetbarátabb közlekedés terén

[saját kezdeményezésű vélemény]

(2021/C 374/01)

Előadó: **Stefan BACK**

Közgyűlési határozat:	2021.3.25.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése
	saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.24.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	230/0/6

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Hatékony és fenntartható multimodális szállítás és logisztika fejlesztésére hosszú távon életképes megoldás csak akkor érhető el, ha kezeljük azokat a problémákat, amelyek a multimodális szállítást az unimodális közúti szállításnál drágábbá, lassabbá és kevésbé megbízhatóvá teszik. A megoldás nem alapulhat pénzügyi ösztönzőkön vagy szabályozási támogatáson.

1.2. Egy ilyen megközelítés szabályozási szempontból is erőforrás-hatékony lenne, mivel nem lenne szükség külön szabályozási keretre.

1.3. A multimodális szállítás javítása érdekében az EGSZB a műszaki innováción és a versenyképességi problémák megoldásán túl a külső költségek teljes internalizálását javasolja valamennyi szállítási mód esetében az egyenlő versenyfeltételek megteremtése céljából. Az EGSZB komoly intézkedéseket sürget az egyedi kocsirakományú szállítás európai rendszerének megőrzését vagy újraindítását, a stratégiai infrastruktúra (pl. kikötők) vasúti megoldásokkal való összekapcsolását, az iparvágányokba történő beruházásokat, valamint a nagy logisztikai vállalatok forgalmuk modális átalakításába való bevonását illetően.

1.4. A szállítási módok közötti tisztességes verseny biztosítása céljából az EGSZB azt ajánlja, hogy valamennyi szállítási mód társadalmilag példamutató magatartást tanúsítson a színvonalas közlekedési szolgáltatások, a jó minőségű munkahelyek és a jó szociális feltételek biztosítása érdekében, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek valamennyi piaci szereplő számára.

1.5. A multimodális szállítással kapcsolatos jelenlegi problémák között az átrakodási műveletek miatti többletköltségek és a további tranzakciós költségek mellett vannak olyan hátrányok is, mint a hosszú szállítási határidők, az összetettség, a nagyobb kockázat és a kisebb megbízhatóság, ami megnehezíti a multimodalitás elterjedését.

1.6. Ezért olyan intézkedésekre van szükség, amelyek önmagukban versenyképessé teszik a multimodális árufuvarozást, és az egyetlen szállítási módot alkalmazó (unimodális) szállítással azonos költségek mellett hatékony és zökkenőmentes multimodális áruszállítást valósítanak meg.

1.7. A vasútnak jobban kell alkalmazkodnia a nyitott piaci környezethez, és orvosolnia kell a pontosság, a megbízhatóság, a kiszámíthatóság és a rugalmasság hiánya miatt felmerülő problémákat, amelyek negatív hatással vannak a vasúti közlekedést érintő multimodális megoldásokra.

1.8. A belvízi szállítást illetően a jelek szerint javítani kell a határon átnyúló szállítási kapacitást.-

1.9. A megfelelő terminálinfrastruktúra megléte alapvető fontosságú az intermodalitás sikeréhez. Az erőforrás-hatékonyság érdekében a tagállamoknak készen kell állniuk arra is, hogy együttműködjenek a határ menti régiók terminálinfrastruktúrájának tervezésében. A teminalok közötti távolságot a kereslethez, a hálózat sűrűségéhez és egyéb helyi körülményekhez kell igazítani.

1.10. Az államadóssággal kapcsolatban az EGSZB azt ajánlja, hogy az intermodális infrastruktúrába történő közberuházásokat a Covid19-válságon túl is mentesítsék a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezései alól.

1.11. A multimodalitás megfelelő működéséhez fontos biztosítani, hogy következetesek legyenek például a veszélyes áruk kezelésére vonatkozó szabályozások a különböző szállítási módok között, illetve megoldottak legyenek azok a szabályozási és gyakorlati kérdések, amelyek nehézségeket okozhatnak a szállítási módok közötti kapcsolódási pontokon vagy a tagállamok közötti szállításban.

1.12. Számos, az intermodális szállítást akadályozó probléma megoldható intelligens digitális megoldásokkal, például nyomonkövetési és lokalizációs lehetőségek és más digitális eljárások segítségével, amelyek hatékonyabbá tehetik a multimodális szállítási forgalom irányítását.

1.13. Az elektronikus áruszállítási információkról szóló (EU) 2020/1056 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([1]) 2024 augusztusától megkönnyíti a szabályozási információk cseréjét az üzemeltetők és a hatóságok között a digitális platformokon, és javítja az intermodális szállítás forgalmát.

1.14. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az intermodális szállításra vonatkozó szabályozási keret közelgő felülvizsgálatának kidolgozása során vegye figyelembe a fenti javaslatokat, és tegye lehetővé, hogy a multimodális szállítás külön támogató intézkedések nélkül is teljes mértékben betölthesse szerepét a szállítási rendszerben.

2. **Háttér**

2.1. Az Európai Bizottság fenntartható és intelligens mobilitási stratégiáról szóló közleménye (COM(2020) 789) rámutat arra, hogy az európai teherszállítás környezetbarátabbá tételének támogatása érdekében az intermodális szállítás meglévő keretét jelentősen át kell alakítani, és azt hatékony eszközzé kell formálni. Külön kiemeli, hogy felül kell vizsgálni a szabályozási keretet, beleértve a kombinált szállításról szóló 92/106/EGK tanácsi irányelvet ([2]) (a továbbiakban: az irányelv), valamint azt a lehetőséget, hogy mind a műveletek, mind az infrastruktúra tekintetében gazdasági ösztönzőket vezessenek be. Ezeknek az ösztönzőknek a kibocsátások nyomon követésén kell alapulniuk.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1056 rendelete (2020. július 15.) az elektronikus áruszállítási információkról (HL L 249., 2020.7.31., 33. o.).

([2]) A Tanács 92/106/EGK irányelve (1992. december 7.) a tagállamok közötti, bizonyos típusú vegyes áruszállításra vonatkozó közös szabályok megállapításáról (HL L 368., 1992.12.17., 38. o.).

2.2. A fenntartható és intelligens mobilitási stratégia központi eleme az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának 2050-ig történő 90 %-os csökkentése. A multimodális szállítás fontos szerepet játszik a stratégiában, amelynek célja a szállítási módok környezetvédelmi szempontból optimalizált kölcsönhatásának biztosítása, beleértve a közúti fuvarozás túlsúlyának csökkentését.

2.3. A fenntartható és intelligens mobilitási stratégia hangsúlyozza továbbá a multimodális logisztika fontosságát, többek között a városi területeken, és kiemeli, hogy hatékony tervezésre van szükség az üresjáratok elkerülése érdekében, és hogy a teherszállítást be kell vonni a városi mobilitás tervezésébe.

2.4. A stratégia rámutat emellett az átrakodási infrastruktúra – többek között a szárazföldi multimodális terminálok – hiányának problémájára, valamint arra, hogy javítani kell az átrakodási technológiákat, ideértve a multimodális adatcserét és az intelligens forgalomirányítási rendszereket valamennyi szállítási módban. Az Európai Bizottság e problémák megoldása érdekében forrásokat kíván rendelkezésre bocsátani és szakpolitikákat elindítani, többek között a kutatás és az innováció területén. A vasútra vonatkozó állami támogatási szabályok is hasznosak lehetnek e tekintetben.

2.5. A fenntartható és intelligens mobilitási stratégiát kísérő cselekvési tervben az Európai Bizottság 2022-ra tervezi az intermodális szállításra vonatkozó szabályozási keret, többek között az irányelv felülvizsgálatát.

2.6. Egy 2017-es javaslatban (COM(2017) 648) az Európai Bizottság módosításokat javasolt az irányelvhez, amelyek kiemelik, hogy javítani kell a tagállamok közötti koordinációt az intermodális terminálok építése és a különböző adminisztratív egyszerűsítések tekintetében, ugyanakkor elő kell mozdítani a piacra jutásra vonatkozó célzott szabályokat is magában foglaló megközelítést, különös tekintettel a közúti szállítási szakaszra. A jogalkotási folyamat során jelentős változtatásokat végeztek a javaslaton, ezért az Európai Bizottság úgy döntött, hogy visszavonja azt.

2.7. Az (EU) 2020/1055 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([3]) azonban, amely az 1072/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet ([4]) módosította, a tagállamok lehetőséget kaptak arra, hogy eltérjenek a közúti szállítási szakaszhoz való piacra jutásra vonatkozó célzott szabályoktól, és a kabotázsra vonatkozó általános szabályokat alkalmazzák.

3. **Általános megjegyzések**

3.1. Hatékony és fenntartható multimodális szállítás és logisztika fejlesztésére hosszú távon életképes megoldás csak akkor érhető el, ha kezeljük azokat a problémákat, amelyek a multimodális szállítást az unimodális közúti szállításnál drágábbá, lassabbá és kevésbé megbízhatóvá teszik. A megoldás nem alapulhat pénzügyi ösztönzőkön vagy szabályozási támogatáson.

3.2. Ez a fajta megközelítés lehetővé tenné a kombinált vagy multimodális szállítást meghatározó bonyolult szabályok mellőzését is, és biztosítaná, hogy az üzemeltetők pénzügyi támogatásra legyenek jogosultak vagy egyedi piacra jutási szabályok vonatkozzanak rájuk. Ezért szabályozási szempontból is erőforrás-hatékony lenne.

3.3. A multimodális szállítás javítása érdekében az EGSZB a műszaki innováción és a versenyképességi megoldáson túl a külső költségek teljes internalizálását javasolja valamennyi szállítási mód esetében az egyenlő versenyfeltételek megteremtése céljából. Az EGSZB komoly intézkedéseket sürget az egyedi kocsirakományú szállítás európai rendszerének megőrzését vagy újraindítását, a stratégiai infrastruktúra (pl. kikötők) vasúti megoldásokkal való összekapcsolását, az iparvágányokba történő beruházásokat, valamint a nagy logisztikai vállalatok forgalmuk modális átalakításába való bevonását illetően.

3.4. A szállítási módok közötti tisztességes verseny biztosítása céljából az EGSZB azt ajánlja, hogy valamennyi szállítási mód társadalmilag példamutató magatartást tanúsítson a színvonalas közlekedési szolgáltatások, a jó minőségű munkahelyek és a jó szociális feltételek biztosítása érdekében, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek valamennyi piaci szereplő számára.

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1055 rendelete (2020. július 15.) az 1071/2009/EK rendeletnek, az 1072/2009/EK rendeletnek és az 1024/2012/EU rendeletnek a közúti fuvarozási ágazati fejleményekre tekintettel történő módosításáról (HL L 249., 2020.7.31., 17. o.).

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács 1072/2009/EK rendelete (2009. október 21.) a nemzetközi közúti árufuvarozási piachoz való hozzáférés közös szabályairól (HL L 300., 2009.11.14., 72. o.).

3.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a képzett és motivált munkavállalók, valamint a jó munkakörülmények a multimodális szállítás sikeres fejlődésének fontos előfeltételei. Az EGSZB a kiküldetési szabályok felülvizsgálatát kéri, hogy azok figyelembe vegyék a rendkívül mobil vasúti személyzet helyzetét. Az EGSZB emellett egyszerű, világos és ellenőrizhető szabályokat és a megfelelés figyelemmel kísérésére szolgáló megfelelő rendszert javasol annak érdekében, hogy az egészséget és a tisztességes versenyt szem előtt tartva minden közlekedési dolgozó számára tisztességes munkafeltételeket (képzés, munkaidő és pihenőidő, nyelvi szint, fizetés, munkahelyi egészségvédelem és biztonság, korszerű tisztálkodási lehetőségek, megfelelő éjszakai szállás stb.) lehessen biztosítani.

3.6. A multimodális szállítással kapcsolatos problémák között tartjuk számon – az átrakodási műveletek miatti többletköltségek és a további tranzakciós költségek mellett – a hosszú szállítási határidőt, az összetettséget, a nagyobb kockázatot és a kisebb megbízhatóságot, melyek megnehezítik a multimodalitás elterjedését.

3.7. Egy nemrégiben készült tanulmány ([5]) rámutat az unimodális (csak közúti) és intermodális megoldások közötti jelentős költségkülönbségre. A többletköltségek a multimodális szállítás megszervezésével járó többletmunkából (szállítmányonként 50–100 EUR), a hosszabb (4–120 órás), átlagosan 25 órás szállítási időkből, szállítmányonként 75–100 EUR többletköltségből és a harmonizált dokumentációs eljárások hiányából erednek, ami szállítmányonként 5–150 EUR veszteséget okoz.

3.8. A tanulmány mindazonáltal arra a következtetésre jut, hogy a pénzügyi megtérülési szint nagy távolságokon valósul meg, a támogatási intézkedéseket nem számítva a megtérülési küszöb vasúton/közúton 595 km, belvízi utak/közutak esetében 266 km, rövid távú tengeri szállítás/közút esetén pedig 736 km.

3.9. A tanulmány különösen sajnálatosnak tartja a nyomonkövethetőséghez és visszakereshetőséghez szükséges eszközök gyakori hiányát, és hogy az elektronikus dokumentumok egyáltalán nem használhatók.

3.10. Az irányelvre vonatkozó 2017. évi jogalkotási javaslat hatásvizsgálata szerint az intermodális szállítási megoldások esetében mintegy 60 %-os általános többletköltség mutatkozik, ami főként a végrehajtásnak, a késéseknek, a tranzakciós költségeknek stb. tulajdonítható ([6]).

3.11. Olyan intézkedésekre van ezért szükség, amelyek önmagukban versenyképessé teszik a multimodális árufuvarozást, és megoldják a fent említett problémákat, hogy az unimodális szállítással azonos költségek mellett hatékony és zökkenőmentes multimodális áruszállítást valósítanak meg.

3.12. Ebben az összefüggésben az is kiemelhető, hogy a vasútnak jobban kell alkalmazkodnia a nyitott piaci környezethez, és orvosolnia kell a pontosság, a megbízhatóság, a kiszámíthatóság és a rugalmasság hiánya miatt felmerülő problémákat, amelyek egyértelműen negatív hatással vannak a vasúti közlekedést érintő multimodális megoldásokra.

3.13. A belvízi szállítást illetően a jelek szerint javítani kell a határokon átnyúló szállítási kapacitást.

3.14. A multimodális terminálok és logisztikai csomópontok kapacitáshiányából eredő szűk keresztmetszetek további problémát jelentenek. A fenntartható és intelligens mobilitási stratégiát kísérő európai bizottsági szolgálati munkadokumentum ([7]) megítélése szerint például Finnországban és Svédország egyes részein a terminálok közötti 300 km-es távolság túl hosszú, mivel korlátozza a mintegy 150 km-es rövid közúti szakaszok lehetőségét. Elismerve ugyan a megfelelő terminálkapacitás döntő fontosságát, különösen a TEN-T törzshálózati folyosók mentén, azt is szem előtt kell tartani, hogy a terminálok közötti távolságnak az adott régió szállítási volumenéhez, valamint Európa különböző részein a hálózat sűrűségében mutatkozó különbségekhez is kapcsolódnia kell.

3.15. Az erőforrás-hatékonyság szempontjából azonban elengedhetetlen a határ menti régiók termináljai tervezésének összehangolása a szomszédos tagállamok között.

([5]) TRT (2017) – Gathering additional data on EU combined transport [Kiegészítő adatok gyűjtése az uniós kombinált szállításról] – végleges jelentés.

([6]) Bizottsági szolgálati munkadokumentum – hatásvizsgálat – SWD(2017) 362.

([7]) SWD(2020) 331.

3.16. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy egy a kabotázskorlátozásoknak a kombinált fuvarozás közúti szakaszaira gyakorolt hatásait elemző közelmúltbeli tanulmány ([8]) arra a következtetésre jutott, hogy a „kombinált kabotázs" használata a járművezetők rendelkezésre állásával, a rugalmassággal és a költségbeli különbségekkel kapcsolatos problémák miatt meglehetősen gyakori, és hogy az ilyen kabotázsra vonatkozó korlátozások bizonyos azonnali negatív hatásokat okozhatnak az érintettek számára, beleértve az unimodális közúti szállításra való fordított átállást és a vasúti áruszállítási szolgáltatások csökkenését, miközben a terminálüzemeltetők úgy gondolják, hogy a magasabb termelékenység és a jobb szolgáltatások hosszú távon ellensúlyoznák a szállítási költségek esetleges növekedését.

3.17. Azt is fontos biztosítani, hogy következetesek legyenek például a veszélyes áruk kezelésére vonatkozó szabályozások a különböző szállítási módok között, illetve megoldottak legyenek azok a gyakorlati és szabályozási kérdések, amelyek nehézségeket okozhatnak a szállítási módok közötti kapcsolódási pontokon vagy a tagállamok közötti szállításban.

3.18. A felsorolt problémák egy része intelligens digitális megoldásokkal megoldható. Ilyen lehet például a nyomonkövethetőség és visszakereshetőség lehetősége, valamint egyéb olyan digitális megoldások, amelyek megkönnyítik a multimodális forgalom hatékony ellenőrzését.

3.19. Az elektronikus áruszállítási információkról szóló (EU) 2020/1056 rendelet 2024 augusztusától megkönnyíti a szabályozási információk cseréjét az üzemeltetők és a hatóságok között a digitális platformokon, és legalább részben megoldja a fent ismertetett szabványos dokumentáció és elektronikus dokumentumcsere kérdését.

3.20. Úgy tűnik tehát, hogy a sikeres multimodális áruszállítás útjában álló, fent említett problémák legtöbbje orvosolható.

3.21. Ehhez azonban megfelelő terminálinfrastruktúrát kell biztosítani. Az erőforrás-hatékonyság érdekében a tagállamoknak készen kell állniuk arra is, hogy együttműködjenek a határ menti régiók terminálinfrastruktúrájának tervezésében.

3.22. Az államadóssággal kapcsolatban az EGSZB azt ajánlja, hogy a multimodális infrastruktúrába történő közberuházásokat a Covid19-válságon túl is mentesítsék a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezései alól.

3.23. Amint arra a korábbiakban rámutattunk, piacorientáltabb megközelítésre van szükség a vasutak és különösen a belvízi utak esetében.

3.24. Az említett problémák megfelelő megoldása esetén a multimodális szállítás célzott finanszírozási intézkedések nélkül is teljes szerepet tölthet be a szállítási rendszerben.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([8]) I. mobilitási csomag – Adatgyűjtés a kabotázskorlátozások által a kombinált közúti szállítási szakaszokra (TRT Transporti e Territorio SRL) gyakorolt hatásokról.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - A digitalizáció által kínált gazdasági és társadalmi lehetőségek kiaknázása és a gazdaság, különösen a kkv-k digitális átalakulásának javítása, különös tekintettel az ember- és adatközpontú mesterséges intelligenciára

(Feltáró vélemény)

(2021/C 374/02)

Előadó: **Antje GERSTEIN**

Felkérés:	szlovén elnökség, 2021.3.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.15.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	217/0/1

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Bár a jelenlegi világjárvány során megtanultuk, hogy a távoli munkavégzés, az otthoni munkavégzés és a rugalmas munkavégzés – legalábbis bizonyos mértékig – továbbra is az „új alapállás” marad, azt is meg kell értenünk, hogy a munka világát egyre inkább a digitális üzleti modellek alakítják. Ezeket a modelleket ember- és értékorientált módon kell megtervezni. Tágabb társadalmi értelemben a kihívást a különösen kiszolgáltatott csoportok digitális integrációjának garantálása jelenti.

1.2. A kiteljesített uniós digitális egységes piac előnyei az előrejelzések szerint évente 415 milliárd euróval járulnak hozzá az EU gazdasági teljesítményéhez. Miközben a digitális transzformáció EU-szerte jelentős lehetőségeket kínál a vállalkozások számára, számos vállalkozás nemcsak a határokon átnyúló tevékenységei során szembesül nagy fokú jogbizonytalansággal, hanem a hozzáférés vagy a beruházási erőforrások hiánya, valamint a készségek hiánya miatt is jelentős mértékben ki van téve a lemaradás kockázatának, ami általában véve számos kkv esetében igaz és különösen a mikrovállalkozásokat érinti.

1.3. Az európai digitális egységes piac sikerének egyik kulcsa a technológia iránti nyitottság az olyan új digitális üzleti modellek és alkalmazások szabályozásában, mint a mesterséges intelligencia (MI) és az innovációs finanszírozáshoz való hozzáférés, hogy a kkv-k élvezhessék az új digitális alkalmazások előnyeit. Az EGSZB tanulmányt készített az MI kkv-knál történő alkalmazásáról, amely hasznos információkkal szolgálhat ([1]).

1.4. Az EGSZB a mesterséges intelligenciáról szóló első, 2017-es véleménye óta kiemelt szereplője a mesterséges intelligenciáról folytatott vitának, és az elmúlt néhány évben számos véleményt tett közzé a témában. Az EGSZB jelenleg dolgozza ki formális véleményét a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló európai bizottsági javaslatról. E véleményt szeptemberben terjesztik az EGSZB plenáris ülése elé. A vélemény többek között foglalkozni fog különösen a mesterséges intelligencia fogalommeghatározásával, lévén ez a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslat fontos eleme.

2. **Háttér**

2.1. Az Európai Unió Tanácsának soron következő szlovén elnöksége – a tervezett elnökségi prioritásokra tekintettel – javaslatokat dolgozott ki, amelyek kapcsán a 2021. március 18-án kelt levélben feltáró vélemények kidolgozására kérték fel az EGSZB-t. Az uniós politika e területei különösen fontosak az elnökség számára.

([1]) „Boosting the use of Artificial Intelligence in Europe’s micro, small and medium-sized enterprises” [A mesterséges intelligencia használatának fellendítése az európai mikro-, kis- és középvállalkozásokban] című tanulmány.

2.2. Ez a vélemény tehát az Európai Unió Tanácsa szlovén elnökségének arra a kérésére ad választ, hogy feltáró véleményt dolgozzunk ki a digitalizáció által kínált gazdasági és társadalmi lehetőségekről.

2.3. E feltáró vélemény a digitalizációval kapcsolatban számos olyan témát foglal össze, amelyekkel az EGSZB közelmúltban kiadott vagy kidolgozás alatt álló véleményei foglalkoznak. Választ ad az elnökség által az adatkormányzási rendelettel, a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabállyal és a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabállyal kapcsolatban megfogalmazott négy kérdésre. Az e témákkal kapcsolatos minden egyéb lényeges információ a vonatkozó EGSZB-véleményekben található ([2]).

3. **Általános megjegyzések**

3.1. A Covid19-válság rávilágított az EU digitális lemaradására és a benne rejlő hatalmas lehetőségekre. Most minden eddiginél világosabban meg kell értenünk, hogy az EU-nak erős digitális egységes piacra van szüksége. Ez maga után vonja, hogy olyan területeken kell megerősítenie kapacitásait, mint a felhőalapú számítástechnika, az 5G és az adatok biztonságos felhasználása. Ahhoz, hogy lépést tartsunk a globális szereplőkkel, azaz az USA-val és Kínával, be kell fektetnünk egy erős digitális Európába.

3.2. A kiteljesített uniós digitális egységes piac előnyei az előrejelzések szerint évente 415 milliárd euróval járulnak hozzá az EU gazdasági teljesítményéhez. A megelőző karbantartás, a digitális platformok és a kvantum-számítástechnika csak három példa arra, hogy a digitális technológiák milyen jelentős hatást gyakorolnak az európai gazdaság digitalizációjára. Miközben a digitális transzformáció EU-szerte jelentős lehetőségeket kínál a vállalkozások számára, számos vállalkozás nemcsak a határokon átnyúló tevékenységei során szembesül nagy fokú jogbizonytalansággal, hanem a hozzáférés vagy a beruházási erőforrások hiánya, valamint a készségek hiánya miatt is jelentős mértékben ki van téve a lemaradás kockázatának, ami általában véve számos kkv esetében igaz és különösen a mikrovállalkozásokat érinti.

3.3. Bár a jelenlegi világjárvány során megtanultuk, hogy a távoli munkavégzés, az otthoni munkavégzés és a rugalmas munkavégzés – legalábbis bizonyos mértékig – továbbra is az „új alapállás” marad, azt is meg kell értenünk, hogy a munka világát egyre inkább a digitális üzleti modellek alakítják. Ezeket a modelleket ember- és értékorientált módon kell megtervezni.

3.4. Világjárvány utáni gazdaságunkban biztosítanunk kell, hogy az egyes különösen súlyosan érintett szolgáltatási ágazatokban (például a kiskereskedelemben és az idegenforgalomban) működő kis- és középvállalkozások ne veszítsenek teret a túlzottan magas beruházási szükségleteik miatt (és azért, mert megtakarításaik a több mint egy éve húzódó világjárvány miatt kialakult helyzet során kimerültek). E vállalkozásoknak különleges támogatásra van szükségük üzleti modelljeik digitális transzformációjához és továbbfejlesztéséhez, amit az uniós Helyreállítási Alaphoz kapcsolódó nemzeti helyreállítási programoknak is tükrözniük kell. Az Európai Bizottságnak koordináló szerepet kell vállalnia annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a különböző európai alapok széttagoltsága, valamint biztosítani lehessen e konkrét (a kkv-k digitális transzformációját érintő) területen folytatott tevékenységek és megvalósított projektek észszerűsítését.

3.5. A szakpolitikai keretnek megfelelőnek kell lennie ahhoz, hogy a kkv-k kihasználhassák a digitalizáció nyújtotta lehetőségeket. Szabályozási intézkedést csak azokban az esetekben célszerű fontolóra venni, amikor egyértelműen előre látható egy nemkívánatos fejlemény. Az innováció és az új üzleti modellek számára teret kell biztosítani a fejlődéshez. Az elhamarkodott vagy túl szigorú európai szabályozások hátrányos helyzetbe hozzák az európai vállalkozásokat, különösen a kkv-kat a világ többi részén működő, nemzetközileg aktív vállalatokhoz képest.

3.6. Egyes ágazatokban azonban – különösen a szolgáltatási ágazatban (kiskereskedelem, idegenforgalom, vendéglátás) – sürgősen olyan szabályozási keretre van szükség, amely a digitális térben segít leküzdeni a dezinformációt, és lehetővé teszi például a vállalkozások számára rendkívül káros **hamis értékelések** elleni fellépést. Az EGSZB a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályról szóló legutóbbi véleményében részletesen kitért ezekre a digitális platformokon különösen elterjedt problémákra ([3]).

3.7. A gazdaság jelenleg zajló technikai fejlődése és digitális transzformációja kockázatokkal is jár, amelyeket szem előtt kell tartani az e folyamatokban rejlő lehetőségek teljes kiaknázása érdekében. Ezért biztosítani kell, hogy a technológiai fejlődéssel és a digitalizációval párhuzamosan olyan mechanizmusok is rendelkezésre álljanak, amelyekkel megakadályozható a különösen kiszolgáltatott csoportok digitális kirekesztése.

([2]) Adatkormányzási rendelet (HL C 286., 2021.7.16., 38. o.); A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (HL C 286., 2021.7.16., 70. o.); A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály.

([3]) A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály.

3.8. Az EGSZB a mesterséges intelligenciáról szóló első, 2017-es véleménye ([4]) óta kiemelt szereplője a mesterséges intelligenciáról folytatott vitának, és az elmúlt néhány évben számos véleményt tett közzé a témában. ([5]) Az EGSZB a mesterséges intelligencia kapcsán az emberi vezérlés megközelítését szorgalmazza, amelyben az emberek technikai értelemben továbbra is a mesterséges intelligencia urai maradnak, és továbbra is képesek lesznek eldönteni, hogy azt szélesebb társadalmunkban használják-e, és ha igen, mikor és hogyan. Az EGSZB üdvözölte a 2018-ban közzétett, mesterséges intelligenciára vonatkozó európai stratégiát, a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai iránymutatásokról szóló európai bizottsági közleményt, valamint a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozó hét követelmény elfogadását. Az EGSZB ezenkívül felhívta a figyelmet többek között a mesterséges intelligencia munkahelyekre gyakorolt hatására, a szabályozás, az önszabályozás és az etikai iránymutatás közötti megfelelő egyensúly megteremtésének fontosságára, valamint a mesterséges intelligencia fogyasztókra gyakorolt hatására.

3.9. Az EGSZB jelenleg dolgozza ki formális véleményét a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló európai bizottsági javaslatról ([6]); a véleményt szeptemberben terjesztik az EGSZB plenáris ülése elé. Az EGSZB még nem tud hivatalos álláspontot kialakítani a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabállyal kapcsolatban, de néhány gondolattal szolgálhat a szlovén elnökség által a mesterséges intelligenciának a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslatban szereplő fogalommeghatározását illetően feltett konkrét kérdéssel kapcsolatban.

3.10. Ami a munkahelyeket illeti, a digitalizáció korának egyik alapelveként tisztességes munkát kell biztosítani minden munkavállaló számára. A vállalkozásoknál a munkavállalókat és képviselőiket már a korai szakaszban be kell vonni a mesterséges intelligencia (MI) munkavállalókat közvetlenül érintő alkalmazásába, továbbá be kell vonni őket annak meghatározásába is, hogy az adott MI-alkalmazást milyen módon használják majd. A munkavállalókat előrelátóan és kellő időben fel kell készíteni az új munkahelyekre a munka digitális világában.

4. **Részletes megjegyzések**

4.1. Az elnökség a mesterséges intelligenciát tekinti a digitalizáció legfontosabb szempontjának. További fölöttébb fontos kérdést jelent a fejlett technológiák társadalmi integrációja és a gigabites társadalomra való áttérés. Az olyan kialakulóban lévő technológiákkal, mint a mesterséges intelligencia és az adatgazdaság, az EU gyorsan kilábalhat a válságból és a világ vezető digitális társadalmává válhat.

4.2. Az elnökség arra kérte az EGSZB-t, hogy négy konkrét kérdésre válaszoljon:

— Az adatkormányzási rendelet új üzleti modelleket vezet be, például az adatmegosztási szolgáltatókat, amelyek ösztönözni fogják az adatok felhasználását. Mi az EGSZB véleménye az ilyen szolgáltatások gazdasági hatásairól?

— Az adatkormányzási rendelet adataltruizmussal foglalkozó szervezeteket vezet be, amelyek megkönnyítik a természetes és jogi személyek által rendelkezésre bocsátott adatok további felhasználását. Ez új szolgáltatások nyújtását is lehetővé teszi, beleértve a természetes személyek által közérdekű célokból előállított adatok gyűjtését is. Mi erről az EGSZB véleménye?

— Hogyan vélekedik az EGSZB a mesterséges intelligencia megfelelő, a mesterséges intelligenciáról szóló (2021 áprilisában elfogadott) jogszabályban foglalt meghatározására irányuló javaslatról?

— Mi az EGSZB véleménye a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályról?

4.3. **Az adatkormányzási rendelet új üzleti modelleket vezet be, például az adatmegosztási szolgáltatókat, amelyek ösztönözni fogják az adatok felhasználását. Mi az EGSZB véleménye az ilyen szolgáltatások gazdasági hatásairól** ([7])?

4.3.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az adatkormányzási rendelet megfelelő és szükséges, mivel a digitális adatok feldolgozása, tárolása és megosztása egyre fontosabbá válik mind gazdasági, mind társadalmi és civil szempontból: az egyénekre, a közigazgatásra és a vállalkozásokra összetett, egymással összefüggő szabályozási keret vonatkozik.

([4]) HL C 288., 2017.8.31., 1. o.
([5]) HL C 440., 2018.12.6., 1. o.; HL C 440., 2018.12.6., 51. o.; HL C 240., 2019.7.16., 51. o.; HL C 47., 2020.2.11., 64. o.; HL C 364., 2020.10.28., 87. o.
([6]) A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály.
([7]) Adatkormányzási rendelet.

4.3.2. Az EGSZB úgy véli, hogy el kell ismerni egy szövetkezeti modell hasznosságát az adatgazdálkodás és adatcsere kialakításában, és nagyon hasznos eszköznek tartja a semleges, megosztott adatgazdálkodásban. Ennek kapcsán sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy támogassák a kkv-kat abban, hogy az adatkezelés és -csere végzésére kölcsönösségen alapuló szervezeteket hozzanak létre.

4.3.3. A szövetkezetek és az együttműködésen alapuló egyéb struktúrák különösen alkalmasnak tűnnek a köztes tevékenységek irányítására, valamint a polgárok (munkavállalók, fogyasztók, vállalkozók) és a vállalkozások közötti adatcserére vagy -megosztásra. Mivel a szövetkezeti forma esetében az érintettek és az adatkezelő szövetkezet adatgazdálkodással kapcsolatos érdekei megegyeznek – hiszen a szövetkezet ebben az esetben az érintettek tulajdonában áll –, e struktúrákban részvételen alapuló irányítást lehetne megvalósítani a polgárok, a vállalkozások és vállalkozók között, akik adatszolgáltatók és -felhasználók is egyben. Ez a mechanizmus támogathatná a nyílt és bizalmi légkör megteremtését, amely az EU digitális egységes piacán megvalósítandó helyes adatkormányzás előfeltétele.

4.4. **Az adatkormányzási rendelet adataltruizmussal foglalkozó szervezeteket vezet be, amelyek megkönnyítik a természetes és jogi személyek által rendelkezésre bocsátott adatok további felhasználását. Ez új szolgáltatások nyújtását is lehetővé teszi, beleértve a természetes személyek által közérdekű célokból előállított adatok gyűjtését is. Mi erről az EGSZB véleménye** ([8])?

4.4.1. Az EGSZB üdvözli az „altruista adatgazdálkodással” foglalkozó szervezetekre vonatkozó rendeletjavaslatot. Támogatja a javaslat azon kikötését, hogy e szervezeteknek nonprofit alapon működő és közérdekű jogalanyoknak kell lenniük, és mindenekelőtt függetlennek és autonómnak kell lenniük, különösen a kereskedelmi vagy profitorientált adatgazdálkodási célokat követő egyéb szervezetektől.

4.4.2. Ilyen rendelkezésekkel és az adataltruista szervezetek nyilvántartásának létrehozásával biztosítani lehet a szükséges átláthatóságot és az altruisztikus adatcsere tárgyát képező egyének és vállalkozások jogainak és érdekeinek védelmét. Ez pedig minden érdekelt fél bizalmát növelné.

4.5. **Hogyan vélekedik az EGSZB a mesterséges intelligencia megfelelő, a mesterséges intelligenciáról szóló (2021 áprilisában elfogadott) jogszabályban foglalt meghatározására irányuló javaslatról?**

4.5.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság által a mesterséges intelligenciára vonatkozó közelmúltbeli jogalkotási javaslatában megfogalmazott egyértelmű üzenetet, miszerint a mesterséges intelligenciával kapcsolatos európai megközelítés középpontjában az alapvető jogok és az európai értékek állnak. Az EGSZB elmúlt néhány évben megfogalmazott számos ajánlása bekerült ebbe a javaslatba.

4.5.2. Az EGSZB a javaslatra reagálva jelenleg dolgoz ki egy külön véleményt, amelyben foglalkozni fog különösen a mesterséges intelligencia javaslatban szereplő fogalommeghatározásával, lévén az a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslat fontos eleme.

4.5.3. Előzetes megjegyzésként az EGSZB hangsúlyozza, hogy a mesterséges intelligencia továbbra is alapvetően vitatott fogalom, amelynek nem létezik általánosan elfogadott meghatározása. A helyzetet bonyolítja, hogy a jogszabályi fogalommeghatározások eltérnek a tisztán tudományos fogalommeghatározásoktól, mivel számos követelménynek meg kell felelniük, beleértve az inkluzivitást, a pontosságot, az átfogóságot, a gyakorlatiasságot és az állandóságot), amelyek közül egyesek jogilag kötelező erejűek, míg mások helyes szabályozási gyakorlatnak tekinthetők.

4.5.4. Egyrészt a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslat nemcsak magát a technológiát vizsgálja, hanem azt is, hogy mire és hogyan használják. Másrészt tartalmazza a mesterséges intelligencia konkrét fogalommeghatározását, ezen belül pedig a rendelet hatálya alá tartozó MI-technológiák felsorolását. Ennélfogva elmondható, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslat két gondolaton alapul. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslatról készülő EGSZB-vélemény részletesebben tárgyalja, hogy ez a kissé ambivalens megközelítés megfelelő-e a mesterséges intelligencia sajátos kihívásainak megfelelő kezelésére és lehetőségeinek előmozdítására.

([8]) Adatkormányzási rendelet.

4.6. **Mi az EGSZB véleménye a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályról?** ([9])

4.6.1. Az EGSZB üdvözli a digitális szolgáltatások egységes piacára vonatkozó javaslatot, hiszen olyan időket élünk, amikor új és innovatív információs társadalmi, digitális szolgáltatások látnak napvilágot, megváltoztatva az uniós polgárok mindennapjait, valamint meghatározva, illetve átalakítva azt, ahogyan kommunikálnak, kapcsolatot létesítenek, fogyasztanak és vállalkoznak.

4.6.2. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy megakadályozza a belső piacnak a sokasodó nemzeti szabályok és rendeletek miatti szétaprózódását, és egyértelmű meghatározást szorgalmaz a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály kimerítő jellegét illetően. Ez jó lehetőség a digitális piacokra vonatkozó globális szabályok megalkotására, ami átvezetheti Európát ebbe az új korszakba, és magas szintű biztonságot és védelmet biztosít a fogyasztóknak az online térben.

4.6.3. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy észszerű menetrendet dolgozzanak ki az egyeztetés és az inkluzív nyilvános konzultáció elindítására, valamint a rendelet és a stratégia végrehajtására. Elengedhetetlen, hogy a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek részt vállaljanak ebben a folyamatban, hogy minden szereplő számára egyenlő versenyfeltételeket lehessen biztosítani.

4.6.4. Az EGSZB üdvözli az ajánlórendszerek és a reklámok nagyobb átláthatóságát, amely biztosítja, hogy a fogyasztók csak a kívánt reklámot kapják meg.

4.6.5. Az EGSZB megjegyzi, hogy számos hiányosság tapasztalható a származási ország elvével kapcsolatban, és kéri, hogy körültekintően vizsgáljanak meg alternatív módszereket, amilyen például – különösen adóügyi, munkaügyi és fogyasztóvédelmi kérdésekben – a rendeltetési ország elve, hacsak uniós szinten nem létezik szigorúbb szabályozás a tisztességes verseny és a minél magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében.

4.6.6. Az EGSZB olyan megfelelő keret kidolgozását kéri, amely lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy a lehető legmagasabb szintű fogyasztó- és munkavállalói védelmet figyelembe véve érvényesíthessék mesterségesintelligencia-rendszereik méltányosságát, megbízhatóságát és biztonságát.

4.6.7. A tárhelyszolgáltatókra vonatkozó felelősség alóli mentesség csak akkor nem alkalmazandó, ha olyan tartalomról van szó, amely egyértelműen jogellenes, vagy bírósági határozat alapján jogellenesnek minősül. Az EGSZB azt ajánlja, hogy hozzanak létre egy – adott körülmények között alkalmazandó – pozitív felelősségi rendszert az online piacterek számára.

4.6.8. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a hatalmas feladatra, hogy a platformgazdaságra vonatkozó átfogóbb szabályozási megközelítés keretében megfelelő koordináció valósuljon meg az összes vonatkozó eszköz és kezdeményezés között. Megfelelő áttekintésre van szükség ahhoz, hogy a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályt érintő különböző nézőpontok beépíthetők legyenek.

4.6.9. Az EGSZB számára az adózás ([10]), az adatkormányzás, a foglalkozási viszony, a munkafeltételek és a fogyasztóvédelem fontos tényezők a digitális gazdaságban esetenként megfigyelhető tisztességtelen verseny szempontjából, ennélfogva különös figyelmet érdemelnek.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([9]) A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály.
([10]) HL C 367., 2018.10.10, 73. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A mindenki számára elérhető digitalizáció inkluzivitásának, biztonságának és megbízhatóságának javítása

(feltáró vélemény)

(2021/C 374/03)

Előadó: **Philip VON BROCKDORFF**

Társelőadó: **Violeta JELIĆ**

Felkérés:	szlovén elnökség, 2021.3.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.15.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	221/0/3

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB javasolja egy inkluzív uniós digitális kormányzási szakpolitika mielőbbi elfogadását, amely a 2016–2020-as e-kormányzati cselekvési tervre, az e-kormányzatról szóló tallinni nyilatkozatra, a digitális társadalomról szóló berlini nyilatkozatra és az értékalapú digitális kormányzásra épül ([1]). A tanácsi következtetések megállapítják, hogy annak biztosítása is a közigazgatások feladata, hogy a polgárok egyenlő bánásmódban részesüljenek, és ugyanazon jogok illessék meg őket a digitális kormányzáshoz való hozzáférés terén.

1.2. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a befogadásra való törekvés jegyében a kormányok hozzanak létre átfogó stratégiákat, támogató intézkedéseket és megfelelő, arányos jogszabályokat, hogy biztosítsák a digitális közszolgáltatások és termékek interoperabilitását, minőségét, emberközpontúságát, átláthatóságát, biztonságát, biztonságosságát és hozzáférhetőségét, valamint az egészségügyhöz, az oktatáshoz, a gazdasági és kulturális lehetőségekhez való optimális hozzáférést. A nemzeti kormányoknak és a regionális és helyi önkormányzatoknak a lehető leggyorsabban véghez kell vinniük a digitalizációt, és fel kell gyorsítaniuk az új digitális infrastruktúrák, köztük az 5G bevezetését.

1.3. Az EGSZB elismeri, hogy az inkluzivitás megvalósításához a kormányok részéről hatalmas beruházásokra van szükség. Továbbá feltételezhető, hogy a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben az inkluzivitás igen hangsúlyos szerepet fog játszani a tervezett digitális átállásban, felhasználva az EU – ugyan korlátozott hatókörű – Igazságos Átmenet Alapját a Next Generation EU részeként, valamint a Digitális Európa programot és az európai strukturális és beruházási alapokat (különösen az Európai Regionális Fejlesztési Alapot (ERFA) és az Európai Szociális Alap Pluszt (ESZA+)).

1.4. Az EGSZB elismeri, hogy a digitalizáció lehetőségeket és veszélyeket is jelenthet a vállalkozások számára. Ezért van szükség arra, hogy a kormányok megfelelő pénzügyi támogatást nyújtsanak – többek között uniós forrásokból – mindenféle méretű vállalkozásnak, különösen a kkv-knak. Ez segít nekik abban, hogy sikeresen alkalmazkodjanak az átálláshoz.

1.5. Az EGSZB azt is ajánlja, hogy az olyan munkamódszereket, mint a távmunka, a munka és a magánélet egyensúlyának teljeskörű figyelembevételével vezessék be. A zökkenőmentes átállás biztosításához kiemelten fontos a szociális párbeszéd, a kkv-k és a szociális gazdaság vállalkozásainak támogatása, valamint a munkavállalók jogainak tiszteletben tartása, beleértve a kollektív tárgyalásokat is.

([1]) Ez összhangban van az Európa digitális jövőjének alakításáról szóló tanácsi következtetésekkel (2020. június 9.), amelyben a Tanács „felkéri a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot egy, a digitális kormányzásra vonatkozó megerősített uniós szakpolitikára […] annak érdekében, hogy koordinálni és támogatni lehessen a közigazgatás digitális transzformációját valamennyi uniós tagállamban, beleértve az interoperabilitásnak, valamint a biztonságos és határokon átívelő közadatáramlásra és közszektorbeli szolgáltatásokra vonatkozó közös szabványoknak a biztosítását is”.

1.6. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok szorosabban működjenek együtt a digitális megoldások fejlesztése és validálása terén, ami elvezetne egy bevált gyakorlatok megosztására szolgáló hálózat kialakításához.

1.7. Az EGSZB javasolja továbbá a kormányzati politikák és intézkedések uniós szintű felülvizsgálatát annak érdekében, hogy az érintett szereplőket bevonják a társadalmi igazságosságon alapuló, hatékony intézkedések kidolgozásába. Ennek ki kell terjednie a digitális átállás elősegítését célzó szakpolitikákra és pénzügyi forrásokra is. Az EGSZB azt is kiemeli, hogy a következő években jelentősen növelni kell a beiskolázási arányt a természettudományokhoz, a technológiához, a műszaki tudományokhoz és a matematikához (STEM) kapcsolódó oktatási területeken.

1.8. Az EGSZB a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály és a digitális piacokról szóló jogszabály megerősítését javasolja, ami előfeltétele egy megbízható digitális átállásnak, ahol a fogyasztók valóban nyitott és versengő piacon választhatnak. A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályban a jelenleg javasoltnál világosabban meg kell határozni a platformok feladatait és felelősségét, és ezt jobban érvényesíthetővé kell tenni. A digitális piacokról szóló jogszabályban be kell tiltani a „sötét minták" és más „nem semleges" döntési architektúrák használatát, amelyek rejtett módon befolyásolják a fogyasztói magatartást.

1.9. Végezetül az EGSZB elismeri, hogy a digitalizáció és az EU gazdaságának ökologizálása, különösen az EU klímasemlegességi céljai kéz a kézben járnak. A digitalizálás és az ökologizálás létfontosságú, azonban az EGSZB ismét hangsúlyozza, hogy a digitális és zöld technológiák bevezetése során mindig a méltányosság és a társadalmi párbeszéd elvét kell követni.

2. **Általános észrevételek**

2.1. Az európai társadalmak egyre inkább az online térbe kerülnek. A Covid19-világjárvány miatt egyre fontosabb lett a társadalom digitalizálása, mivel a kijárási korlátozások idején gyakran a digitális csatornák voltak az egyetlen elérhető csatornák a polgárok és a vállalkozások számára.

2.2. Sok cégtulajdonos felismeri, hogy vállalkozásuk hosszú távú sikerének biztosítása érdekében a digitális világ felé kell fordulni. Ugyanígy a munkavállalóknak és a nyilvánosságnak is meg kell érteniük, hogy miről szól a digitalizáció, és hogyan befolyásolja a munkájukat és mindennapi életüket egy üzleti szervezet vagy egy közszektorbeli intézmény tagjaként, illetve egyszerűen csak valamely közösség tagjaként. Az új fogyasztóügyi stratégiában megfogalmazottakkal összhangban a digitális átállás középpontjában az európai fogyasztóknak kell állniuk, akik számára a változás folyamata során megfelelő védelmet és önrendelkezést kell biztosítani.

2.3. Az uniós tagállamok kormányai szempontjából a gyors digitalizáció elkerülhetetlen, és ezt csak a digitális infrastruktúrára fordított közkiadások révén lehet elősegíteni. A helyi, regionális, nemzeti és európai szintű közigazgatási szerveknek rugalmas, reziliens és innovatív szervezetekké kell fejlődniük, amelyek kihasználják a digitális átállás és a kialakulóban lévő technológiák előnyeit és a fejlett képességeket, hogy inkluzív, zökkenőmentes, kényelmes, átlátható, biztonságos és megbízható emberközpontú digitális szolgáltatásokat nyújtsanak a polgároknak és a vállalkozásoknak.

2.4. A közigazgatásnak, a vállalkozásoknak, a munkavállalóknak és a lakosságnak (miközben támogatást és szükség esetén, alternatívaként, analóg megoldásokat kapnak) alkalmazkodniuk kell ahhoz a technológia-központú világhoz, amelyben élünk, és fontos megérteni, hogy mi a különbség a digitalizálás, a digitalizáció és a digitális átállás között.

2.5. A digitalizálás a fizikai vagy analóg elemek digitális változatára utal, és fontos szerepet játszik az üzleti és kormányzati környezetben, valamint a munkaórák számában. A digitalizálási folyamat olyan események láncolatát indítja el, amelyek hatékonyan optimalizálhatják bármely vállalkozás és kormányzati szerv munkafolyamatait, és automatizált üzleti és kormányzási folyamatokat eredményeznek. Ez kihívás elé állítja mind a munkavállalókat, mind pedig a köztisztviselőket.

2.6. Míg a legtöbb vállalkozás és kormányzati szerv a digitalizálás alapszintű módszereit alkalmazza mindennapi folyamataiban, sokkal többet lehet tenni a digitalizálás hatékony alkalmazása érdekében. Fontos, hogy a lakosság, a munkavállalók és a köztisztviselők bizalmat szavazzanak az új, digitalizált munkafolyamatoknak és eljárásoknak, mert csak így tudnak sikeresen alkalmazkodni ezekhez. A munkahelyeken szociális párbeszédet kell folytatni erről az átállásról, és az átállás megköveteli a kollektív tárgyalások tiszteletben tartását. Az átállás mélyen érintheti a munkavállalók életét, ezért már a folyamat korai szakaszában tájékoztatást kell nyújtani és konzultációkat kell tartani. Ugyanígy a nyilvánosság figyelmét is fel kell hívni az átállás nem szándékolt következményeire.

2.7. Miközben úgy tűnik, hogy a digitalizálás növeli a vállalkozások és kormányzati szervek hatékonyságát (a potenciális előnyöket mindig is túlbecsülték), ennek mindig megvan az ára is, például amikor elbocsátják a munkavállalókat vagy a köztisztviselőket, vagy amikor a lakosság – különösen az idősek és a fogyatékkal élők – nem alkalmazkodnak elég gyorsan, illetve egyáltalán nem alkalmazkodnak a digitalizáláshoz. Ezért fontos, hogy a digitális átállás mindenki számára hozzáférhetővé váljon, kortól, nemtől, társadalmi-gazdasági státusztól és fogyatékosságtól függetlenül. Hasonlóképpen a kkv-k is versenyhátrányba kerülhetnek, ha nem tudnak lépést tartani az iparágukban zajló digitalizálás ütemével, különösen ha ezek a folyamatok magas induló költségeket igényelnek.

2.8. A második fogalom, amelyet a vállalkozásoknak, a munkavállalóknak és a lakosságnak meg kell értenie, a digitalizáció. Ez sokféle elemet foglal magában. A digitalizáció a digitális technológiák alkalmazásával segít átalakítani a vállalkozások működését. Ez hatással van az üzleti modellekre, az érintett vállalkozáson belüli és kívüli kommunikációs folyamatokra, sőt a teljes értékláncra.

2.9. A digitalizáció új lehetőségeket nyit meg a vállalkozások előtt azáltal, hogy olyan digitális alapú bevételi forrásokat hoz létre, amelyek korábban nem voltak elérhetőek. A jövőben a testre szabott üzleti alkalmazások lehetnek az innováció, a növekedés és a terjeszkedés kulcsai a vállalkozások számára, legyen bár szó a közösségimédia-integrációról vagy az ügyfeleknek nyújtott előfizetéses adatszolgáltatásokról. Az új digitális technológiák, különösen a SMACIT (*social, mobile, analytical, cloud, Internet of Things*, azaz közösségi, mobil, elemző, felhőalapú, dolgok internete) rövidítéssel jelölt technológiák nagy lehetőséget kínálnak a kkv-k számára, mivel ezek a technológiák a nagy és a régi szervezetek számára egyszerre jelentenek lehetőségeket és egzisztenciális veszélyeket.

2.10. A digitális átállások eredményeit vizsgáló többéves kutatások azt mutatják, hogy ezeknek az erőfeszítéseknek a sikerességi aránya következetesen alacsony: a tervezett eredmények kevesebb mint 30 százalékát érik el. A McKinsey 263 fős válaszadói minta alapján kapott friss eredményei azt mutatják, hogy a válaszadók mindössze 16 százaléka mondta azt, hogy a szervezetük digitális átállása sikeresen javította a teljesítményt. Ezekkel a kihívásokkal az olyan „intelligens iparágak" is szembesülnek, mint a csúcstechnológia, a média és a távközlés, amelyek körében a sikeres eredmények aránya nem haladja meg a 26 százalékot. Másrészt a 100-nál kevesebb alkalmazottat foglalkoztató szervezetekben a válaszadók 2,7-szer nagyobb valószínűséggel büszkélkedhetnek sikeresebb digitális átállással, mint a több mint 50 000 alkalmazottat foglalkoztató nagy szervezetek esetében.

2.11. Mérettől függetlenül azonban azok a vállalkozások, amelyek még mindig a hagyományosabb folyamatokba ágyazódnak be, a versenyképesség elvesztését kockáztatják, és téves az az a priori feltételezés, hogy minden vállalkozás sikeresen meg tudja valósítani a digitalizációt. Ugyanez igaz a munkavállalókra is, különösen azokra, akik hagyományos tevékenységet végeznek.

2.12. A digitális átállás segíthet az üzleti hatékonyság növelésében, és új bevételszerzési lehetőségeket nyithat meg a vállalkozások számára, emellett pedig hozzájárulhat a szénlábnyom csökkentéséhez. Támogathatja továbbá a munkaerőpiaci mobilitás növelését, fokozhatja a termelékenységet és a munkahelyi rugalmasságot, valamint lehetővé teheti a munka és a magánélet összeegyeztetését, amikor a munkavállalók távolról, otthonról dolgoznak, ahogyan az a Covid19-világjárvány idején is történt.

2.13. A valóság azonban egészen más lehet, és fel kell tenni a kérdést, hogy a digitalizáció és különösen a távmunka valóban jobb egyensúlyt teremtett-e a munka és a magánélet között. Bár sok munkavállaló támogatja a távmunkát, azt gyakran rendszertelenül végzik el, ami hatással van a munkakörülményekre, különösen a dolgozó anyák és a nem megfelelő digitális készségekkel rendelkező munkavállalók esetében. Ezért jogosan merül fel a kérdés, hogy a digitalizáció elmossa-e a magánélet és a szakmai élet közötti határokat. Miközben a digitalizáció növelheti a munkavállalók és a vállalkozások teljesítményét, egészen más következményei lehetnek a családi életre és esetleg az egészségre nézve. A világjárvány idején sietve bevezetett, mesterséges intelligencián alapuló eszközök inkább növelték a stresszt és az egészségügyi és biztonsági kockázatokat a munkavállalók körében.

2.14. Egyre inkább megfigyelhető az a tendencia is, hogy az egyének nem „kapcsolódnak le" a digitális munkafolyamatoktól. Mivel a távmunka egyre inkább általánossá válik a vállalkozások és a közszolgáltatások körében, rendkívül fontos, hogy a távmunka a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások keretében valósuljon meg. A lekapcsolódáshoz való jogot egy uniós szintű eszközzel is el kell ismerni.

2.15. A digitalizáció utolsó szempontja nemcsak a vállalkozókat, hanem általában a társadalmat is érinti. Az elmúlt három évtizedben, de leginkább az elmúlt tíz évben drámai elmozdulás történt a digitális technológiák alkalmazása felé minden társadalmi berendezkedésben és emberi tevékenységben. Ez lényegében az úgynevezett „digitális ügyfelek" kialakulásához vezetett, mivel egyre több ember támaszkodik egyre nagyobb mértékben a digitalizációra a mindennapi élet gyakorlatilag minden területén. Lassan a digitalizáció válik az alapjává annak, ahogyan a különböző formájú és méretű szervezetek kapcsolatot tartanak az ügyfelekkel, de tévedés lenne azt feltételezni, hogy életkortól függetlenül minden ember lépést tud tartani az új digitális fejlesztésekkel.

2.16. Ezzel elérkeztünk a digitalizáció és a digitális átállás közötti különbségtételhez. Ez utóbbi arról szól, hogy az üzleti és társadalmi műveletek a digitális világ elemeivé alakulnak át, ahogy azt mindannyian számtalan módon megtapasztalhattuk a világjárvány során, például a megnövekedett távmunka révén.

3. **Részletes megjegyzések**

3.1. Társadalmunk és gazdaságunk folyamatban lévő digitalizációja tovább fog növekedni és mélyülni, és bár a digitalizáció további társadalmi és gazdasági előnyöket ígér, aggályok merülnek fel a társadalomra gyakorolt megosztó hatása miatt, valamint azzal kapcsolatban, hogy valóban egyre több ember rendelkezik-e digitális jártassággal. Papíron úgy tűnik, hogy az átalakító hatású technológiák inkább a társadalmi befogadást erősítik, semmint a digitális jártassággal rendelkezők és a hátrányos helyzetűek közötti szakadékot növelnék, de a kézzelfogható valóság ettől némileg eltérő lehet. Sokan egyszerűen nem tudnak alkalmazkodni a digitális átállás gyors üteméhez. Ez különösen az idősekre, a fogyatékkal élőkre, valamint a vidéki és távoli régiókban élőkre igaz.

3.2. Miközben a hatékonyság és a termelékenység fokozása, valamint a világjárványt követő világban a társadalmi-gazdasági fejlődés felgyorsítása érdekében a digitalizációt mindenkire ki kell terjeszteni, fontos, hogy a digitális átállást megfelelő módon valósítsuk meg. Ezen azt értjük, hogy a digitális átállással kapcsolatos szakpolitikának mind az állami, mind a magánszektor szempontjából inkluzívnak kell lennie, mindenáron elkerülve az olyan társadalmi csoportok kirekesztését, mint az idősek, a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetűek, a fogyatékkal élők és a vidéki térségekben élők.

3.3. Az inkluzivitás megvalósítása érdekében a kormányoknak átfogó stratégiákat és támogató intézkedéseket kell bevezetniük, hogy biztosítsák a digitális közszolgáltatások és termékek interoperabilitását, minőségét, emberközpontúságát, átláthatóságát, biztonságát, biztonságosságát és hozzáférhetőségét, valamint az egészségügyhöz, az oktatáshoz, a gazdasági és kulturális lehetőségekhez való optimális hozzáférést. Ebben az összefüggésben a digitális eszközöket a közigazgatás arra használhatja, hogy bevonja a polgárokat a digitális közszolgáltatások létrehozásába, biztosítva, hogy ezek a szolgáltatások megfeleljenek az őket használó polgárok szükségleteinek és preferenciáinak.

3.4. Az inkluzivitás megvalósításához mindenekelőtt hatalmas beruházásokra van szükség a kormányok részéről, és feltételezhető, hogy a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben az inkluzivitás igen hangsúlyos szerepet fog játszani a tervezett digitális átállásban, felhasználva az EU Igazságos Átmenet Alapját a Next Generation EU részeként, valamint a Digitális Európa programot és az európai strukturális és beruházási alapokat (különösen az ERFA-t és az ESZA +-t). Az Igazságos Átmenet Alap esetében azonban fenntartások fogalmazódtak meg azzal kapcsolatban, hogy az Alap mennyire alkalmas arra, hogy megbirkózzon mind a digitalizációból, mind pedig az éghajlatváltozásból adódó átállás kihívásaival ([2]). A nemzeti kormányoknak és a regionális és helyi önkormányzatoknak véghez kell vinniük a digitalizációt, és fel kell gyorsítaniuk az új digitális infrastruktúrák, köztük az 5G bevezetését is.

3.5. A digitális átállás példa nélküli a sebességgel, minden eddiginél nagyobb körben és mértékben megy végbe. Nem reális elvárás, hogy minden vállalkozás, kkv és szociális vállalkozás gyorsan és sikeresen alkalmazkodjon ehhez a példa nélküli változáshullámhoz. Az átállás sok sikertörténetet eredményezhet, de ugyanannyi áldozattal is járhat, ha a vállalkozásoknak nem hagynak időt az alkalmazkodásra, és nem támogatják őket megfelelő intézkedésekkel.

3.6. Az ilyen intézkedéseknek magukban kell foglalniuk a vállalkozások számára a digitális átállás támogatásához szükséges infrastruktúra megteremtését, valamint az ehhez kapcsolódó, arányos és célnak megfelelő jogi keret biztosítását. Az is fontos, hogy a tagállamok szorosan együttműködjenek a digitális megoldások fejlesztése és validálása terén, ami elvezetne egy bevált gyakorlatok megosztására szolgáló hálózat kialakításához. További intézkedések lehetnének még az adójóváírások, amelyek tovább támogatnák a vállalkozások által a működésük és munkafolyamataik digitális átalakításához megvalósítandó beruházásokat.

3.7. A megbízható digitalizáció előfeltételei közé tartoznak azok a piacok, amelyekben a fogyasztók megbízhatnak, amelyek nem manipulálhatók, és ahol valóban egy nyitott és versengő környezetben választhatnak. Ez gyakran nem adott, főleg ha megnézzük, bizonyos piacok mennyire koncentráltak (közösségi média, kommunikációs alkalmazások, keresőmotorok, operációs rendszerek stb.), és milyen gyakran sérülnek a fogyasztói jogok. Az EGSZB az új fogyasztóügyi stratégiáról szóló véleményében (INT/922 ([3])) kiemelte, hogy a fogyasztóvédelmi szabályokat is hozzá kell igazítani a digitalizált világhoz. Az olyan új digitális technológiák, mint például a mesterséges intelligencia (MI), a dolgok internete (IoT) és a robotika által támasztott új kihívások a jelenlegi védelem megerősítését teszik szükségessé.

([2]) https://www.epsu.org/article/proposed-transition-fund-really-just.
([3]) HL C 286., 2021.7.16., 45. o.

3.8. A digitális átállás kívánt eredményei elérésének további előfeltétele, hogy a különböző méretű vállalkozások, köztük a szociális vállalkozások is felkészüljenek a digitális átállásra. Ez magában foglalja a megfelelő pénzügyi forrásokból nyújtott támogatást és a kisvállalkozások tulajdonosai és alkalmazottai számára szervezett képzési programokat, hogy megismerkedhessenek a legújabb technológiákkal és az azokból adódó lehetőségekkel. Másodszor, e mélyreható változás bevezetésének minden szempontját kommunikálni kell minden munkahelyi szinten. Harmadszor, arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a szervezeti kultúrában bekövetkezett példátlan változással összhangban új munkamódszereket, viselkedési módokat és kommunikációs módokat kell bevezetni.

3.9. A digitális átállás gyakorlatilag minden iparágban növelte a digitális készségek iránti keresletet, a feldolgozóipartól kezdve a pénzügyi szolgáltatásokig és azon túlmenően is, és a belátható jövőben a kereslet csak növekedni fog. Ezért elengedhetetlen, hogy a kormányok és a vállalkozások továbbra is beruházzanak a mindenki számára elérhető oktatásba és képzésbe, beleértve a szakképzést is, annak biztosítása érdekében, hogy a digitális átállás zökkenőmentesen és a megfelelő tehetségek bevonásával menjen végbe, hogy az egyének és a vállalkozások kiaknázhassák ezen átállás előnyeit. Ennek magában kell foglalnia a digitális platformokon való részvételre vonatkozó oktatást is.

3.10. A digitális átállás térnyerésével a következő években jelentősen növelni kell a beiskolázási arányt a természettudományokhoz, a technológiához, a műszaki tudományokhoz és a matematikához (STEM) kapcsolódó oktatási területeken. Az átállás támogatása, a nemek közötti szakadék áthidalása és az innovátorok következő generációjának megteremtése érdekében fejleszteni kell a STEM-készségeket. A STEM oktatása elősegíti a gazdaság fellendítését és a munkahelyteremtést.

3.11. A digitális átállás a munkaintenzitás növekedéséhez és a munkahelyek bizonytalanságához vezetett, ami komoly kihívások elé állítja a munkavállalók védelmét, képviseletét és a velük szembeni méltányos bánásmódot. Az ILO 2019-ben elfogadott, a munka jövőjéről szóló centenáriumi nyilatkozata emberközpontú megközelítést javasolt a munka világának új technológiáival kapcsolatban. Most azonban az a kérdés, hogy miként lehet ezt hatékony szakpolitikai intézkedésekbe, jogszabályokba és intézkedésekbe átültetni, amelyek védik a munkavállalókat, és lehetővé teszik a megfelelő képviseletet. Ezért van szükség a szakpolitikák (és valószínűleg az arányos és célnak megfelelő jogszabályok) és intézkedések uniós szintű felülvizsgálatára, nemcsak a szakpolitikák koherenciája érdekében, hanem azért is, hogy az érintett érdekelt felek részt vegyenek a társadalmi igazságosság elérésének alapvető célkitűzésén alapuló politika kialakításában.

3.12. Végezetül, a mindenkire kiterjedő digitalizációról folyó viták nem hagyhatják figyelmen kívül a digitalizáció, valamint az uniós gazdaságok ökologizálása és az uniós karbonsemlegességi célkitűzések közötti kapcsolatot, ahogy azt sem, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben hangsúlyt fektetnek az e célkitűzéseket támogató kezdeményezésekre.

3.13. A „digitális és a zöld” átállásnak nem csupán kéz a kézben kell járnia, hanem alapvető szerepe van abban is, hogy az egész EU-ban előmozdítsuk az innovációt. Ilyen például az ellátási lánc optimalizálására és a hatékonyság növelésére szolgáló blokklánc-technológia, amely az alkatrészek, termékek és anyagok nyomon követése mellett segítené az erőforrás-fogyasztás csökkentését, hozzájárulva ezzel a körforgásos gazdasághoz. Ezen túlmenően a digitális technológiák segíthetnek semlegesíteni vagy ellensúlyozni a technikailag kihívást jelentő vagy költséges kibocsátásokat. A digitalizálás és az ökologizálás létfontosságú, azonban – ahogy azt ebben a véleményben hangsúlyoztuk – a megvalósítás során mindig a társadalmi igazságosság elvét kell követni. Másképp fogalmazva, mindenki számára elérhetővé kell tenni a digitális átállás előnyeit, amelyek például az energia, a biztonság, a mobilitás, a jólét és a közösség területén a karbonsemlegesség elérését elősegítő intelligens, gördülékeny és feltűnésmentes szolgáltatások nyújtására használt legújabb technológiák alkalmazásában nyilvánulnak meg.

3.14. Elismerjük, hogy ez nem könnyen megvalósítható cél, de éppen ezért az uniós gazdaságok ökologizálásához kapcsolódó digitalizációs terveknek tartalmazniuk kell egy több érdekelt fél részvételével zajló konzultációs folyamatot és elemzést, amely a szociális párbeszédre és a kollektív tárgyalásokra épül, és amelynek középpontjában az európaiak életébe tényleges változást hozó közép- és hosszú távú célok állnak.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Felnőttoktatás

(feltáró vélemény a szlovén elnökség felkérésére)

(2021/C 374/04)

Előadó: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

A Tanács szlovén elnökségének felkérése	2021.3.19-i levél
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Elnökségi határozat:	2021.3.23.
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.21.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.8.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	233/3/5

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság közelmúltbeli kezdeményezései – elsősorban az európai készségfejlesztési program – egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a felnőttkori tanulásra, a képzésre és a készségfejlesztésre. Az EGSZB azonnali, jól irányzott szakpolitikai intézkedések megtervezését és végrehajtását sürgeti, amelyeket a tagállamok támogatását célzó ösztönzőknek kell kísérniük, amint arra az EGSZB már rámutatott „Együttműködő oktatási rendszerek a keresletnek nem megfelelő készségkínálat elkerülése érdekében – min kell változtatni?” ([1]) című véleményében.

1.2. Az EGSZB rámutat arra, hogy az új technológiák gyors feltalálását és elterjedését hatékony továbbképzésnek és átképzésnek kell kísérnie. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a Covid19-válság európai társadalomra és gazdaságra gyakorolt hatása még inkább rávilágított arra, hogy a hatékony oktatási és képzési politikák és a magas színvonalú munkahelyek mennyire fontosak a fenntartható és igazságos társadalmi és gazdasági helyreállítás és reziliencia támogatásához, ami kulcsfontosságú ahhoz, hogy Európa felülkerekedhessen a járvány következményein. A felnőttoktatásba és készségfejlesztésbe történő beruházás döntő szerepet játszhat a gazdasági helyreállításban és egy szociális Európa megvalósításában.

1.3. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak, hogy a nemzeti hatáskörök és a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett, holisztikus szemlélettel és a hozzáférhetőség, a minőség és az inkluzivitás javításával erősítsék meg a felnőttoktatási szakpolitikákat. Az EGSZB kéri a felnőttoktatási szakpolitikák tágabb értelemben vett javítását, amelynek során az új készségkövetelmények teljesítésére irányuló, helyi igényekhez igazított, hatékony stratégiákat is figyelembe veszik. Az EGSZB hangsúlyozza a felnőttoktatásban alkalmazott pedagógia és andragógia javításának fontosságát, kiegészítve a jó minőségű alapképzéssel, a folyamatos szakmai fejlődéssel, továbbá jobb, tisztességesmunka-feltételek és támogató munkakörnyezet biztosításával a felnőttképzésben oktatók számára.

1.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a felnőttoktatás alapvető fontosságú ahhoz, hogy a felnőttek fejleszthessék és elsajátíthassák a polgári szerepvállalási készségeket, és aktív szerepet vállalhassanak a társadalomban. A társadalomban tapasztalható egyenlőtlenségek leküzdése érdekében az egész életen át tartó tanulásnak mindenki számára életmóddá kell válnia, és a munkahelyeken is bevett gyakorlattá kell válnia. E tekintetben több mint fontos, hogy a „készségek” szót annak tágabb jelentésében és értelmében használják a munkahelyre vonatkozóan, és holisztikus szemlélettel a szociális és személyes készségeket is tekintsék a készségfejlesztési folyamat részének.

([1]) HL C 228., 2019.7.5., 16. o.

1.5. Az EGSZB hangsúlyozza a felnőttoktatás fontosságát, és sajnálja, hogy az uniós intézmények és számos tagállam nem tekinti politikai prioritásnak, miközben a felnőttoktatás alapvető fontosságú a foglalkoztatásban és a társadalmi befogadásban rejlő lehetőségek teljeskörű kiaknázásához, valamint ahhoz, hogy a felnőttek aktívan részt vehessenek a munkaerőpiacon és demokratikus polgárok lehessenek. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok erősítsék meg a felnőttkori tanulásra vonatkozó politikát, irányítást és finanszírozást az UNESCO „Az oktatás négy pillére" ([2]) elveinek megfelelően: meg kell tanulni tudni, cselekedni, élni és másokkal együtt élni. A 4. fenntartható fejlődési cél megvalósítása érdekében a civil társadalom hatékony támogatást igényel, hogy partnerséget építsenek ki az informális és nem formális környezetben történő felnőttoktatás ellátása terén, és biztosítsák az emberek hatékony elérését.

1.6. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok határozzanak meg elérhető, hosszú távú célokat, és hozzanak létre egy folyamatos nyomonkövetési rendszert a felnőttoktatásban való részvételre és a magas színvonalú és hozzáférhető egész életen át tartó tanulásra vonatkozóan – beleértve a munkavállalói képzést is – minden egyes tagállam számára, a regionális különbségek figyelembevétele mellett. E rendszernek annak biztosítására kell céloznia, hogy mindenki rendelkezzen azokkal az ismeretekkel, készségekkel, kompetenciákkal és attitűdökkel, amelyekre Európának az igazságos, összetartó, fenntartható, digitális és vagyonos társadalom létrehozásához szüksége van. Fontos továbbá, hogy ágazati és nemzeti szinten javuljon a készségigényekkel és a készségigény-előrejelzésekkel kapcsolatos kutatás és a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés, hogy az átállások előtt álló felnőttek számára a felnőttoktatást naprakész legyen. Fontos emellett, hogy javuljanak a felnőttoktatással kapcsolatos beruházásokra vonatkozó tagállami adatok, és hogy biztosítva legyen a gyakori nyomon követés és adatgyűjtés az alkalmazottak által végzett tanulásra és tanfolyamokra vonatkozóan. A szociális partnereket és a civil társadalmat aktívan be kell vonni a készségekkel kapcsolatos nemzeti információgyűjtés javításába, ideértve a készségigények elemzését, előrejelzését és felmérését.

1.7. A tagállamoknak fokozniuk kell „A kompetenciafejlesztési pályákról: új lehetőségek a felnőttek számára" című, 2016. december 19-i tanácsi ajánlás ([3]) végrehajtását annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi alacsonyan képzett és/vagy alacsony iskolai végzettségű felnőtt továbbfejlessze alapkészségeit, és útmutatást kapjon és motivált legyen képzésben részt venni életminőségének és foglalkoztathatóságának javítása céljából. Annak érdekében, hogy a felnőttek 80 %-a rendelkezzen alapvető digitális készségekkel, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy támogassák a felnőtteket a digitális alapkészségek minimális szintjének ingyenes elsajátításában, hogy elősegítsék a munkához és a mindennapi élethez szükséges készségek megszerzését.

1.8. Az EGSZB rámutat, hogy minden felnőttet – képzettségtől és társadalmi-gazdasági háttértől függetlenül – támogatni kell a jó minőségű és inkluzív, egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférésben, valamint készségeinek és kompetenciáinak érvényesíttetésében. Az állami foglalkoztatási szolgálatoknak fokozniuk és könnyíteniük kell a tisztességes és ingyenes tanácsadáshoz és konzultációhoz való hozzáférést, és biztosítaniuk kell, hogy minden felnőtt tájékoztatást kapjon az egész életen át tartó tanulás lehetőségeiről, és hogy a munkavállalók tisztában legyenek azzal, hogyan változnak a munkahelyek, és milyen készségekre van szükség az új munkahelyekhez és feladatokhoz.

1.9. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a szociális partnerekkel közösen indítsanak tájékoztató és figyelemfelkeltő kampányokat a zöld és digitális átállás által érintett felnőttek és munkavállalók számára, hogy segítsenek a munkaerőnek a szükséges készségek elsajátításában. Az Európai Bizottságnak a Szakmai Készségek Európai Hetének mintájára évente rendezvényeket kellene szerveznie, hogy tájékoztassa a felnőtteket a felnőttkori tanulásról és a továbbtanulásról és motiválja őket, valamint támogassa a nemzeti politikákat.

1.10. Az EGSZB hangsúlyozza a szubszidiaritás fontosságát a felnőttoktatási politikákat illetően, hogy tiszteletben tartsák a nemzeti és ágazati szociális partnereknek a készségigények meghatározásában, valamint a felnőttoktatáshoz és munkavállalói képzéshez való hozzáférés finanszírozására és biztosítására szolgáló nemzeti rendszerek irányításában játszott szerepét. Az EGSZB megjegyzi, hogy a szociális jogok európai pillérének végrehajtásával biztosítani kell, hogy minden vállalatnak legyen joga és lehetősége az innovációs igényeknek megfelelő készségfejlesztési stratégiák kidolgozására, valamint – a zöld és digitális átállással összefüggésben – a munkavállalók méltányos átállásának és a fiatalok és felnőttek jó minőségű tanulószerződéses gyakorlati képzésének támogatására. A Tanács foglalkoztatáspolitikai iránymutatásai ([4]) (2020) egyértelmű különbséget tesznek a képzéshez való jogok/jogosultságok biztosítása és az egyik lehetséges eszközt jelentő egyéni tanulási számlák között, lehetővé téve az országok számára, hogy eldöntsék, hogyan biztosítják ezeket a jogosultságokat. Az egyéni tanulási számlák olyan eszközök, amelyekkel biztosítható a képzéshez való jog. A kollektív szerződésekkel és a nemzeti jogszabályokkal összhangban minden felnőttnek és munkavállalónak joga kell hogy legyen a jó minőségű munkavállalói képzéshez, a fizetett tanulmányi szabadsághoz, a képesítéshez, az informális és nem formális tanulás érvényesítéséhez, valamint a minőségbiztosított és rugalmas iránymutatáshoz és tanácsadáshoz való hozzáféréshez.

([2]) https://en.unesco.org/themes/education/research-foresight/revisiting-learning.
([3]) HL C 484., 2016.12.24., 1. o.
([4]) Foglalkoztatáspolitikai iránymutatások.

Az uniós tagállamoknak a felnőttek – különösen a munkavállalók – tanuláshoz és képzéshez való hozzáférésének megkönnyítésére szolgáló pénzügyi mechanizmusokat és eszközöket kell létrehozniuk a szociális partnerek bevonásával.

1.11. Az EGSZB emlékezteti a tagállamokat annak biztosítására, hogy minden felnőttnek – különös tekintettel a hátrányos társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkezőkre – egyenlő hozzáférése legyen az egész életen át tartó tanuláshoz, amely személyes vagy szakmai előmenetellel kapcsolatos érdekeiket szolgálja. Célzott támogatást kell nyújtani a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülők, a migránsok és menekültek, a hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott csoportok, valamint – a tevékeny és egészséges időskor biztosítása érdekében – az idősek számára. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa, hogy a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló új uniós stratégia oktatási fejezete minden korosztályra kiterjedjen, arra összpontosítva, hogy a felnőttoktatás a fogyatékossággal élő és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számára fizikailag akadálymentesen és ingyenesen hozzáférhető legyen, valamint biztosítsa, hogy a tanárok számára képzéseket szervezzenek arról, hogyan alakítsák át a tanórákat, és hogyan tegyék hozzáférhetővé az online tanulást is.

1.12. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a demokratikus kormányzás – beleértve a hatékony szociális párbeszédet és a civil társadalmi szervezetekkel folytatott érdemi konzultációt is – kulcsfontosságú szerepet játszik az oktatási és képzési rendszerekben, hogy azok támogassák minden felnőtt, különösen a munkavállalók és a munkanélküliek készségfejlesztését, a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervben, a szakoktatásról és szakképzésről szóló tanácsi ajánlásban és az Osnabrücki Nyilatkozatban meghatározott, felnőttoktatásban való részvételre vonatkozó uniós célkitűzések teljesítése mellett, és hogy hozzájáruljanak a Tanács közeljövőben megjelenő, a felnőttoktatási programról szóló állásfoglalásához. Az EGSZB rámutat, hogy a szakszervezetek és a munkáltatók közötti szociális párbeszéd és interakció fontos szerepet játszik abban, hogy mindenki számára hozzáférhetőbbé tegyék a felnőttoktatást, ösztönözzék a rugalmasságot és az iránymutatást, a képzést a munkaerőpiaci igényekhez igazítsák, biztosítsák a képzés minőségét és a képzés finanszírozását.

1.13. Az EGSZB kiemeli, hogy valamennyi felnőtt, különösen a munkavállalók számára fokozottan hozzáférhetővé kell tenni az elismerési és érvényesítési eljárásokra vonatkozó naprakész információkat. Ennek megvalósításához a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről szóló, 2012. december 20-i tanácsi ajánlás ([5]) hatékony végrehajtására, továbbá annak biztosítására van szükség, hogy az érvényesítési rendszerek minden európai uniós országban elegendő közfinanszírozásban részesüljenek. A képzés elismerésének biztosításával a munkáltatók és a szakszervezetek támogathatják a munkavállalók képesítési szintjeinek javítását, hozzájárulhatnak azok szakmai előmeneteléhez és a munkaerőpiacon belüli méltányos átálláshoz. Alapvetően fontos a szociális partnerek bevonása a felnőttoktatás, a munkavállalói képzés és a fizetett tanulmányi szabadság rendszereinek irányításába, a szociális partnerek közötti közös fellépések előmozdítását is ideértve.

1.14. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az iparágak zöld és digitális átállásának támogatása szempontjából kiemelkedő jelentőségű a továbbképzés és az átképzés, amelyekre társadalmi és gazdasági felelősségként kell tekinteni, hogy biztosítsák az inkluzív képzést a jó minőségű munkahelyek érdekében, továbbá garantálják mindenki számára a méltányos átállást. Előremutató iparstratégiákra, köztük a készségekkel kapcsolatos hatékony szakpolitikákra van szükség a munkaerő továbbképzésének és átképzésének támogatásához. Ezek segíthetnek biztosítani az éghajlatsemleges gazdaságra való igazságos és szociálisan méltányos átállást a munkaerőpiac kiegyensúlyozásán keresztül, amely hozzájárul az inkluzív digitalizációhoz és a minőségi munkahelyekhez. A vállalatoknak hatékony támogatásra van szükségük ahhoz, hogy az innováció ösztönzése érdekében megerősítsék és finanszírozzák munkaerőképzési és -átképzési stratégiáikat. Ugyanakkor tiszteletben kell tartani az általános gazdasági és társadalmi érdekeket is. Kollektív szerződésekben kell meghatározni a munkavállalók személyes és szakmai szükségleteinek megfelelő, különféle típusú fizetett tanulmányi szabadságokhoz való hozzáférését. Az EGSZB emlékezteti az uniós tagállamokat, hogy a munkavállalók fizetett tanulmányi szabadsághoz való hozzáférését nemzeti fellépések és kollektív szerződések révén a lehető leghamarabb hozzák összhangba a fizetett tanulmányi szabadságról szóló 140. sz. ILO-egyezménnyel, és a szociális partnerek támogatásával biztosítsák az egyezmény tényleges alkalmazását.

1.15. Az EGSZB ösztönzi a felnőttképzések fenntartható nemzeti finanszírozását, az uniós források – köztük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – hatékony felhasználásával kiegészítve, amely – a gazdaság digitális és zöld átállásával összefüggésben – a gazdasági növekedés és az ellenálló társadalom támogatására irányul azáltal, hogy jó minőségű és inkluzív felnőttoktatást biztosít mindenki számára, beleértve a munkanélkülieket és a munkaerőpiacon kívül álló egyéb személyeket is, különös figyelmet fordítva arra, hogy a képzés valamennyi munkavállaló számára elérhető és hozzáférhető legyen. Ehhez európai és nemzeti szinten egyértelmű elkötelezettségre van szükség arra vonatkozóan, hogy a rendelkezésre álló források egy megfelelő részét a nemzeti tervek kulcsfontosságú elemeként a szisztematikus és összehangolt felnőttoktatási rendszerek fejlesztésének előmozdítására fordítsák.

([5]) HL C 398., 2012.12.22., 1. o.

1.16. Az EGSZB hangsúlyozza a minőség, a relevancia, a hatékonyság és az inkluzivitás biztosításának fontosságát a felnőttoktatás és a képzés terén. Az EGSZB javasolja, hogy ösztönözzék a tagállamokat annak biztosítására, hogy minden továbbképzési és munkavállalói képzési program és tanterv egyértelműen határozza meg a tanulási eredményeket és a kulcskompetenciákat, az Európai Bizottságnak pedig tovább kellene dolgoznia az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló, 2018. május 22-i tanácsi ajánlás ([6]) végrehajtásán és a szociális partnerek közös fellépéseinek támogatásán. Fontos a felnőttoktatás minőségbiztosítási rendszereinek javítása és az Európai Bizottság EQAVET-hálózatának továbbfejlesztése, hogy az a felnőttkori tanulásra, a folyamatos szakmai képzésre, a tanulószerződéses gyakorlati képzésre és a munkavállalói képzésre is vonatkozzon. Ennek figyelembe kell vennie a gazdaság, a munkaadók és a munkavállalók igényeinek a felnőttoktatási programokba és tantervekbe való átültetését.

1.17. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy a lehető legnagyobb mértékben vonják be a vállalatokat és a szakszervezeteket az iparágak digitális és zöld átállásához szükséges készségfejlesztési stratégiák kidolgozásába. Az EGSZB javasolja a környezetvédelmi politikák és az oktatási politikák összekapcsolását, valamint – nemzeti koordinátorok kinevezésével – zöld készségekre és kompetenciákra vonatkozó nemzeti stratégiák kidolgozását annak érdekében, hogy az egész életen át tartó tanulás részeként minden felnőttben tudatosuljon az éghajlatváltozás, a környezeti felelősségvállalás és a fenntartható fejlődés kérdése.

1.18. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy erősítsék meg a felnőttoktatási politikákat annak érdekében, hogy az életviteli készségeket célzó, jó minőségű és inkluzív felnőttoktatás minden felnőtt számára joggá váljon, és hogy a keresletnek nem megfelelő készségkínálat kezelésével, valamint a felnőttoktatás irányításának és finanszírozásának javítása révén – ideértve a munkavállalói képzéseket – érjék el és növeljék a felnőttoktatásban való évi 60 %-os részvételre vonatkozó célt. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy – egy munkacsoport keretében – állítsa vissza a nyitott koordinációs módszert az uniós tagállamok felnőttoktatással foglalkozó illetékes minisztériumai, a szociális partnerek és a civil társadalom között, és biztosítsa a korábbi, felnőttoktatással foglalkozó munkacsoportok eredményes munkájának folytatását. Az EGSZB kéri továbbá, hogy az EPALE-től ([7]) függetlenül hozzanak létre egy platformot a nemzeti felnőttoktatási koordinátorok, a szociális partnerek és az érdekelt felek számára, és hogy ezek a különböző szereplők hálózatot alkotva, rendszeresen találkozzanak.

2. **Háttér**

2.1. A Covid19-válság, a demográfiai változások, a munkaerőpiac digitalizációja és a gazdaság dekarbonizációja óriási változásokat idéz elő a munkahelyek és a feladatok terén. Már a világjárvány előtti előrejelzések is azt mutatták, hogy 5-ből 2 munkahelyen bizonyos feladatok meg fognak változni, és hogy a munkahelyek 14 %-a változni fog a digitalizáció következtében (Cedefop). Az iparágak zöld átállásának köszönhetően 2030-ra akár 20 millió új munkahely is létrejöhet világszerte (OECD). Megközelítőleg 128 millió felnőttnek ([8]) – az európai felnőtt népesség 46,1 %-ának – van szüksége tovább- vagy átképzésre. A digitalizáció, a robotizáció, az olyan új gazdasági modellek, mint például az ipar 4.0, valamint a körforgásos és megosztáson alapuló gazdaság új készségigényekre gyakorolt hatása összehangolt fellépést tesz szükségessé a felnőttkori tanulás további ösztönzése érdekében Európában.

2.2. Az uniós tagállamok vezetői 2021. május 7-én azzal a céllal gyűltek össze a portói szociális csúcstalálkozón, hogy megerősítsék a szociális jogok európai pillérérét. A szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervben javasolt intézkedések célja „több és jobb minőségű munkahely” létrehozása, a „képesítés és az egyenlőség” előmozdítása, továbbá a „szociális védelem és a társadalmi befogadás javítása”. A vezetők 2030-ra vonatkozó célokat tűztek ki: pl. minden évben a felnőttek legalább 60 %-ának részt kell vennie felnőttoktatásban, és a felnőttek 80 %-ának legalább alapvető digitális készségekkel kell rendelkeznie. E célkitűzések a szociális jogok európai pillérének első alapelvéhez kapcsolódnak, amelynek értelmében „mindenkinek joga van a minőségi és befogadó oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz annak érdekében, hogy olyan készségeket tartson, illetve szerezzen meg, amelyek lehetővé teszik számára, hogy teljes mértékben részt vegyen a társadalomban és sikeresen alkalmazkodjon a munkaerőpiaci változásokhoz”. Kapcsolódnak továbbá a negyedik alapelvben említett jogokhoz, köztük a képzés és az átképzés támogatásához, különös tekintettel a fiatalok továbbképzéshez, tanulószerződéses gyakorlati képzésekhez és szakmai gyakorlati programokhoz való hozzáférésére.

([6]) HL C 189., 2018.6.4., 1. o. https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/council-recommendation-on-key-competences-for-lifelong-learning_hu.

([7]) https://epale.ec.europa.eu/hu.

([8]) Cedefop – Európai Szakképzésfejlesztési Központ: Empowering adults through upskilling and reskilling pathways (A felnőttek felvértezése továbbképzési és átképzési pályák útján). Volume 1: adult population with potential for upskilling and reskilling (1. kötet: továbbképzési és átképzési potenciállal rendelkező felnőtt lakosság), 2020. február.

2.3. Az Európai Bizottság egész életen át tartó tanulással, készségfejlesztéssel és átképzéssel kapcsolatos közelmúltbeli szakpolitikai kezdeményezéseinek ([9]) végrehajtása során a szociális partnerekkel folytatott hatékony párbeszéd és a civil társadalommal folytatott konzultáció révén kell elősegíteni, hogy a szociális jogok európai pillérének a felnőttképzésre vonatkozó célkitűzései megvalósuljanak. Az (EU) 2021/402 bizottsági ajánlást ([10]) követően a felnőttoktatási rendszereket hatékony élethosszig tartó tanácsadási rendszerek létrehozásával, tanácsadó és figyelemfelkeltő tevékenységek kialakításával, a kiszolgáltatott helyzetű csoportok integrálásával és a mindenki számára nyitott, nem formális és informális tanulás hatékony érvényesítési rendszereinek bevezetésével kell kiegészíteni.

3. **Általános megjegyzések**

3.1. Az európai és nemzeti szintű megerősített demokratikus kormányzás és a szociális partnerek azon potenciáljának kiaknázása, hogy felismerjék a készségigényeket és hozzájáruljanak a munkaerőpiaci integráció javításához, alapvetően fontos a hozzáférhetőbb és színvonalasabb felnőttoktatási rendszerek kialakításához és működtetéséhez, hogy minden felnőtt javíthassa életviteli és szociális készségeit, beleértve a fenntartható fejlődéssel, a környezeti felelősségvállalással, a demokratikus polgársággal, a toleranciával és az európai értékekkel kapcsolatos tudatosság növelését is. Fontos a felnőttoktatási politikák tágabb értelemben történő erősítése, ahogy az is, hogy figyelembe vegyünk olyan hatékony stratégiákat, amelyek az új készségkövetelményeknek való megfelelésre irányulnak.

3.2. A szociális partnerekkel folytatott hatékony szociális párbeszéd és a civil társadalommal folytatott konzultáció kulcsfontosságú a felnőttoktatási politikák sikeres megtervezésének és végrehajtásának biztosításához. A szociális partnerek létfontosságú szerepet játszanak a készségigények meghatározásában és a képesítési profilok aktualizálásában, hiszen a vállalatok és a munkavállalók nap mint nap tapasztalják, hogyan alakulnak át a munkahelyek és a feladatok. A vállalatokat és a munkavállalókat teljes mértékben be kell vonni az iparágak digitális és zöld átállásához szükséges készségek fejlesztésére irányuló stratégiák kidolgozásába.

3.3. Annak érdekében, hogy a felnőttoktatási rendszerek mindenki számára hozzáférhetőbbé váljanak, határozott nemzeti stratégiákra és további politikai együttműködésre van szükség az uniós országok között, különösen a minisztériumok, az oktatási szociális partnerek és a civil társadalom érintett szereplői között. Fontos az uniós és a nemzeti, regionális és helyi szakpolitikák összekapcsolása a felnőttoktatáshoz és a munkavállalói képzéshez való hatékony hozzáférés megvalósítása érdekében, és a különféle szakpolitikai területeket is össze kell kapcsolni annak érdekében, hogy a szociális, környezetvédelmi, digitalizációs és pénzügyi szakpolitikák javíthassák a felnőttképzést.

3.4. A szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervben meghatározott, a felnőttoktatásban való részvételre vonatkozó ambiciózus cél eléréséhez egy olyan, tanácsi ajánlással támogatott uniós kezdeményezésre van szükség, amely ösztönzi a kormányokat, hogy különféle pénzügyi eszközökkel jobb hozzáférést és elegendő finanszírozást biztosítsanak a felnőttoktatáshoz és a munkavállalók képzéséhez. Az EGSZB utal *„Az egész életen át tartó tanulás és a készségfejlesztés fenntartható finanszírozása a szakképzett munkaerő hiányával összefüggésben”* ([11]) című véleményére, és hangsúlyozza, hogy a felnőttoktatásba történő fenntartható állami beruházás, valamint a munkahelyi képzésbe történő hatékony magánberuházások előfeltételei az összes korosztályú tanuló társadalmi és gazdasági befogadását és a vállalatok támogatását célzó szakpolitikai intézkedések sikerének. Ezért a helyreállítási tervet, a Next Generation EU eszközt és más uniós alapokat (pl. az ESZA+-t és a Méltányos Átállást Támogató Alapot) az európai szemeszterrel összefüggésben hatékonyan és következetesen kell felhasználni az oktatási és képzési szakpolitikák támogatására.

3.5. Az EGSZB megjegyzi ([12]), hogy Európában fejleszteni kell minden ember zöld készségeit, kompetenciáit és hozzáállását, valamint kezelni kell a készségigényeket. Az uniós tagállamoknak össze kellene kapcsolniuk a környezetvédelmi politikákat az oktatási politikákkal, és zöld készségekre és kompetenciákra irányuló nemzeti stratégiákat kellene létrehozniuk, hogy az egész életen át tartó tanulás részeként minden felnőtt figyelmét felhívják az éghajlatváltozásra, a környezeti felelősségre és a fenntartható fejlődésre, továbbá biztosítsák, hogy a munkavállalók is rendelkezzenek az iparágak méltányos átállásához szükséges zöld készségekkel és kompetenciákkal.

([9]) E kezdeményezések közé sorolható a fenntartható versenyképességre, a társadalmi méltányosságra és a rezilienciára vonatkozó európai készségfejlesztési programról szóló közlemény, a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről szóló, 2020. november 24-i tanácsi ajánlás (HL C 417., 2020.12.2., 1. o.), az „Ifjúsági foglalkoztatási támogatás: Út a munka világába a következő generációk számára” című európai bizottsági közlemény, az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítéséről” című tanácsi ajánlásra irányuló javaslat és a 2021–2027 közötti időszakra szóló digitális oktatási cselekvési terv.

([10]) A Bizottság (EU) 2021/402 ajánlása (2021. március 4.) a Covid19-válságot követően a foglalkoztatás hatékony és aktív támogatásáról (EASE) (HL L 80., 2021.3.8., 1. o.).

([11]) HL C 232., 2020.7.14., 8. o.

([12]) HL C 56., 2021.2.16., 1. o.

3.6. A képzési támogatásnak elérhetőnek kell lennie azok számára, akiknek a legnagyobb szükségük van arra, ideértve például az alacsonyan képzett és atipikus munkavállalókat. A munkavállalói képzésnek és a vállalatokon kívüli, de a vállalatok által finanszírozott képzésnek a vállalatok és a munkavállalók igényeihez igazodó készségfejlesztést kell támogatnia. Annak biztosítása érdekében, hogy minden munkavállaló – képzettségi szinttől és szerződéses helyzettől függetlenül – hozzáférhessen a továbbképzéshez és átképzésekhez, ágazati, nemzeti és vállalati szintű megállapodásokat kell kötni a képzési igények és a képzési rendelkezések meghatározása érdekében. Kollektív szerződéseket kell kötni annak biztosítása érdekében, hogy a munkavállalók különféle ösztönzők révén hozzáférjenek a felnőttoktatáshoz és a fizetett tanulmányi szabadsághoz.

3.7. AZ EGSZB *a felnőttkori tanulásra vonatkozó megújított európai cselekvési programról szóló tanácsi állásfoglalásra* ([13]) hivatkozik, és hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak többet kell tenniük a felnőttoktatási ágazatban folyó oktatás minőségének javítása érdekében azáltal, hogy a tanárok bevonásával javítják az alapképzést és a folyamatos szakmai fejlődést, elősegítik a tanárok, oktatók és más felnőttoktatási alkalmazottak mobilitását, valamint jó munkakörülményeket és támogató munkakörnyezetet biztosítanak a felnőttoktatásban részt vevő személyzet számára. Hatékony szociális párbeszédre van szükség a szakszervezetekkel, hogy megállapodások születhessenek olyan intézkedésekről, amelyek a szakma vonzóbbá tételét, valamint a munkaerő-felvétel és -megtartás javítását célozzák.

3.8. A felnőttoktatási tanfolyamokhoz való hozzáférés és az azokba vetett bizalom fokozása érdekében hasznos lehet a 2021–2027-es digitális oktatási cselekvési terv keretében egy digitális tananyagokat és tanfolyamokat tartalmazó európai csereplatform létrehozása, valamint a mikrotanúsítványokra vonatkozó európai szabványok kialakítása. A tanulóknak átfogó információt kell kapniuk arról, hogy a tanfolyamok teljeskörű vagy részleges képesítést vagy mikrotanúsítványokat adnak-e, ki érvényesíti és biztosítja a tanfolyamok minőségét, elismerik-e ezeket, és ha igen, miként, és hogyan lehetne azokat teljes képesítéssé alakítani.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([13]) HL C 372., 2011.12.20., 1. o.

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 562. PLENÁRIS ÜLÉSE – INTERACTIO, 2021. 07. 07. – 2021. 07. 08.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja

(COM(2021) 118 final)

(2021/C 374/05)

Előadó: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.4.21.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.15.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	207/0/3

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. A 2030-ig tartó időszakra szóló digitális iránytűre vonatkozó európai bizottsági terv az Unió és az egész világ számára is döntő pillanatban érkezett. Az EGSZB üdvözli a kezdeményezést és azt a célt, hogy a digitális technológiák segítségével javítsák a polgárok életét, több munkahelyet teremtsenek, elősegítsék a fejlődést és fokozzák az európai versenyképességet. A világjárvány rávilágított a digitális fejlesztések fontosságára és az azokban rejlő lehetőségekre, rámutatott arra, hogy kiigazításokra van szükség, valamint megváltoztatta az egymással való érintkezés és a munkavégzés módját. Az EU-nak megfelelő módon kell kezelnie ezeket a kihívásokat. Ahhoz, hogy a szándékokat eredményekre váltsuk, elengedhetetlen, hogy stratégiával, konkrét célokat tartalmazó tervvel és az előrehaladás mérésére szolgáló módszerekkel rendelkezzünk.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a digitális innovációnak mindig biztosítania kell az alapvető jogokat, garantálva mindenki egészségét, biztonságát és magánéletének tiszteletben tartását (a személyes adatok védelmét). Döntő fontosságú, hogy a polgárok úgy érezzék, a fejlődés és a növekedés kedvező hatással van az életminőségükre. A mindennapi életünket támogató új technológiáknak kedvező hatással kell járniuk, és e hatásoknak méltányosan kell eloszlaniuk, hogy azok valóban a társadalom javát szolgálják. Emellett az egészséghez való jognak mindig érvényesülnie kell, és el kell ismerni a digitális polgársághoz kapcsolódó alapvető emberi jogok felsorolásában.

1.3. Az EGSZB szorgalmazza, hogy a „beépített biztonság” révén a teljes digitális értéklánc mentén állítsák helyre a közbizalmat és javítsák a kiberbiztonságot és a kiberrezilienciát, az emberek számára biztosítsanak jobb választási lehetőséget az adataikkal kapcsolatban, illetve jobb ellenőrzést adataik felett („adatetika”), valamint a jogellenes és káros tartalmak elleni küzdelem érdekében határozzák meg a közvetítők felelősségét.

1.4. Indokolt célkitűzés, hogy az összes kulcsfontosságú európai és nemzeti közszolgáltatás online elérhető legyen. Az EGSZB ugyanakkor figyelmeztet arra, hogy ebből senki sem maradhat ki, és mindenképpen támogatni kell azokat, akik nem tudnak azonnal részesülni a digitalizációs folyamat előnyeiből. A polgároknak még mindig van egy jelentős csoportja, amely nem rendelkezik a szükséges ismeretekkel és készségekkel, sőt, még a szükséges hardverekkel és szoftverekkel sem, hogy kihasználhassa ezeket a lehetőségeket. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa az átállás folyamatában lévőket.

1.5. Az EGSZB rámutat, hogy a kiegyensúlyozatlan beruházásokból tanulási hátrányok adódhatnak, amelyek hatalmas kockázatot jelentenek. A gyermekektől az idősekig szem előtt kell tartani a digitális szegénység hatásait, ezért kiemelten nagy figyelmet kell fordítani a valós kockázatokra. A lemaradások csökkentése érdekében az infrastrukturális beruházásokkal párhuzamosan a képzésbe is be kell fektetni.

1.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy segíteni kell az emberek továbbképzését és átképzését. Ennek érdekében biztosítani kell az esélyegyenlőséget azáltal, hogy ösztönzik (a jelenlegi munkaerőnek és a felnőtt tanulóknak egyaránt szóló) tovább- és átképzési programokat kínáló köz-magán társulásokat, mindenki esetében előmozdítva az egész életen át tartó tanulás szemléletét.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a digitális társadalom számára korszerűsíteni kell az oktatást. Elengedhetetlen előmozdítani az oktatási rendszerek digitalizációját az oktatási tartalmak digitális kornak megfelelő korszerűsítésével, valamint létrehozni az ahhoz szükséges állami és magánszférabeli ökoszisztémákat, hogy olyan új, nyitott és hozzáférhető oktatási módszereket lehessen alkalmazni, amelyek mindenki számára azonos lehetőségeket biztosítanak.

1.8. A digitális fejlődés olyan kockázatokat hordoz, mint a csalás, a magánélet megsértése és az átláthatóság hiánya, amelyek alááshatják a dokumentumban meghatározott célokat. Az EGSZB úgy véli, hogy meg kell teremteni az ilyen kockázatok megelőzéséhez és a felelősségek uniós szintű szabályozásához szükséges feltételeket.

1.9. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy mérlegelni kell olyan stratégiák alkalmazását, amelyekkel kezelhetők a technológiai fejlődésből fakadó esetleges elbocsátások. Ahogy azt a korábbi véleményekben is kifejtettük, elismert tény, hogy a mesterséges intelligencia és a robotika hatására munkahelyek helyeződnek és alakulnak majd át, egyes munkahelyek megszűnnek és újak jönnek létre. Az Uniónak mindenképpen biztosítania kell, hogy az európai szociális jogokkal összhangban minden munkavállalóra – legyen akár alkalmazott, önálló vállalkozó vagy színlelt önfoglalkoztató – kiterjedjen a szociális védelem. Minden szinten elő kell mozdítani az e kérdésekről folyatott szociális párbeszédet, továbbá elsődleges feladatként a kötelezettségeket és jogokat hozzá kell igazítani a jelenlegi digitális és platformvezérelt gazdasághoz.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy a digitális átállás inkluzív és társadalmilag felelős módon történő kezelése, valamint a munkahelyek elvesztésével való megbirkózás érdekében – különösen a koronavírus-járványt követő időszakban – az egyik prioritásnak azt kell tekinteni, hogy létrehozzanak egy, elsősorban a legnagyobb technológiai vállalatok adóiból fedezett európai alapot azzal a céllal, hogy a gazdaság digitalizációja miatt a munkahelyüket vagy vállalkozásukat elvesztő munkavállalók megfelelő képzés, továbbképzés és átképzés révén támogatásban részesüljenek.

1.11. Az EGSZB emellett olyan összehangolt politikát szorgalmaz, amely valóban figyelembe veszi az európai kiindulópontot, valamint az elmúlt években tapasztalt és a világjárvány miatt felgyorsult technológiai és társadalmi változásokhoz egyaránt illeszkedik: az iparstratégia kiemelkedő fontosságú, beleértve a versenypolitikát és az ágazatspecifikus szabályozást, azaz a biztonságos hálózati összekapcsoltsággal kapcsolatos szabályozást is.

2. **Általános megjegyzések**

2.1. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság „Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja” című tervét, amely az európai gazdasági és társadalmi helyreállítás fellendítését célzó szélesebb körű cselekvési terv részét képezi.

2.2. A Covid19-válság rávilágított, hogy a technológia és az adatfolyamatok tekintetében nagymértékben külső tényezőktől függünk, amit hatékonyan és gyorsan kell kezelni. Európa e téren meglévő eszközeit jobban ki kell aknázni, és az európai polgárokat erőteljesebben be kell vonni.

2.3. Az EGSZB hangsúlyozza azt a nézetet, hogy egyetlen polgár sem maradhat ki. Európában még mindig magas – az Európai Bizottság szerint 35 %-os – a digitális jártasság hiánya, valamint mérsékelni kell a digitális erőforrásokhoz való hozzáférés hiányát is. Ugyanakkor a gazdaságban és a közigazgatásban biztosítani kell a személyes kapcsolattartás lehetőségét. Ugyancsak fontos biztosítani, hogy a digitalizáció előnyeit ne csak kevesek élvezhessék. A digitális évtizednek mindenki javát kell szolgálnia.

2.4. Támogatni kell az európai vállalatokat, különösen a kkv-kat digitalizációs erőfeszítéseikben, és biztosítani kell, hogy globális szinten versenyképesek legyenek. Amennyiben az EU a kvantumgyorsító számítógépekhez hasonló számítástechnikai erőforrásokat birtokol vagy finanszíroz, az ezekhez való hozzáférést objektív kritériumok alapján méltányosan kell elosztani.

2.5. A törekvések és a közpénzek önmagukban azonban nem fogják elérni a kívánt eredményeket. Emellett olyan összehangolt politikára is szükségünk van, amely valóban figyelembe veszi az európai kiindulópontot, valamint az elmúlt években tapasztalt és a világjárvány miatt felgyorsult technológiai és társadalmi változásokhoz egyaránt illeszkedik: az iparstratégia kiemelkedő fontosságú, beleértve a versenypolitikát és az ágazatspecifikus szabályozást, azaz a biztonságos hálózati összekapcsoltsággal kapcsolatos szabályozást is.

2.6. Az EGSZB üdvözli a digitális oktatási és innovációs ökoszisztéma kialakításával kapcsolatos elképzelést, és hangsúlyozza, hogy e cél elérésébe be kell vonni az élvonalbeli európai tudományos és felsőoktatási intézményeket.

2.7. A hosszú távon fenntartható, méltányos és inkluzív digitális átállás megvalósítása érdekében fokozni kell a köz- és magánszféra közötti meglévő együttműködést és további szinergiát kell teremteni egy olyan irányítási modellen alapuló új digitális megállapodás biztosítása céljából, amely ötvözi a társadalmi, környezeti és gazdasági szempontokat.

2.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy mérlegelni kell olyan stratégiák alkalmazását, amelyekkel kezelhetők a technológiai fejlődésből fakadó esetleges elbocsátások. Ahogy azt a korábbi véleményekben ([1]) is kifejtettük, elismert tény, hogy a mesterséges intelligencia és a robotika hatására munkahelyek helyeződnek és alakulnak majd át, egyes munkahelyek megszűnnek és újak jönnek létre. Az Uniónak mindenképpen biztosítania kell, hogy az európai szociális jogokkal összhangban minden munkavállalóra – legyen akár alkalmazott, önálló vállalkozó vagy színlelt önfoglalkoztató – kiterjedjen a szociális védelem. Minden szinten elő kell mozdítani az e kérdésekről folytatott szociális párbeszédet. Az elbocsátottak támogatására irányuló intézkedéseket kell elfogadni, ezeket össze kell hangolni, és esetlegesen a digitális gazdaságban a legtöbb nyereséget termelő vállalatokra kivetett uniós adóból lehetne őket finanszírozni.

2.9. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a kockázati tőke, a részvénypiacok és általában a magánbefektetések szerepét. Az európai technológiai fejlődés motorjai a magánvállalatok lesznek, és az EU csak akkor lesz versenyképes globális szinten, ha továbbra is befogadó környezetet teremt e befektetések számára. Mindennek a szociális normák kellő figyelembevételével kell megvalósulnia.

2.10. Az ambiciózus konnektivitási célokhoz a hálózati infrastruktúrába irányuló magánberuházásokat támogató kedvezőbb szabályozási keret iránti elkötelezettségnek kell társulnia. Kulcsfontosságú, hogy az uniós iparstratégiát és az Európa digitális konnektivitás terén játszott vezető szerepére vonatkozó elképzelést összehangoljuk a versenypolitikával és a távközlési ágazatot érintő szabályozási gyakorlattal.

2.11. A digitális évtizedre vonatkozó ütemterv a saját európai felhő-infrastruktúra és -kapacitás fejlesztésére vonatkozó terveket fogalmaz meg azzal a céllal, hogy megakadályozza az Európában előállított adatok külföldre vándorlását, ahová jelenleg az európai adatok több mint 90 %-a kerül. Európának nem szabad naivnak lennie, és folytatnia kell az azért vívott küzdelmet, hogy függetlenebbé váljon és az európai polgárok adatait, különösen az érzékeny adatokat a határain belül tartsa. E tekintetben a helyes irányba tett lépést jelent, hogy a digitális évtizedre vonatkozó tervben azt tűzték ki célul, hogy 10 000 rendkívül biztonságos, klímasemleges perem- és felhőcsomópont álljon rendelkezésre. A GAIA X projektet fel kell gyorsítani és mielőbb működőképessé kell tenni.

2.12. Az EGSZB támogatja azt az elgondolást, hogy az amerikai és kínai technológiai óriásvállalatoktól való függőség csökkentése, valamint az 5G kiépítéséhez, a chipgyártáshoz és az adatkezeléshez hasonló területeken való felzárkózás érdekében fellendítsék az európai technológiai ágazatot, de óva int az európai protekcionista adatgazdaságra való törekvéstől. Támogatni kell a nemzetközi partnerségeket és együttműködést.

2.13. E célok elérése érdekében 2030-ig 20 millió technológiai szakembert kell foglalkoztatni az érintett munkaterületeken – szemben a jelenlegi 7,8 millióval. 2019-ben a 7,8 millió IKT-dolgozó csupán 18 %-a volt nő. A digitális ágazatokban elengedhetetlen a sokszínűség, amely segíteni fog formálni a világgal és a kihívásokkal kapcsolatos szemléletet, mégpedig az elfogultság kockázatainak csökkentése érdekében. Szorosan nyomon kell követni a nemek kiegyensúlyozottabb arányának elérésére irányuló cél megvalósítását, és ösztönözni kell a nők hozzáférését a STEM tudományágakhoz. A társadalmi párbeszédet minden (vállalati, ágazati és nemzeti) szinten támogatni kell, hiszen az hozzájárulhat e cél eléréséhez. Támogatni kell, hogy a tagállamokban – az általános iskoláktól kezdve – erőteljes

([1]) HL C 440., 2018.12.6., 1. o.

kampányokkal ösztönözzék a fiatal lányokat a tudományos és műszaki tanulmányok választására. A digitális szakadék komoly kihívást jelent. Sok vidéki területen még a 3G sem áll rendelkezésre. Európának és a tagállamoknak ösztönzőket kell biztosítaniuk a vidéki térségekbe irányuló beruházások elősegítésére annak biztosítása érdekében, hogy egyetlen polgár se maradjon ki.

2.14. Ezek a beruházások előmozdíthatják a területi kohéziót és a regionális fejlődést, és lehetővé tehetik az emberek számára, hogy – ha úgy kívánják – a nagyvárosi központokon kívül (a közleményben említett „intelligens falvakban") éljenek teljesebb életet. A munkavállalók egészségének védelme és jóllétének biztosítása érdekében a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalás révén minden szinten fejleszteni kell a távmunkát.

2.15. Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy az emberek számára dolgozzon ki arra irányuló ösztönzőket, hogy költözzenek el a nagyvárosi területekről, elősegítve ezáltal a vidéki térségek gazdasági és társadalmi fejlődését. Ez csak akkor lehetséges, ha kiépítik a megfelelő infrastruktúrát, különösen a távközlés és a közlekedés terén.

2.16. A következő évtizedben jelentős környezeti kihívásokkal kell szembenézni, és az ezen kontextusban hozott minden intézkedésnek figyelembe kell vennie a környezetvédelmi szempontokat is. Ezenkívül a digitális iránytűt az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérésére és a környezeti hatások csökkentésére szolgáló további eszközként kell használni.

2.17. A digitális technológiáknak hasonlóképpen átláthatónak, inkluzívnak, megkülönböztetéstől mentesnek, méltányosnak és elfogulatlannak kell lenniük. Ez annál is inkább elengedhetetlen, mivel a közszolgáltatások egyre inkább digitalizálódnak. Az Európai Bizottság szerint jelenleg az európai polgárok 65 %-a rendelkezik alapvető digitális készségekkel. A cél az, hogy az arányuk 2030-ra 80 %-ra nőjön. A szegénység és a kirekesztés csökkentése szempontjából döntő fontosságú kérdést jelent az emberek fennmaradó 20 %-ának (mintegy 90 millió uniós polgár) bevonása és támogatása. Ezek a polgárok többnyire a legszegényebbek, a legidősebbek és a vidéki térségekben élők közé tartoznak. Ők még kiszolgáltatottabbá válhatnak a köz- és magánszolgáltatások igénybevétele során, amelyek egyre inkább digitalizálódnak. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a gazdaságban és a közigazgatásban biztosítani kell az emberekkel való kapcsolattartás lehetőségét.

2.18. Az EGSZB maradéktalanul támogatja azt a célt, hogy minden kulcsfontosságú európai közszolgáltatás online elérhetővé váljon, és az európai polgárok egészségügyi dokumentációjának szintén teljes mértékben digitálisnak kell lennie, mivel várhatóan a polgárok 80 %-a digitális személyazonosságot fog használni. Ehhez azonban minden tagállam részéről összehangolt erőfeszítésekre és politikai akaratra is szükség lesz. Az EGSZB szorgalmazza, hogy e cél elérése érdekében vonják be a civil társadalmi szervezeteket is. A közszolgáltatások alapvető digitális eszközeinek elvileg ingyenesnek kell lenniük. A közszolgáltatások digitalizálása semmiképpen sem vezethet ahhoz, hogy a felhasználók nagyobb pénzügyi akadályokba ütközzenek.

3. **Részletes megjegyzések**

3.1. Az életünk egyre inkább digitalizálódik, ami különös odafigyelést igényel a kiberbiztonság és a csalásnak való kitettség szempontjából, és e tekintetben alapvető fontosságú a polgárok nevelése. A viselhető technológiák szabályozása különös aggodalomra ad okot, és erre kiemelt figyelmet kell fordítani.

3.2. A digitális gazdasággal kapcsolatos európai jogszabályok gyorsan fejlődnek. A polgárokat és a vállalatokat fel kell világosítani a digitális térben fennálló jogaikról és kötelezettségeikről. Folyamatosan arra kell törekedni, hogy egységes szerkezetbe foglalják a jogalkotási kezdeményezéseket, valamint a jogszabályok a polgárok és a vállalatok számára érthetőbbé és alkalmazhatóbbá váljanak.

3.3. Az EGSZB üdvözli a célok rendszeres nyomon követését. A közleményben előterjesztett irányítási rendszer és a több országra kiterjedő projektek elengedhetetlenek a közleményben megfogalmazott elképzelés megvalósításához.

3.4. Az EGSZB javasolja, hogy a tagállamok és a nem uniós országok bizonyos ágazatairól készítsenek esettanulmányokat annak érdekében, hogy európai szinten elfogadhassák vagy előmozdíthassák a bevált gyakorlatokat. Támogatni kell a szabályozói tesztkörnyezeteket, amelyek biztonságos közeget biztosítanak az új üzleti modellek és ötletek teszteléséhez. Az ambiciózus digitális gazdaságnak agilis és megengedő tesztterületeket kell kialakítania.

4. **Digitálisan képzett lakosság és magasan képzett digitális szakemberek**

4.1. Az EGSZB támogatja azt a célkitűzést, hogy a foglalkoztatott IKT-szakemberek száma 20 millióra nőjön az EU-ban, a nők és a férfiak arányának konvergenciája mellett ([2]) (2019-es alapérték: 7,8 millió). Ehhez természetesen a megfelelő – e célkitűzést támogatni képes – oktatási rendszerekbe irányuló beruházásokra lesz szükség.

4.2. A közérdekkel – pl. az egészségüggyel, a biztonsággal, a joggal és az életszínvonallal – szorosan összefüggő szabadfoglalkozású szolgáltatások digitalizálása jelentős hatással van a társadalomra, valamin új szakmai és etikai megközelítéseket igényel. ([3]) Sikere egyaránt függ a magasan képzett szakemberektől, valamint a felhasználók, a betegek, az ügyfelek és a fogyasztók digitális készségeitől és jártasságától.

4.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy egyre nagyobb szükség van az emberek továbbképzésére és átképzésére, előmozdítva az egész életen át tartó tanulás szemléletét.

4.4. A világjárvány lendületet adott a távoktatásnak. Ugyanakkor világossá vált, hogy ez az alacsonyabb társadalmi osztályba tartozó gyermekek esetében a tanulási lemaradás nagy kockázatával jár. A 2030-ig megvalósítandó digitális célokra vonatkozó cselekvési terv megvalósítása során különös figyelmet kell fordítani a digitális szegénységre.

5. **Az EU digitális évtizedben játszott globális szerepe és a kkv-k számára biztosított egyenlő versenyfeltételek**

5.1. Ami a kkv-kat illeti, természetesen elengedhetetlen különböző megközelítésekkel támogatni digitalizációs erőfeszítéseiket, de fontos kiemelni a kkv-knak a digitális technológiákkal kapcsolatos innováció motorjaként betöltött szerepét is.

5.2. A szoftverfejlesztés a digitális folyamatok egyik gyorsan növekvő alágazata. Az innovatív kkv-k támogatása külön figyelmet érdemel. Az EGSZB támogatja azokat a pénzügyi mechanizmusokat, amelyek megfelelő támogatást tudnak nyújtani a kkv-k számára a zökkenőmentes átállás biztosításához. Ugyanakkor gondoskodni kell a folytonosságról, ami azt jelenti, hogy biztosítják az újabb verziókra való frissítéseket, hogy a felhasználóknak ne kelljen folyamatosan új programokba beruházniuk.

5.3. Minden vállalatnak, legyen szó kkv-ról, induló innovatív vállalkozásról vagy növekvő innovatív vállalkozásról, tőkére van szüksége. A dokumentumban meghatározott célok rávilágítanak, hogy mielőbb meg kell valósítani a tőkepiaci uniót, amely figyelembe veszi a piaci megoldásokat, valamint biztosítja, hogy kevésbé támaszkodjanak a banki finanszírozásra és az előzetes támogatásra, ami kedvez a megtakarítások különböző tagállamok közötti, legjobb hozam elérésére törekvő átadásának. Ezenkívül arra is rávilágítanak, hogy meg kell szüntetni a hitelfinanszírozásnak kedvező adóügyi megítélést. Az innovatív vállalatoknak saját tőkére és olyan adórendszerre van szükségük, amely nem bünteti túlzottan a vállalkozókat a tőkenyereségükre vonatkozó marginális adókulcsokkal.

6. **Kockázatok és biztosítékok**

6.1. E program keretében ugyancsak prioritásként kell kezelni biztonság, a kiszámíthatóság, valamint a fizikai és mentális egészség iránti igényt. Az életminőséget és a munkahelyek színvonalát javító technológia mellett a biztonságra is fontos felhívni az emberek figyelmét. Ennek az elvnek az alapján az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak ki kellene használnia a tervezett éves nyomonkövetési gyakorlat által kínált lehetőséget, melynek célja annak vizsgálata, hogy az európai polgárok hogyan vélekednek jogaik és értékeik tiszteletben tartásáról, biztosítandó az egészséghez való jog megfelelő védelmét.

6.2. Ehhez hasonlóan az EGSZB azt ajánlja, hogy az EU ezt az új ipari forradalmat egy olyan külön nyomonkövetési stratégia kidolgozásával kísérje, amely kiterjed a jelenleg rendelkezésre álló különböző technológiák által okozott elektromágneses szennyezés valamennyi típusára. Ez lehetővé tenné az elektromágneses szennyezés tendenciájának Európa-szerte történő mérését annak érdekében, hogy a témáról szakirodalom készüljön, biztosítva az emberek egészségi állapotát az európai elektronikus egészségügyi nyilvántartások végleges bevezetése és az adatok lehetségessé váló kereszthivatkozása után. Minden tagállamnak nyomon kell követnie ezt a kérdést, és az eredményeket integrálni kellene egy egységes európai adatbázisba. Európai politikát kell kidolgozni annak érdekében, hogy javuljon az emberek e területbe vetett bizalma.

([2]) DESI-mutató: „2b1”. Jelenleg a foglalkoztatott IKT-szakemberek körében nők aránya mindössze 18 %.
([3]) HL C 286., 2021.7.16., 8. o.

6.3. A digitális technológiáknak az európai polgárok szolgálatában kell állniuk, akiket soha nem szabad tárgyként vagy puszta adatforrásként kezelni. Figyelembe kell venni a meglévő etikai és műszaki iránymutatásokat, például a mesterséges intelligenciával foglalkozó magas szintű szakértői csoport által kidolgozott, a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai iránymutatásokat.

6.4. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az adatfeldolgozás által jelentett kockázatokra tekintettel hozzanak intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy ne tároljanak több adatot annál, mint amennyire egy vállalkozásnak ténylegesen szüksége van, illetve az adatokat ne tárolják a szükségesnél hosszabb ideig. Ugyanakkor az adatvezérelt innováció a digitális környezetben való versenyképesség szempontjából kulcsfontosságú tényezőt jelent, és a hatóságoknak olyan ágazatközi adatmegosztási szabályozási keretet kell szorgalmazniuk, amely lehetővé teszi a felhasználóközpontú adatmegosztást. Az alkalmazandó keretnek elő kell segítenie az adatokhoz való hozzáférést, valamint az interoperabilitásra kell összpontosítania.

6.5. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak 20 %-át a digitális konnektivitásra, 37 %-át pedig a zöld átállásra különítik el. Az európai távközlési ágazat tekintetében ehhez ambiciózus és koherens jövőképre, valamint olyan kedvezőbb szabályozási keret iránti elkötelezettségre van szükség, amely támogatja a hálózati infrastruktúrába irányuló magánberuházásokat, valamint a felhő-, perem-, adat- és MI-technológiákat alkalmazó független, integrált távközlési szolgáltatások fejlesztését.

6.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a digitális átállást össze kell hangolni a zöldebb gazdaságra való átállással, valamint figyelembe kell venni a környezeti hatásokat. Az erőforrások (köztük a szűkös erőforrások) felhasználásának, illetve az energiafogyasztásuknak észszerűnek kell lennie. Európai szinten elő kell írni a felhőszolgáltatások szénlábnyomának átláthatóságát, hogy minden szervezet kiszámíthassa digitális szénlábnyomát és terveket dolgozhasson ki annak csökkentésére.

6.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy lépést kell tartani a technológia és az üzleti modellek gyors fejlődésével, továbbá a szabályozási hiányosságok kiküszöbölésére kell törekedni, különös tekintettel azokra, amelyek károsak lehetnek a fogyasztókra és a legkiszolgáltatottabb polgárokra nézve.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról (roaming) (átdolgozás)

(COM(2021) 85 final – 2021/0045 (COD))

(2021/C 374/06)

Előadó: **Christophe LEFÈVRE**

Felkérés:	Európai Parlament, 2021.3.24.
	Az Európai Unió Tanácsa, 2021.3.11.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.15.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	204/0/1

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) megjegyzi, hogy az Európai Bizottság javaslata egyszerre kapcsolódik a következő törekvésekhez:

— a fehér területek megszüntetéséhez és a széles sávú kapcsolatokhoz kötődő infrastruktúrák, valamint az új generációs technológiák (5G) kiépítése;

— a magas szintű fogyasztóvédelem elérésének, valamint a mobilhálózat-üzemeltetők közötti verseny fenntartásának célkitűzése;

— a „digitális korra felkészült Európa” létrehozása az egységes piacot akadályozó tényezők visszatérésének megelőzése érdekében.

1.2. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság megjegyzi, hogy a javaslat növelni fogja az átláthatóságot a kiskereskedelmi piacon azáltal, hogy előírja a tájékoztatást, többek között a szerződéses feltételekben, a következőkről:

— az EU-ban barangoláshoz használható szolgáltatások minősége;

— kommunikáció a hozzáadott értékű szolgáltatásokról, azon szolgáltatástípusokról, amelyekért magasabb díjak számolhatók fel, és a hasonló tájékoztatásról, amelyet az új országba való belépéskor küldött „üdvözlő SMS” tartalmaz;

— a segélyhívó szolgálatok barangolás során történő elérésének különféle módjai.

Ez a javaslat általában emelni fogja a fogyasztóvédelem szintjét.

1.3. Noha egy tanulmány kimutatta, hogy a barangolás során használt helyi hálózat csak korlátozott mértékben vehető igénybe, a javaslat célja annak biztosítása, hogy a barangolási szolgáltatásokat ugyanolyan feltételek mellett nyújtsák, mintha azokat az ügyfelek belföldön használnák, a hálózat barangolásban elérhető legújabb generációihoz és technológiáihoz való korlátlan hozzáférés mellett. Az EGSZB azt javasolja, hogy amennyiben erre a helyi infrastruktúra alacsony minősége miatt nincsen lehetőség, akkor egyrészt fokozzák az ilyen infrastruktúrákba irányuló beruházásokat, különösen a fehér területek lefedettségének javítása céljával, másrészt pedig vezessenek be olyan minimumkövetelményeket, amelyeket az üzemeltetőknek fokozatosan el kell érniük ahhoz, hogy a fogyasztók teljeskörűen használhassák ezeket a szolgáltatásokat.

1.4. Szintén örvendetes a látogatott hálózatok által a látogató üzemeltetőknek felszámítható maximális díjak (*árplafon*) csökkentése; annak mértéke azonban nem elegendő, tekintve a továbbszámlázott árak és a látogatott hálózatban való barangolás tényleges költségei közötti különbséget. Az elégtelen csökkentés eredményeként megnő az alap-előfizetési díj a fogyasztók számára, és gyengül azoknak a virtuális mobilszolgáltatóknak (*mobile virtual network operator* – MVNO) a versenyképessége, amelyeknek barangolási szolgáltatásokat kell vásárolniuk a főbb mobilszolgáltatóktól. Különösen az adatfogyasztás növekszik gyors ütemben. A virtuális mobilszolgáltatókra és a kis mobilhálózat-üzemeltetőkre gyakorolt negatív léptékhatások elkerülése érdekében a nagykereskedelmi árplafonokat a fogyasztás növekedésével arányosan kell csökkenteni.

1.5. Az EGSZB-nek támogatását kell kifejeznie a javaslatban foglalt „3. alternatíva – Fenntartható és valódi belföldi díjszabás szerinti barangolás (RLAH) (előnyben részesített alternatíva)" iránt, és a maximális díjak nagyobb mértékű csökkentését kell elérnie, mint ami a javaslatban szerepel.

1.6. A rendeletjavaslat javítja a hozzáadott értékű szolgáltatások tarifáinak átláthatóságát azáltal, hogy hívószámtartományokat rendel a hozzáadott értékű szolgáltatásokhoz egy központosított uniós adatbázis létrehozásával, amely e hívószámtartományok vonatkozásában hozzáférhető az üzemeltetők számára. Az EGSZB azonban azt ajánlja, hogy a javaslat tegye lehetővé a csalárd módon alkalmazott szolgáltatás (ún. *ping-hívás*)) megszakítását az igazságügyi vagy rendőri hatóságok figyelmeztetése alapján, és gondoskodjon jogorvoslati lehetőségről az ilyen szolgáltatások üzemeltetői számára.

1.7. Míg a rendelet „méltányos használati mennyiséget említ" a barangoló módban való használat leírására, az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a rendelet semmilyen módon nem határozza meg annak korlátait, és nem foglalkozik a korlátlan tarifacsomagok méltányos használatára vonatkozó szabályokkal, sem pedig a nemzetközi hívások árképzésével, függetlenül attól, hogy a hívó fél barangoló módot használ-e vagy sem. Az EGSZB azt javasolja, hogy töröljék a „méltányos használat mellett" kifejezést, amennyiben nem tisztázzák, mit is jelent ez, mivel ezt az érvet az üzemeltetők jelenleg a barangolási csomag használatának erőteljes korlátozására használják.

1.8. Ami a fogyasztóknak a fogyasztó vagy az üzemeltető által meghatározott felső határ megközelítésekor történő figyelmeztetését illeti, az EGSZB azt javasolja, hogy az üzemeltető kötelezően figyelmeztesse a fogyasztót minden alkalommal, amikor az az első figyelmeztetéshez meghatározott mennyiséget ismét felhasználta, különösen akkor, amikor ez egyazon hívás vagy adatfelhasználás során történik.

1.9. Az EGSZB különös figyelmet fordít a mobileszközök Unión kívüli országokkal közös határon átnyúló térségekben való használatára, és javasolja:

— hogy az Európai Unió térségeiben működő üzemeltetőktől kérjenek külön csatlakozást annak érdekében, hogy az EU RLAH barangolási árképzése kiterjedjen ezekre az országokra vagy a szomszédos földrajzi területre;

— hogy az EU RLAH barangolások kiterjesztésének céljából kössenek nemzetközi megállapodásokat az EU tagállamaival határos országokkal.

1.10. Az EGSZB megjegyzi, hogy az európai rendelet felülvizsgálata céljából elvégzett összes tanulmány és konzultáció egy részét a Covid19-válság előtt végezték el. A válság az Európán belüli utazások drasztikus korlátozását, a távmunkához vagy az egyetemi kurzusok közvetítéséhez szükséges eszközök jelentős igénybevételét eredményezte, különösen az Erasmus + hallgatók esetében.

1.11. Az EGSZB megjegyzi, hogy számos olyan terület létezik továbbra is az Európai Unióban, ahol nincs széles sávú hozzáférés helyi hurokszinten, és főként arra hívja fel a figyelmet, hogy a nagy adatigényű videokonferenciák igényeinek kielégítéséhez – akár barangoló módot használnak, akár nem – elégtelen a sávszélesség.

1.12. Az EGSZB azt javasolja, hogy jelentős mértékben erősítsék meg mind a területek széles sávú száloptikai kábelekkel történő lefedésének stratégiáját, mind pedig a széles sávú szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos kapacitást akár helyi hurok, akár mobilhálózatok révén.

1.13. Az EGSZB javasolja az európai rendelet végrehajtását azzal a céllal, hogy hosszú távon az Európai Unió egységes tarifaövezetet alkosson az egységes piacon, lehetővé téve a „helyi" tarifájú hívásokat és adatfogyasztást minden olyan mobil és vezetékes telefonhasználó számára, aki Európában telefonos előfizetéssel rendelkezik, és hogy ehhez a hívás vagy a fogadás országától függetlenül azonos sávszélesség és infrastruktúra-hozzáférés mellett kerülhessen sor.

1.14. Az EGSZB aggodalmának ad hangot azon javaslat kapcsán, hogy a maximális nagykereskedelmi díjtételeket felhatalmazáson alapuló jogi aktus révén vizsgálják felül, és teljes jogalkotási vizsgálatot javasol a barangolás fejlesztésének társadalmi vonatkozásaival kapcsolatban.

2. **Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása**

2.1. A javaslat célja a 2022. június 30-án hatályát vesztő 531/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([1]) alkalmazásának meghosszabbítása. A javaslat előirányozza a maximális nagykereskedelmi díjtételek kiigazítását, hogy biztosítsa a belföldi árakon nyújtott kiskereskedelmi barangolási szolgáltatások fenntarthatóságát. Emellett új intézkedéseket vezet be az átláthatóság növelése érdekében, valamint azért, hogy a szolgáltatás minősége és a segélyhívó szolgáltatások barangolás során történő elérése tekintetében biztosítva legyen a belföldi díjszabás szerinti barangolás (RLAH) valódi élménye. Mivel az 531/2012/EU rendeletet több alkalommal módosították, a javaslatnak célja, hogy a nagyobb egyértelműség érdekében átdolgozza azt, és a benne foglalt több módosító aktus helyébe lépjen.

2.2. A javasolt főbb módosítások célja az, hogy az üzemeltetők nagykereskedelmi szinten fenntartható módon tudják biztosítani a belföldi díjszabás szerinti barangolást és fedezni a költségeiket. A javaslat szerint a hívások indításának, az SMS-üzenetek küldésének és az adatforgalomnak az Unió-szerte érvényes maximális nagykereskedelmi barangolási díjait a 2022. június 30-ig érvényes díjaknál alacsonyabb szinten kell rögzíteni.

2.3. A nagykereskedelmi díjszabás csökkentésén kívül a javaslat olyan módosításokat tartalmaz, amelyek célja a belföldi díjszabás szerinti barangolás valódi élményének biztosítása a végfelhasználók számára, az innováció elősegítése, a hálózatokhoz való hozzáférés megkönnyítése, valamint időtálló szabályozási keret létrehozása a fogyasztók és az üzemeltetők számára.

2.4. Összegezve elmondható, hogy a javaslat hozzájárul a „*digitális korra felkészült Európa*” megteremtéséhez, valamint ahhoz a törekvéshez, hogy minél jobban kihasználjuk a digitális átállás előnyeit, és így az emberek több lehetőséggel rendelkezzenek a kapcsolatépítés és a kommunikáció terén, és egyszerűbb legyen a szakmai és üzleti tevékenység az egységes piacon. A javaslat biztosítani kívánja, hogy ne jelenjenek meg újra az egységes piac azon akadályai, amelyek a kiskereskedelmi barangolási többletdíjak eltörlésekor elhárultak.

3. **Jogalap**

3.1. A javaslat jogalapja a 114. cikk, a belső piac létrehozását vagy működésének javítását célzó rendes jogalkotási eljárás kerete (az EUMSZ 26. cikke).

4. **Általános megjegyzések**

4.1. Az EGSZB kedvezően fogadja ezt az európai rendelettervezetet, és szükségesnek tartja, hogy a javaslat végeredményben azt célozza, hogy a fogyasztók ugyanolyan szintű szolgáltatásban és ugyanolyan szintű védelemben részesüljenek külföldön, mint otthon. Fontos azonban, hogy az üzemeltetők kereskedelmi igényeiknek megfelelően tárgyalhassanak nagykereskedelmi barangolási megállapodásaikról. A rendelet nem korlátozhatja a nagykereskedelmi hozzáférési megállapodások megkötését kizárólag a legfejlettebb hálózatokkal rendelkező üzemeltetőkre.

4.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság javaslata egyszerre kapcsolódik a következő törekvésekhez:

— a fehér területek megszüntetéséhez és a széles sávú kapcsolatokhoz kötődő infrastruktúrák, valamint az új generációs technológiák (5G) kiépítése;

— a magas szintű fogyasztóvédelem elérésének, valamint a mobilhálózat-üzemeltetők közötti verseny fenntartásának célkitűzése;

— a „digitális korra felkészült Európa” létrehozása az egységes piacot akadályozó tényezők visszatérésének megelőzése érdekében.

4.3. Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság 2018 óta hatásvizsgálatokat folytatott, például 2020-ban egy 12 hetes nyilvános konzultációt, amelynek középpontjában a következők álltak: (1) a kiskereskedelmi barangolási szolgáltatások (a szolgáltatás minőségével, a hozzáadott értékű szolgáltatásokkal és a segélyhívási célú kommunikációval kapcsolatos pontosítások és intézkedések a barangolás esetére vonatkozóan); (2) a nagykereskedelmi barangolási szolgáltatások nyújtása; (3) az 531/2012/EU rendelethez kapcsolódó adminisztratív terhek, a lehetséges egyszerűsítési intézkedések hatása.

4.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat növelni fogja az átláthatóságot a kiskereskedelmi piacon azáltal, hogy előírja a tájékoztatást, többek között a szerződéses feltételekben, a következőkről:

— az EU-ban barangoláshoz használható szolgáltatások minősége;

([1]) z Európai Parlament és a Tanács 531/2012/EU rendelete (2012. június 13.) az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról (roaming) (HL L 172., 2012.6.30., 10. o.).

— kommunikáció a hozzáadott értékű szolgáltatásokról, azon szolgáltatástípusokról, amelyekért magasabb díjak számolhatók fel, és a hasonló tájékoztatásról, amelyet az új országba való belépéskor küldött „üdvözlő SMS” tartalmaz;

— a segélyhívó szolgálatok barangolás során történő elérésének különféle módjai, amelyekről többek között az „üdvözlő SMS”-ben kell tájékoztatni.

4.5. Az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének (BEREC) 2019-es tanulmánya kimutatta, hogy barangolásos helyzetben a szolgáltatások korlátozott mértékben vehetők igénybe, miközben a teljes térségben technikai fejlesztési stratégiát hajtanak végre. A javaslat célja, hogy a barangolási szolgáltatásokat ugyanolyan feltételek mellett és ugyanolyan minőségben nyújtsák, mintha azokat az ügyfelek belföldön használnák, a mobilhálózat-üzemeltetők pedig hozzáférést tudjanak biztosítani valamennyi rendelkezésre álló hálózati technológiához és generációhoz.

4.6. A javasolt intézkedésekre tehát azért van szükség, hogy biztosítsák a fogyasztók jogos elvárásainak teljesülését és a barangolásról szóló rendelet eredeti céljainak elérését. Az EGSZB azt javasolja, hogy amennyiben erre a helyi infrastruktúra alacsony minősége miatt nincsen lehetőség, akkor egyrészt fokozzák az ilyen infrastruktúrákba irányuló beruházásokat, különösen a fehér területek lefedettségének javítása céljával, másrészt pedig vezessenek be olyan minimumkövetelményeket, amelyeket az üzemeltetőknek fokozatosan el kell érniük ahhoz, hogy a fogyasztók teljeskörűen használhassák ezeket a szolgáltatásokat.

4.7. Szintén örvendetes a látogatott hálózatok által a látogató üzemeltetőknek felszámítható maximális díjak (*árplafon*) csökkentése; annak mértéke azonban nem elegendő, tekintve a továbbszámlázott árak és a látogatott hálózatban való barangolás tényleges költségei közötti különbséget. Az elégtelen csökkentés eredményeként megnő az alap-előfizetési díj a fogyasztók számára, és gyengül azoknak az MVNO-knak a versenyképessége, amelyeknek barangoló szolgáltatásokat kell vásárolniuk a főbb mobilszolgáltatóktól.

4.8. Az EGSZB-nek támogatását kell kifejeznie a javaslatban szereplő „3. alternatíva – Fenntartható és valódi RLAH (előnyben részesített alternatíva)” iránt, és a maximális díjak nagyobb mértékű csökkentését kell elérnie, mint ami a javaslatban szerepel.

4.9. A javaslat nagykereskedelmi szinten növeli az átláthatóságot a hozzáadott értékű szolgáltatásokhoz rendelt hívószámtartományok tekintetében azáltal, hogy létrejön egy, a hozzáadott értékű szolgáltatásokhoz rendelt számtartományokat tartalmazó, az üzemeltetők számára hozzáférhető központi uniós adatbázis.

4.10. Az EGSZB azt javasolja, hogy a javaslat foglalja magában a csalárd módon alkalmazott szolgáltatás (*ún. ping-hívás*)) megszakításának lehetővé tételét az igazságügyi vagy rendőri hatóságok figyelmeztetése alapján, és gondoskodjon jogorvoslati lehetőségről az ilyen szolgáltatások üzemeltetői számára.

4.11. A javaslat biztosítja a barangolást végző ügyfelek számára a segélyhívó szolgáltatásokhoz való díjmentes hozzáférést azáltal, hogy konkrét intézkedéseket hoz a nagykereskedelmi piacon, beleértve a hívás ingyenességét és a földrajzi helymeghatározást.

4.12. Bár a rendeletjavaslat kétségkívül célul tűzi ki, hogy kiküszöbölje a barangolási hálózathoz való hozzáférés során tapasztalt azon anomáliákat (szakadozó kapcsolat, a 3G-hez vagy 4G-hez való korlátozott hozzáférés stb.), melyek a barangolás országában előfizetéssel rendelkező fogyasztót nem érintik, az EGSZB megjegyzi, hogy a rendeletjavaslat nem szabályozza az általa rendellenesnek tartott gyakorlatokat, többek között:

— azt, hogy az előfizetésben szereplő megabájtmennyiséget külföldön korlátozzák, ha azt barangolás közben használják, és

— azt a gyakorlatot, hogy a nem barangolást végző fogyasztónak továbbra is túl magas díjat kell fizetnie, ha egy olyan előfizetővel érintkezik, akinek egy másik országban van előfizetése.

4.13. Míg a rendelet „méltányos használati mennyiséget említ” a barangoló módban való használat leírására, az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a rendelet semmilyen módon nem határozza meg annak korlátait, és nem foglalkozik a korlátlan tarifacsomagok méltányos használatára vonatkozó szabályokkal, sem pedig a nemzetközi hívások árképzésével, függetlenül attól, hogy a hívó fél barangoló módot használ-e vagy sem. Az EGSZB azt javasolja, hogy töröljék a „méltányos használat mellett” kifejezést, amennyiben nem tisztázzák, mit is jelent ez, mivel ezt az érvet az üzemeltetők jelenleg a barangolási csomag használatának erőteljes korlátozására használják.

4.14. Az EGSZB különös figyelmet fordít a mobileszközök Unión kívüli országokkal közös határon átnyúló térségekben való használatára, és javasolja:

— hogy az Európai Unió térségeiben működő üzemeltetőktől kérjenek külön csatlakozást annak érdekében, hogy az EU RLAH barangolási árképzése kiterjedjen ezekre az országokra vagy a szomszédos földrajzi területre;

— hogy az EU RLAH barangolások kiterjesztésének céljából kössenek nemzetközi megállapodásokat az EU tagállamaival határos országokkal.

4.15. Az EGSZB megjegyzi, hogy az európai rendelet felülvizsgálata céljából elvégzett összes tanulmány és konzultáció egy részét a Covid19-válság előtt végezték el. A válság az Európán belüli utazások drasztikus korlátozását, a távmunkához vagy az egyetemi kurzusok közvetítéséhez szükséges eszközök jelentős igénybevételét eredményezte, különösen az Erasmus + hallgatók esetében.

4.16. Az EGSZB megjegyzi, hogy számos olyan terület létezik továbbra is az Európai Unióban, ahol nincs széles sávú hozzáférés helyi hurokszinten, és főként arra hívja fel a figyelmet, hogy a nagy adatigényű videokonferenciák igényeinek kielégítéséhez – akár barangoló módot használnak, akár nem – elégtelen a sávszélesség.

4.17. Az EGSZB azt javasolja, hogy jelentős mértékben és minőségileg erősítsék meg mind a területek széles sávú száloptikai kábelekkel történő lefedésének stratégiáját, mind pedig a széles sávú szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos kapacitást akár helyi hurok, akár mobilhálózatok révén.

4.18. Ami a fogyasztóknak a fogyasztó vagy az üzemeltető által meghatározott felső határ megközelítésekor történő figyelmeztetését illeti, az EGSZB azt javasolja, hogy az üzemeltető kötelezően figyelmeztesse a fogyasztót minden alkalommal, amikor az az első figyelmeztetéshez meghatározott mennyiséget ismét felhasználta, különösen akkor, amikor ez egyazon hívás vagy adatfelhasználás során történik. Ha az említett figyelmeztetések nem működnek vagy nem kerülnek végrehajtásra, akkor biztosítani kell a visszaélésszerűen felszámolt díjak visszatérítésére szolgáló mechanizmusok rendelkezésre állását.

4.19. Ami a hozzáadott értékű szolgáltatásokhoz rendelt hívószámokhoz létrehozandó központosított adatbázist illeti, az EGSZB azt javasolja, hogy azt úgy valósítsák meg, hogy közben tegyék lehetővé a csalárd módon alkalmazott szolgáltatás (ún. *ping-hívás*) megszakítását az igazságügyi vagy rendőri hatóságok figyelmeztetése alapján, és az ilyen szolgáltatások üzemeltetői számára biztosítsanak jogorvoslati lehetőségeket.

4.20. Az EGSZB javasolja az európai rendelet végrehajtását azzal a céllal, hogy hosszú távon az Európai Unió valóban egységes piacot alakítson ki, lehetővé téve a „helyi" tarifájú hívásokat és adatfogyasztást minden olyan mobil és vezetékes telefonhasználó számára, aki Európában telefonos előfizetéssel rendelkezik, és hogy ehhez a hívás vagy a fogadás országától függetlenül azonos sávszélesség és infrastruktúra-hozzáférés mellett kerülhessen sor.

4.21. Az EGSZB aggodalmának ad hangot azon javaslat kapcsán, hogy a maximális nagykereskedelmi díjtételeket felhatalmazáson alapuló jogi aktus révén vizsgálják felül. Átfogó jogalkotási felülvizsgálatot kellene végrehajtani, melynek során a barangolási szolgáltatások fejlődésének minden társadalmi vonatkozását figyelembe kell venni. Ebben a kérdésben fontos meghallgatni az Európai Parlamentet és a szervezett civil társadalmat.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a NextGenerationEU új finanszírozási stratégiájáról

(COM(2021) 250 final)

(2021/C 374/07)

Előadó: **Judith VORBACH**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió”
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.22.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.8.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	186/0/4

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB üdvözli, hogy valamennyi tagállam befejezte az (EU, Euratom) 2020/2053 tanácsi határozat [1] (a saját forrásokról szóló határozat) nemzeti ratifikálását, és hogy ezért 2021. június 1-jén hatályba lépett az új sajátforrás-határozat, amely lehetővé teszi az Európai Bizottság számára, hogy megkezdje a forrásbevonást a helyreállítási eszköz számára. Az EGSZB arra kéri az összes érdekelt felet, hogy a pénzösszegek áramlásának elindítása érdekében mielőbb hajtsák végre a következő lépéseket.

1.2. A Next Generation EU (NGEU) bizalomerősítő hatása máris segített stabilizálni az Unió és a tagállamok gazdaságait és a hitelfelvételi költségeket. Az NGEU keretében történő finanszírozás növelni fogja a biztonságos uniós eszközök mennyiségét, és erősíteni fogja az euro nemzetközi szerepét. Az EGSZB megállapítja, hogy az NGEU finanszírozási stratégiája tőkepiaci forrásbevonásra és magánbefektetésre támaszkodik.

1.3. Az NGEU kiadásaival kapcsolatos széles körű vitához képest a finanszírozást technikai kérdésnek tekintik. A jól működő finanszírozási stratégia azonban kulcsfontosságú az NGEU gördülékeny végrehajtásához. A megalapozott finanszírozás, a szilárd kockázatkezelés, az alacsony forrásbevonási költségek és a fenntartható finanszírozás a civil társadalom érdekét szolgálja, amely végső soron a piaci kockázatokat viseli. A forrásbevonásnak és az adósságkezelésnek demokratikus ellenőrzésen, legitimáción és átláthatóságon kell alapulnia.

1.4. Az NGEU finanszírozási szükségletei kifinomult stratégiát tesznek szükségessé annak biztosítása érdekében, hogy az EU határidőre, kedvező piaci feltételek mellett teljesíteni tudja fizetési kötelezettségvállalásait. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak közvetlenül kellene irányítania a finanszírozási stratégiát, és üdvözli, hogy az Európai Bizottság növelte humánerőforrásait ezen a területen. Ennek azonban a nemek szempontjából kiegyensúlyozott módon kell történnie. Ezen túlmenően létre kellene hozni egy tanácsadó testületet, amelyben az Európai Bizottság, az Európai Parlament, a Tanács, a szociális partnerek és a szervezett civil társadalom képviseltetik magukat.

1.5. Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az EU fenntartsa jó hitelképességét és alacsony forrásbevonási költségeit, elkerülve ezzel a hitelfelvevőktől a hitelnyújtók felé történő újraelosztást. Ezenfelül ez – a növekvő gazdasági növekedési rátákkal együtt – meg fogja könnyíteni a visszafizetést is. A hitelképesség mindenekelőtt az EU gazdasági, politikai és társadalmi erejétől fog függeni, és ezt a GMU elmélyítése még jobban megszilárdítaná. A válságokkal mindenesetre számolni kell, ami magában foglalhatja azt is, hogy az EKB akkor is vásárol, ha más már nem hajlandó erre.

[1] A Tanács (EU, Euratom) 2020/2053 határozata (2020. december 14-én.) az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről és a 2014/335/EU, Euratom határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 424., 2020.12.15., 1. o.).

1.6. Összességében az új finanszírozási stratégia jelentős része a befektetői kapcsolatokra vonatkozó stratégiával foglalkozik. Az EGSZB üdvözli a forrásbevonási határozatot és a finanszírozási terveket, amelyek elsősorban arra szolgálnak, hogy átláthatóságot biztosítsanak a pénzügyi piacok számára. A nyilvánossággal és annak képviselőivel való kommunikáció azonban soha nem válhat másodlagos jelentőségűvé. Üdvözlendő, hogy az elsődleges kereskedői hálózatban való részvétel egyik előfeltétele többek között az Unió valamely illetékes hatósága általi felügyelet. Mivel elengedhetetlen a vonatkozó szabályoknak való megfelelés, az EGSZB támogatja, hogy adott esetben bevonják az OLAF-ot ebbe a felügyeletbe, és üdvözli, hogy más közigazgatási szervek is kijelölhetők annak ellenőrzésére, hogy az elsődleges kereskedői hálózat tagjai megfelelnek-e a határozatban lefektetett szabályoknak.

1.7. A tőkepiacokon való nagyarányú részvétel különféle kockázatokkal fog járni. Az EGSZB támogatja a stabil kockázatkezelési rendszerek létrehozását és az „NGEU számla" EKB-nál történő vezetését. A stabil kockázatkezeléshez fűződő közérdek miatt a kockázatkezelési igazgatónak a magas szintű kockázati és megfelelési politika kidolgozása során konzultálnia kell az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal. Végezetül, az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy kezdettől fogva biztosítsa az NGEU keretében történő forrásbevonás elszámoltathatóságát, átláthatóságát és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodást, és óva int az EU-n kívüli befektetőktől való túlzott forrásbevonástól, ugyanakkor pedig támogatja az új saját források bevezetését.

1.8. Az EGSZB összességében üdvözli az NGEU bővített kockázatmegosztási komponensét, de hangsúlyozza a kockázatcsökkentés fontosságát is, amelynek célja a pénzügyi piaci stabilitás biztosítása és az Unió pénzügyi érdekeinek megfelelő védelme. A civil társadalom érdekeinek kellő figyelembevétele érdekében az EGSZB üdvözli a tervezett „NGEU zöldkötvény-kibocsátási keretet", és NGEU szociális beruházási kötvények kibocsátásának fontolóra vételét javasolja.

2. **A vélemény háttere**

2.1. A Next Generation EU (NGEU) vissza nem térítendő támogatások és kölcsönök formájában 806 milliárd EUR-t, vagyis az uniós GDP 5 %-ának megfelelő összeget pumpál az EU gazdaságába. Az Európai Bizottság az ehhez szükséges forrásokat az EU nevében végrehajtott finanszírozási műveletek útján vonja be a nemzetközi tőkepiacokon. Az NGEU-t a tervek szerint ideiglenes eszköz lesz. A forrásbevonásra 2021 közepe és 2026 között kerül sor. Az Európai Bizottság ezen az időszakon belül évente 150–200 milliárd EUR összegű forrást fog bevonni. Az EU által bevont forrásokat vagy közvetlenül a tagállamoknak kell visszafizetniük (a kölcsönök esetében), vagy pedig ennek (a vissza nem térítendő támogatások esetében) az uniós költségvetésen keresztül kell megtörténnie, legkésőbb 2058 decemberéig.

2.2. A Next Generation EU új finanszírozási stratégiájáról szóló közlemény ([2]) elfogadásának alapja az (EU) 2020/2053 határozat 5. cikkének (3) bekezdése, amely szerint az Európai Bizottságnak meg kell határoznia a hitelfelvételi műveletek kezeléséhez szükséges szabályokat, továbbá rendszeresen, minden szempontra kiterjedően tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot az adósságkezelési stratégiájáról. Annak alapján, hogy az összes tagállam jóváhagyta a saját forrásokról szóló határozatot, az Európai Bizottság a közleményben felvázolt és három határozatban ([3]) rögzített finanszírozási stratégiát hajt végre. Az eszközök uniós kötvényeket és uniós kincstárjegyeket foglalnak magukban: az alkalmazott technikák konzorciális ügyletekből és aukciókból állnak. Meg fognak állapítani egy, a forrásbevonás maximális összegét rögzítő éves határozatot, valamint féléves finanszírozási terveket. Az Európai Bizottság bővíteni fogja struktúráit, és létre fog hozni egy páneurópai elsődleges kereskedői hálózatot.

3. **Általános megjegyzések**

3.1. Az EGSZB kezdettől fogva támogatta az NGEU-t, és többször hangot adott annak, hogy egyetért a létrehozásával ([4]). Az EGSZB a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiáról szóló véleményében ([5]) megerősíti, hogy *„a Next Generation EU kezdeményezést a megfelelő formában és időben dolgozták ki és fogadták el"*. Az NGEU bizalomerősítő hatásának köszönhetően máris kedvezően hat az EU gazdaságára, és egyes országokban csökkentette a mélyreható válság valószínűségét. Az NGEU hosszú távon várhatóan jelentősen növelni fogja az EU teljesítményét, ami azt jelenti, hogy végső soron valószínűleg az összes tagállam nettó kedvezményezetté válik ([6]). Az EGSZB üdvözli, hogy valamennyi tagállam befejezte a sajátforrás-határozat nemzeti ratifikálását, lehetővé téve a hitelfelvétel megkezdését, és arra kéri az összes érdekelt felet, hogy mielőbb tegyék meg a következő lépéseket, hogy megkezdődhessen a pénzösszegek áramlása.

([2]) COM(2021) 250 final.
([3]) C(2021) 2500 final (HL L 131., 2021.4.16., 170. o.), C(2021) 2501 final, C(2021) 2502 final.
([4]) HL C 364., 2020.10.28., 124. o.
([5]) HL C 155., 2021.4.30., 45. o.
([6]) The nonsense of Next Generation EU net balance calculations (Bruegel).

3.2. Joggal folyik széles körű vita az NGEU forrásainak felhasználásáról és – kisebb mértékben – az új saját forrásokról. Ehhez képest kevesebb figyelmet kap az NGEU finanszírozása, amelyet inkább technikai, semmint politikai kérdésként fognak fel. Ugyanakkor az NGEU-hoz kapcsolódó forrásbevonás döntően növelni fogja az Unió pénzügyi kötelezettségeit, és azt demokratikus ellenőrzés, legitimáció és átláthatóság mellett kell lebonyolítani. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a közérdeket a megbízható és fenntartható finanszírozás, a stabil kockázatkezelés és az alacsony forrásbevonási költségek szolgálják. A vállalt adósságok felelőssége végső soron az európai társadalmat terheli, és a nagyobb forrásbevonási költségek olyan újraelosztási hatásokat eredeztetnének, amelyek révén a hitelfelvevőktől a hitelnyújtókhoz kerülnének át források. Az NGEU gördülékeny végrehajtásához a jól működő finanszírozási stratégia is kulcsfontosságú.

3.3. Az EGSZB megállapítja, hogy a javasolt stratégia a nemzetközi tőkepiacokon keresztül történő finanszírozásra támaszkodik. Nincsenek tőkepufferek, mint az Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM) esetében, és nincsenek az adósság 2058 utáni továbbgördítésére vonatkozó tervek. Azonban más megközelítések is nyilvános vita tárgyát képezik, így például az EKB által közösen garantált és kibocsátott lejárat nélküli kötvények ([7]). Hosszú távon és különösen a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állandó közös kibocsátása esetén meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy az EKB-ra bízzák azt a szerepet, hogy akkor is hitelez, ha más már nem hajlandó erre.

3.4. Tekintettel az NGEU nagy finanszírozási igényére, összetett és potenciálisan bizonytalan kifizetési programjára és pontosan nem ismert költségvetési kereteire, a piacokon történő forrásbevonás végrehajtásához kifinomult finanszírozási stratégiára van szükség. Annak biztosítása érdekében, hogy az Unió kellő időben teljesíteni tudja fizetési kötelezettségeit, anélkül, hogy hátrányos piaci feltételek mellett kényszerülne forrásbevonásra, előre kell látni a pénzügyi piaci fejleményeket. Ez piaci jártasságot és rugalmasságot igényel annak eldöntéséhez, hogy mikor hajtsák végre a finanszírozási műveleteket, és mely finanszírozási technikákat alkalmazzák, hogy a lehető legalacsonyabb legyen a végrehajtási kockázat és a finanszírozási költség. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak közvetlenül kell irányítania a finanszírozási stratégiát, és nem szabad kiszerveznie azt. Új működési kapacitások létrehozására van szükség, és az Európai Bizottság – igen helyesen – bővíti érintett emberi erőforrásainak és kompetenciáinak körét. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ennek során kövessen a nemek szempontjából kiegyensúlyozott megközelítést.

3.5. Az EGSZB emellett megállapítja, hogy az NGEU finanszírozási stratégiáját az Európai Bizottság felelősségének kiterjesztése kíséri, és üdvözli azt a kötelezettséget, amely szerint az Európai Parlamentet és a Tanácsot az intézményközi megállapodásnak ([8]) megfelelően rendszeresen, minden szempontra kiterjedően tájékoztatni kell az adósságkezelési stratégiáról. Az aktualizált éves információk biztosítása 2021 harmadik negyedévétől kezdődik majd meg. Tekintettel az NGEU megbízható finanszírozásához fűződő erős közérdekre, ez minimális szintű bevonásnak tűnik. Az EGSZB egy NGEU finanszírozásával foglalkozó tanácsadó testület létrehozását javasolja. Az NGEU kockázati és megfelelési bizottsága tagjainak félévente össze kell ülniük az Európai Parlament, a Tanács, a szociális partnerek és a szervezett civil társadalom pénzügyi piaci kérdések területén illetékes kiválasztott képviselőivel.

3.6. Az Unió jó hitelminősítésének és stabil kilátásainak köszönhetően az Európai Bizottság előnyös pénzügyi felvételek mellett tud majd hitelt felvenni, és ennek hasznát tovább fogja adni a tagállamoknak. Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a teljes finanszírozási időszakban fenntartsák az alacsony forrásbevonási költségeket. Az előrejelzett megnövelt gazdasági növekedési rátákkal együtt ez jelentősen meg fogja könnyíteni a visszafizetést. Az EU hitelképessége mindenekelőtt gazdasági, politikai és társadalmi erejétől fog függeni, és ezt a GMU elmélyülése meg fogja szilárdítani. Negatív tényezőként hatnak ugyanakkor a centrifugális erők és a tagállamok közötti tartós konfliktusok, amelyek valószínűleg gyengíteni fogják a hitelképességet, miközben a garanciák egyes tagállamok költségére történő hatálybalépése ([9]) súlyos politikai súrlódásokhoz vezethet ([10]). Ezenfelül számolni kell a gazdasági jellegű, illetve a pénzügyi piaci, egészségügyi vagy bármilyen egyéb válságokkal is. A finanszírozási stratégiát ezért mindenképpen a lehető legrezíliensebb és fenntarthatóbb alapra kell építeni, ami magában foglalhatja azt is, hogy az EKB akkor is vásárol, ha más már nem hajlandó erre.

3.7. Bár az NGEU finanszírozási tevékenységei már elkezdődtek, az új saját források bevezetésének időzítése sokkal kevésbé konkrét. Az Európai Bizottság 2021 közepéig új, az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmuson, a kibocsátáskereskedelmi rendszeren és egy digitális adón alapuló saját forrásokra tesz majd javaslatot. 2024-ben további javaslatok születhetnek, amelyek egy pénzügyi tranzakciós adót vagy a vállalati szektorhoz kapcsolódó pénzügyi hozzájárulást foglalhatnak magukban. A 2028. január előtt esetlegesen rendelkezésre álló új saját forrásokat a visszafizetés

([7]) Covid Perpetual Eurobonds: Jointly guaranteed and supported by the ECB.
([8]) Intézményközi Megállapodás (2020. december 16.) az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság között.
([9]) A sajátforrás-határozat elfogadása miatt.
([10]) Lásd: (EU) 2020/2053 határozat, 9. cikk, (5) bekezdés.

korábbi megkezdésére fogják fordítani. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy hozza előre a 2024-re ütemezett javaslatokat, és az új saját források gyors bevezetését támogatja. Ezek megfelelő végrehajtásuk esetén nemcsak kompenzációként szolgálnának, ha az adókat az adóverseny miatt nemzeti szinten nem lehet eredményesen érvényesíteni, hanem hozzájárulnának a tisztességes visszafizetési programhoz is, és segítenének az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. Ez segítene annak elkerülésében is, hogy növelni kelljen a nemzeti hozzájárulásokat, vagy csökkenteni kelljen az uniós költségvetésből származó kiadásokat.

3.8. A NGEU keretében végrehajtandó körülbelül 800 milliárd EUR összegű forrásbevonás mintegy 2 billió EUR-ra fogja növelni az euróban denominált biztonságos eszközök mennyiségét, a SURE eszközzel ([11]) és az ESM/PFER és az EBB útján a világjárvány előtt kibocsátott másik 800 milliárd EUR összegű eszközzel ([12]) együtt. A 30 éves időtávig valamennyi lejáratot lefedő, biztonságos európai eszközök mennyiségének növelése új biztonságos eszközöket fog biztosítani a befektetéshez, segíteni fog a bankoknak állampapír-állományaik diverzifikálásában, növelni fogja az euróövezet vonzerejét, és erősíteni fogja az euro nemzetközi szerepét. Ezenfelül az NGEU bizalmat növelő hatása egyúttal várhatóan csökkenteni fogja a kormányok és a magánszektor hitelfelvételi költségeit, különösen az euróövezet azon országaiban, amelyekben Németországhoz képest nagy az árkülönbözet. Az NGEU keretében végzett hitelezés emellett választási lehetőséget nyújt a tagállamok számára a nemzeti kötvénykibocsátásokat érintő piaci turbulenciák esetén. Az EGSZB üdvözli a kockázatmegosztási komponens növelését, de hangsúlyozza a megalapozott pénzügyi piaci szabályozás és a felügyeleti konvergencia biztosítása révén történő kockázatcsökkentés fontosságát is.

4. **Részletes megjegyzések**

4.1. Az EGSZB üdvözli, hogy az éves forrásbevonási kerethatározat felső határokat fog megszabni például a hosszú távú és a rövid távú finanszírozás tekintetében, és hogy a forrásbevonásra féléves finanszírozási tervek alapján kerül majd sor. Ezek célja nyilvánvalóan az átláthatóság biztosítása a piacok számára, mivel biztosítják, hogy a kibocsátások kiszámíthatók legyenek a befektetők számára, és megkönnyítik a más kibocsátókkal való koordinációt, ugyanakkor pedig tájékozódási alapként is szolgálnak az Európai Parlament és a Tanács számára. Az EGSZB teljes mértékben tisztában van a befektetők/kibocsátók közötti kapcsolatok fontosságával, de hangsúlyozza, hogy a nyilvánossággal és képviselőivel folytatott kommunikáció sohasem csúszhat második helyre, és gondosan védeni kell az Unió pénzügyi érdekeit.

4.2. Folyamatos likviditástervezéssel biztosítható, hogy a készpénztartalékok elegendők legyenek a likviditási hiányok elkerüléséhez, ugyanakkor ne járjanak szükségtelenül magas készpénzegyenlegekkel. Tekintve, hogy a tőkepiacok felvevőkapacitása véges, és hogy a likviditási hiányok az NGEU végrehajtásának megszakadásához vezetnének, az EGSZB kéri, hogy a túlzott költségminimalizálás helyett kapjanak elsőbbséget a megbízható tőkepufferek, és kifejezetten támogatja, hogy a prudenciális készpénztartalékokat az EKB-nál vezetett, külön számlán tartsák, megelőzve ezzel, hogy e tartalékok partnerkockázatnak legyenek kitéve.

4.3. Az elsődleges kereskedői hálózathoz való tartozás feljogosítja a pénzügyi intézményeket arra, hogy aukciókon vegyenek részt, és magában foglalja a piaci likviditás előmozdítását és az Európai Bizottság tisztességes tanácsadással és piaci információkkal való ellátását, ugyanakkor pedig vásárlási és beszámolási kötelezettségekkel jár együtt. Az EGSZB üdvözli azokat a követelményeket, amelyek szerint a pályázóknak már az uniós elsődleges kereskedői hálózat aktív tagjának kell lenniük, és hogy valamely illetékes uniós hatóság felügyelete alatt kell állniuk. Az elsődleges kereskedők kulcsszerepet fognak játszani az NGEU finanszírozásában, és bármilyen gondatlanság vagy kötelezettségszegés magasabb forrásbevonási költségekhez vezethetne. Ezenkívül a partnerkockázatokat, valamint az elsődleges kereskedők piaci erejét és rendszerszintű jelentőségét is figyelembe kell venni.

4.3.1. Mivel az elsődleges kereskedői hálózat tagjainak jelentős felelősségi köreik vannak, mindenképpen meg kell felelniük a vonatkozó szabályoknak. A határozatban ([13]) meghatározott szabályoknak való megfelelés felügyelete nagymértékben maguknak az elsődleges kereskedőknek a beszámolási kötelezettségein múlik. Továbbá az EGSZB támogatja az OLAF lehetséges részvételét a felügyeletben, és üdvözli, hogy az Európai Bizottságon túlmenően más közigazgatási szervek is kinevezhetők harmadik félként, hogy ellenőrzéseket folytassanak le az elsődleges kereskedői hálózat tagjainak a határozatnak való megfeleléséről való meggyőződés érdekében.

4.3.2. Az Európai Bizottság ki fog dolgozni egy módszert annak meghatározására is, hogy mely elsődleges kereskedők vehetnek részt konzorciális ügyletekben, akiket az egyes ügyletekhez kijelölnek. A különösen aktív tagoknak jogosultságot kell kapniuk arra, hogy fő szervezőként vagy társszervezőként vegyenek részt a konzorciális ügyletekben, és ezért díjazásban kell részesülniük. E csoportnak az árjegyzésben is részt kell vennie, népszerűsítenie kell a kibocsátásokat a

([11]) A szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz.
([12]) Klaus Regling, Webinar – *Deepening EMU and the role of ESM*, 2021.5.5.
([13]) C(2021) 2500 final.

befektetők körében, és további tisztességes tanácsadással és piaci információkkal kell ellátnia az Európai Bizottságot. Az EGSZB tudomásul veszi a pénzügyi intézmények kulcsfontosságú szerepét a finanszírozási tevékenységekben, és felhívja a figyelmet a lehetséges összeférhetetlenségekre, különösen a tanácsadói szereppel összefüggésben. Mindenesetre nagyon örvendetes, hogy a közigazgatási szerveknél magas szintű pénzügyi képességeket és információkat biztosítanak.

4.4. A tőkepiacokon való nagyarányú részvétel számos különféle kockázattal fog járni, amelyeket végső soron az európai civil társadalomnak kell viselnie. Az EGSZB maradéktalanul egyetért az Európai Bizottságnak azzal a kijelentésével, amely szerint *„[a] műveletek példátlan volumenére és a finanszírozási stratégia szükséges precizitására tekintettel rendkívül fontos, hogy az NGEU műveletei szilárd és független kockázatkezelési és megfelelési keret hatálya alá tartozzanak*". Valóban biztosítani kell, hogy az NGEU műveleteit a legmagasabb szintű feddhetetlenség, tisztességesség mellett és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének megfelelően bonyolítsák le. Az EGSZB támogatja a stabil irányítási és kockázatkezelési rendszerek létrehozását, beleértve az NGEU összes pénzügyi műveletének megalapozott és független felügyeletét biztosító elveket és struktúrákat is.

4.4.1. E rendszerben központi szerepet fog betölteni a kockázatkezelési igazgató, aki teljes önállósággal fog rendelkezni feladatainak ellátása során, és többek között a Költségvetési Főigazgatóság főigazgatójának és a biztosi testület költségvetésért felelős tagjának fog beszámolni. A kockázatkezelési igazgató felel majd a magas szintű kockázati és megfelelési politika kidolgozásáért, és biztosítja, hogy az NGEU összes művelete megfeleljen annak; az igazgatót a megfelelési tisztviselő és a kockázati és megfelelési bizottság fogja támogatni. A szilárd kockázatkezelés fontossága és a társuló közérdek miatt fontolóra kell venni, hogy a kockázatkezelési igazgatónak ne kelljen-e konzultálnia az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal a magas szintű kockázati és megfelelési politika kidolgozása során.

4.4.2. Nem tisztázott néhány kérdés a forrásbevonási tevékenységek kezdetekor történő kockázatkezeléssel kapcsolatban, különösen a kockázatkezelési igazgató kinevezése előtti időszakban és a magas szintű kockázati és megfelelési politika kidolgozására előirányzott három hónapos időszak alatt. A kölcsönök és a mögöttes finanszírozási eszközök lejáratai közötti összhang hiányának ellensúlyozása érdekében, különösen 2021-ben, az Európai Bizottság különféle pénzügyi piaci eszközöket, így például swapügyleteket és esetleg kereskedelmi értékpapírokat fog alkalmazni, amelyek különösen kockázatosak. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy kezdettől fogva biztosítsa az NGEU keretében történő forrásbevonás elszámoltathatóságát, átláthatóságát és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodást.

4.5. A diverzifikált finanszírozási stratégia megfelelő irányításához nyilvánvalóan részletesen kidolgozott és mindenre kiterjedő számviteli rendszerre van szükség. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság back-office és számviteli funkcióinak megerősítését. A kipróbált és bevált számviteli szoftver alkalmazásának természetesen alapnak kell lennie. Az EGSZB nyugtázza az Európai Bizottság számvitelért felelős tisztviselőjének fontos szerepét, aki felelős valamennyi NGEU-művelet megfelelő elszámolásáért és az EKB-nál vezetett „NGEU-számla" megnyitásáért.

4.6. Az EGSZB elismeri, hogy az új finanszírozási stratégia jelentős része egy befektetői kapcsolatokra vonatkozó stratégia és a kapcsolódó eszközök kidolgozása. Az egyik elem egy uniós finanszírozási hírlevél közzététele lesz, amely lehetővé fogja tenni az Európai Bizottság számára, hogy rendszeresen és átlátható módon tájékoztassa a befektetői közösséget. A befektetők aktív, globális szintű elérése érdekében az Európai Bizottság célirányos kampánykörutakat is fog tartani. Az EGSZB azonban óva int az EU-n kívüli befektetőktől való túlzott forrásbevonástól, amely – különösen válság idején – növekvő kockázatokkal járhat együtt; ilyen lehet például a hitelnyújtási tevékenységek hirtelen leállása.

4.7. Az Európai Bizottság arra fog törekedni, hogy az NGEU forrásainak 30 %-át zöld kötvények kibocsátásával vonja be, ami összesen 250 milliárd EUR összegű zöldkötvény-kibocsátást is jelenthet, amelynek révén az EU a világ egyik legnagyobb zöldkötvény-kibocsátójává válik, megerősítve a fenntartható finanszírozással kapcsolatos politikáját és piacvezető szerepét. Az EGSZB üdvözli a tervezett „NGEU zöldkötvény-kibocsátási keretet", amely a tagállamok azon kötelezettségére épül, amely szerint biztosítaniuk kell, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott kiadások 37 %-át az éghajlatváltozás kezelésére fordítsák. Ezenfelül a szociális beruházási kötvények kibocsátását is fokozni kell az NGEU-n belül, és annak ki kell egészítenie a SURE-ra szánt 100 milliárd EUR összeget. Ahhoz, hogy az uniós országok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből támogatást kaphassanak, többek között az inkluzív növekedés és a társadalmi kohézió szakpolitikai területén is projekteket kell felmutatniuk – ez jelenti a szociális beruházási kötvények kibocsátási kerete kidolgozásának alapját. Ily módon a civil társadalom érdekeit teljes mértékben figyelembe lehetne venni a finanszírozási stratégiában.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására

(COM(2021)102 final)

(2021/C 374/08)

Előadók: **Cristian PÎRVULESCU**

Carlos Manuel TRINDADE

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.3.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.21.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.8.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	160/79/19

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB üdvözli a szociális jogok európai pillérérének megvalósítására irányuló cselekvési tervet (a továbbiakban: a terv) és annak a megfelelő hatáskörök kellő figyelembevételével történő uniós és nemzeti szintű végrehajtását. Az EGSZB nagyon időszerűnek tartja ezt, különösen mivel a Covid19-világjárvány megzavarta az emberi élet minden területét, súlyosbította a már meglévő szociális problémákat, és óriási nyomást gyakorolt a közintézményekre, közösségekre, szervezetekre és vállalkozásokra egyaránt. Az EGSZB arra figyelmeztet, hogy a világjárvány nem fog egyhamar véget érni. Az EU-nak és a tagállamoknak ezért a terv keretében ki kell használniuk és ki kell fejleszteniük a megfelelő infrastruktúrát ahhoz, hogy közép- és hosszú távon meg tudjanak felelni a világjárvány kihívásainak, szem előtt tartva, hogy a működő civil és szociális párbeszéd és a szociális partnerek aktív részvétele – mint a versenyképes szociális piacgazdaság fontos eleme – döntő szerepet játszik e tekintetben.

1.2. Az EGSZB üdvözli a portói szociális csúcstalálkozón a portói kötelezettségvállalás révén a tervet illetően kialakult politikai konszenzust. Az EGSZB üdvözli a Tanács portói nyilatkozatát is. A nyilatkozat 4. pontja – amellyel az EGSZB teljes mértékben egyetért – a következőképpen fogalmaz: „Végrehajtása erősíteni fogja az Unió digitális, zöld és méltányos átállásra irányuló törekvéseit, valamint hozzá fog járulni a felfelé irányuló társadalmi és gazdasági konvergencia megteremtéséhez és a demográfiai kihívások kezeléséhez. A szociális dimenzió, a szociális párbeszéd, valamint a szociális partnerek aktív bevonása mindig is a magas versenyképességű szociális piacgazdaság lényeges elemeinek számítottak. Az egység és a szolidaritás melletti elkötelezettségünk azt is jelenti, hogy mindenki számára biztosítjuk az esélyegyenlőséget és senkit sem hagyunk hátra”.

1.3. Az EGSZB támogatja a tervben felvázolt jövőképet és célokat, és üdvözli a terv alapját képező koncepciót, miszerint a releváns és konszenzusos szociális célok elfogadása segít abban, hogy a szakpolitikai erőfeszítéseket az eredmények elérésére összpontosítsák, és fontos ösztönzőt jelent a tagállami reformok és a beruházások számára. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy cselekvési tervnek konkrét tartalmon és kézzelfogható eredményeken kell alapulnia, és mérhető intézkedéseket kell tartalmaznia, amelyeket az érintett érdekcsoportok által közösen elfogadott, társadalmi, környezetvédelmi és gazdasági kritériumokat is magukban foglaló nyomonkövetési keretek egészítenek ki ([1]).

([1]) Az EGSZB hozzájárulása a portói szociális csúcstalálkozóhoz (HL C 286., 2021.7.16., 6. o.).

1.4. Az EGSZB elismeri a szociális modellek sokféleségét és közös alapját az EU-ban. Ezek közös történelmünk részét képezik, és egy olyan európai szociális modell iránti közös elkötelezettség építőkövei, amelynek a közös piac és valamennyi uniós politika szerves részét kell képeznie. A kevésbé szilárd szociális modellekkel rendelkező országokat beruházások, tanulás és összehasonlító teljesítményértékelés ösztönzése révén erőteljesen támogatni kell. A polgárok jóllétét és alapvető jogait egy olyan közös és következetes szociális modellre kell építeni, amely elég rugalmas ahhoz, hogy figyelembe vegye a különböző nemzeti hagyományokat és tapasztalatokat, összhangban a Szerződésben foglalt értékekkel, elvekkel és célokkal, a pillérrel és annak megújított és jövőorientált konszenzusával.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy a méltányos és befogadó társadalom felépítése szempontjából rendkívül fontos, hogy az EU-ban élő minden ember számára garantálják a szociális minimumszabályokat. A szociális pillér végrehajtása során a jogszabályok és a „puha" jogi eszközök kiegyensúlyozott kombinációjára kell törekedni. A jogszabályoknak teljes mértékben meg kell felelniük az Alapjogi Chartának, valamint a minőségi jogalkotás elveinek, és uniós és nemzeti szinten alapos konzultációt kell folytatni róluk a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel.

1.6. Ahogy az EGSZB korábban megfogalmazta, a versenyképesség és a készségeken és tudáson alapuló nagyobb termelékenység megbízható recept az európai társadalmak jóllétének fenntartásához. Fejlesztenünk kell európai szociális piacgazdasági rendszerünk erősségeit, ugyanakkor fel kell számolnunk gyengeségeit, ekként képessé téve az előttünk álló kihívásoknak való megfelelésre ([2]).

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a pillér mind a 20 alapelvére vonatkozóan konkrét célkitűzéseket és célokat kell meghatározni. Az EGSZB emellett arra is kéri a tagállamokat, hogy önszántukból tűzzenek ki célokat annak érdekében, hogy valamennyi tagállam a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel együtt hozzájáruljon az európai célok eléréséhez. A pillérhez és a tervhez kapcsolódó párbeszéd minőségét és eredményeit az Európai Bizottságnak nyomon kell követnie, továbbá támogatnia és kommunikálnia kell. A célkitűzéseket és célokat bele kell foglalni az európai szemeszter és a nemzeti reformtervek által biztosított jelentéstételi mechanizmusba.

1.8. Az EGSZB azt javasolja, hogy a tervezett félidős értékelés hatékonyságának javítása érdekében a tagállamok a szociális partnerekkel folytatandó konstruktív párbeszéd keretében meghatározhatnák a terv 2025-re vonatkozó közbülső célkitűzéseit és céljait, hogy értékelni lehessen a terv végrehajtásának első felében elért eredményeket. Az Európai Bizottságnak prioritásként kellene kezelnie a meglévő koordinációs mechanizmusok alkalmazásával kapcsolatos iránymutatást a tagállamok számára.

1.9. Az EGSZB javasolja, hogy a terv alkalmazásához az európai szemeszter keretét használják európai koordinációs mechanizmusként. Ez a koordinációs mechanizmus a szociális pillérrel foglalkozó uniós intézményközi fórum formájában valósulhatna meg, amely rendszeresen ülésezne, hogy értékelje az elért eredményeket és új lendületet adjon a tervnek.

1.10. Az EGSZB támogatja azt a szándékot, hogy szükség esetén frissítsék a szociális eredménytáblát, és igyekezzenek összhangba hozni azt az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendjével és a fenntartható fejlődési célokkal.

1.11. Az EGSZB úgy véli, hogy az európai szemeszter a megfelelő keret a terv nyomon követésére. Egyenlő figyelmet kell fordítani a szociális és környezetvédelmi célkitűzésekre, csakúgy mint a makrogazdasági stabilitásra és a termelékenységre. Üdvözli a terven megfogalmazott kijelentést, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek egyedülálló lehetőséget kínálnak olyan beruházások és reformok betervezésére és finanszírozására, amelyek támogatják a szociális és a munkahelyekre összpontosító helyreállítást, miközben kiterjednek a zöld és digitális átállásra, és végrehajtják az európai szemeszter keretében tett releváns országspecifikus ajánlásokat. A terv – helyesen – arra kéri a tagállamokat, hogy a lehető legjobban használják ki az európai szemesztert, és ragadják meg a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által kínált példátlan lehetőséget.

1.12. Az EGSZB megállapítja, hogy a terv nem írja elő egyértelműen, hogy a jelenlegi szükséghelyzeti támogatást addig kell meghosszabbítani, amíg a gazdaságnak szüksége van rá, és így nem értékeli kellőképpen a munkahelyek és a vállalkozások válság alatti védelmének szükségességét. Az EGSZB azt is megjegyzi, hogy bár a Next Generation EU az EUMSZ 122. cikkén alapuló szükséghelyzeti eszköz, és továbbra is egyszeri intézkedésként kezelik majd, egyúttal precedensként szolgál a bátor és konstruktív fellépésre.

([2]) Az EGSZB hozzájárulása a portói szociális csúcstalálkozóhoz (HL C 286., 2021.7.16., 6. o.), 7. pont.

1.13. Az EGSZB megjegyzi, hogy a terv elismeri, hogy a Covid19-világjárványra adott határozott nemzeti és uniós szintű politikai válaszok sikeresen korlátozták annak foglalkoztatási és társadalmi következményeit, és támogatták a vállalatokat és a munkavállalókat. Azt is megemlíti, hogy a világjárvány tovább növelte a meglévő egyenlőtlenségeket (különösen az alacsonyabb iskolai végzettségű munkavállalók, a nők, a fiatalok, a migránsok és más kiszolgáltatott csoportok tekintetében), és hogy ennek következtében a munkanélküliség és az egyenlőtlenségek valószínűleg tovább fognak növekedni, amennyiben a társadalmi haladást nem kíséri fenntartható gazdasági növekedés. Az EGSZB reméli, hogy a terv hozzájárul e tendencia megfordításához, és kiemeli a jó minőségű munkahelyeken és a mindenki számára biztosított esélyegyenlőségen alapuló fenntartható és versenyképes gazdaságok előmozdításának szükségességét.

1.14. Az EGSZB úgy véli, hogy uniós és tagállami szinten nagyobb erőfeszítéseket lehet tenni a szegénység elleni küzdelem terén, összhangban az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendjének első fenntartható fejlődési céljával. Az EGSZB véleménye szerint az EU-nak különösen azt a célt kellene kitűznie, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett gyermekek arányát a 2019-es 22,8 %-ról 2030-ra 10 %-ra csökkentse, és hasonló önkéntes kötelezettségvállalásokat kell megfogalmazni minden tagállamban.

1.15. Az EGSZB azt javasolja, hogy a tervben szerepeljenek a jövedelmi egyenlőtlenségek kezelését eredményező intézkedések, tekintettel a társadalmi kohézió mint az európai szociális modell alapvető elemének jól meghatározott prioritására.

1.16. Az EGSZB úgy véli, hogy a tervnek nemcsak az új munkahelyek létrehozását kell elősegítenie – amely egy indokolt célkitűzés –, hanem a foglalkoztatás minőségét is, beleértve a bizonytalan foglalkoztatás elleni küzdelmet is. Megfelelő jogi és adminisztratív ellenőrzésekkel kell nemzeti szinten biztosítani, hogy a munkavállalók biztonságos munkakörülményeket, megfelelő és kiszámítható fizetést és szervezett képviseletet kapjanak a munkahelyen. Az EGSZB különösen aggódik a mezőgazdaságban, a szolgáltatásokban és az építőiparban dolgozó számos idénymunkás, uniós és nem uniós állampolgár munkakörülményei miatt, és kéri az átlátható és kiszámítható munkafeltételekről szóló (EU) 2019/1152 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([3]) hatékony végrehajtását, amelynek célja, hogy átláthatóbb és kiszámíthatóbb foglalkoztatás előmozdítása révén javítsa a munkakörülményeket, a munkaerőpiac alkalmazkodóképességének biztosítása mellett. Az EGSZB úgy véli, hogy érdemben csökkenteni kell a szegénység kockázatának kitett munkavállalók arányát. Az aktív keresők szegénységének felszámolására irányuló célkitűzést közös európai minimumkövetelmények uniós szintű meghatározása révén kell megvalósítani.

1.17. Az EGSZB üdvözli azt a szándékot, hogy egy évtizeden belül csökkenteni kívánják a férfiak és nők foglalkoztatása és jövedelme közötti egyenlőtlenségeket, valamint azt a szándékot, hogy növelni kívánják a kisgyermekkori nevelés és gondozás kínálatát – bár ezt a növekedést még nem számszerűsítették. Az EGSZB e célból támogatja az európai gyermekgaranciát. A nemek közötti egyenlőségre a gazdasági és társadalmi élet minden területén törekedni kell.

1.18. Az EGSZB megállapítja, hogy a terv nem tartalmazza a minimális jövedelembiztonságról szóló irányelvre vonatkozó javaslatot, amelyet a szegénység legsúlyosabb formái elleni küzdelem céljából szükségesnek tart.

1.19. Az EGSZB támogatja, hogy az Európai Bizottság arra ösztönzi az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy zárják le a szociális biztonsági rendszerek koordinációs szabályainak felülvizsgálatáról szóló tárgyalásokat a munkavállalók mobilitásának javítása és az EU-n belüli megfelelő szociális védelem biztosítása érdekében, anélkül, hogy túlzott terheket rónának a munkavállalókra és a vállalatokra.

1.20. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság azon véleményét, hogy elő kell mozdítani a kollektív tárgyalások hatókörét, valamint a szociális partnerek tagságát és szervezeti sűrűségét. Ezért azt javasolja, hogy esetleg határozzanak meg és kövessenek nyomon idevágó mutatókat nemzeti és uniós szinten, és hogy az itt megfogalmazott célkitűzéseket a szociális partnerek autonómiájának megőrzése mellett a kapacitásépítésre és a terv célkitűzéseinek elérését célzó közös fellépésekre elkülönített pénzeszközökkel támogassák. Az EGSZB támogatja a terv azon javaslatát, hogy további uniós szintű megállapodásokról kell tárgyalni, hogy hozzájáruljanak az európai munkaerőpiacok sikeres átalakításához. Támogatja emellett a terv tagállamokhoz intézett felhívását, hogy minden szinten ösztönözzék és teremtsék meg a jobban működő és hatékonyabb kollektív tárgyalások és szociális párbeszéd feltételeit.

1.21. Az EGSZB egyetért az e terv támogatása céljából tartott konzultáció következtetéseivel, amelyek hangsúlyozták a hatályos uniós munkajog és szociális jog jobb végrehajtásának, alkalmazásának és érvényre juttatásának fontosságát. Az Európai Bizottságnak aktívabban kell együttműködnie a tagállamokkal annak érdekében, hogy megkönnyítse az uniós jogi eszközök időben történő és jó minőségi átültetését, és elősegítse a megfelelést. Az EGSZB elvárja az Európai Bizottságtól, hogy alkalmazza a kötelezettségszegési eljárásokat, ha a tagállamok nem teljesítik az uniós jog szerinti kötelezettségeiket.

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1152 irányelve (2019. június 20.) az Európai Unióban alkalmazandó átlátható és kiszámítható munkafeltételekről (HL L 186., 2019.7.11., 105. o.).

1.22. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a nemzeti politikák finanszírozását össze kell hangolni a terv célkitűzéseivel és intézkedéseivel, és biztosítani kell, hogy ne térjenek vissza a Stabilitási és Növekedési Paktum eredeti szabályaihoz, és hogy azok minden felülvizsgált változata teljes mértékben segítse elő a terv végrehajtását.

1.23. Az EGSZB szorgalmazza, hogy helyezzenek nagyobb hangsúlyt arra, hogy a közbeszerzés mint eszköz hogyan járulhat hozzá a terv célkitűzéseinek megvalósításához.

2. **Általános megjegyzések**

2.1. *A terv kialakítása*

2.1.1. Az EGSZB a pillér 2017-es kihirdetése óta szorgalmazza, hogy állítsanak fel egy világos menetrendet annak végrehajtására ([4]), és ezért üdvözli a tervet. Az EGSZB támogatja azt a felhívást, hogy saját hatáskörében minden érdekelt fél tegyen közös erőfeszítéseket a pillér végrehajtása érdekében. Az EGSZB rámutat arra, hogy az uniós intézmények közreműködésén túl a terv sikerét nagymértékben meghatározza majd a tagállamok és szociális partnereik elkötelezettsége amellett, hogy érvényre juttatják a terv valamennyi alapelvét.

2.1.2. A május 7–8-án tartott portói szociális csúcstalálkozón a portói szociális kötelezettségvállalás keretében a legmagasabb politikai szintű kötelezettségvállalásra került sor a szociális jogok európai pillérének végrehajtására. Ez a kötelezettségvállalás üdvözölte az Európai Bizottságnak a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervét (a továbbiakban: a terv), és felszólította az összes érintett szereplőt, hogy vonják le a világjárvány tanulságait, és egyesítsék erőiket.

2.1.3. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a terv összekapcsolja a jogalkotási és nem jogalkotási intézkedéseket a közös célkitűzések meghatározásával, amelyeket az érdekelt felek, különösen a szociális partnerek és a civil társadalom helyi, nemzeti és európai szinten megszervezett közös fellépése révén kell elérni. Az EGSZB elvárja, hogy a terv ütemezésében felsorolt jogszabályok teljes mértékben megfeleljenek az Alapjogi Chartának, és hatásvizsgálatoknak vessék alá őket, és hangsúlyozza a szociális partnerekkel és a civil társadalommal folytatott széles körű konzultáció szükségességét. A jogalkotási határozatnak tényeken kell alapulnia, számba véve az érdekelt felek véleményét.

2.1.4. Az EGSZB támogatja a tervben meghatározott célokat és azt az elképzelést, hogy ezek segíteni fognak abban, hogy a politikai erőfeszítéseket az eredmények elérésére összpontosítsák, és a felzárkózás és jólét elérése érdekében fontos ösztönzőket nyújtanak a tagállamok reformjaihoz és beruházásaihoz. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy tervnek konkrét tartalmon és kézzelfogható eredményeken kell alapulnia, és mérhető intézkedéseket kell tartalmaznia, amelyeket az érintett érdekcsoportok által közösen elfogadott, társadalmi, környezetvédelmi és gazdasági kritériumokat is magukban foglaló nyomonkövetési keretek egészítenek ki.

2.1.5. Az EGSZB támogatja az uniós kiemelt célokat, ugyanakkor egyetért az Európai Bizottság azon felhívásával, hogy a tagállamok önszántukból határozzák meg saját nemzeti céljaikat. Ez utóbbiakat arra kéri, hogy legyenek ambiciózusak céljaik meghatározásakor, hogy minden tagállam – szociális és civil partnereikkel együtt – hozzájáruljon az európai célok eléréséhez, és hangsúlyozza, hogy jelentős összehangolt erőfeszítések nélkül nem lehet megvalósítani azokat. A munkahelyteremtés, a képesítések javítása és a társadalmi befogadás három fő prioritásának meghatározása egy közös cselekvési keretet teremt, többek között a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása terén is.

2.1.6. Az EGSZB üdvözli, hogy a foglalkoztatási célt kiegészítik a befogadó foglalkoztatás előmozdítására és a foglalkoztatási különbségek csökkentésére irányuló kötelezettségvállalások, nevezetesen a munkaerőpiacban rejlő lehetőségek kiaknázása, a nemek közötti foglalkoztatási különbségek felére csökkentése, a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) arányának csökkentése, valamint annak biztosítása révén, hogy más alulreprezentált csoportok a képességeik szerint a lehető legnagyobb mértékben részt vegyenek a munkaerőpiacon, és az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a tagállamokkal és a szociális partnerekkel együttműködve számszerűsítse mindezeket a kötelezettségvállalásokat.

2.1.7. Az EGSZB üdvözli azt is, hogy a tervben hangsúlyt helyeznek az oktatásra, a készségekre és az egész életen át tartó tanulásra – beleértve a folyamatos továbbképzést és átképzést is – a foglalkoztathatóság javítása, az innováció ösztönzése, a társadalmi igazságosság biztosítása és a digitális készséghiány megszüntetése érdekében. Ugyanakkor megjegyzi, hogy – amint azt korábban is megfogalmazta– a folyamatos és egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférést személyhez fűződő jogként kell biztosítani, annak érdekében, hogy mindenki alkalmazni tudja a digitális és mesterséges intelligenciával kapcsolatos új fejlesztéseket, és képes legyen maga is befolyásolni az ezzel kapcsolatos fejlődés irányát, megtartva ebben az ember vezető szerepét ([5]).

([4]) HL C 81., 2018.3.2., 145. o.; HL C 14., 2020.1.15., 1. o.
([5]) HL C 14., 2020.1.15., 46. o., 1.4. pont.

2.1.8. Az EGSZB azt javasolja, hogy a tervezett félidős értékelés hatékonyságának javítása érdekében a tagállamok kezdjenek konstruktív párbeszédet a szociális partnerekkel, és vegyenek fontolóra 2025-re vonatkozó közbenső célokat, amelyek lehetővé teszik a terv végrehajtásának első felében elért eredmények értékelését.

2.2. *Munkahelyteremtés és a munka jövője*

2.2.1. Az EGSZB üdvözli, hogy a terv megállapítása szerint a munkakörülmények az EU-ban a világ legjobbjai közé tartoznak, ugyanakkor elismeri, hogy az új munkavégzési formák kihívásokkal és lehetőségekkel is járnak. A szociális partnerekre – mind európai, mind nemzeti szinten – központi szerep hárul azokban a közös erőfeszítésekben, amelyek eredményeként megvalósulhat a munka jövőjét szolgáló szükségletek biztosítása, a felfelé irányuló konvergencia elérése, valamint a munkavállalók védelmének és biztonságának garantálása, függetlenül attól, hogy melyik ágazatban dolgoznak és melyik országban élnek. A szociális partnerek – mind európai, mind pedig nemzeti szinten – központi szerepet játszanak az ilyen irányú közös erőfeszítésekben. A terv helyesen állapítja meg, hogy az EU számára prioritást jelent a minőségi munkahelyek megőrzése és létrehozása. A Covid19-válság megmutatta, hogy társadalmaink működése a különböző ágazatokban, például a közlekedésben, a szolgáltatásokban, az egészségügyben és a mezőgazdaságban dolgozó kulcsfontosságú munkavállalóktól függ. A jövő új munkahelyeit a mai kulcsfontosságú munkahelyekre építve kell megteremtenünk.

2.2.2. Az EGSZB egyetért azzal a stratégiai megközelítéssel, hogy a szükséghelyzeti intézkedésekről fokozatosan kell áttérni azokra az intézkedésekre, amelyek hozzájárulhatnak a tervben meghatározott foglalkoztatási cél eléréséhez.

2.2.3. Az EGSZB osztja a tervben a világjárvány által leginkább érintett csoportokra – köztük a nőkre, a fiatalokra, az alacsony képzettségű és alacsonyan fizetett munkavállalókra, az ideiglenes munkavállalókra, az önfoglalkoztatókra és a migráns munkavállalókra – vonatkozóan megfogalmazott aggodalmakat.

2.2.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a prioritásokra szánt uniós források elosztását nyomon kell követni, mind az Európai Bizottság által rendelkezésre bocsátott erőforrások, mind a tagállamok és a szociális partnerek által elkülönített erőforrások tekintetében.

2.2.5. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság tagállamokhoz intézett felhívásával, hogy a rendelkezésre álló uniós forrásokat a foglalkoztatás aktív és hatékony támogatásának előmozdítására fordítsák.

2.2.6. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által a munka digitális átalakulásának hatásaival kapcsolatban követett megközelítést. Az EGSZB támogatja a digitalizációról szóló önálló keretmegállapodást, és kész együttműködni a szociális partnerekkel annak nyomon követésében.

2.2.7. Az EGSZB tudomásul veszi az OECD foglalkoztatási kilátásokról szóló, „A munkavállalók biztonsága és a Covid19-válság” című 2020. évi jelentését ([6]). Az EGSZB elismeri, hogy a munkavállalók munkahelyi jólléte pozitívan járul hozzá azoknak a vállalatoknak, szervezeteknek és intézményeknek az általános teljesítményéhez, amelyekben dolgoznak. A munkavállalók egészségének és biztonságának előmozdítása mellett az EGSZB azt várja, hogy megfelelő szintű intézkedéseket hozzanak a szubszidiaritás és az arányosság elvének megfelelően a munkaerőpiacok működésének javítása érdekében, hogy azok hozzájáruljanak a gazdasági növekedéshez és a nemzetközi versenyhez, valamint ösztönözzék a tisztességes munkakörülményeket. A munkaerőpiacon zajló fejleményeket támogatni és nem hátráltatni kell annak érdekében, hogy a munkavállalók védelmet élvezzenek és biztonságban legyenek, és hozzájáruljanak azon vállalatok, szervezetek és intézmények általános teljesítményéhez, amelyekben dolgoznak.

2.2.8. Az EGSZB szorgalmazza, hogy a szubszidiaritás és az arányosság elvével összhangban megfelelő szinten hozzanak intézkedéseket a felfelé irányuló konvergencia előmozdítására a munkaerőpiacok működésének javítása érdekében, hogy azok hozzájáruljanak a gazdasági növekedéshez és a nemzetközi versenyhez, valamint előmozdítsák a tisztességes munkakörülményeket és a jóllétet.

2.2.9. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU-nak teljes mértékben hűnek kell maradnia ahhoz az elvhez, hogy – jellegétől függetlenül – nem létezhet olyan munkaviszony, amely nem rendelkezik szociális védelemmel. Az EGSZB a be nem jelentett munkavégzés minden formáját elfogadhatatlannak tartja, és arra bátorítja a tagállamokat, hogy lépjenek fel az ellen.

2.2.10. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a digitalizáció ne teremtsen bizonytalanságot és kiszolgáltatott helyzetet, ugyanakkor biztosítsák a digitalizáció nyújtotta lehetőségek teljeskörű kihasználását.

([6]) OECD Employment Outlook 2020 [Foglalkoztatási kilátások, 2020]: „Worker security and the COVID-19 crisis” [A munkavállalók biztonsága és a Covid19-válság].

2.2.11. Az EGSZB szorosabb kapcsolatot szeretne látni a készségekre, az oktatásra és az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó ambiciózus cél és az annak eléréséhez rendelkezésre álló pénzügyi eszközök között. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az EU-ban az oktatásra fordított közkiadások a 2010-es 5 %-ról 2019-re 4,7 %-ra csökkentek, és hangsúlyozza, hogy a szociális pillér célkitűzései és céljai nem valósíthatók meg az oktatásba történő nagyobb közberuházások nélkül. Hangsúlyozza továbbá, hogy a képzés és az egész életen át tartó tanulás támogatása érdekében köz- és magánberuházásokra van szükség, és arra bátorítja a munkáltatókat, hogy növeljék a munkavállalók számára a munkahelyi tanulás és képzés lehetőségeit.

2.2.12. Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottság zöld átállással és demográfiai átmenettel, valamint ezek foglalkoztatásra és készségekre gyakorolt hatásaival kapcsolatos aggodalmait. Ugyanakkor a terv ezzel kapcsolatban megfogalmazhatna konkrét, megállapodáson alapuló kötelezettségvállalásokat és kezdeményezéseket, ezért tovább kell részletezni a tervet és a nemzeti dokumentumokat.

2.2.13. A világjárvány különösen súlyosan érintette a fiatalokat. A statisztikák azt mutatják, hogy az EU-ban a fiatalok felét ideiglenesen foglalkoztatják. A nem önként vállalt ideiglenes foglalkoztatáshoz kapcsolódó kockázatok kezelése érdekében a terv egyértelműen lehetőséget kínál az ifjúsági foglalkoztatás minőségének javítására, különösen a szakmai gyakorlatokról szóló ajánlás felülvizsgálata révén, különös hangsúlyt fektetve az ifjúsági garancia keretében tett ajánlatok minőségére, valamint számos, a munkafeltételekkel kapcsolatban tervezett kezdeményezésre, például a platform-munkavállalók tekintetében.

2.2.14. Noha a terv egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz a szociális partnerek (szakszervezetek és munkaadók) kezdeményezésekben betöltött szerepének erősítésére vonatkozóan, nagyon keveset mond a civil társadalmi szervezetek, például az ifjúsági szervezetek szerepéről, amelyek kulcsfontosságú szerepet töltenek be az uniós polgárok képviseletében.

2.3. *Készségek és egyenlőség*

2.3.1. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság véleményével, hogy a képzett munkaerő az innovatív ötletek és termékek, valamint technológiai fejlődés által hajtott, virágzó zöld és digitális gazdaság motorja. A terv szerint az oktatási és képzési rendszerek kulcsszerepet játszanak az egész életen át tartó tanulás és a foglalkoztathatóság alapjainak megteremtésében, és segíthetnek a szakképzett munkaerő hiányának leküzdésében, amennyiben azok igazodnak a munkaerőpiaci igényekhez. Az oktatásnak és a készségeknek a munkahelyteremtést támogató politikai intézkedések középpontjában kell állniuk.

2.3.2. Az EGSZB támogatja az egész életen át tartó tanulás javítására irányuló törekvést, és aggodalmát fejezi ki az alapvető digitális készségekhez való hozzáféréssel kapcsolatban, amelyet az Európai Bizottsághoz hasonlóan a digitálisan átalakult Európán belüli integráció és részvétel előfeltételének tart.

2.3.3. Az EGSZB sajnálja, hogy az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés terén nem állapítottak meg célkitűzést a nemek közötti egyenlőségre, és arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy határozzon meg egyet. Az EGSZB rámutat arra, hogy minden uniós szakpolitikában és stratégiában be kell vezetni a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének megközelítését.

2.3.4. Az EGSZB jelenleg külön véleményt dolgoz ki a javasolt irányelvről, amelynek célja a férfiak és nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazása elvének megerősítése, és a későbbiekben közzéteszi azt.

2.4. *Szociális védelem és befogadás*

2.4.1. Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy további javaslatokat kell tenni a szociális védelemre és a társadalmi befogadásra vonatkozóan. Osztja a tervben megfogalmazott álláspontot, mely szerint Európa a világ legegyenlőbb társadalmainak ad otthont, legmagasabb szintű munkakörülményeket és széles körű szociális védelmet biztosít. Mindazonáltal a szegénység szintje az EU-ban továbbra is elfogadhatatlanul magas, és továbbra is jelentős erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy minden országban hasonló feltételeket biztosítsunk.

2.4.2. Az EU-ban a szegénységben élő emberek 20 %-a gyermek, amit a mélyszegénységgel és az emberi jogokkal foglalkozó különleges ENSZ-előadó „a fejlett országok viszonylatban rendkívül magas aránynak” nevezett ([7]). Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak az uniós gyermekjogi stratégiára és a gyermekgaranciáról szóló ajánlásra vonatkozó javaslatait, valamint azt a célkitűzést, hogy 2030-ig ötmillió gyermeket kell kiemelni a szegénységből. Megismétli, hogy az

([7]) Olivier De Schutter professzor felszólalása.

EGSZB egy „európai gondozási megállapodást” szorgalmaz, amely mindenki számára és az élet valamennyi szakaszában jobb minőségű szolgáltatásokat biztosít ([8]), és arra kéri a tagállamokat, hogy fektessenek be a jó minőségű, megfizethető, hozzáférhető és változatos gondozási szolgáltatások elérhetőségébe. Úgy véli, hogy a gyermekszegénység felszámolása nagyon pozitív hatással lenne a fiatal felnőttek és a munkanélküliek szegénységének csökkentésére.

2.4.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak az Alapjogi Chartának teljes mértékben megfelelő szociális minimumszabályokat kell meghatároznia, és ezzel a folyamattal kapcsolatban uniós és nemzeti szinten alapos konzultációt kell folytatnia a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel.

2.4.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a terv nem irányelvre vonatkozó javaslatot, hanem ajánlást ([9]) tartalmaz a minimális jövedelembiztonságról, amelyet a szegénység legsúlyosabb formái elleni küzdelem céljából szükségesnek tart.

2.4.5. Az EGSZB úgy véli, hogy jelentős lépéseket kell tenni a szociális biztonsági rendszerek rezilienciájának és uniós szintű koordinációjának megerősítése érdekében, garantálva a munkavállalók számára az egyetemes hozzáférést, a szociális védelemhez való hozzáféréssel kapcsolatos nemzeti hatáskörök tiszteletben tartása mellett.

2.4.6. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az egészségügyi rendszerekben reformokra és beruházásokra van szükség annak érdekében, hogy mindenki számára javítsák többek között a jó minőségű egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, valamint csökkentsék a társadalmi, területi és gazdasági egyenlőtlenségeket. Ha azonban az Európai Bizottság csak tényeken alapuló információkkal és a bevált gyakorlatok megosztásával támogatja a tagállamokat, az teljességgel elégtelen. A hatáskörök megosztásának tiszteletben tartása mellett sokkal többet kellene tenni: célkitűzéseket és célokat kellene megfogalmazni, támogatni kellene az infrastruktúrába történő beruházásokat, képezni kellene az egészségügyi rendszerben dolgozó a munkaerőt, közös minőségi normákat kellene kidolgozni, és finanszírozni kellene az egészségügyi kutatást.

2.4.7. Az EGSZB üdvözli a jóléti állam jövőjét vizsgáló magas szintű szakértői csoport létrehozásának tervét. Az európai szervezett civil társadalom képviselőjeként és a szociális és civil párbeszéd fórumaként az EGSZB egyedülálló módon felkészült arra, hogy reflektáljon a tagállamok jóléti államának kihívásaira. Az EGSZB különösen olyan – a nemzetgazdasági sajátosságokat figyelembe vevő és a fenntartható növekedést előmozdító – fiskális modellek elfogadását szorgalmazza, amelyek lehetővé teszik az észszerű és megfelelő szociális ellátások fenntartását, a köz- és szociális szolgáltatások támogatását és az adóterhek méltányos elosztását, miközben elősegítik az aktív munkaerőpiaci beilleszkedést, valamint a digitális és demográfiai átmenetet.

2.5. *A terv végrehajtása*

2.5.1. Az EGSZB osztja az állam- és kormányfők portói szociális kötelezettségvállalásban kifejezett elhatározását, hogy uniós és nemzeti szinten tovább mélyítik a szociális jogok európai pillérének végrehajtását, a megfelelő hatáskörök, valamint a szubszidiaritás és az arányosság elvének kellő figyelembevételével. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá a szociális dimenzió, a szociális párbeszéd és a szociális partnerek aktív részvétele, valamint a rendkívül versenyképes szociális piacgazdaság közötti kiegészítő jelleget.

2.5.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a nemzeti politikák finanszírozását össze kell hangolni a terv célkitűzéseivel és intézkedéseivel. Ez a másik oka annak, hogy miért nem szabad visszatérni a Stabilitási és Növekedési Paktum szabályaihoz. Ezenkívül a felülvizsgált szabályoknak teljes mértékben elő kell segíteniük a terv végrehajtását.

2.5.3. Az EGSZB azt várja, hogy a terv végrehajtása során észszerűsítsék az Európai Bizottság által meghatározott és támogatott, társadalmilag felelős közbeszerzési gyakorlatokat. A közbeszerzési piac több mint hétszerese a többéves pénzügyi keret és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz együttes összegének (becslések szerint 2 billió EUR, azaz az éves GDP 14 %-a), így hatalmas potenciállal rendelkezik a munkavállalói szerveződés, képviselet és kollektív tárgyalások, valamint a fenntartható jó minőségű foglalkoztatás és környezetvédelmi gyakorlatok ösztönzésére.

2.5.4. Az EGSZB megerősíti a különböző szakpolitikai területek közötti integráció fontosságát a társadalmi fejlődés elérése szempontjából, ami szorosan követi a gazdasági fellendülést és a jólétet. Szinergiákat kell létrehozni a szociális pillér különböző elvei alá tartozó meglévő és jövőbeli kezdeményezések és stratégiák között. Célkitűzéseit általánosan érvényesíteni kell, és be kell építeni a 2020 utáni fellendülés európai stratégiai keretébe.

([8]) HL C 220., 2021.6.9., 13. o.

([9]) Mint 30 évvel ezelőtt – A Tanács 1992. június 24-i 92/441/EGK ajánlása a szociális védelmi rendszerekben az elégséges forrásokra és szociális segélyre vonatkozó közös kritériumokról (HL L 245., 1992.8.26., 46. o.).

2.5.5. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy ismerjék el és erősítsék meg mind a háromoldalú, mind pedig a kétoldalú szociális és civil párbeszédet, mindegyiküknek sajátos szerepet szánva a terv végrehajtásában.

2.6. *A szociális pillér és az európai szemeszter kapcsolata*

2.6.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az európai szemeszter a megfelelő keret a terv nyomon követésére. Egyenlő figyelmet kell fordítani a szociális és környezetvédelmi célkitűzésekre, csakúgy mint a makrogazdasági stabilitásra és a termelékenységre. Üdvözli a terven megfogalmazott kijelentést, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek egyedülálló lehetőséget kínálnak olyan beruházások és reformok betervezésére és finanszírozására, amelyek támogatják a szociális és a munkahelyekre összpontosító helyreállítást, miközben kiterjednek a zöld és digitális átállásra, és végrehajtják az európai szemeszter keretében tett releváns országspecifikus ajánlásokat. A terv – helyesen – arra kéri a tagállamokat, hogy a lehető legjobban használják ki az európai szemesztert, és ragadják meg a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által kínált példátlan lehetőséget.

2.6.2. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az európai szemeszter keretében a pillér alapelveinek és az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak általános érvényesítésével összefüggésben a szociális partnerekkel együttműködve kidolgozott mutatók segítségével rendszeresen és magas szinten értékeljék az elért haladást, adott esetben nemzeti szinten is.

2.6.3. Az EGSZB úgy véli, hogy a tervnek az uniós szociálpolitika strukturáló eszközévé kell válnia. A fenntartható és inkluzív gazdasági helyreállítást és növekedést célzó megújult gazdasági és társadalmi kormányzás központi részét kell képeznie, és olyan nyomonkövetési mutatókkal és eljárásokkal kell rendelkeznie, amelyek országspecifikus ajánlásokhoz vezetnek minden ezzel kapcsolatos kérdésben.

3. **Részletes megjegyzések**

3.1. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az európai statisztikai rendszert hozzá kell igazítani a szociális eredménytábla mutatóiban meghatározott célok és mutatók nyomon követésének igényeihez.

3.2. Az EGSZB egyetért a terv azon állításával, hogy a meglévő mutatók integrálása és aktualizálása hozzá fog járulni a pillér alapelveinek megvalósítása terén elért eredmények átfogóbb nyomon követéséhez, valamint elősegíti a tervben javasolt szakpolitikai intézkedések végrehajtásának felügyeletét.

3.3. Az EGSZB egyetért azzal, hogy felül kell vizsgálni a munkaképes korú népesség fogalmát, és arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy működjön együtt a tagállamokkal ezen a területen, figyelembe véve az idősödéssel kapcsolatos politikák, valamint az Alapjogi Charta által elismert és védett jogok általános érvényesítését.

3.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a szakképzésre vonatkozó cél kiindulási alapja 2016, mivel az európai statisztikai rendszer csak ötévente készíti el ezt a mutatót. Ezt a mutatót évente kell mérni annak érdekében, hogy az előrehaladást megfelelően nyomon lehessen követni.

3.5. Az EGSZB megismétli a platformalapú munkavégzéssel kapcsolatos álláspontját, és szorgalmazza, hogy „az EU és a tagállamok tegyenek lépéseket a fogalommeghatározások egységesítése felé annak érdekében, hogy a platformgazdaságban a munka tisztességes körülmények között legyen végezhető” ([10]).

3.6. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a szociális biztonsággal kapcsolatban azt a megfogalmazott elvet érvényesítse, hogy „az adóztatást a munkaerőről más, a foglalkoztatást jobban támogató forrásokra kell áthelyezni, összhangban az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekkel, egyidejűleg meg kell óvni a megfelelő szociális védelemre szolgáló bevételeket”, szem előtt tartva azt, hogy az alapvető kihívást az jelenti, hogy a változó munkaerőpiacon minden munkavállaló számára megfelelő ellátást biztosítsanak, teljes mértékben tiszteletben tartva a fenti 3.2.9. pontban megfogalmazott elvet, miszerint minden foglalkoztatási formának rendelkeznie kell szociális védelemmel.

3.7. Az EGSZB támogatja, hogy az Európai Bizottság arra ösztönzi az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy zárják le a szociális biztonsági rendszerek koordinációs szabályainak felülvizsgálatáról szóló tárgyalásokat a munkavállalók mobilitásának javítása és az EU-n belüli megfelelő szociális védelem biztosítása érdekében, anélkül hogy túlzott terheket rónának a munkavállalókra és a vállalatokra.

([10]) HL C 429., 2020.12.11., 173. o. A következtetések 1.8. pontja.

3.8. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy gondoskodjanak arról, hogy az oktatásba és képzésbe való beruházással foglalkozó szakértői csoport bejelentett munkájának eredményei olyan intézkedések elfogadásában köszönjenek vissza, amelyek jelentősen megerősítik az oktatási és képzési rendszereket, különösen a tervben meghatározott célok elérése terén.

3.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a gondozás területe az egyik legnagyobb kihívás az egész EU-ban. Az EGSZB támogatja, hogy a tervben tartalmazzon egy tartós gondozásra irányuló kezdeményezést, amely biztosítja a rászorulók számára a jó minőségű szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést.

3.10. Az EGSZB az EU mint felelős globális vezető szerepével kapcsolatban megismétli korábbi ajánlásait, hogy az Európai Bizottság, az OECD és az ILO valamennyi megfelelő szinten működjön együtt a szociális partnerekkel, valamint a tágabb civil társadalmi szervezetekkel, hogy megfelelő rendelkezéseket dolgozzanak ki a tisztességes munkakörülményekre és a szükséges védelemre ([11]), valamint a progresszív, tisztességes és fenntartható kereskedelempolitika előmozdítására vonatkozóan ([12]).

3.11. Ezzel kapcsolatban az EGSZB azt reméli, hogy az Európai Bizottság, az OECD és az ILO közös munkája eredményeként létrejöhetne egy platformokról szóló ILO-egyezmény ([13]). Ennek megfelelően erőfeszítéseket kell tenni a távmunka szabályozása terén is. Az EGSZB emlékeztet egyik ajánlására, amely szerint „az Európai Bizottságnak, az ILO-nak és az OECD-nek közösen kellene elindítania egy a távmunkáról szóló ILO-egyezmény kidolgozását célzó folyamatot. Az EGSZB úgy gondolja továbbá, hogy a tisztességes távmunkafeltételeknek az ILO tisztes munkára vonatkozó programjának és a megfelelő nemzeti programoknak is részét kell képezniük" ([14]).

3.12. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az EU-nak nagyobb felelősséget kellene vállalnia a Covid19-világjárvány elleni globális küzdelem elősegítésében. A tervnek el kell ismernie az EU COVAX-ban való részvételét, összhangban Ursula von der Leyen európai bizottsági elnök beszédével és azon kijelentésével, hogy Európának garantálnia kell a biztonságos vakcinák elérhetőségét, és nem csak azok számára, akik meg tudják fizetni, hanem mindenkinek, akinek szüksége van rá ([15]).

Kelt Brüsszelben, 2021. július 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([11]) HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 3.9. pont.
([12]) HL C 47., 2020.2.11., 38. o., 1.4. pont.
([13]) HL C 429., 2020.12.11., 173. o. A következtetések 1.14. pontja.
([14]) HL C 220., 2021.6.9., 1. o. A következtetések 1.14. pontja.
([15]) Az Unió helyzetéről szóló beszéd, 2020. szeptember 16.

MELLÉKLET

A következő ellenvéleményt, amelynél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították (eljárási szabályzat 43. cikk (2) bekezdés):

1. ***Következtetések***

1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési terv (a továbbiakban: „a terv") hasznos útmutatót nyújt a tagállamok és az Unió számára a versenyképesség, a növekedés, a foglalkoztatás, a strukturális reformok, a termelő beruházások és az emberek jólléte érdekében tett erőfeszítéseihez. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy szilárd gazdasági alapok nélkül nem beszélhetünk szociális dimenzióról. A versenyképesség és a készségeken és tudáson alapuló nagyobb termelékenység az Unió szociális dimenziójának előfeltételei. A munkaerőpiaci fejleményeket támogatni, nem pedig túlszabályozni vagy akadályozni kell. Ha azt akarjuk, hogy Európa helyt tudjon állni a globális versenyben, az egyre fokozódó digitalizáció és az új üzleti modellek világában, innovációra és rugalmasságra van szükség a foglalkoztatás, a munkaidő és a munkaerő mobilitása terén.

1.2. Az EGSZB támogatja a tervben szereplő kiemelt területeket, és osztja a tervben megfogalmazott álláspontot, mely szerint Európa a világ legegyenlőbb társadalmainak ad otthont, legmagasabb szintű munkakörülményeket és széles körű szociális védelmet biztosít úgy, hogy eleve szociális vívmányok széles köre van érvényben.

1.3. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a terv uniós vagy tagállami szinten hajtható végre, megfelelően figyelembe véve az érintett hatásköröket, valamint a szubszidiaritás és az arányosság elvét. Ennek kapcsán alapvető szerepe van a szociális partnerek aktív bevonásának.

1.4. Az EGSZB ismételten nyugtázza, hogy a pillér jogilag nem kötelező érvényű, és kiemeli az EU és a tagállamok közti hatáskörmegosztást, melyben a szociálpolitika főként a tagállamok kezében van. Ha az Unió szociálpolitikai jogszabályokra tervez javaslatot tenni, minden kezdeményezésnek tényeken kell alapulnia, és bizonyítani kell, hogy azok alkalmasak a céljaik elérésére. A versenyképesség javítását, a munkahelyteremtést és a fenntartható növekedést akadályozó javaslatok elkerülésére irányuló ellenőrző intézkedésként a kezdeményezéseket célzott versenyképességi vizsgálatnak is alá kell vetni.

2. ***Általános megjegyzések***

2.1. Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke szerint a belső piac Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességű, a teljes foglalkoztatottságot és a társadalmi haladást célul kitűző szociális piacgazdaságon alapul.

2.2. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikke kimondja, hogy meghatározott szociálpolitikai területeken az EU csak támogatja és kiegészíti a tagállamok tevékenységeit. Már jelenleg is szociális vívmányok széles köre van érvényben.

2.3. 2017. november 17-én az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság Göteborgban kihirdette a szociális jogok európai pillérének 20 alapelvét, és ez nem változtatott az elsődleges uniós jogon. Az EGSZB különösen felhívja a figyelmet a szociális jogok európai pillérének preambulumára, mely szerint „uniós szinten a szociális jogok európai pillére nem jelenti a Szerződések által az Unióra ruházott hatáskörök és feladatok kiterjesztését, azt e hatáskörök korlátain belül kell végrehajtani."

2.4. A 2019–2024-es időszakra szóló új uniós stratégiai menetrendjében az Európai Tanács kiemelte, hogy a szociális jogok európai pillérét uniós és tagállami szinten kell végrehajtani, kellő figyelmet fordítva az egyes hatáskörökre.

3. ***Végrehajtás***

3.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a terv hasznos útmutatót nyújt többek között olyan területeken, mint a foglalkoztatás, a készségfejlesztés, az egészségügy és a szociális védelem, de kiemeli az EU és a tagállamok közti hatáskörmegosztást, melyben a szociálpolitika főként a tagállamok kezében van.

3.2. Az EGSZB elvárja, hogy a szubszidiaritás és az arányosság elvével összhangban a megfelelő szinten hozzanak intézkedéseket a munkaerőpiacok és a szociális modellek működésének javítása érdekében, hogy azok hozzájáruljanak a gazdasági növekedéshez, a versenyképességhez és a szociális dimenzióhoz.

3.3. Ehhez tiszteletben kell tartani a különféle társadalmi-gazdasági kontextusokat és a nemzeti rendszerek sokféleségét, ezen belül is a szociális partnerek szerepét és autonómiáját.

3.4. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy folytatni kell az európai munkaerőpiacok reformját, de az Unió különböző részein más és más módszerekkel, az adott munkaerőpiaci modellre alapozva. Egyes tagállamokban ez a minimálbérhez kapcsolódó fellépéseket vagy a közvetett munkaerőköltségek csökkentését jelentheti. Máshol a rugalmasabb foglalkoztatási formák bevezetésére vagy a társadalombiztosítási rendszerek foglalkoztatást ösztönző kiigazítására lehet szükség. Emiatt előnyben kell részesíteni a nem kötelező érvényű eszközöket.

3.5. Ha az Unió szociálpolitikai jogszabályokra tervez javaslatot tenni, minden kezdeményezésnek tényeken kell alapulnia, és bizonyítani kell, hogy azok alkalmasak a céljaik elérésére. A versenyképesség javítását, a munkahelyteremtést és a fenntartható növekedést akadályozó javaslatok elkerülésére irányuló ellenőrző intézkedésként a kezdeményezéseket célzott versenyképességi vizsgálatnak is alá kell vetni.

4. ***Gazdasági alapok, szociális partnerek, foglalkoztatás és készségek***

4.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy szilárd gazdasági alapok nélkül nem beszélhetünk szociális dimenzióról. A versenyképesség és a készségeken és tudáson alapuló nagyobb termelékenység az Unió szociális dimenziójának előfeltételei.

4.2. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság azon véleményét, hogy támogatni kell a kollektív tárgyalások hatókörét, és elő kell mozdítani a szociális partnerek tagságát. A szociális partnereknek fontos szerepe van a jól működő munkaerőpiacok létrehozásában.

4.3. Az EGSZB üdvözli a Portói Nyilatkozatnak a szociális partnerek szerepéről szóló 4. pontját, mely szerint: „a szociális dimenzió, a szociális párbeszéd, valamint a szociális partnerek aktív bevonása mindig is a magas versenyképességű szociális piacgazdaság lényeges elemeinek számítottak."

4.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalás úgy mozdítható elő a legjobban, ha az állam és az Unió nem vesz részt sem a kollektív szerződések kritériumainak meghatározásában, sem azok érvényesítésében, és ha a felek teljeskörű felelősséggel rendelkeznek mindkét tekintetben.

4.5. A terv jó alkalmat kínál annak bizonyítására, hogy a tagállamok és az ott működő szociális partnerek megfelelő választ tudnak adni azokra a kihívásokra, amelyekkel a munkaerőpiacoknak a világjárvány miatt szembe kell nézniük.

4.6. Az EGSZB egyetért a terv azon megállapításával, hogy „a foglalkoztatás és a munkavállalók támogatása nem járhat sikerrel a vállalatoknak és a vállalkozóknak nyújtott támogatás nélkül. A virágzó ipar továbbra is központi szerepet játszik Európa jövőbeli jólétében és az új munkahelyek kulcsfontosságú forrása." A munkahelyteremtés azonban nem új jogszabályokon vagy egyéb kötelezettségeken múlik, melyek még több terhet rónak a vállalatokra.

4.7. Ahogy az EGSZB fogalmazott, a versenyképesség és a készségeken és tudáson alapuló nagyobb termelékenység megfelelő recept az európai társadalmak jóllétének fenntartásához.

4.8. Az EGSZB üdvözli, hogy a tervben hangsúlyt helyeznek az oktatásra, a készségekre és az egész életen át tartó tanulásra – beleértve a folyamatos továbbképzést és átképzést is – a foglalkoztathatóság javítása, az innováció ösztönzése, a társadalmi igazságosság biztosítása és a digitális készséghiány megszüntetése érdekében.

5. ***Az európai szemeszter szerepe***

5.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a terv esetleges nyomon követésére és az idevonatkozó nemzeti reformokra a nyitott koordinációs módszer és az európai szemeszter keretében kell sort keríteni. Az európai szemesztert referenciakeretnek kellene tekinteni a tagállamok és a szociális partnerek azon erőfeszítéseinek támogatásához, amelyek a nemzeti foglalkoztatási és szociális politikák teljesítményének reformok révén történő javítására irányulnak.

5.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tervben javasolt szociális eredménytáblát be kellene építeni az európai szemeszterbe, hogy útmutatást adjon a tagállamoknak munkaerőpiaci és szociálpolitikai reformjaik kidolgozásához. Ha mutatók alapján követjük nyomon a munkaerőpiaci eredményeket, akkor azzal várhatóan elősegítjük az uniós szintű, koordinált szakpolitikai eszmecseréket, ennek köszönhetően pedig megfelelő országspecifikus ajánlások készülhetnek az európai szemeszter folyamatával összefüggésben.

5.3. Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamok és az Európai Bizottság meglévő koordinációs mechanizmusai jelentik a megfelelő eszközt ahhoz, hogy nemzeti szinten valamennyi érintett érdekelt fél részvétele biztosítva legyen a pillér végrehajtásában, annak félidős felülvizsgálatát is ideértve. Az Európai Bizottságnak prioritásként kellene kezelnie a meglévő koordinációs mechanizmusok alkalmazásával kapcsolatos iránymutatást a tagállamok számára.

5.4. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy a lehető legjobban használják ki az európai szemesztert, és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által kínált példátlan lehetőséget megragadva dolgozzanak ki ambiciózus nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveket. Az EGSZB megjegyzi, hogy a Next Generation EU az EUMSZ 122. cikkén alapuló szükséghelyzeti eszköz, és továbbra is egyszeri intézkedésként kezelik majd.

A szavazás eredménye:

Mellette: 93

Ellene: 149

Tartózkodott: 14

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossággal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021-2030)

(COM(2021) 101 final)

(2021/C 374/09)

Előadó: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.3.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.21.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	233/0/2

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB üdvözli a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló új uniós stratégiát, amely tartalmaz számos olyan javaslatot, amelyet az európai fogyatékosságügyi mozgalom és a civil társadalom terjesztett elő. Emellett tükröz számos javaslatot az EGSZB 2019-es véleményéből ([1]), törekszik a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRPD) uniós szintű végrehajtására, és alapvető fontosságú részét képezi az egyenlőségközpontú Uniónak. Mindazonáltal az EGSZB aggodalmának ad hangot a kötelező intézkedések és a stratégia végrehajtásáról szóló kemény jogszabályok felpuhítása miatt, miközben elismeri, hogy az új stratégia a törekvéseit tekintve egyértelmű előrelépés a 2010 és 2020 közötti időszakra szóló stratégiához képest.

1.2. A fogyatékosságügyi platform létrehozására irányuló kötelezettségvállalás nagyon ígéretes, ugyanakkor gyenge végrehajtás esetén csalódást is kelthet. Átláthatóságra van szükség a tagokat, az ülések napirendjét és az eredményeket illetően (lehetővé téve a napirendi pontokkal kapcsolatos észrevételek megfogalmazását). A platformnak biztosítania kell továbbá, hogy a fogyatékossággal élők szervezetei határozottan hallathassák hangjukat. Meggyőződésünk szerint az EGSZB-nek ezen a téren szerepet kell játszania, és helyet kell foglalnia az asztalnál.

1.3. Erősíteni kellene a kapcsolatot a fogyatékosságügyi stratégia, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében megvalósuló jelentős beruházások között. Emellett biztosítani kell és maximálisan ki kell aknázni a szociális jogok európai pillérére vonatkozó uniós cselekvési terv és különösen a pillér 17. alapelvének végrehajtásával és nyomon követésével fennálló kapcsolatot. Az EGSZB egyértelműbb és erőteljesebb stratégiát szeretne látni az Európai Bizottság részéről arra vonatkozóan, hogy miként lehetne előmozdítani a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a fogyatékossággal élő személyek világjárványból történő kilábalását szolgáló tagállami felhasználását. Az Európai Bizottságnak foglalkoznia kell azokkal a tagállamokkal, amelyek tervei nem voltak átláthatóak, vagy nem követik az Európai Bizottságnak a civil társadalommal való érdemi egyeztetés szavatolását célzó iránymutatásait. Továbbá az Európai Bizottságnak határozottan el kell utasítania a CRPD-vel szembemenő beruházásokra irányuló terveket, így például az intézményi gondozás rendszereibe történő beruházásokat.

1.4. Az EGSZB örömmel nyugtázza az AccessibleEU központra irányuló javaslatot, noha az egyelőre nem teljesíti az EGSZB azon kérését, hogy kerüljön felállításra egy uniós akadálymentességi testület. Az Európai Bizottságnak egyértelműnek és átláthatónak kell lennie azzal kapcsolatban, hogy miként tervezi finanszírozni és személyzettel ellátni ezt a hivatalt, és hogyan fogja biztosítani a fogyatékossággal élők képviseletét, akiknek házon belül, alkalmazottakként és szakértőkként kell képviseltetniük magukat, nem pedig csupán megkérdezett külső szereplőkként.

1.5. Az EGSZB határozottan támogatja az európai fogyatékossági kártyára vonatkozó kiemelt kezdeményezést, és úgy véli, hogy az elősegítheti a jelentős változást. Ugyanakkor az EGSZB sajnálja, hogy egyelőre nincs kötelezettségvállalás azzal kapcsolatban, hogy miként biztosítható a kártya tagállamok általi elfogadása. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az európai fogyatékossági kártyát rendelet útján kell létrehozni, amely által az Unió-szerte közvetlenül alkalmazandó és végrehajtható lenne.

([1]) HL C 97., 2020.3.24., 41. o.

1.6. Az EGSZB támogatja azt a tervet, miszerint 2023-ban útmutató készül a fogyatékossággal élő polgárok választási folyamatban való részvételére vonatkozó helyes választási gyakorlatról. Emellett támogatja a tagállamokkal, az európai választási együttműködési hálózattal és az Európai Parlamenttel tervezett, arra irányuló munkát, hogy a fogyatékossággal élő személyek másokkal azonos alapon gyakorolhassák politikai jogaikat. Az EGSZB e célkitűzés előbbre hozatalát javasolja, hogy a nemzeti és helyi hatóságoknak legyen idejük arra, hogy akadálymentesebb gyakorlatokat fogadjanak el a 2024. évi európai választások előtt.

1.7. Nincsenek külön intézkedések, amelyek a fogyatékossággal élő nők és lányok szükségleteit kezelnék. Az EGSZB kéri ennek lehetőség szerinti orvoslását annak biztosításával, hogy a nemi dimenzió általánosan érvényesüljön valamennyi, a stratégiában már szereplő intézkedésben. Különös gondossággal kell ezt kezelni az erőszak leküzdésére irányuló intézkedések esetében. A női fókuszt ki kellene továbbá terjeszteni azokra a családtagokra, akik tartós és informális gondozást biztosítanak fogyatékossággal élő hozzátartozóik számára, mivel a nők különösen gyakran vállalnak magukra gondozói szerepeket. A stratégia félidős felülvizsgálatát követően az EGSZB szeretné, ha a stratégia időtartamának második felére javaslat születne egy, a fogyatékossággal élő nőkkel kapcsolatos külön kiemelt kezdeményezésre.

1.8. Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréssel és az erőszak áldozatává váló, fogyatékossággal élő személyekkel foglalkozó intézkedések rendkívül fontosak. Az EGSZB véleménye szerint ezen intézkedések – különösen az igazságügyi rendszerben dolgozó szakemberek és a bűnüldöző szervek tagjai számára biztosított képzés – keretében azzal kapcsolatban is iránymutatást kell adni, hogy miként biztosítható, hogy a fogyatékossággal élő személyektől ne tagadják meg az igazságszolgáltatáshoz való jogot jogi cselekvőképtelenség okán, illetve ne szembesüljenek késedelmekkel az igazságszolgáltatás során amiatt, hogy problémák merülnek fel az akadálymentesség tekintetében, nem áll rendelkezésre döntéshozatali támogatás, vagy nem érhető el támogatás a kommunikációhoz, ideértve például a jelnyelvi tolmácsolást.

1.9. Az önálló életvitel és a közösségbe való befogadás javítására irányulóan javasolt iránymutatásokat az Európai Bizottságnak különös gondossággal kell kezelnie. Az iránymutatásoknak nagyon egyértelmű fogalommeghatározásokon kell alapulniuk arra vonatkozóan, hogy mit értünk az intézményi gondozás, közösségi alapú szolgáltatások, valamint önálló életvitel alatt. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság alapozza fogalommeghatározásait az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttéréssel foglalkozó európai szakértői csoport által meghatározott és elfogadott, valamint a CRPD 19. cikkel kapcsolatos 5. általános kommentárja szerinti meghatározásokra.

1.10. A foglalkoztatási eredmények javítására irányulóan javasolt csomag, valamint az Európai Bizottság azon ígérete, amely szerint javítani fogja a fogyatékossággal élő személyek uniós intézményekhez történő felvételét és befogadását, világos választ ad a civil társadalom részéről megfogalmazott kérésekre. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, mennyire fontos a Covid19-világjárvány fényében a fogyatékossággal élő személyek minőségi foglalkoztatásának előmozdítása ([2]), és e tekintetben a stratégia lehetett volna bátrabb. Az EGSZB határozottan javasolja, hogy kezdjék meg az említett intézkedések végrehajtásának nyomon követéséhez szükséges mutatók kidolgozását, és történjenek erőfeszítések annak érdekében, hogy az intézkedések igazodjanak a polgári védelmi, valamint a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó intézkedésekhez. A tagállamokon belüli foglalkoztatás tekintetében ez részben megvalósítható lenne az Európai Bizottság azon javaslatával, amely szerint mutatókat kell belefoglalni a szociális jogok európai pillérének új szociális eredménytáblájába a fogyatékossággal élők esetében fennálló foglalkoztatottsági szakadékra vonatkozóan, néhány másik mutatót pedig le kellene bontani fogyatékosság szerint. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a cél nem csupán a magasabb foglalkoztatási ráta, hanem a minőségi foglalkoztatás is, amely lehetővé teszi a fogyatékossággal élő személyek számára, hogy munkájuk révén javítsák szociális helyzetüket. Ezért javasoljuk, hogy az eredménytábla tartalmazzon mutatókat a fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának minőségéről, ideértve például azt, hogy teljes munkaidős és hosszú távú szerződésekkel rendelkeznek-e, valamint hogy a nyílt munkaerőpiacon foglalkoztatják-e őket. Az Európai Bizottságnak keményen fel kell lépnie a tagállamok által meghatározandó célkitűzések érdekében, amelyek rögzítik, hogy milyen mértékben kell csökkenteniük 2030-ra a fogyatékossággal élők foglalkoztatása tekintetében fennálló szakadékot. Ambiciózus célokat szeretnénk látni, amelyekkel a lehető legközelebb lehet kerülni a foglalkoztatási szakadék megszüntetéséhez, a nyílt munkaerőpiacon történő foglalkoztatásra összpontosítva.

1.11. A stratégia több intézkedést is javasol az oktatással kapcsolatban. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógusok képzésére irányuló intézkedésnek kiemelten kell kezelnie a többségi oktatási rendszerben dolgozó tanárok képzését is, hogy integrált osztálytermi tanulást lehessen kínálni. A tagállamokat ösztönözni kell arra, hogy biztosítsanak sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógusokat az inkluzív létesítményekben, hogy ezáltal a fogyatékossággal élő gyermekek hozzájuthassanak a számukra szükséges szakszerű támogatáshoz, miközben fogyatékosság nélkül élők által látogatott többségi iskola tanulói lehetnek.

([2]) Disability and labour market integration: Policy trends and support

1.12. Az uniós fejlesztési együttműködésre vonatkozó valamennyi emberi jogot felölelő, jogokon alapuló megközelítéssel kapcsolatos eszköztár aktualizálására irányuló javaslat pozitív lépés. Ezt a beruházások helye szerinti országokban működő nemzeti és helyi fogyatékosságügyi szervezetek észrevételeinek figyelembevételével kell megvalósítani.

1.13. A tagállamokat a 2000. évi hágai egyezmény végrehajtásában támogató intézkedés a kényszerkezelés és a kényszerítés tekintetében ütközne a CRPD-vel. Ezt a fogyatékosságügyi szervezetek észrevételeinek figyelembevételével kezelni kell, mielőtt az Európai Bizottság bármilyen további intézkedést hozna.

1.14. Az EGSZB örömmel nyugtázza, hogy az Európai Bizottság elkötelezett amellett, hogy jó példával járjon elöl. Az olyan javaslatokat, mint az Európai Bizottság épületeinek akadálymentessége, szigorúan végre kell hajtani, nem térve el a stratégiában meghatározott ütemezéstől.

1.15. A javasolt adatgyűjtési stratégia az egyik legfontosabb elképzelés. Az EGSZB rámutat arra, hogy gondoskodni kell a lebontott adatok szisztematikusabb gyűjtéséről, esetlegesen a washingtoni csoport rövid kérdéssorának felhasználásával.

1.16. A stratégiában rögzített célkitűzések és intézkedések nyomon követésére szolgáló keret várhatóan 2021-re elkészül. Az EGSZB – és különösen az EGSZB fogyatékossággal foglalkozó tanulmányozócsoportja – kész támogatni az Európai Bizottságot ennek kialakításában, a fogyatékosságügyi szervezetek mellett, amelyeket teljeskörűen és érdemben be kell vonni az egész folyamatba.

1.17. A stratégia kimondja, hogy a fogyatékossággal élő személyeknek teljes mértékben részt kell venniük az Európa jövőjéről szóló konferencián. Az EGSZB azt szeretné, ha az Európai Bizottság eleget tenne ennek a kötelezettségvállalásnak azáltal, hogy a fogyatékossággal élő személyeket és képviseleti szervezeteiket is bevonja a konferencia valamennyi témakörébe, nem csak a kifejezetten a fogyatékossággal kapcsolatosakba.

1.18. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy kezdje meg a CRPD-bizottság uniós jelöltjének kiválasztását, és javasolja, hogy a jelölt fogyatékossággal élő európai nő legyen.

1.19. Az Európai Unió Tanácsára szintén alapvető szerep hárul a stratégia végrehajtásában. Az EGSZB felhívja a Tanácsot, hogy csatlakozzon a fogyatékosságügyi platformhoz, és a stratégiában foglaltaknak megfelelően mielőbb nevezzen ki egy fogyatékosságügyi koordinátort. A Tanács fogyatékosságügyi koordinátorának a CRPD kapcsolattartó pontjaként kell szolgálnia, amint azt a CRPD 2015-ös felülvizsgálatának záró megjegyzéseiben javasolták az Uniónak.

1.20. Az EGSZB emellett felhívja a fogyatékosságügyi mozgalmat, hogy lépjen fel proaktívan, és gyakoroljon nyomást annak érdekében, hogy a stratégia minden egyes intézkedése beváltsa az ígéreteket, és tanúsítson szolidaritást annak biztosítása terén, hogy az intézkedések a fogyatékossággal élő bevándorlók és menekültek javát is szolgálják. A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló stratégia elindítása azonban csak a kiindulópont. Nem maga a stratégia fog tényleges változást hozni a fogyatékossággal élő személyek számára, hanem az, hogy milyen erősek lesznek az egyes alkotóelemei az elkövetkező évtizedben. A szociális partnereknek és a civil társadalmi szervezeteknek teljes mértékben támogatniuk kell az új stratégia végrehajtását.

2. **Általános megjegyzések**

2.1. Az EGSZB örömmel nyugtázza, hogy a fogyatékossággal élő személyek jogaira vonatkozó, 2021 és 2030 közötti stratégia egyértelmű előrelépést jelent az előző stratégiához képest. Továbbá az EGSZB nagyra értékeli az Európai Bizottság konzultációs folyamatát, valamint azt, hogy az EGSZB véleményében ([3]) megfogalmazott javaslatok közül több is helyet kapott a végleges stratégiában. Ez arra is rámutat, hogy az EGSZB egyértelműen képes alakítani az új uniós szakpolitikák és kezdeményezések kimenetelét.

2.2. Az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság elkötelezte magát hét kiemelt javaslat mellett, egyértelmű célkitűzésekkel és teljesítési határidőkkel. Az átláthatóságnak ez a foka nagyban megkönnyíti az EGSZB, a civil társadalom és a szociális partnerek munkáját az intézkedésekkel kapcsolatos észrevételeik elkészítése során.

2.3. A kiemelt javaslatok közül az EGSZB különösen nagy lehetőségeket lát az AccessibleEU erőforrásközpontban. Ennek sikere részben azon múlik, hogy milyen forrásokat rendel hozzá az Európai Bizottság, milyen a központot működtető személyzet szakértelme, és mennyire képes összehozni egymással olyan szakértőket, akik valós értékkel bíró ismereteket adhatnak tovább a tagállamoknak.

([3]) HL C 97., 2020.3.24., 41. o.

2.4. Az EGSZB örömmel fogadja az uniós szintű fogyatékossági kártyára irányuló javaslatot. Az, hogy milyen változást fog hozni ez a kártya a fogyatékossággal élő személyek életében, attól függ, hogy milyen jogokat és jogosultságokat fog biztosítani a kártya a bevezetésekor, és hogy tesznek-e lépéseket annak érdekében, hogy valamennyi tagállamban biztosított legyen a végrehajtás.

2.5. A stratégia egyik erőssége az, ahogyan hatni fog az Európai Bizottság belső működésére, valamint a többi uniós intézménnyel való kapcsolatra. Az EGSZB különösen üdvözli az Európai Bizottság és az EGSZB közötti éves eszmecsere iránti elkötelezettséget. Emellett úgy véljük, hogy az EGSZB számára – a fogyatékossággal élő személyek szervezetei mellett – helyet kell biztosítani az új fogyatékosságügyi platformban.

2.6. Bizonyos tekintetben a stratégia bátortalan előrelépésnek tűnik. Sok javaslatot átvesz az EGSZB véleményéből ([4]), az új jogszabályok iránti elkötelezettség azonban hiányzik. A kemény jogszabályokra hivatkozó öt intézkedés közül négy a meglévő jogszabályok már folyamatban lévő felülvizsgálatát jelenti, egy pedig „adott esetben" javasolja a jogalkotás lehetőségének mérlegelését. Az új stratégia előnyben részesíti az olyan mechanizmusokat, mint például az iránymutatások és az eszköztárak, amelyek – bár előmozdíthatják a tagállami gyakorlatokat – sokkal inkább magukban hordozzák a meg nem felelés kockázatát, anélkül hogy a tagállamot az Európai Unió Bírósága elé lehetne állítani.

2.7. A stratégiában az Európai Bizottság ígéretet tett arra, hogy bizonyos kérdéseket egyéb uniós stratégiák és cselekvési tervek révén fog kezelni, ideértve az uniós digitális kormányzati stratégiát és a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési tervet. Az Európai Bizottság nem minden esetben szolgál részletekkel arra vonatkozóan, hogy miként fogja kezelni ezekben a stratégiákban a fogyatékossággal kapcsolatos kérdéseket. Több részlettel kellene szolgálni arról, hogy pontosan miként javasolja ezt megtenni az Európai Bizottság.

2.8. Az EGSZB aggályainak ad hangot a tagállamokat a 2000. évi hágai egyezmény végrehajtásában támogató intézkedéssel kapcsolatban, amely az egészségügyi eljárások során a kényszerkezelés és kényszerítés tekintetében ütközne a CRPD-vel. Ezt a fogyatékosságügyi szervezetek észrevételeinek figyelembevételével kezelni kell, mielőtt az Európai Bizottság bármilyen további intézkedést hozna.

2.9. Az EGSZB véleménye szerint a stratégia képes lehet valódi változást elérni, de ez teljes mértékben attól függ, hogy mennyire jól hajtják végre, és mennyire nagyratörőek az egyes intézkedések. Ha az Európai Bizottság és a tagállamok nem tesznek ambiciózus lépéseket olyan intézkedések érdekében, amelyek megkérdőjelezik a status quót, akkor előfordulhat, hogy a stratégia messze elmarad az Unióban fogyatékossággal élő több mint 100 millió személy várakozásaitól.

2.10. Az EGSZB felhívja a fogyatékosságügyi mozgalmat, hogy proaktívan gyakoroljon nyomást annak érdekében, hogy a stratégia beváltsa ígéreteit. Nem maga a stratégia fog tényleges változást hozni a fogyatékossággal élő személyek számára, hanem az, hogy milyen erősek lesznek az egyes alkotóelemei az elkövetkező évtizedben.

3. **Akadálymentesség és az uniós jogok gyakorlása**

3.1. A stratégia második és harmadik fejezete az akadálymentességgel és az uniós jogok gyakorlásával kapcsolatos intézkedéseket tárgyal. A főbb intézkedések a következők:

3.1.1. Kiemelt kezdeményezés az AccessibleEU elnevezésű erőforrásközpont létrehozására irányulóan. Ez az akadálymentesítési szabályok végrehajtásáért és érvényesítéséért felelős nemzeti hatóságokat fogja össze az akadálymentesség területéről érkező szakértőkkel és szakemberekkel, hogy megosszák egymással a bevált gyakorlatokat, valamint eszközöket és szabványokat dolgozzanak ki az uniós jog végrehajtásának megkönnyítésére. Ez tükrözi az EGSZB uniós akadálymentességi testület felállítására irányuló felhívását. Az Európai Bizottságnak tisztáznia kell, miként fogják finanszírozni és személyzettel ellátni a központot, és hogyan fog a központ kapcsolatba lépni az akadálymentességgel foglalkozó szakértőkkel, az akadálymentesítés területén tapasztalatokkal rendelkező személyekkel és a fogyatékossággal élők szervezeteivel.

3.1.2. Európai fogyatékossági kártya létrehozása 2023 végére, amelyet valamennyi tagállamban elismernének. Az EGSZB örömmel nyugtázza, hogy ez közvetlen válasz a 2019-es véleményében megfogalmazott felhívására ([5]). A kezdeményezés sikere azon fog múlni, hogy milyen jogosultságokat biztosít a kártya, és valamennyi tagállam jóváhagyja-e annak teljeskörű alkalmazását. Az EGSZB nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot, hogy legyen ambiciózus a fogyatékossági kártya tekintetében, figyelembe véve, hogy ez lesz a stratégia egyik fő eredménye, és referenciamutatóként szolgál, amely alapján sokan fogják megítélni a stratégia sikerét.

([4]) HL C 97., 2020.3.24., 41. o.
([5]) HL C 97., 2020.3.24., 41. o. és HL C 56., 2021.2.16., 36. o.

3.1.3. A web-akadálymentesítési irányelv alkalmazásának értékelése és annak felmérése, hogy szükség van-e az irányelv felülvizsgálatára. Ez az értékelés alkalmat kínál annak elemzésére, hogy megfelel-e a jogszabály a célnak az egyre inkább digitalizált közszektorban, különösen a Covid19 után. Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottságnak meg kell szüntetnie azt a kivételt, amely szerint az irányelv hatálya nem terjed ki bizonyos weboldalakra (például iskolák, óvodák és bölcsődék), mivel ezek a lehetséges kivételek kedvezőtlen hatással lehettek a fogyatékossággal élő olyan személyekre, akik csak digitális eszközök segítségével tudnak hozzáférni ezekhez a közszolgáltatásokhoz. Ezenkívül egyértelműbb magyarázatot várnánk arra vonatkozóan, hogy milyen intézkedésre kerül sor az irányelv követelményeinek meg nem felelő tagállamok esetében.

3.1.4. Több meglévő jogszabály felülvizsgálata, ideértve az épületek energiahatékonyságával kapcsolatos jogszabályi keretet (amely a felújítási követelmények következtében hatással van az akadálymentesség javítására is); az utasjogokra vonatkozó szabályozási keretet; a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról szóló 1315/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet ([6]) (az akadálymentesség megerősítése érdekében); valamint a városi mobilitási csomagot. Miközben az EGSZB csalódott amiatt, hogy az Európai Bizottság nem volt nagyratörőbb, és nem javasolt nagyobb számban kemény jogszabályokon alapuló intézkedéseket, örömmel nyugtázza, hogy az épített környezet és a közlekedés akadálymentesítésével kapcsolatos intézkedésekre irányuló felhívásával alakítani tudta a stratégiát. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy legyen ambiciózus a módosítások során, és járjon el a határozott akadálymentesítési intézkedések érdekében.

3.1.5. Útmutató készítése a fogyatékossággal élő polgárok választási folyamatban való részvételére vonatkozó helyes választási gyakorlatról, együttműködve a tagállamokkal, az európai választási együttműködési hálózattal és az Európai Parlamenttel a fogyatékossággal élő személyek politikai jogainak szavatolása érdekében, beleértve a választhatóság jogát és az akadálymentes tájékoztatáshoz való jogot. Emellett az Európai Bizottság az elektronikus szavazásról szóló gyűjteményben foglalkozni fog a fogyatékossággal élő polgárok igényeivel, és támogatni fogja az inkluzív demokratikus részvételt. Fontos, hogy az Európai Bizottság szorosan együttműködjön az Európai Parlamenttel, biztosítandó, hogy a következő uniós választások akadálymentesek legyenek, és az EU jó példával járjon elöl.

4. **Tisztességes életminőség és egyenlő részvétel**

4.1. A stratégia negyedik és ötödik fejezete az életminőséggel és az egyenlőséggel kapcsolatos intézkedéseket tárgyal. A főbb intézkedések a következők:

4.1.1. Kiemelt kezdeményezés a tagállamoknak szóló, az önálló életvitel és a közösségbe való beilleszkedés javítására vonatkozó iránymutatásokról. Az EGSZB szerint ez a kezdeményezés kulcsfontosságú lehet. Ereje annak világos és szigorú meghatározásán fog múlni, hogy mi minősül intézményi gondozásnak és az miért kerülendő, valamint hogy mi értendő a közösségi alapú szolgáltatásokba és az önálló életvitelbe való beruházás alatt. Az iránymutatást a fogyatékossággal élő személyek és az őket képviselő szervezetek észrevételeinek figyelembevételével kell elkészíteni.

4.1.2. A szociális szolgáltatások keretrendszere, amely javítaná a fogyatékossággal élő személyek számára nyújtott szolgáltatásokat, és növelné a munkahelyek vonzerejét ezen a területen. Az EGSZB szerint ez a keretrendszer nem összpontosíthat csupán arra, hogy miként tehető vonzóbbá a szociális ágazat a bérek és a munkafeltételek tekintetében, hanem azt is biztosítania kell, hogy a szolgáltatók megfelelő képzésben részesüljenek a tekintetben, hogy miként nyújtsanak olyan támogatást, amelyet a szolgáltatások igénybevevőinek döntései vezérelnek, és amely az emberi jogokon alapuló, személyközpontú megközelítésre alapul.

4.1.3. A fogyatékossággal élő személyek munkaerőpiaci eredményeire vonatkozó új csomag. A csomag részeként az Európai Bizottság törekedni fog annak biztosítására is, hogy a tagállamok szigorúan érvényesítsék a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelvben foglalt jogokat, és 2021-ben jelentést készít az irányelv alkalmazásáról. Emellett az Európai Bizottság 2021-ben felügyeli a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv kidolgozását, ideértve a fogyatékossággal élő személyekkel kapcsolatos lehetőségeket és a nyitott munkaerőpiaci integrációt. A fogyatékossággal élő személyek számos akadállyal szembesülnek a foglalkoztatáshoz való hozzáférés terén. Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottságnak egyértelműsítenie kell, hogy milyen akadályok állnak fenn, és melyeket kell a legsürgősebben kezelni, valamint azt, hogy a Covid19 hogyan súlyosbította a helyzetet. Javasoljuk, hogy a csomag kialakítását megelőzően készüljön kutatás vagy felmérés, amelynek keretében megkérdeznek fogyatékossággal élő személyeket és a fogyatékossággal élő személyek szervezeteit arról, hogy szerintük mit kellene elvégezni. Emellett az EGSZB úgy véli, a foglalkoztatási csomagnak kiemelten foglalkoznia kell a nyitott munkaerőpiacon – többek között a szociális gazdaságban és a D-WISE foglalkoztatási modellekben – történő minőségi foglalkoztatáshoz való hozzáférés lehetőségével, megelőzve a fogyatékossággal élők további kirekesztését, és megszólítva különösen a fogyatékossággal élő, munkát kereső nőket és fiatalokat. A cél nem csupán a foglalkoztatási ráta javítása kell, hogy legyen, hanem annak lehetővé tétele is, hogy a fogyatékossággal élő személyek fizetett munka révén javíthassák szociális helyzetüket és pénzügyi jólétüket.

([6]) Az Európai Parlament és a Tanács 1315/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról és a 661/2010/EU határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 348., 2013.12.20., 1. o.).

4.1.4. 2022-ben tanulmány készítése a fogyatékossággal élő személyeknek nyújtott szociális védelemről és szolgáltatásokról, majd iránymutatás nyújtása a tagállamoknak a szociális védelem reformjaihoz, főleg a fogyatékossággal kapcsolatos értékelési keretekre összpontosítva. A tanulmánynak hangsúlyosan foglalkoznia kell a szociális szolgáltatásokkal – amelyek alapot biztosítanak a fogyatékossággal élők méltóságteljes életéhez –, valamint a családtagok és a gondozók szerepével. Az iránymutatásnak ezért hangsúlyoznia kell, hogy a szolgáltatásoknak képesnek kell lenniük arra, hogy kielégítsék a fogyatékossággal élő személyek egyéni szükségleteit, a közösségen belül és nem elszigetelt körülmények között, és a fogyatékossággal élők számára nyújtott megfelelő juttatásoknak kell kísérniük őket. A szociális védelem reformjairól szóló iránymutatásnak mindenképpen foglalkoznia kell a fogyatékossággal élő személyek magasabb megélhetési költségeivel, és nagyobb rugalmasságra kell ösztönöznie a tagállamokat, szorgalmazva, hogy az érintettek, illetve házas- vagy élettársuk jövedelmétől függetlenül tegyék lehetővé a fogyatékossági ellátásuk további folyósítását. A fogyatékossággal élő személyek számára lehetővé kell tenni, hogy szabadon keressenek munkát vagy együtt éljenek, illetve összeházasodjanak partnerükkel, anélkül, hogy ez pénzügyi hátrányokkal járna számukra.

4.1.5. Képzési stratégia igazságügyi szakemberek számára, hangsúlyt fektetve a fogyatékossággal élő személyekkel kapcsolatos uniós jogszabályokra, beleértve a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt is. E stratégia magában foglal egy tanulmányt a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek számára a büntetőeljárások során biztosított eljárási biztosítékokról, és annak felmérésére is kiterjed, hogy szükség van-e jogalkotási javaslatokra a kiszolgáltatott felnőttek támogatásával és védelmével kapcsolatban, összhangban az áldozatok jogaira vonatkozó uniós stratégiával. Az Európai Bizottság emellett iránymutatást készít a tagállamok számára az EU-n belül fogyatékossággal élő személyek igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésével kapcsolatban. Támogatni fogja a tagállamokat abban, hogy növeljék a fogyatékossággal élő személyek szakemberként való részvételét az igazságszolgáltatási rendszerben. Az EGSZB üdvözli ezeket a javaslatokat, amelyekben visszacsengenek a véleményében megfogalmazott ajánlások ([7]). Az EGSZB örömmel nyugtázza azt is, hogy az Európai Bizottság felkéri az Alapjogi Ügynökséget, hogy vizsgálja meg az intézményekben lakó, fogyatékossággal élő személyek helyzetét az erőszak, bántalmazás és kínzás tekintetében. Ezen intézkedéseknek iránymutatással kell szolgálniuk azzal kapcsolatban is, hogy miként biztosítható, hogy a fogyatékossággal élő személyektől ne tagadják meg az igazságszolgáltatáshoz való jogot, illetve annak gyakorlása ne szenvedjen késedelmet akadálymentességi problémák, a jogképesség hiánya vagy a támogatott döntéshozatalra irányuló segítségnyújtás hiánya miatt, illetve amiatt, hogy nem áll rendelkezésre kommunikációs támogatás, például jelnyelvi tolmácsolás. A támogatott döntéshozatallal kapcsolatos bevált gyakorlatokat a CRPD 12. és 13. cikkének megfelelően össze kell gyűjteni. Hasznos lehet azt is megvizsgálni, miként hajtották végre a tagállamok a büntetőeljárás során gyanúsított és vádolt kiszolgáltatott személyekre vonatkozó eljárási biztosítékokról szóló 2013. november 27-i bizottsági ajánlást ([8]).

4.1.6. Többféle intézkedés az oktatás területén. Ezek közé tartozik, hogy a 2021–2027-es időszakra szóló digitális oktatási cselekvési tervnek megfelelően a tagállamok támogatást kapnak a támogató technológiák, valamint a hozzáférhető digitális tanulási környezet és tartalom biztosításához. Az Európai Bizottság emellett eszköztárat javasol a koragyermekkori nevelés és gondozás terén történő befogadáshoz, amely külön fejezetet tartalmaz a fogyatékossággal élő gyermekekről. Végezetül az Európai Bizottság segíteni fogja a tagállamokat tanárképzési rendszereik továbbfejlesztésében, hogy le lehessen küzdeni a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában jelentkező pedagógushiányt, és valamennyi oktatási szakember képes legyen kezelni az osztálytermi sokszínűséget és az inkluzív oktatást. Az EGSZB örömmel nyugtázza, hogy az Európai Bizottság elismeri, milyen szerepet játszhat az EU az inkluzív oktatás, különösen az e-oktatás előmozdításában, mivel a fogyatékossággal élő tanulók a Covid19-világjárvány során számos problémával szembesültek az akadálymentesség tekintetében. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozni kívánja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógusok képzésére irányuló fellépésnek ki kell terjednie a többségi oktatási rendszerben dolgozó tanárok azzal kapcsolatos képzésére is, hogy miként lehet integrált osztálytermi tanulást kínálni. Az Európai Bizottságnak elő kellene mozdítania az általános inkluzív oktatást, és ösztönöznie kellene a tagállamokat, hogy biztosítsanak sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógusokat az inkluzív oktatási létesítményekben. Emellett be kell ruházni az oktatási rendszereken belül a fogyatékossággal élő személyek számára biztosított pályaorientációs tanácsadásba, amelyet fejleszteni is kell.

4.1.7. Az inkluzív művészet és kultúra, a sport, a szabadidős tevékenységek, a kikapcsolódást elősegítő tevékenységek – és azon belül az idegenforgalom – területén a stratégia több fronton fellépve erősíteni fogja a részvételt, például együttműködve az általános és fogyatékosságspecifikus sportszervezetekkel, támogatva a műalkotások fogyatékossággal élő művészek általi létrehozását, és felhasználva az uniós forrásokat annak érdekében, hogy akadálymentesebbé tegye a fogyatékossággal élők számára a kulturális örökségi helyszíneket és a művészeti eseményeket.

4.1.8. Az EGSZB sajnálja, hogy a stratégia nem elég ambiciózus a megkülönböztetésmentességről szóló horizontális irányelv elfogadásával kapcsolatban, amely egy évtizede elakadt a Tanácsban. Nincsenek tényleges tervek ennek feloldására vagy alternatívák előterjesztésére arra az esetre, ha a Tanács nem jut megállapodásra.

4.1.9. Az EGSZB emellett szerette volna, ha nagyobb figyelmet kapnak az egészségügyi vonatkozású kérdések. A stratégia hangsúlyt fektet a rákellenes tervre, ami üdvözlendő, ugyanakkor nagyon homályos az olyan kérdésköröket illetően, mint a mentális egészség, az egészséggel kapcsolatos információk akadálymentessége, valamint a még mindig intézményekben lakó, fogyatékossággal élő személyek számára biztosított egészségügyi ellátás.

([7]) HL C 97., 2020.3.24., 41. o.
([8]) HL C 378., 2013.12.24., 8. o.

5. **A fogyatékossággal élő személyek jogainak előmozdítása világszerte**

5.1. A stratégia hatodik fejezete a fogyatékossággal élő személyek jogainak világszerte történő előmozdítását célzó intézkedéseket tárgyalja. A főbb intézkedések a következők:

5.1.1. A fogyatékossággal élő személyekre vonatkozó uniós adatgyűjtés megerősítése az uniós finanszírozású humanitárius segítségnyújtás keretében, például a washingtoni rövid kérdéssor használatának előmozdítása révén. Ez kiváló javaslat, amely reagál az EGSZB által korábban megfogalmazott kérésekre. Az EGSZB szeretné, ha minden területen javulna a lebontott adatok gyűjtése, különösen ami az intézményekben lakókat illeti. Ezenkívül az Uniónak támogatnia kellene az ENSZ CRPD egyezményének végrehajtását, és elő kellene mozdítani annak világszintű ratifikálását.

5.1.2. Az uniós fejlesztési együttműködésre vonatkozó valamennyi emberi jogot felölelő, jogokon alapuló megközelítéssel kapcsolatos eszköztár aktualizálása 2021-ben. Ezt nemcsak az Unióban működő fogyatékosságügyi szervezetekkel, hanem a beruházások helye szerinti országokban működő nemzeti és helyi fogyatékosságügyi szervezetekkel is együttműködve kell megvalósítani.

5.1.3. Annak biztosítása, hogy szisztematikusan használják az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottságának (DAC) fogyatékossági mutatóját a fogyatékossággal kapcsolatos inkluzív beruházások nyomon követésére az uniós finanszírozás célzott figyelemmel kísérése érdekében. Az EGSZB nagy örömmel nyugtázza, hogy ez a SOC/616. sz. véleményében ([9]) megfogalmazott javaslat bekerült a stratégiába.

6. **A stratégia megvalósítása és példamutatás**

6.1. A stratégia hetedik és nyolcadik fejezete a stratégia végrehajtásával kapcsolatos intézkedéseket, valamint azt a kérdést tárgyalja, hogy miként fog az Európai Bizottság ennek megvalósítása érdekében a felépítésén és a munkamódszerein változtatni. A főbb intézkedések a következők:

6.1.1. Évenkénti eszmecsere az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal. Az EGSZB örömmel nyugtázza, hogy hivatalossá válik a stratégia végrehajtásába való bevonása, és várakozással tekint erre a folyamatos, strukturális együttműködésre. Örömmel fogadja továbbá, hogy az Európai Bizottság rendszeres magas szintű találkozókat is szervez majd az Európai Parlament, a Tanács és az EKSZ, valamint a fogyatékossággal élő személyeket képviselő szervezetek részvételével.

6.1.2. Fogyatékosságügyi platform létrehozása, amely a fogyatékossággal foglalkozó magas szintű munkacsoportot váltja fel. A platform támogatni fogja a stratégia és a nemzeti fogyatékosságügyi stratégiák végrehajtását. Össze fogja fogni a CRPD nemzeti kapcsolattartó pontjait, a fogyatékossággal élő személyek szervezeteit és az Európai Bizottságot. Fórumot fog biztosítani a CRPD tagállami végrehajtására vonatkozó, ENSZ által készített értékelések megvitatásához. Az EGSZB nagy reményeket fűz ehhez az új struktúrához, amely nyitottabbnak és átláthatóbbnak ígérkezik a magas szintű csoporthoz képest.

6.1.3. Megújult humánerőforrás-stratégia, amelynek célja a fogyatékossággal élő alkalmazottak foglalkoztatásának és karrierlehetőségeinek javítása, ideértve a Sokféleség és a Társadalmi Befogadás Hivatalát, amely felügyeli azon intézkedések kidolgozását és végrehajtását, amelyekkel az Európai Bizottság egész szervezetében előmozdítható a sokszínűség és a befogadás. Az EGSZB ezt tekinti a stratégia egyik legígéretesebb intézkedésének, és reméli, hogy nyomában ténylegesen növekedni fog az uniós intézményekhez felvett, fogyatékossággal élő személyek száma. Az EGSZB örömmel veszi tudomásul azt is, hogy az Európai Bizottság aktualizálni fogja az EPSO célzott kommunikációs és tájékoztatási stratégiáját, valamint megerősíti az Európai Bizottság szolgálatainak vezetői által a sokszínűségről és a fogyatékossággal élő alkalmazottak igényeihez való észszerű alkalmazkodásról való jelentéstételt.

6.1.4. Az Európai Bizottság valamennyi audiovizuális kommunikációs és grafikai tervezési szolgáltatásának akadálymentesebbé tétele 2023-ra. Az EGSZB üdvözli ezt az intézkedést, és kéri az Európai Bizottságot, hogy a lehető legmagasabb szintű akadálymentesség biztosítása érdekében működjön együtt akadálymentesítési szakemberekkel.

6.1.5. Az akadálymentesség szavatolása az Európai Bizottság valamennyi újonnan elfoglalt épületében. Az Európai Bizottság emellett biztosítani fogja, hogy rendezvényeinek helyszínei akadálymentesek legyenek, valamint hogy 2030-ra az Európai Bizottság valamennyi épülete megfeleljen az európai akadálymentesítési szabványoknak. Az EGSZB nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot ennek feltétlen megvalósítására.

6.1.6. Adatgyűjtési stratégia kidolgozása, amely útmutatást nyújt a tagállamoknak, és elemzi a meglévő adatforrásokat és mutatókat, az adminisztratív adatok vonatkozásában is. Az EGSZB rámutat arra, hogy gondoskodni kell a lebontott adatok gyűjtéséről, esetlegesen a washingtoni rövid kérdéssor felhasználásával, amint arra a stratégia is utal.

([9]) HL C 97., 2020.3.24., 41. o.

6.1.7. Nyomonkövetési keret közzététele a stratégia célkitűzéseire és intézkedéseire vonatkozóan, majd új fogyatékossági mutatók kidolgozása és 2024-ben jelentés kiadása a stratégiáról, amely értékeli a végrehajtás előrehaladását, és szükség esetén aktualizálja a célkitűzéseket és a fellépéseket. Az EGSZB és különösen az EGSZB fogyatékossággal foglalkozó tanulmányozócsoportja kész támogatni az Európai Bizottságot e keret kialakításában, a fogyatékosságügyi szervezetek mellett. Az EGSZB üdvözli, hogy határidőt állapítottak meg a végrehajtási jelentéshez, amelynek ütemezése lehetővé teszi az Európai Bizottság számára, hogy a stratégia időtartama alatt korrigálja az esetleges hiányosságokat.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Javaslat tanácsi ajánlásra az európai gyermekgarancia létrehozásáról

(COM(2021) 137 final)

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU gyermekjogi stratégiája

(COM(2021) 142 final)

(2021/C 374/10)

Előadó: **JOÓ Kinga**

Társelőadó: **Maria del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Elnökségi határozat:	2021.3.23.
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.21.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	231/0/2

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. EU-szerte minden negyedik gyermek úgy nő fel, hogy ki van téve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának. Erre az elfogadhatatlan számadatra erőteljes politikai és jogi kereteken alapuló, összehangolt európai megközelítéssel kell válaszolnunk, hogy megfordítsuk ezt a tendenciát és megtörjük a hátrányos helyzet nemzedékről nemzedékre öröklődő ördögi körét. Ambiciózus célt kell kitűzni, amely szerint 2030-ra nemcsak ötmillió gyermeket, hanem minden gyermeket kiemelünk a szegénységből.

1.2. Alapvetően fontos a gyermekjogok általános érvényesítése a politikai döntéshozatalban. A gyakorlatban minden szakpolitikai terület érinti a gyermekeket, ezért egy, a társadalom egészére kiterjedő megközelítésre van szükség annak biztosításához, hogy a különböző (a családdal, az oktatással, a gazdasággal, a digitális világgal, a környezettel és a lakhatással kapcsolatos) szakpolitikák megerősítő és tartósan pozitív hatást gyakoroljanak a gyermekek egészségére és jóllétére. Uniós, nemzeti, regionális és helyi szinten sürgősen el kell fogadni egy integrált megközelítést és különböző horizontális intézkedéseket annak érdekében, hogy minden olyan fontos területet szem előtt tartsunk, amely napjainkban és a jövőben is hatással lehet a gyermekek életére.

1.3. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a gyermekgaranciára vonatkozó nemzeti cselekvési tervek tartalmazzanak különféle két- és többgenerációs intézkedéseket, amelyek segítségével támogatást lehet nyújtani mind a gyermekeknek, mind szüleiknek, hiszen a gyermekek kiszolgáltatottságát csak úgy lehet kezelni, ha családjuk kiszolgáltatottságával is foglalkozunk. A szülőket és a gondozókat különféle párhuzamos intézkedésekkel kell támogatni, gondolva itt a megfelelő jövedelemre, a munka és a magánélet egyensúlyára, a megfelelően fizetett szülési, apasági és szülői szabadságra, az ápolási szabadságra, a rugalmas munkafeltételekre és a családbarát munkahelyekre.

1.4. Az EUSZ 2. cikke értelmében az emberi és gyermekjogok valamennyi tagállamra nézve kötelezőek. Erősebb, egész Európára kiterjedő gyermekjogi szakpolitikai keretre van szükség, ahogy ezt már számos érdekelt fél szorgalmazta. Konzultálni kell a szervezett civil társadalommal – különösen a szociális szolgálatokkal, a gyermekvédelmi szervezetekkel, a családvédelmi szervezetekkel, valamint a formális és nem formális oktatási szolgáltatókkal –, és megfelelően be kell vonni őket a nemzeti cselekvési tervek kidolgozásába és nyomonkövetési mechanizmusaiba. A szegénység felszámolását, valamint a gyermekek egészségének és jóllétének előmozdítását szolgáló két uniós keret hatékony végrehajtását célzott intézkedésekkel lehet a legjobban támogatni.

1.5. Mindössze 11 ország különített el konkrét ESZA+-forrásokat a gyermekek szegénységből való kiemelésére, miközben több más tagállam nagyon közel van az uniós átlaghoz, ami a gyermekek szegénységi kockázataira vonatkozó adataikat illeti. Az EGSZB ajánlja, hogy az ESZA+-forrásokból minden tagállam különítsen el legalább 5 %-ot a gyermekek szegénységből való kiemelésére. Javítani kell a jó minőségű, lebontott adatok gyűjtését is a gyermekszegénység és a társadalmi kirekesztés felszámolása terén elért eredmények nyomon követésének elősegítése céljából.

1.6. Az EGSZB ajánlja, hogy a tagállamok biztosítsanak szabad hozzáférést a koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz, az oktatáshoz, az iskolai tevékenységekhez és az egészségügyi ellátáshoz, vagy térítésmentesen biztosítsák ezeket a szolgáltatásokat. Alternatív megoldásként megfelelő pénzbeli ellátások révén gondoskodhatnának arról, hogy a gyermekek úgy részesüljenek ezekben a kulcsfontosságú szolgáltatásokban, hogy az ne rójon pénzügyi többletterhet a családokra.

1.7. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a gyermekgaranciára vonatkozó nemzeti tervük kidolgozásakor a tagállamok adott esetben pontosítsák, mely korcsoportot célozzák meg. Megjegyzi ugyanakkor, hogy a gyermekjogok minden 18 év alatti személyre vonatkoznak. Ez különösen fontos ahhoz, hogy a kedvezményezettek mindenek felett álló érdekében biztosítani lehessen az olyan keretrendszerek egymást kiegészítő jellegét, mint a gyermekgarancia és az ifjúsági garancia.

1.8. Az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Bizottság a horizontális koordináció szempontjából azonos szintre emelje a gyermekjogi stratégiát más, a közelmúltban jóváhagyott európai stratégiákkal, amilyen például a nemek közötti egyenlőségre, az LMBTIQ-személyek egyenlőségére, a romákra és a fogyatékossággal élők jogaira vonatkozó stratégia.

2. **Bevezetés**

2.1. A gyermekjogok a 18 év alattiak emberi jogait jelentik. Az EUSZ 3. cikkének (3) bekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 24. cikke kimondja, hogy a gyermekek jogainak védelme az Európai Unió egyik célja. Az Európa Tanács az emberi jogok európai egyezménye, a 2016–2021 közötti időszakra vonatkozó gyermekjogi stratégia és az egyéb idevágó jogi normák alapján támogatja és védi a gyermekek emberi jogait. Az Egyesült Nemzetek gyermekjogi egyezménye (UNCRC) szerint a világon minden 18 év alatti személyt ugyanazok a polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogok illetik meg – etnikai hovatartozástól, nemtől, vallástól, nyelvtől, képességektől, migrációs jogállástól, szexuális irányultságtól vagy bármely más státusztól függetlenül. A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (UNCRPD) és az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljai szintén érintik ezt a kérdéskört.

2.2. 2007. június 4-én elindult az éves gyermekjogi fórum. Ez a platform lehetővé teszi az uniós intézmények és más érdekelt felek közötti párbeszédet, és minden évben nyomon követi a gyermekek jogaival kapcsolatos uniós intézkedéseket. 2010-ben az EGSZB véleményt fogadott el a gyermekszegénységről és gyermekjólétről ([1]), 2011-ben pedig az EU gyermekjogi ütemtervéről ([2]), amelyben felkérte a tagállamokat, hogy minden lehetséges módon támogassák a gyermekeket.

2.3. 2013. február 20-án az Európai Bizottság ajánlásokat fogadott el a gyermekek jogainak megerősítése, a gyermekszegénység csökkentése és a gyermekek jóllétének javítása érdekében ([3]). 2015. november 24-én az Európai Parlament felszólította az Európai Bizottságot és az uniós tagállamokat, hogy vezessék be a gyermekgaranciát és gondoskodjanak olyan, támogatást és lehetőségeket kínáló programokról, amelyek segítségével a szülők ki tudnak törni a társadalmi kirekesztettségből, és beléphetnek a munkaerőpiacra ([4]). 2017. december 13-án az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság kihirdette a szociális jogok európai pillérét, amely kiemelten kezeli a „gyermekgondozást és a gyermekek támogatását” is ([5]) (11. alapelv). A szociális jogok európai pillére kinyilvánítja továbbá a szegénység elleni védelemhez való jogot, valamint az esélyegyenlőséget javító konkrét intézkedésekhez való jogot. Ennek nyomában az Európai Bizottság 2020 júliusában megvalósíthatósági tanulmányt ([6]) készíttetett, 2020 augusztusában pedig nyilvános konzultációt indított a gyermekgaranciáról és az uniós gyermekjogi stratégia megvalósításáról.

([1]) HL C 44., 2011.2.11., 34. o.
([2]) HL C 43., 2012.2.15., 34. o.
([3]) HL L 59., 2013.3.2., 5. o.
([4]) Az Európai Parlament állásfoglalása az egyenlőtlenségek csökkentéséről, különös tekintettel a gyermekszegénységre (2015) (HL C 366., 2017.10.27., 19. o.) 46. pont.
([5]) Intézményközi nyilatkozat a szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről.
([6]) Feasibility study for a child guarantee, final report.

2.4. 2021. március 24-én az Európai Bizottság az Európai Parlament támogatásával ([7]) elfogadta az első átfogó uniós gyermekjogi stratégiát a 2021–2024 közötti időszakra vonatkozóan, valamint benyújtotta az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot.

3. **Általános megjegyzések az EU gyermekjogi stratégiájához és az európai gyermekgaranciára vonatkozó európai bizottsági javaslathoz**

3.1. Az EU gyermekjogi stratégiája egy jogokon alapuló szakpolitikai keret, amely horizontális kérdésként érvényesíti a gyermekjogokat az uniós szakpolitikákban és jogszabályokban. Az uniós gyermekgaranciára vonatkozó tanácsi ajánlásra irányuló javaslat jogilag kötelező erejű, egyértelmű végrehajtási lépéseket, célokat és intézkedéseket tartalmaz, amelyeket az EU-nak szorosan nyomon kell követnie. Az EGSZB mindkét javaslatot üdvözli, és úgy véli, hogy végrehajtásuk támogatni fogja a gyermekek jóllétének előmozdítására és a gyermekszegénység csökkentésére irányuló európai és nemzeti szintű erőfeszítéseket.

3.2. A gyermekek társadalmunk legkiszolgáltatottabb tagjai, és egymagukban nem képesek kezelni a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatát. Széles körben elterjedt a gyermekek elleni erőszak minden formája. A Covid19-világjárvány az erőszak bizonyos formáinak felerősödéséhez vezetett, ahogy arról a rendőrség és más alapszolgálatok, például a gyermekek számára létrehozott – és egyre több esettel szembesülő – segélyvonalak számos tagállamban beszámoltak ([8]). Az Eurostat 2019-es adatai szerint az EU-ban 18 millió gyermek, azaz a gyermekek 22,2 %-a volt kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának, és ez a szám a világjárvány társadalmi-gazdasági következményei miatt valószínűleg növekedni fog ([9]). Az EU-ban minden negyedik gyermek bizonytalan helyzetű családban nő fel, amelynek támogatásra van szüksége ahhoz, hogy megtörjön a nemzedékről nemzedékre öröklődő szegénység ördögi köre.

3.3. A mi Európánk. A mi jogaink. A mi jövőnk ([10]) elnevezésű felmérés keretében **a gyermekek kifejtették, milyen jogokat és jövőt szeretnének**. Válaszaik segítették mind az uniós gyermekjogi stratégia, mind a gyermekgarancia kialakítását. Öt gyermekjogi szervezet összesen több mint 10 000 gyermek véleményét gyűjtötte össze. A megállapítások világossá tették, hogy az EU gazdasági, társadalmi, jogi és szakpolitikai kereteit és prioritásait a gyermekek véleményének segítségével kell kialakítani.

3.4. **Az uniós gyermekjogi stratégia holisztikus megközelítést követ**, átfogó célja pedig az, hogy az EU-ban és világszerte jobb életet teremtsen hat, a gyermekek számára fontos területen: i. a gyermekek részvétele az EU politikai és demokratikus életében; ii. társadalmi-gazdasági integráció, oktatás és egészségügy; iii. az erőszak és megkülönböztetés minden formájának megelőzése és az azokkal szemben nyújtott védelem; iv. gyermekbarát igazságszolgáltatás; v. gyermekek a digitális korban; valamint vi. a gyermekjogok globális dimenziója. Az **európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslat** a társadalmi-gazdasági integrációra és arra összpontosít, hogy a rászoruló gyermekek hozzáférjenek a kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz: a kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz, az oktatáshoz és az iskolai tevékenységekhez, az egészségügyi ellátáshoz, az egészséges táplálkozáshoz és a megfelelő lakhatáshoz. A javaslat hozzájárul az uniós gyermekjogi stratégiához, hangsúlyt helyezve az EU-ban élő gyermekekre.

3.5. A stratégia a gyermekek inkluzívabb és rendszeresebb részvételét szorgalmazza helyi, nemzeti és uniós szinten. Ez egy **új uniós gyermekrészvételi platform** segítségével fog megvalósulni, amelyet az Európai Parlamenttel és a gyermekjogi szervezetekkel partnerségben hoznak létre annak érdekében, hogy a gyermekek nagyobb mértékben vegyenek részt a döntéshozatalban.

3.6. A stratégia arra törekszik, hogy **a gyermekek erőszaktól és kizsákmányolástól mentes környezetben nőjenek fel**. A gyermekek lehetnek az erőszak áldozatai, szemtanúi vagy elkövetői. Az ILO jelentései szerint a munkaerőpiacon sok gyermeket zsákmányolnak ki és fognak kényszermunkára, gondolva itt a szexuális kizsákmányolásra és a prostitúcióra is. A stratégia a **gyermekbarát igazságszolgáltatás** létrehozását is szorgalmazza, és rámutat arra, hogy a bírósági eljárásokat a

([7]) Az Európai Parlament 2021. március 11-i állásfoglalása a gyermekek jogairól az EU gyermekjogi stratégiája tekintetében.

([8]) A WHO Európai Regionális Irodája, *The rise and rise of interpersonal violence – an unintended impact of the COVID-19 response on families [Az interperszonális erőszak terjedése – a Covid19 miatt hozott válaszlépések nem szándékolt hatása a családokra]* (2020).

([9]) UNICEF, *Supporting Families and Children Beyond COVID-19 – Social protection in high-income countries [A családok és gyermekek támogatása a Covid19 után is – Szociális védelem a magas jövedelmű országokban]* (2021).

([10]) UNICEF, *Children speak up about the rights and the future they want [A gyermekek beszélnek arról, milyen jogokat és jövőt szeretnének]* (2021).

gyermekek életkorához és szükségleteihez kell igazítani, és elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét kell szem előtt tartani. A gyermekjogok teljeskörű elismerése és érvényesítése érdekében biztosítani kell a gyermekek számára az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, fenntartva ugyanakkor a bírósági eljárások hatékonyságát, többek között a bírósági tisztviselők szakirányú képzése révén.

3.7. A családi környezetnek kulcsszerepe van a gyermekek boldogulásában. A 2020–2025 közötti időszakra szóló **nemi esélyegyenlőségi stratégiájában** az Európai Bizottság rámutat arra, hogy a gyermekgondozási feladatok szülők közötti egyenlő megosztása kulcsfontosságú szerepet játszik a gyermekek társadalmi beilleszkedésében. A Covid19-világjárvány aránytalanul nagy társadalmi-gazdasági hatást gyakorolt a nőkre, és a szülőknek – a gyermek mindenek felett álló érdekében – minden eddiginél jobban össze kell fogniuk. Mind a gyermekgarancia, mind a gyermekjogi stratégia végrehajtását össze kell kapcsolni a szociális jogok európai pillérének kiemelt kezdeményezéseivel, például a munka és a magánélet egyensúlyáról szóló uniós irányelv átültetésével.

3.8. Az EU-ban a családmodellek széles köre megtalálható, beleértve az egy vagy több LMBTIQ-taggal rendelkező szivárványcsaládokat is. Az Európai Bizottság **LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégiájával** (2020–2025) összhangban a szivárványcsaládokban élő gyermekeket védeni kell, különösen olyan transznacionális helyzetekben, ahol a tagállamonként eltérő családjog miatt az EU belső határainak átlépésekor megszűnhet egyes családi kötelékek elismerése. **A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló stratégiával** (2021–2030) összhangban a fogyatékossággal élő gyermekeknek egyenlő jogot kell biztosítani a közösséghez tartozáshoz, a többiekével azonos választási lehetőségekkel. Amint azt **a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer** (2020–2030) előirányozza, foglalkozni kell a roma gyermekek felfelé irányuló társadalmi mobilitásával. A szexuális irányultságon, a nemi identitáson/önkifejezésen és nemi jellegen, illetve a fogyatékosságon és etnikai származáson alapuló megkülönböztetés megelőzését már koragyermekkortól kezdve elő kell segíteni.

3.9. A **gyermekgaranciára** vonatkozó javaslat a rászoruló gyermekek támogatása céljából iránymutatást és forrásokat biztosít a tagállamok számára, mivel **szoros összefüggés van a gyermekek társadalmi kirekesztettsége és a kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya között**. A kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek közé tartoznak: i. a hajléktalan gyermekek, illetve a súlyosan elégtelen lakáskörülmények között élő gyermekek; ii. a fogyatékossággal élő gyermekek; iii. a migráns hátterű gyermekek; iv. a kisebbségi faji vagy etnikai háttérrel rendelkező gyermekek (különösen a romák); v. az alternatív (elsősorban intézményi) gondozásban részesülő gyermekek; valamint vi. a bizonytalan családi helyzetben élő gyermekek.

3.10. A **gyermekgarancia** egy olyan stratégiai keret, amely **a garancia végrehajtására összpontosító nemzeti cselekvési terveken** keresztül irányítja a 27 tagállam intézkedéseit, és **a szegénység és társadalmi kirekesztés kockázatának kitett gyermekeket nevelő háztartásokat célozza meg**. Az ajánlást az EU Tanácsának kell elfogadnia, ezt követően pedig minden tagállamnak hat hónapja lesz arra, hogy kidolgozza a gyermekgaranciára vonatkozó nemzeti cselekvési tervét. A gyermekgaranciára irányuló javaslat hangsúlyozza, hogy bár a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása fontos eleme a gyermekek társadalmi kirekesztése elleni küzdelemnek, **ezt tágabb megközelítésbe és egy támogató szociális és családpolitikai keretbe kell helyezni**.

3.11. **A stratégia ajánlásokat fogalmaz meg uniós és nemzeti szintű intézkedésekre vonatkozóan** a gyermekek egészségét és jóllétét érintő különböző szakpolitikákban és finanszírozási programokban, amilyenek például az uniós alapok, illetve a migrációs, egészségügyi, lakhatási, oktatási, gazdasági és környezetvédelmi, valamint a digitális transzformációra vonatkozó politikák.

3.12. Az Európai Bizottság az Európai Gyermekjogi Fórum éves ülésén beszámol a stratégia kapcsán uniós és nemzeti szinten elért eredményekről. A stratégia értékelésére 2024 végén, gyermekek részvételével kerül sor. Az Európai Bizottság **többféle eszközt összekapcsolva – többek között** az európai szemeszter keretében – **fogja nyomon követni a garancia terén elért eredményeket**.

3.13. A nemzeti cselekvési terveknek az intézkedésekre vonatkozó ütemterv mellett **átlátható adatokat** kell tartalmazniuk **az uniós és nemzeti források felhasználásáról**. A tagállamok a végrehajtott intézkedéseik támogatásához uniós forrásokat vehetnek igénybe, különösen az ESZA+ és a Next Generation EU eszközt. Az ESZA+ külön célkitűzést tartalmaz erre vonatkozóan, és forrásokat különít el a gyermekszegénység elleni küzdelemre. Az új rendelet értelmében **azoknak az uniós tagállamoknak, ahol az átlagos gyermekszegénység magasabb, mint a 2017–2019-es uniós átlag (23,4 %), az ESZA+-ból származó pénzügyi forrásaik legalább 5 %-át a gyermekszegénység elleni küzdelemre kell fordítaniuk**.

4. **Részletes megjegyzések az EU gyermekjogi stratégiájához**

4.1. **Az uniós gyermekjogi stratégia olyan uniós keretrendszer, amelyre a gyermekek jogainak védelméhez és a gyermekek szerepének erősítéséhez nagy szükség van**. Míg a felnőttek szavazhatnak és jogaik megsértése esetén jogorvoslatot és hivatalos panaszeljárásokat vehetnek igénybe, a gyermekek gyakran ki vannak zárva ezekből a mechanizmusokból. A gyermekeknek így nincs beleszólásuk a szakpolitikai döntéshozatali folyamatba, és a védelmüket és támogatásukat szolgáló tudatos és rendszerszintű erőfeszítések nélkül érdekeik láthatatlanok maradhatnak a kormányzat számára.

4.2. Ahhoz, hogy a gyermekek érdemi részvétele a lehető legeredményesebb legyen, széles körű változásokra van szükség a politikai és intézményi struktúrákban, valamint a hozzáállásban, az értékekben és a kulturális gyakorlatban, hogy a gyermekeket állampolgárként és érdekelt félként ismerjék el. A gyermekek részvételének támogatása, valamint véleményük és kéréseik meghallgatása érdekében mind a gyermekek, mind a felnőttek számára fontos a kapacitásépítés, többek között nem formális tevékenységek révén, melyekről civil társadalmi szereplők gondoskodhatnak az iskolai környezetben és az iskolán kívül egyaránt. **Az Európa jövőjéről szóló konferencia kiváló lehetőséget kínál a gyermekek részvételének megvalósítására, és az EGSZB azt is meg fogja vizsgálni, hogy miként lehetne fokozatosan növelni a gyermekek részvételét.**

4.3. **A gyermek egy egyén, emellett a család és a közösség tagja**, az életkorának és fejlettségi szintjének megfelelő jogok és kötelességek vonatkoznak rá, valamint joga van a minőségi élethez. A szülők és a gondozók alapvető szerepet játszanak a gyermek kognitív, fizikai és érzelmi fejlődésében. A meleg és támogató (nagy)szülő–gyermek kapcsolat a gyermekek jóllétének és ellenálló képességének alapvető eleme. A testvéri kapcsolat szintén kulcsszerepet játszik a gyermekek fejlődésében. Ez a kapcsolat még fontosabbá válik az alternatív gondozásban lévő gyermekek esetében, ezért a testvéreknek együtt kell maradniuk, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével. A szakpolitikai intézkedéseknek prioritásként kell kezelniük a gyermekek és családjaik jövőjébe történő befektetést, és biztosítaniuk kell, hogy egy rendszerszintű, többgenerációs megközelítés keretében megfelelő és magas színvonalú támogatás álljon rendelkezésre, amely segíti a családokat abban, hogy pozitív szülői készségeket alkalmazva neveljék a gyermekeket.

4.4. A stratégiában javasolt, az integrált gyermekvédelmi rendszerek fejlesztését és megerősítését támogató kezdeményezést ki kell egészíteni a gyermekekkel szembeni erőszak valamennyi formájának megelőzésére irányuló intézkedésekkel. A gyermekkorban elszenvedett vagy látott erőszaknak tartós következményei lehetnek a gyermekek fizikai, érzelmi és lelki fejlődésére nézve. A **gyermekekkel szembeni erőszak megelőzéséhez és kezeléséhez** az összes kormányzati szintet – az EU-tól az önkormányzatokig – felölelő tervre van szükség, amelynek foglalkoznia kell az erőszak, a bántalmazás és az elhanyagolás minden formájával szembeni kitettséggel, beleértve a testi és lelki erőszakot, a szexuális erőszakot, az online erőszakot, a családon belüli, intézményi és iskolai erőszakot. Foglalkozni kell az interszekcionális veszélyeztetettségekkel, például azzal az egyre több kockázattal, amellyel a lányok, a fogyatékossággal élő gyermekek (és különösen a fogyatékossággal élő lányok), a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek és az erőszaknak kitett háztartások szembesülnek. Ha kiskorúak követnek el erőszakot, a gyermekbarát bírósági eljárások mellett gyermekbarát intézményi háttérre is szükség van a teljeskörű társadalmi visszailleszkedés elősegítéséhez. A fenntartható és hatékony működés érdekében a gyermekeket és családokat támogató veszélyhelyzeti segélyvonalakat és a hasonló, NGO-k által kínált szolgáltatásokat strukturális finanszírozásban kell részesíteni.

4.5. A gyermekek jogaival a gyermekek és családjaik jóllétét befolyásoló kulcsfontosságú területeken is foglalkozni kell. A döntéshozóknak rendszerszinten **érvényesíteniük kell a gyermekjogokat**, hogy értékelni tudják a gyermekeket és jogaikat érintő kezdeményezések hatását. E tekintetben fontos, hogy szükség esetén gyorsan és hatékonyan cselekedjünk, ha a harmadik országokhoz fűződő kapcsolatokban merül fel a gyermek jogainak kérdése. Ezt az átfogó megközelítést alkalmazza a stratégia, és ennek kell a végrehajtási és értékelési folyamat középpontjában állnia. Emellett a stratégia végrehajtása során a tagállamokat a más országokban már létező és sikeres bevált gyakorlatok összegyűjtésével kellene segíteni.

4.6. A gyermekek a legkevésbé felelősek az éghajlatváltozásért, mégis ők viselik a legnagyobb terhet annak hatásai miatt. A stratégia utal ugyan a környezeti és éghajlati válság gyermekekre gyakorolt hatására, de ennél tovább kell mennie, **biztosítva, hogy a környezetvédelmi politikák és jogszabályok – a gyermekek környezeti veszélyekkel szembeni kitettségének csökkentése érdekében – a gyermekek fizikai és mentális egészségét tekintsék kiindulópontnak**. A gyermekek a felnőtteknél érzékenyebbek és védtelenebbek a környezeti kockázatokkal szemben.

4.7. A következő nemzedék életében valószínűleg teljesen összeolvad az offline és az online tér. Éppen ezt a megközelítést követi a stratégia: **a gyermekjogokat általánosan érvényesíti a digitális világban, hogy időtálló legyen**. Napjainkban egyre több gyermek használ digitális eszközöket, egyre fiatalabb korban. Olyan akadálymentes digitális

környezeteket kell kialakítanunk, amelyeket alapértelmezés szerint minden gyermek használni tud. Ehhez szigorú szabályozásra van szükség, hogy biztonságosabb legyen az internet, és oktatni kell a digitális polgári ismereteket. A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy sokféle forrásból gyűjthessenek online információt, és ne legyenek kitéve öntanító algoritmusoknak vagy reklámipari modelleknek, amelyek rossz minőségű tájékoztatást eredményeznek.

4.8. A gyermekek – már kiskorukban is – internetes megfélemlítés áldozataivá válhatnak, ami súlyos vagy akár végzetes mentális egészségügyi problémákat okozhat. A gyermekek online szexuális erőszaknak is áldozatul eshetnek. Ez a kijárási korlátozások idején minden eddiginél gyakrabban előfordult: jelentősen nőtt a gyermekek szexuális bántalmazását ábrázoló, online megosztott anyagok száma ([11]). **Az online erőszak minden formájának megelőzése és leküzdése elengedhetetlen a gyermekek online biztonságához**.

4.9. A gyermekek jogait, különösen a fiatalabb gyermekek jogait minden médiának és hirdetőnek tiszteletben kell tartania, és a gyermekeket **mint fogyasztókat védeni** kell. Ez különösen fontos a környezetileg fenntartható forrásokra épülő, megfizethető és egészséges táplálkozás szempontjából. A stratégia bevált gyakorlatok és önkéntes magatartási kódexek kidolgozását javasolja a magas cukor-, zsír- és sótartalmú termékek gyermekeket célzó marketingjének csökkentése érdekében. Koherens szakpolitikai döntéshozatalra, a terméktájékoztatók és az élelmiszer-biztonsági információk szigorúbb jogszabályi ellenőrzésére és olyan marketingre van szükség, amely az egészségtelen élelmiszerek és italok reklámozásának korlátozására törekszik.

5. **Részletes megjegyzések az európai gyermekgaranciához**

5.1. **A gyermekszegénység, a nélkülözés, a megkülönböztetés és a kirekesztés a gyermekjogok érvényesítésének legkomolyabb akadályai közé tartozik**; az EGSZB ezért üdvözli, hogy az európai gyermekgarancia keretében ezekre a területekre összpontosítanak, kapcsolódva a szociális jogok európai pillérének 2030-ra kitűzött szegénységcsökkentési céljához, amely arra irányul, hogy 2030-ig legalább 5 millió gyermeket kiemeljenek a szegénységből. Ez jelentős előrelépés, de az EGSZB sürgeti az egyes tagállamokat, hogy a gyermekgaranciára vonatkozó cselekvési terveikben terjesszenek elő olyan minőségi és mennyiségi célokat, amelyek a Covid19 hatásának figyelembevételével meghaladják az Európai Bizottság célkitűzését. Ezeket a cselekvési terveket össze kell kapcsolni a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény nyomon követése keretében elfogadott, hatályos jogi és szakpolitikai dokumentumokkal.

5.2. A gyermekgaranciáról szóló megvalósíthatósági tanulmány feltárta a **kettős megközelítés** előnyeit, amely szerint minden gyermek számára – köztük a leginkább rászorulók számára is – hozzáférést kell biztosítani a szolgáltatásokhoz ([12]). A hozzáférésben leginkább akadályozott gyermekeknek szükség esetén kiegészítő és célzott támogatást kell kapniuk, így biztosítva számukra a hozzáférést olyan automatikus mechanizmusok révén, amelyek gátat vetnek a megbélyegzés minden formájának. Ezt egy átfogó és interszekcionális megközelítés révén a gyermekgaranciában kiemelt valamennyi szolgáltatási területre alkalmazni kell annak biztosítása érdekében, hogy minden gyermek a családi környezettől vagy háttértől, illetve az egyéni szükségletektől függetlenül azonos lehetőségeket kapjon és egyenlő feltételekkel indulhasson el az életben, teljes összhangban a jó minőségű, család- és közösségalapú gondozási szolgáltatásokra való átállással.

5.3. **Az EU-beli gyermekgondozási szolgáltatásokról szóló, 2020. évi közös nyilatkozatukban a szociális partnerek – figyelembe véve a barcelonai célkitűzéseket és azok közelgő felülvizsgálatát – hangsúlyozzák, hogy minden gyermeknek joga van a magas színvonalú, inkluzív koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz, hogy jól indulhasson el az életben.** Ez nem azt jelenti, hogy ez kötelező: a szülőknek meg kell hagyni azt a szabadságot, hogy beleszólhassanak abba, hogy a tanköteles kor előtt megítélésük szerint mi szolgálja a gyermekük érdekét. A családok által a gyermek életének első hónapjaiban/éveiben nyújtott gondozás és az egyéni szükségletekhez igazított, professzionális koragyermekkori nevelés és gondozás között azonban biztosítani kell a folytonosságot akkor, amikor a gyermekek belépnek az oktatási rendszerbe, a szülők pedig visszatérnek a munkaerőpiacra vagy a képzésbe.

5.4. Az idősebb korosztályba tartozó (azaz 15–18 éves) gyermekeknél biztosítani kell a gyermekgarancia és az ifjúsági garancia közötti összhangot. Ehhez fel kell ismerni a lehetséges átfedéseket, biztosítani kell a világos költségvetési allokációt, és a nemzeti cselekvési tervekben az életkornak megfelelő és egyedi intézkedéseket kell kidolgozni, így támogatva a gyermekeket és szüleiket az oktatásból a munka világába való zökkenőmentes átmenetben. Ide tartozik **a gyermekek sztereotípiáktól mentes tájékoztatása a munka világáról** – hogy felkészítsük őket a munkaerőpiac realitásaira –, valamint a gyermekek természettudományos, műszaki és matematikai (STEM) tanulmányokban való részvételének ösztönzése, különösen a lányok esetében, miközben a fiúkat gondozási és tanítói munkára ösztönözzük.

([11]) HL C 10., 2021.1.11., 63. o.
([12]) Feasibility study for a child guarantee, final report.

5.5. Az **egészségügyi ellátáshoz való** egyenlőtlen **hozzáférés** erkölcsileg nem fogadható el, társadalmilag pedig igazságtalan. Sérti a betegek legmagasabb szintű fizikai és mentális egészséghez való alapvető jogát, ráadásul nem csak humán költségekkel jár, hanem az állami kiadások gazdasági fenntarthatósága szempontjából is drága. Az egészségügyi kockázatok mellett a Covid19-világjárvány egyik következményeként **a gyermekek érzelmi és mentális jóllétének csökkenését is megfigyelték**: sok gyermek szenved szorongástól az információhiány és a jelenlegi helyzetet övező bizonytalanság miatt, magányosnak érzik magukat és az öngyilkosság gondolatával foglalkoznak. Ilyen helyzetekben elengedhetetlen a gyors, magas színvonalú orvosi ellátás és a mentális egészségügyi támogatás.

5.6. Európában az iskoláskorú gyermekek (6–16 évesek) átlagosan 5,4 %-a él olyan háztartásban, amely nem engedhet meg magának számítógépet vagy internetkapcsolatot. A gyermekszegénység és családok szegénysége ellen a gyermekgarancia keretében folytatott küzdelem **a digitális nélkülözés kezelésére** is kiterjed. A jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó közösségi statisztika (EU-SILC) súlyos anyagi nélkülözésre vonatkozó mutatójának ([13]) tartalmaznia kell legalább egy olyan változót, amely a digitális nélkülözést mutatja. Az európai polgárok egynegyede nem tud megfelelő világításról, fűtésről vagy hűtésről gondoskodni az otthonában, ami évente 100 000 ember halálában játszik szerepet. Az Európai Szociálpolitikai Hálózat 2020 őszén közzétett jelentése szerint az energiaszegénység nemcsak az alacsony jövedelmű háztartásokat érinti, hanem igen sok tagállamban a közepes jövedelmű háztartások nagy részét is. Az energiához való hozzáférés befolyásolja a gyermekek életminőségét, lehetőségeiket az életben, valamint egészségi állapotukat. A társadalmi és környezeti igazságosság érdekében a gyermekek energiaszegénységét a gyermekgarancia keretében kellene kezelni, a szociális jogok európai pillérének 20. alapelve szerinti intézkedésekhez kapcsolódva.

5.7. A tanácsi ajánlás gyors elfogadását követően a gyermekgaranciára vonatkozó nemzeti cselekvési terveket összhangba kell hozni **a gyermekek érdekében történő befektetésről szóló 2013/112/EU bizottsági ajánlás** ([14]) **hármas megközelítésével** (hozzáférés a megfelelő erőforrásokhoz, hozzáférés a megfizethető és jó minőségű szolgáltatásokhoz, valamint a gyermekek részvételi joga), és azokat a gyermekekkel és családjaikkal, valamint a civil társadalmi szervezetekkel egyeztetve kell kidolgozni, megerősítve a nemzeti, regionális és helyi civil párbeszédet. A tisztességes munkakörülmények, valamint a gyermekekre irányuló magas színvonalú szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében a támogató szolgáltatásokat nyújtó állami és nonprofit szervezeteket és a szolgáltatási területekkel foglalkozó szociális partnereket be kell vonni a gyermekgarancia folyamatában részt vevők körébe.

5.8. Az EGSZB üdvözli azt a javaslatot, hogy jelöljenek ki **gyermekgaranciáért felelős nemzeti koordinátorokat, akik – megfelelő erőforrásokkal és megbízatással ellátva – koordinálják és nyomon követik az ajánlás végrehajtását**. A gyermekek jóllétének fejlesztésére, megvalósítására és nyomon követésére, valamint a gyermekszegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentésére irányuló **kormányközi** (nemzeti és szubnacionális szintű) **koordinációs intézkedések** életbe léptetésében alapvető szerepe lesz egy hatékony rendszernek. Biztosítani kell, hogy a nemzeti szintű integrált megközelítéseket regionális és helyi szintű integrált megközelítésekre váltsák, és hogy hatékony szabályozások biztosítsák az ezek közötti szinergiákat. Minden vonatkozó mutatót lehetőség szerint le kell bontani helyi szintre, hogy világosabb képet kapjunk a területi különbségekről, és hogy jobban megtervezhessük és nyomon követhessük az ajánlás végrehajtását.

5.9. A Covid19-világjárvány rávilágított számos bizonytalan helyzetben lévő család már korábban meglévő kihívásaira és azonnali szükségleteire. A világjárvány hosszú távú gazdasági, oktatási, egészségügyi és jólléti következményei valószínűleg ezeket a családokat érintik leginkább. Előtérbe kerültek a rendszerek közötti koordináció hiányosságai, és érezhetőbbé vált a hiánya. A romló gazdasági és szociális körülmények növelték a gyermekek elhanyagolásának kockázatát. Az oktatási intézmények bezárása sok szülő és gondozó számára komoly nehézséget jelentett. A távolmaradás növelte annak kockázatát, hogy a marginalizált csoportokból származó gyermekek lemorzsolódjanak az oktatásból, és nagyon megnehezítette a fogyatékossággal élő gyermekek életét, gondolva itt a tanulási zavarral küzdő gyermekekre is. Rendkívül fontos, hogy **az iskolai környezet minden gyermek számára azonos lehetőségeket és szükség esetén célzott támogatást biztosítson**.

5.10. A családtámogató szolgálatok kulcsszerepet játszhatnak abban, hogy segítsenek a családoknak megbirkózni ezzel a helyzettel ([15]). A családok alapvető szerepének támogatása magában foglalja az oktatás, a képzés, a társadalmi befogadás, a szülői készségek, a lelki jóllét, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a foglalkoztatás és a jövedelem terén mutatkozó különbségek megszüntetését, ugyanakkor túlmutat a szociálpolitikán. Ezért az EGSZB megismétli, hogy egy „európai gondozási megállapodást” szorgalmaz, amely **mindenki számára és az élet valamennyi szakaszában jobb minőségű szolgáltatásokat biztosít** ([16]). A gyermekek egészsége és jólléte a 21. századi egyetemes családpolitikától függ, ahol a gyermekek a családmodelltől függetlenül egyenlő bánásmódban részesülnek.

([13]) Ezt a mutatót a súlyos anyagi és szociális nélkülözésre vonatkozó mutató váltja fel.

([14]) A Bizottság 2013/112/EU ajánlása (2013. február 20.): Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés (HL L 59., 2013.3.2., 5. o.)

([15]) OECD, Looking beyond COVID-19: Strengthening family support services across the OECD *[A Covid19-en túl: A családtámogatási szolgáltatások megerősítése az OECD-ben]*.

([16]) HL C 220., 2021.6.9., 13. o.

5.11. A szociális párbeszéd szerepet játszik a gyermekgondozás hozzáférhetőbbé és megfizethetőbbé tételét szolgáló gyakorlati eszközök kidolgozásában, például azáltal, hogy kollektív szerződések révén közös alapokat hoz létre a dolgozó szülők sajátos szükségleteit figyelembe vevő gyermekgondozási projektek támogatására konkrét ágazatokban, gondolva itt a beteg és fogyatékossággal élő gyermekek gondozására és a rendes nyitvatartási időn kívüli gondozásra. Ezért nagyon fontos figyelembe venni a szociális partnerek közös nyilatkozatát, amely megállapítja, hogy **Európában az iskoláskorú gyermekeket nevelő szülők teljes munkaidős fizetett foglalkoztatásának egyik fő akadálya az, hogy nincs elegendő gyermekgondozási kínálat a tanítás utáni órákra és a szünidőkre**. Rendkívül fontos az együttműködés a napközi ellátás és a szociokulturális szféra – például sportklubok, zeneiskolák és kulturális kezdeményezések – között. A testmozgás és a kulturális oktatás jelentősen elősegíti a gyermekek fizikai, szociális, érzelmi és kulturális fejlődését.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A polgári, a védelmi és az űripar közötti szinergiákra vonatkozó cselekvési terv

(COM(2021) 70 final)

(2021/C 374/11)

Előadó: **Manuel GARCÍA SALGADO**

Társelőadó: **Jan PIE**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.3.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága (CCMI)
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.17.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.8.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	195/0/7

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy az uniós finanszírozású eszközök közötti szinergiák előmozdítására irányuló kezdeményezések – miközben egyúttal megkönnyítik a polgári, védelmi és űrkutatási ágazatok közötti termékeny kölcsönhatást is – növelhetik Európa stratégiai autonómiáját és technológiai szuverenitását, javíthatják az emberek biztonságát, továbbfejleszthetik az egységes piacot, és fokozhatják a versenyképességet, a gazdasági növekedést és a foglalkoztatást. Az EGSZB ezért teljes mértékben támogatja a cselekvési terv célkitűzéseit, és kéri, hogy gyorsan, határozottan és ambiciózus módon hajtsák végre a tizenegy intézkedést.

1.2. A védelem és a biztonság területén az új digitális és egyéb kialakulóban lévő technológiák bevezetése a cselekvési terv kulcsfontosságú prioritása kell hogy legyen. Az elfogadás megkönnyítése érdekében biztosítani kell, hogy a polgári területen megvalósuló vonatkozó kezdeményezések kezdettől fogva figyelembe vegyék a védelmi és biztonsági követelményeket. Ez segítene az egyes védelmi és biztonsági finanszírozási eszközök alkalmazási körének és hatékonyságának optimalizálásában is.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy a cselekvési terv nem korlátozódhat a szinergiák lehetőségeinek feltárására, hanem meg kellene adnia egy irányt is, amely mentén haladva egy ad hoc megközelítéstől egy olyan szisztematikusabb megközelítés felé lehet eljutni, amely kialakításánál fogva szinergiákat hoz létre. Az EGSZB ezért azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy minden releváns programban vezesse be az integrált tervezés új formáit.

1.4. Az EGSZB szerint a készségek, a technológiák és az értékláncok összekapcsolásán alapuló megközelítés nagyobb koherenciát és az uniós finanszírozás stratégiaibb felhasználását eredményezheti. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ennek megfelelően dolgozza ki a megfelelő uniós programokat.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy a kritikus technológiák tervezett megfigyelőközpontja ennek a megközelítésnek az egyik alapvető eleme. A polgári, a védelmi, a biztonsági és az űrágazat közötti kölcsönösen előnyös kapcsolat előmozdítása érdekében a megfigyelőközpontnak mindenképpen ki kell dolgoznia egy valamennyi ágazatra alkalmazandó közös technológiai taxonómiát.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a cselekvési terv az EU ipari stratégiájának egyik pillére. Ennek fényében nagyon fontos, hogy a technológiai ütemterveket sikeresen átültessék valódi kiemelt ipari kezdeményezésekbe. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ügyeljen arra, hogy a megfigyelőközpont munkája kézzelfogható eredményekhez vezessen.

1.7. Az EGSZB szerint a cselekvési terv sikeres végrehajtásához elengedhetetlen az érdekelt felek, különösen az ipar, illetve a kutatási és technológiai szervezetek teljeskörű bevonása. Ezzel összefüggésben az EGSZB üdvözli, hogy az uniós programok és eszközök terjesztése érdekében az Európai Bizottság konkrét intézkedéseket kíván indítani az induló vállalkozások, a kkv-k, valamint a kutatási és technológiai szervezetek támogatására.

1.8. Ugyanilyen fontos felhívni a közvélemény figyelmét arra, hogy az uniós védelmi és biztonsági finanszírozás gazdasági és technológiai előnyökkel jár az uniós polgárok számára. Ennek elérése érdekében az Európai Bizottságnak konkrét tájékoztató kampányokat kell indítania a civil társadalom képviselőinek bevonásával.

1.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a kkv-k kulcsszerepet játszanak a cselekvési terv végrehajtása során. Ezért fontos biztosítani, hogy a kkv-k valamennyi tervezett intézkedésben közreműködhessenek.

1.10. A múltban a polgári termékek vették át a védelmi innovációkat. Napjainkban a kialakulóban lévő technológiákat a kereskedelmi ágazatok óriási beruházásai mozdítják előre, és a technológia egyre inkább az ellenkező irányba terjed, azaz a polgári szférából kerül át a védelmi iparba. Ezzel összefüggésben különösen fontos a digitalizáció. A cselekvési terv alapvető szerepet játszik az új digitális és más kialakulóban lévő technológiák védelmi, biztonsági és űrkutatási ökoszisztémába való beépülésének elősegítésében.

1.11. Prioritásként kell kezelni a nők célzott felvételét, megtartását és előreléptetését a védelmi és biztonsági ágazatokban, valamint minőségi és szakképzettséget igénylő munkahelyek biztosítását a fiatalok számára a társadalmi befogadás és a nemek közötti egyenlőség előmozdítása érdekében egy még mindig férfiak által dominált ökoszisztémában.

1.12. Az esélyegyenlőséghez és a megkülönböztetésmentességhez való jog mellett a minőségi foglalkoztatás is része az európai polgárokkal kötendő új szociális szerződésnek.

1.13. A beruházásokba be kell építeni szociális szempontokat is, azaz a beruházások megtérülését nemcsak gazdasági szempontból kell szemlélni, hanem olyan kulcsfontosságú szempontokból is, mint a foglalkoztatás, a munkahelyteremtés és a minőség. Teret kell nyitni a kkv-k számára azzal, hogy megkönnyítjük számukra a rezilienciát támogató alapokhoz való hozzáférést, kiterjesztjük a szinergiákat a kkv-k munkavállalóinak képzése és képesítése, valamint mobilitása terén, megerősítjük az ökoszisztémákat az értéklánc mentén, nem duplikáljuk az erőforrásokat, hanem közösen használjuk azokat az uniós térség valamennyi országával.

1.14. Hasonlóképpen még a nagy stratégiai értékű beruházások esetében is elő kell írni a vállalati társadalmi felelősségvállalás keretében meghatározott normákon alapuló értékeléseket és nyomon követést.

1.15. Ezeket az elvárható értékeket be kell építeni az európai szintű beruházásokba, mivel a közpénzből történő beruházások egyetlen területét sem szabad kizárni e szabályok hatálya alól.

2. **Háttér**

2.1. Az űrkutatás, a védelem és a biztonság a polgári repüléstechnikával együtt stratégiai jelentőségű csúcstechnológiai ökoszisztémát alkot Európa számára. Ezen ökoszisztéma sok vállalata – többek között számos közepes tőkeértékű vállalat és kkv – védelmi és polgári tevékenységeket egyaránt végez, és összetett, határokon átnyúló ellátási láncok részét képezi. Az ökoszisztémába tartozó ágazatok közötti, valamint a más, polgári csúcstechnológiai ipari ágazatokkal fennálló szinergiák régi múltra tekintenek vissza. Az új technológiák kialakulása óriási lehetőségeket kínál a jövőbeli szinergiákra.

2.2. A múltban a polgári termékek vették át a védelmi innovációkat. Napjainkban a kialakulóban lévő technológiákat a kereskedelmi ágazatok óriási beruházásai mozdítják előre, és a technológia egyre inkább az ellenkező irányba terjed, azaz a polgári szférából kerül át a védelmi iparba. Ezzel összefüggésben különösen fontos a digitalizáció. A cselekvési terv alapvető szerepet játszik az új digitális és más kialakulóban lévő technológiák védelmi, biztonsági és űrkutatási ökoszisztémába való beépülésének elősegítésében.

2.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak a Covid19-válságból való kilábalás és a folyamatban lévő technológiai forradalom sikerre vitele érdekében újra kell indítania iparát, a fejlett digitális technológiák használatára támaszkodva, amelyek elő fogják segíteni a gazdasági növekedést és reziliensebb gazdasági modellt fognak teremteni.

2.4. A technológiai haladás egy állandó, dinamikus folyamat; áttörések mindig történnek, de ezeket nehéz előre jelezni. Következésképpen az innováció, a versenyképesség és a technológiai vezető szerep stratégiailag fontos ágazatokban való megerősítése érdekében rendkívül fontos, hogy nagyszabású európai projektek révén ösztönözzük a kialakulóban lévő kettős felhasználású technológiák konvergenciáját.

2.5. Az Európai Tanács 2020 októberében megállapította, hogy a stratégiai autonómia nyitott gazdaság megőrzése mellett történő elérése kulcsfontosságú uniós célkitűzés, és arra kérte az Uniót, hogy alakítson ki autonómiát az űrkutatási ágazatban, valamint integráltabb védelmi ipari bázist építsen ki. E célkitűzéseket számos fontos uniós kezdeményezés támogatja, például az Európai Védelmi Alap ([1]), az uniós űrprogram ([2]), a Digitális Európa program, a Horizont Európa, a biztonsági unióra vonatkozó stratégia és az új iparstratégia. A szinergiákról szóló cselekvési tervet az ilyen eszközök és stratégiák közötti kapocsnak tekintjük, és kérjük az Európai Bizottságot, hogy maximális erőbedobással törekedjen a javasolt intézkedések nagyratörő és eredményes végrehajtására.

2.6. A beruházások megtérülését nem csupán gazdasági szempontból kell vizsgálni, hanem olyan kulcsfontosságú szempontokat is figyelembe kell venni, mint a foglalkoztatás, a munkahelyteremtés és a foglalkoztatás minősége. Az EGSZB ezért hangsúlyozza, hogy az oktatás és a készségek fontos szerepet játszanak a cselekvési terv sikeres végrehajtásában. Magasan képzett munkaerő nélkül nincs innováció és versenyképesség, és az új, kialakulóban lévő technológiák bevezetése további erőfeszítéseket tesz majd szükségessé az átképzés és a továbbképzés területén. Ezenfelül az ágazatok közötti technológiai szinergiák elősegítésére irányuló kezdeményezéseket a munkavállalók ágazatközi mobilitásának megkönnyítését célzó intézkedéseknek kell kísérniük.

2.7. Az EGSZB az innováció kulcsfontosságú motorjának tartja a sokszínűséget, és kéri az Európai Bizottságot, hogy arra használja fel a cselekvési tervet, hogy a még mindig a férfiak uralta ökoszisztémában előmozdítsa a társadalmi befogadást és a nemek közötti egyenlőséget. Amint azt a kutatások is mutatják, a sokféleség jobb döntéshozatalt eredményez. Ezért létfontosságú a nők jelenléte a döntéshozatal minden szintjén, amit a munkaerő-felvételi, a megtartási és az előmeneteli politikák révén elő kell mozdítani. Az EGSZB emellett intézkedéseket sürget a vertikális szegregáció leküzdésére, valamint annak érdekében, hogy a fiatal lányok kapjanak kezdeti ösztönzést ahhoz, hogy ezekben az ágazatokban folytathassák karrierjüket, például azáltal, hogy az oktatási menetrend korai szakaszában felkeltik érdeklődésüket a TTMM-ágazat iránt.

3. **Általános megjegyzések**

3.1. Az Európai Bizottság cselekvési terve kifejezetten megemlíti és kiemeli a „szinergiákat”, amelyeket „egy kihívást jelentő nemzetközi környezetben [vizsgál], amelyben az EU-nak meg kell őriznie technológiai előnyét és támogatnia kell ipari bázisát”. Az új geopolitikai környezetben különösen fontos azon ágazatok támogatása, amelyek hozzájárulnak az EU stratégiai autonómiájához és technológiai szuverenitásához.

3.2. Az EU 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi kerete (MFF) jelentősen növeli az olyan stratégiai ágazatok technológiáit célzó beruházásokat, mint a védelem, a biztonság, a mobilitás, az egészségügy, az információkezelés, a kiber- és űrkutatás. Az Európai Védelmi Alappal (EDF) most első alkalommal foglal magában olyan uniós programot, amely kifejezetten az együttműködésen alapuló védelmi programokkal foglalkozik. A többéves pénzügyi keret vonatkozó programjai a kutatást, a fejlesztést, a demonstrációt, a prototípus-készítést és a telepítést (innovatív termékek és szolgáltatások beszerzése) egymást kiegészítő módon fedik le. Ezért óriási lehetőségek nyílnak az uniós programok közötti szinergiákra. E szinergiák maradéktalan kihasználása rendkívüli mértékben növelné az európai beruházások hozzáadott értékét, és ezért ennek kiemelt prioritást kell jelentenie az Európai Bizottság számára.

3.3. Európában a kutatásra és innovációra (K+I) fordított közkiadások mértéke messze elmarad az USA és Kína hasonló kiadásaitól. A K+I erőfeszítések döntő jelentőségűek az ipar versenyképessége és Európa autonómiája szempontjából. Az uniós programok közötti szinergiáknak ezért optimalizálniuk kell a beruházási megtérülést, de nem helyettesíthetik a K+I finanszírozását. A tagállamoknak is fokozniuk kell erőfeszítéseiket, és nem használhatják kifogásként az európai beruházásokat arra, hogy csökkentsék a stratégiai ágazatokra fordított saját kiadásaikat. Ugyanilyen fontos az uniós és a nemzeti K+I programok szinkronizálása is (például az európai szemeszter részeként), amivel biztosítható az erőforrások optimális felhasználása.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/697 rendelete (2021. április 29.) az Európai Védelmi Alap létrehozásáról és az (EU) 2018/1092 rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 170., 2021.5.12., 149. o.).

([2]) Közlemény az űrpolitikáról (COM(2021) 208, 2021.4.21.).

3.4. Az új digitális és más kialakulóban lévő technológiákat a kereskedelmi ágazatok hatalmas beruházásai mozdítják elő. Ezek ugyanakkor a védelmi és biztonsági képességeknek is nélkülözhetetlen előfeltételei. Ezért e technológiák védelem és biztonság területén való bevezetésének a cselekvési terv egyik prioritásának kell lennie. A tervnek biztosítania kell, hogy az olyan polgári programok, mint az európai számításifelhő-kezdeményezés, a tiszta hidrogén és az „Európai processzor" kezdeményezés, már a kezdetektől figyelembe vegyék a védelmi és biztonsági követelményeket.

3.5. A technológiai szinergiák lehetősége főként az alacsonyabb technológiai készenléti szinteken (TRL-ek), illetve a komponensek és alrendszerek esetében adott. Az olyan digitális területeken, mint a mesterséges intelligencia, a nagy teljesítményű számítástechnika és a blokklánc-technológia, számos alapul szolgáló modell és elmélet megegyezik a különböző ágazatok esetében. A kutatási erőfeszítések e szinteken történő megosztása felgyorsítaná az ágazatspecifikus megoldások fejlesztését, és erőforrásokat szabadítana fel azok bevezetésére. Az ipar, a közigazgatási szervek, a szociális partnerek és más érdekelt felek közötti kormányzásra vonatkozó új partnerségi megközelítésnek biztosítania kellene az ökoszisztémák méltányos átállását azok digitális és „zöld" átalakulása során. Prioritást kap az, hogy szinergiákat keressenek az egyes ökoszisztémák, illetve az olyan ágazatok között, amelyek az ellenálló képességre és a (környezeti, társadalmi és kormányzási) fenntarthatóságra vonatkozó célkitűzések elérése szempontjából a legkomolyabb kihívásokkal küzdenek. Elő kell mozdítani a kkv-k bevonását a transzeurópai, interdiszciplináris és ágazatközi klaszterekbe, méghozzá úgy, hogy közben összekapcsolják az űrrepülés és a védelmi ökoszisztémák kritikus értékláncait a mobilitással, a gépjárműiparral és a közlekedéssel, valamint az egészséggel. Emellett megvalósítható fenntartható versenyképességi tervek révén támogatni kell a kkv-kat a különböző sokkok és sebezhetőségek kezelésében, illetve diverzifikálni kell őket úgy, hogy összekapcsolják őket új helyi és határokon átnyúló partnerekkel.

3.6. A kutatási szakaszban keletkező szinergiák nem szüntetik meg az ágazatspecifikus alkalmazások közötti különbségeket. Az ügyfelekre vonatkozó eltérő követelmények miatt a védelmi célú 5G nem lesz ugyanolyan, mint a kereskedelmi célú 5G, és a harcászati felhő is eltér majd a kereskedelmi felhőtől, még ha az alapvető technológiai építőelemek hasonlóak is. A védelmi, biztonsági és űrkutatási ágazat nélkülözhetetlen a kialakulóban lévő technológiák ágazatspecifikus megoldásokhoz való hozzáigazításához és azokba való beépítéséhez.

3.7. Az EGSZB véleménye szerint a cselekvési terv végrehajtása során figyelembe kell vennie a védelmi, biztonsági, űrkutatási és polgári piacok közötti különbségeket is. Mivel az üzleti modellek és a szabályozási keretek nem azonosak, egyensúlyt kell találni a kutatási eredmények nyitottsága, a szellemitulajdon-jogok, a magas kockázatú beruházások garanciái, a gazdasági megtérülésre vonatkozó biztosítékok stb. területén. E tekintetben a kialakulóban lévő technológiák új kihívásokat is hoznak magukkal, pl. a szabványosítást és az adatok védelmét illetően.

4. **Részletes megjegyzések**

4.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a cselekvési tervnek figyelembe kell vennie az érintett tagállami irányítású biztonsági és védelmi kezdeményezéseket. Példaként említhető a stratégiai iránytű, a koordinált éves védelmi szemle (CARD), az állandó strukturált együttműködés (PESCO) és a polgári KBVP területére vonatkozó paktum.

4.2. Az EGSZB fontosnak tartja továbbá az EU és a NATO közötti együttműködés figyelembevételét, illetve a NATO és az EU eszközei közötti interoperabilitás biztosítását, ideértve a titkosított és biztonságos kommunikációt is. Az Európai Bizottság szervezeti egységeinek továbbra is szorosan együtt kell működniük az Európai Külügyi Szolgálattal (EKSZ) és az Európai Védelmi Ügynökséggel (EVÜ), amelyek releváns tevékenységeinek elő kell segíteniük a szinergiákat és a termékeny kölcsönhatást.

4.3. Az EGSZB üdvözli a cselekvési terv által a kiemelt projekteknek tulajdonított jelentőséget. Ezek a kiemelt projektek, amelyek a különböző ágazatokba tartozó és az EU különféle részeiben működő, mindenfajta méretű vállalkozásokat gyűjtenek egybe, elősegítik a határokon átnyúló együttműködést és az iparpolitikai eszközök következetes alkalmazásának hatékony kereteivé válhatnak. Annak érdekében, hogy a szociális jogok európai pillérének végrehajtása eredményes legyen a digitális és az éghajlatvédelmi átállásban, illetve hogy hosszú távú és strukturális hatással legyen az európai szemeszter ciklusához kapcsolódó fenntartható versenyképességi mechanizmusok végrehajtására, azt ajánljuk, hogy a javasolt intézkedéseket többpárti irányítási rendszer kísérje, hogy garantált legyen a koherencia a különböző fellépések között, és hogy valamennyi érintett érdekelt felet hatékonyan be lehessen vonni.

4.4. Az EGSZB ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy hosszú és rövid távú megközelítés mentén egyaránt hajtsa végre a cselekvési tervet: a rövid távú megközelítés keretében a meglévő, uniós finanszírozású kezdeményezések közötti termékeny kölcsönhatást kell támogatnia. Maga a cselekvési terv az űrkutatástól a tengerbiztonságig különféle területeket érintő kezdeményezések széles körét sorolja fel, amelyek e tekintetben ígéretesnek tűnnek.

4.5. Ugyanakkor az EGSZB úgy véli, hogy a cselekvési terv nem korlátozódhat a szinergiák lehetőségeinek feltárására, hanem meg kellene adnia egy irányt is, amely mentén haladva egy ad hoc megközelítéstől egy olyan szisztematikusabb megközelítés felé lehet eljutni, amely kialakításánál fogva szinergiákat hoz létre. A cselekvési terv számos olyan elemet tartalmaz, amely hozzájárulhat ennek megvalósulásához: ágazatokon átívelő technológiafigyelés, képességtervezés, a finanszírozási programok szoros összehangolása, technológiai menetrendek, értékláncok értékelése stb. A hatékonyság és a hosszú távú, strukturális jellegű hatás elérése érdekében azt ajánljuk, hogy a javasolt fellépésekhez új irányítási struktúrák, illetve megfelelő tervezési folyamatok társuljanak minden idevonatkozó programban. Ez szükségesnek tűnik a különböző fellépések közötti koherencia biztosításához és valamennyi érintett érdekelt fél eredményes bevonásához.

4.6. Az EGSZB éppen ilyen fontosnak tartja az átláthatóságot is. A támogatandó technológiák, menetrendek és kiemelt projektek megválasztásának érthetőnek kell lennie és objektív kritériumokon kell alapulnia. Az előirányzott, kétévente benyújtandó eredményjelentésnek a siker mérésére fő teljesítménymutatókat kell kidolgoznia és időközi felülvizsgálatokat kell magában foglalnia, hogy javítani lehessen a folyamatot, valamint le lehessen állítani a fellépéseket, ha nem teremtenek értéket. A jogi és szabályozási szempontoknak szintén az értékelési folyamat részét kell képezniük annak azonosítása céljából, hogy a szinergiák elősegítése és kihasználása érdekében szükséges-e, és ha igen, hol szükséges módosítani az uniós programok jogalapját és rendelkezéseit.

4.7. Az egyes intézkedéseket külön-külön vizsgálva az EGSZB a következő véleményt fogalmazza meg:

4.7.1. 1. INTÉZKEDÉS: *A Bizottság 2021 vége előtt javaslatot fog előterjeszteni a belső biztonság és a bűnüldözés terén felmerülő igények és megoldások előretekintő és korai azonosításának megerősítése céljából, a védelmi és az űrágazat bevált gyakorlataira építve a képességorientált megközelítések biztonsági ágazatokban történő előmozdítása révén.* Az EGSZB nézőpontjából ez az intézkedés rendkívül örvendetes, mivel a képességorientált megközelítés kulcsfontosságú az európai biztonsági piac jelenlegi széttagoltságának megszüntetéséhez, valamint annak lehetővé tételéhez, hogy a biztonsági végfelhasználók egy lépéssel a jelenlegi és jövőbeli biztonsági fenyegetések előtt járjanak. Üdvözöljük az integrált határigazgatás tekintetében előirányzott képességtervezési folyamatot, de annak létrehozását jelentősen fel kell gyorsítani, hogy a jelenlegi többéves pénzügyi keret vége előtt hatást gyakoroljon a kapcsolódó kiadási programokra. A biztonsági végfelhasználók sokszínűségének kezelése és a tervezési folyamatok bizonyos fokú stabilitásának biztosítása érdekében uniós szinten olyan biztonsági küldetések meghatározását javasoljuk, amelyek kellőképpen tágak ahhoz, hogy leképezzék a képességekre vonatkozó sokszínű és változó követelményeket. Az előirányzott megközelítésnek stratégiai jellegűnek és hosszú távúnak, de egyúttal kellőképpen rugalmasnak is kell lennie ahhoz, hogy lefedje a kis valószínűséggel bekövetkező, de nagy hatást gyakorló eseményeket (mint például a világjárványok), és reagálni tudjon a nem várt fenyegetések hirtelen megjelenésére.

4.7.2. 2. INTÉZKEDÉS: *A Bizottság 2021 végéig és a 2022. évi munkaprogramokra tekintettel tovább fogja erősíteni belső folyamatát az űripar, a védelem és a kapcsolódó polgári iparágak közötti szinergiák előmozdítása érdekében, az uniós programok és eszközök koordinációjának javításával, valamint a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítését célzó intézkedések elindításával.* Az EGSZB ezt az intézkedést a cselekvési terv egyik központi elemének tartja. Az EU-nak ki kell használnia az K+I programok (pl. az EDF és a Horizont Európa) közötti lehetséges horizontális szinergiákat, hogy elősegítse a termékeny kölcsönhatást, de a K+I és az alkalmazási programok (pl. biztonsági kutatás és Belső Biztonsági Alap) közötti vertikális szinergiákat is, hogy elősegítse a kutatási eredmények piaci bevezetését. Fennáll annak a kockázata, hogy a programokra vonatkozó szabályok és feltételek közötti eltérések a szinergiák útjába állnak, és szükségessé fogják tenni az olyan jogi és technikai kérdések gondos mérlegelését, mint a szellemitulajdon-jogok. Különösen fontos lesz az integrált programozás és tervezés új formáinak Európai Bizottságon belüli létrehozása, biztosítva, hogy a szinergiák létrejötte ne a véletlenen múljon, hanem tervszerű legyen.

4.7.3. 3. INTÉZKEDÉS: *A Bizottság 2021 második felétől kezdődően célzott intézkedéseket fog bejelenteni az induló innovatív vállalkozások, a kkv-k és a kutatási és technológiai szervezetek számára, hogy tudatosítsa azokat az uniós programokat és eszközöket, amelyek finanszírozási lehetőségeket kínálnak, technikai támogatást és gyakorlati képzést, üzleti akcelerációs szolgáltatásokat nyújtanak, innovatív megoldásokat mutatnak be, és megkönnyítik a védelmi, biztonsági, űr- vagy egyéb releváns polgári piacokra való belépést.* Az EGSZB egyetért azzal, hogy az induló innovatív vállalkozások és a kkv-k az innováció kritikus jelentőségű mozgatórugói, és fontos szerepet játszanak a szinergiák létrehozásában, mivel gyakran különböző ágazatokban és a polgári és a védelmi terület közötti választóvonal mindkét oldalán működnek. Ugyanakkor rendszerint nincs elég kapacitásuk összetett projektek végrehajtására, és nem rendelkeznek az ahhoz szükséges pénzügyi erővel, hogy függetlenül működjenek a nagyon sajátos vevői igényekre épülő, nagy mértékben szabályozott, tisztán állami piacokon. Ebből adódóan erős szálakkal kell kapcsolódniuk a rendszerintegrátorokhoz, hogy a piacon elő tudják mozdítani az innovációt. A cselekvési tervnek ezért támogatnia kell az induló innovatív vállalkozások és a kkv-k határokon át nyúló ellátási láncokba való integrálását, és elő kell segítenie a kutatási és technológiai szervezetek és az ipar közötti kapcsolatot.

4.7.4. 4. INTÉZKEDÉS: *A Bizottság technológiai ütemterveket dolgoz ki a védelem, az űrkutatás és a kapcsolódó polgári ágazatok szempontjából kritikus technológiákkal kapcsolatos innováció fellendítése, valamint a határokon átnyúló együttműködés ösztönzése érdekében, az összes vonatkozó uniós eszközt szinergikus módon felhasználva. Ezek az ütemtervek a Bizottságon belül a kritikus technológiák új megfigyelőközpontja által kétévente készített értékelésen alapulnak majd. Az ütemtervek új kiemelt projektek elindítására vezethetnek.* Az EGSZB teljes mértékben támogatja egy megfigyelőközpont létrehozását és annak a védelmet, az űrkutatást és a kapcsolódó polgári ágazatokat egybegyűjtő technológiai ütemtervek kidolgozására vonatkozó küldetését. Azt is örvendetesnek tartjuk, hogy az értékelésben figyelembe kívánják venni az értékláncokat, mivel ez kikövezi az utat az iparpolitikai eszközök következetes és együttes használata előtt a stratégiai ágazatokban betöltött technológiai vezető szerep támogatása érdekében. Ezen intézkedés sikere ugyanakkor számos tényezőtől függ. A megfigyelőközpontnak:

— erős kapcsolatokat kell kialakítania az érintett képességtervezési folyamatokkal;

— világszerte aktívan nyomon kell követnie a technológiai tendenciákat, és a lehető legkorábbi szakaszban észlelnie kell a technológiai áttöréseket és a forradalmian új technológiákat;

— célkitűzéseket, szabályokat és kritériumokat kell megállapítania a technológiák értékeléséhez;

— az összes érintett ágazatra vonatkozó közös taxonómiát kell kidolgoznia azt biztosítandó, hogy az űrkutatás, a védelmi és a biztonsági ágazat ugyanazt a „technológiai nyelvet” beszélje.

Végezetül biztosítani kell, hogy a megfigyelőközpont által készített menetrendek ne végezzék üres szólamként, hanem azokat valóban megvalósítsák a munkaprogramokban és kiemelt projektekben. Ennek megvalósítása érdekében azt ajánljuk, hogy a megfigyelőközpont támaszkodjon a hasonló meglévő folyamatok – például a kritikus űrtechnológiákkal foglalkozó közös (EVÜ, ESA, Európai Bizottság) munkacsoport munkája – során szerzett tanulságokra is.

4.7.5. 5. INTÉZKEDÉS: *2022 végéig a Bizottság a többi kulcsfontosságú érdekelt féllel szoros együttműködésben tervet terjeszt elő a meglévő polgári/védelmi hibrid szabványok alkalmazásának és újak kidolgozásának előmozdítására.* Az EGSZB erőteljes piacformáló eszközként tekint a szabványokra. Adott esetben célszerű lehet hibrid szabványokat alkalmazni, és a CBRN-szabványok vagy a biztonsági adattér példája valóban ígéretes. Kihívást jelent azonban a műszaki szabványokkal kapcsolatos szabványosítási folyamat lassúsága, amely láthatóan egyre nehezebben tart lépést az új innovációk fejlesztésével. A szabványokra vonatkozó követelményeknek a Horizont Európa felhívásaiban is helyet kell kapniuk, biztosítva, hogy az új innovációk ténylegesen felhasználhatók legyenek a végfelhasználók számára.

4.7.6. 6. INTÉZKEDÉS: *A Bizottság 2022 első felében az Európai Innovációs Tanáccsal és más érdekelt felekkel együttműködésben „innovációs inkubátort” indít az új technológiák támogatása és a kettős felhasználású innováció alakítása érdekében. Az Európai Bizottság támogatni fogja továbbá a határokon átnyúló védelmi innovációs hálózatokat, amelyek tesztelik a polgári szektorból származó technológiák relevanciáját, és támogatják a felelősségteljes innovációt a védelmi értékláncokban. Ezek az intézkedések a polgári védelmi innovációs környezet jelenlegi szétaprózottságával, a készségek hiányával, valamint az egyenlőséggel és a befogadással kapcsolatos célokkal is foglalkozni fognak.* Az EGSZB érdekesnek és megvizsgálásra érdemesnek tartja a kettős felhasználású innovációt segítő inkubátor és a védelmi innovációs hálózatok létrehozását. Ezzel összefüggésben külön figyelmet kell fordítani számos kereskedelmi technológia gyors elavulására, amely gyakran a védelmi alkalmazásokban való felhasználásuk legjelentősebb akadálya. Emellett arra biztatjuk az Európai Bizottságot, hogy ehhez társuló adminisztratív és pénzügyi támogató intézkedésekkel aktívan segítse elő az ágazatközi technológiaátadást. Mivel ez az intézkedés új utakat nyit meg, az EGSZB azt ajánlja, hogy sikerének mérése érdekében aktívan kövessék nyomon és rendszeresen értékeljék ezt az intézkedést.

4.7.7. 7. INTÉZKEDÉS: *2021 júniusától kezdődően a Bizottság a tagállamokkal együtt létrehozza a kiberbiztonsági kompetenciaközpontot, amely a vonatkozó uniós programokból és eszközökből elosztja a szükséges forrásokat. Az Európai Bizottság törekedni fog a központ, az EDF és az EU kiberbiztonsági és kibervédelmi űrprogramja közötti szinergiák, a technológiaátvételi és technológiaátengedési hatások megerősítésére a sebezhetőségek csökkentése és a hatékonyság növelése érdekében.* Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a 7. intézkedés által felölelt tevékenységek alapvetőek Európa kulcsfontosságú technológiai területeken fennálló szuverenitásához. A kiberbiztonság és a kibervédelem nyilvánvaló választást jelent a biztonság, a védelem és az űrkutatás közötti szinergiák kapcsán, és ezeknek valóban kiemelt prioritást kell élvezniük. E téren különösen fontos a hatóságok és a magánszektor közötti szoros együttműködés.

4.7.8. 8. INTÉZKEDÉS: *2022 első felétől kezdődően a forradalmi technológiák támogatása érdekében a Bizottság innovatív finanszírozási formákat fog bemutatni a nem hagyományos szereplők részvételének előmozdítása, az induló innovatív vállalkozások bevonzása és a megoldások termékeny kölcsönhatásának előmozdítása érdekében, az uniós programok és eszközök, köztük a DEP és az EDF által kínált lehetőségekre építve*. Az EGSZB üdvözli az esetlegesen forradalmi technológiák támogatását, ami a képességeken alapuló hagyományosabb megközelítés logikus kiegészítését jelenti, és azt javasolja, hogy ezt szorosan kapcsolják össze az előirányzott technológiai megfigyelőközponttal. Az EDF és a DEP ilyen tevékenységekhez való felhasználását is támogatjuk, és ennek alapján középtávon egy DARPA-hoz hasonló ([3]), teljes értékű európai ügynökség további kialakítását javasoljuk.

4.7.9. 9. INTÉZKEDÉS: *Uniós dróntechnológiák*. A drónok ([4]) számos példával szemléltetik a kereskedelmi repüléstechnika, valamint az űrkutatás, a biztonság és a védelem területén is használt technológiákat. A dróntechnológiában döntő fontosságú a termékeny kölcsönhatás, és a polgári és katonai drónok repüléstechnikába való beillesztése egyúttal kettős célt szolgál. Az EGSZB ezért teljes mértékben támogatja a drónokkal kapcsolatos kiemelt projekt elindítását mint nyilvánvaló választást, és azt ajánlja, hogy azt külön technológiai menetrenddel támasszák alá, amely az európai stratégiai autonómia és technológiai szuverenitás szempontjából vett jelentőségüknek megfelelően rangsorolja az érintett technológiai építőelemeket.

4.7.10. 10. INTÉZKEDÉS: *Az EU világűrbe telepített biztonságos globális kommunikációs rendszere*. Az EGSZB rendkívül fontosnak tartja ezt a kiemelt projektet, mivel az európai autonómia és technológiai szuverenitás kulcsfontosságú elemeit öleli fel. Ugyanakkor továbbra sem világos, hogy ez a projekt hogyan teremt majd szinergiákat a védelmi ágazattal, illetve hogyan húz majd hasznot a védelmi ágazattal fennálló szinergiákból. Úgy gondoljuk, hogy a további szinergiákkal kapcsolatban az egyik lehetőség az lenne, ha e rendszert további hasznos terhek szállítására használnák. Ez jelenthetne űrmegfigyelésre szolgáló érzékelőket, ami szinergiákat teremtene a két, űrrel kapcsolatos kiemelt projekt között.

4.7.11. 11. INTÉZKEDÉS: *Űrforgalmi szolgáltatás*. Az űrforgalom-irányítás kritikus jelentőségű a világűrbe telepített eszközök és infrastruktúrák biztonsága szempontjából, amelyek egyre fontosabbak a modern társadalmak működéséhez. Az EGSZB ezért támogatja egy külön űrforgalom-irányítási kiemelt projekt elindítását. Ugyanakkor aggályosnak tartjuk, hogy ez a kezdeményezés a szabályozási és szabványosítási szempontokra korlátozódik, amelyek ugyan fontosak, ám nem elegendőek. Az Európai Bizottságnak ezért mérlegelnie kellene az űrmegfigyelési adatok piacának létrehozását is (mint ahogyan ez az USA-ban is cél). A hiteles európai űrforgalom-irányítási megközelítés kialakítása érdekében Európának jelentősen javítania kell űrmegfigyelési képességeit is (új érzékelők, elemzési és számítási kapacitás stb.).

Kelt Brüsszelben, 2021. július 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([3]) A Fejlett Védelmi Kutatási Projektek Ügynöksége (DARPA) az Egyesült Államok Védelmi Minisztériumának egy olyan kutatási és fejlesztési ügynöksége, amely a kialakulóban lévő technológiák fejlesztéséért felelős.

([4]) HL C 129., 2018.4.11, 51. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A kereskedelempolitika felülvizsgálata – Nyitott, fenntartható és határozott kereskedelempolitika

(COM(2021) 66 final)

(2021/C 374/12)

Előadó: **Timo VUORI**

Társelőadó: **Christophe QUAREZ**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.3.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.16.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.8.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	208/2/1

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. **Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli az új uniós kereskedelempolitikai stratégia elindítását**. A világjárvány mellett lehetőségek és kockázatok is felmerülnek a világkereskedelemmel és az európai gazdasággal kapcsolatban. Itt az ideje újragondolni a globális és uniós kereskedelmi szabályokat. A megfelelő eszközök kialakításához az EU-nak először elemeznie és számszerűsítenie kell a kereskedelmi változásokat, különbséget téve az ideiglenes és a Covid19-hez kapcsolódó változások, illetve az állandó változások között.

1.2. **Az EGSZB támogatja a „nyitott, stratégiai és határozott” kereskedelempolitika előmozdításának elvét** mint a piacra jutás javításának és a versenyfeltételek kiegyenlítésének egyik módját. Ennek a kereskedelempolitikának a gyakorlatban elő kell segítenie Európában a gazdasági növekedést, a versenyképesség javulását, tisztességes munkahelyek létrejöttét és a jobb fogyasztói döntési lehetőségeket. A pozitív gazdasági fejlődéshez a külső és belső politikák megfelelő ötvözésére van szükség ([1]).

1.3. Az EGSZB egyetért azzal, hogy **a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) modernizálása kiemelt prioritást jelent, hiszen a WTO központi szerepet játszik egy olyan hatékony multilaterális mátrix létrehozásában**, amelyben a kereskedelmet korszerűen, a szociális és környezeti szempontokat is figyelembe véve irányítják. Az EU-nak ezért ambiciózus WTO-reformok élére kell állnia, és elő kell mozdítania egy modern WTO-menetrendet, lebontva egyes tabukat (például a kereskedelem szociális vonatkozásait), és fenntartható módon kezelve a jelenlegi és jövőbeli kihívásokat. Ennek érdekében az EGSZB arra kéri az EU-t és tagállamait, hogy alakítsanak ki stratégiai együttműködést a legfontosabb kereskedelmi partnerekkel a kiemelt multilaterális kérdésekben ([2]).

1.4. **Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak jobb multilaterális és bilaterális kereskedelmi rendszereket és előírásokat kellene támogatnia** az éghajlatváltozás és a társadalmi változás, a mezőgazdaság, a korrupció elleni küzdelem, a gazdasági és adóügyi kérdések, a digitalizáció, a környezetvédelem, a biológiai sokféleség, a körforgásos gazdaság és az egészségbiztonság terén felmerülő kihívásokkal kapcsolatban ([3]).

([1]) HL C 364., 2020.10.28., 108. o.; HL C 47., 2020.2.11., 38. o.
([2]) HL C 364., 2020.10.28., 53. o.
([3]) HL C 364., 2020.10.28., 37. o.

1.5. **Az EGSZB már régóta szorgalmazza, hogy a fenntarthatóság legyen a kereskedelempolitika egyik mozgatórugója, tekintettel arra, hogy a kereskedelem kulcsszerepet játszhat az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérésében.** Ezért üdvözli, hogy az EU kereskedelempolitikája a fenntarthatóságra összpontosít, a Párizsi Megállapodás pedig a jövőbeli kereskedelmi és beruházási megállapodások alapvető elemévé válik. Az EGSZB ismételten kéri, hogy ezt az alapvető jellemzőt terjesszék ki a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapvető egyezményeire is ([4]).

1.6. **Az EGSZB szorgalmazza, hogy az EU kétoldalú kereskedelmi és beruházási megállapodásaiban törekedjenek a kereskedelemről és fenntartható fejlődésről szóló fejezetek megerősítésére és az abban foglaltak hatékony érvényesítésére**. A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó közelgő felülvizsgálat ([5]) az EU kereskedelmi stratégiájának szerves részét képezi.

1.7. **Az EGSZB teljes mértékben támogatja, hogy a globális értékláncokon belül megerősítsék a fenntarthatóságot** ([6]). Az uniós kereskedelempolitikának támogatnia kell az arra irányuló nemzetközi munkát, hogy a globális ellátási láncokon belül egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek, és ennek jegyében eszközöket kellene kidolgoznia a korrupcióval, valamint a környezeti, a munkavállalói, a szociális és az emberi jogok megsértésével szemben. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak ambiciózus uniós jogszabályokat kell kidolgoznia, például az ellátási láncok átvilágításával és a közbeszerzések fenntarthatóságával kapcsolatban.

1.8. **Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem utalnak arra, hogy a civil társadalomnak kulcsfontosságú szerepe van a kereskedelem kapcsán, és hangsúlyozza, hogy fokozni kell a civil társadalommal folytatott együttműködést – a kereskedelmi eszközök és megállapodások kidolgozásától a nyomonkövetésig.** Kéri, hogy állítsák vissza a szabadkereskedelmi megállapodásokkal foglalkozó szakértői csoportot, amely példa nélküli és nélkülözhetetlen, mélyreható és rendszeres szerepvállalást biztosított konkrét kereskedelmi kérdésekben. Hangsúlyozza továbbá, hogy meg kell erősíteni a belső tanácsadó csoportokat, amelyek a modern szabadkereskedelmi megállapodások alapvető intézményi nyomon követésének pilléreit jelentik.

1.9. **Az EGSZB megjegyzi, hogy az EU-nak jobban meg kell értenie a globális értékláncok jelentőségét, valamint a vállalatokra és az emberekre gyakorolt hatásukat.** Az ellátási források diverzifikálása erősebb rezilienciaépítési eszköz lehet, mint a korlátozásuk. Hasznos lenne olyan felügyeleti mechanizmusok létrehozása is, melyek révén elkerülhető az ellátási források vállalati szintű és közbeszerzési koncentrációja.

1.10. **Az EGSZB támogatja, hogy növeljék az értékláncok ellenálló képességét, különösen azzal, hogy fenntarthatóvá teszik őket.** Az uniós gazdaság a globális ellátási láncoktól függ, az „Unió autonómiájának” pedig ezt a valós helyzetet kell tükröznie. A Covid19-válság megmutatta, hogy meg kell erősíteni az EU autonómiáját a kritikus és stratégiai területeken, és fontos, hogy az EU először is felmérje a gyenge pontjait. Az EGSZB támogatja az EU arra irányuló munkáját, hogy az ellátási láncokban kötelező átvilágítást valósítsanak meg, ez ugyanis eszközt jelent az ellátási láncok rezilienciájának erősítéséhez, és segíti a vállalatokat a szociális és környezetvédelmi normákhoz kapcsolódó kockázatok feltérképezésében. Ezzel összefüggésben az EGSZB támogatja a vállalkozásokról és az emberi jogokról szóló új ENSZ-egyezmény, valamint a globális ellátási láncokon belüli tisztességes munkafeltételekről szóló ILO-egyezmény kidolgozását ([7]).

1.11. **Az EGSZB hangsúlyozza, hogy ki kell tudni használni az uniós értékeket és nemzetközi normákat megtestesítő szabadkereskedelmi megállapodások széles köre által kínált előnyöket.** Ahol a WTO nem tud fellépni, vagy nem tudja teljes mértékben érvényesíteni az EU érdekeit, ott az EU-nak ezekre a nemzetközi kereskedelem vezető és feltörekvő gazdaságaival kötött megállapodásokra kell támaszkodnia. Annak ellenére, hogy széles hálózattal rendelkezik, az EU külkereskedelmének több mint 60 %-a még mindig a preferenciális megállapodásokon kívül, a WTO általános szabályai alapján zajlik.

1.12. **Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy gondoskodjon ambiciózus uniós szabadkereskedelmi megállapodásokról, különösen az ázsiai és amerikai kereskedelmi partnerekkel.** Az EGSZB hangsúlyozza, hogy stratégiai jelentősége van annak, hogy az EU szomszédos és bővítési országaival – valamint a földközi-tengeri és az afrikai országokkal – megkötendő stratégiai partnerségek kialakítása mellett más országokkal is elmélyítsék a partnerségeket, különösen az USA-val. Az EU-nak emellett tovább kell javítania a kereskedelmi kapcsolatokat és egyenlő versenyfeltételeket kell teremtenie Ázsiával és Latin-Amerikával.

1.13. **Az EGSZB megjegyzi, hogy az EU-nak zökkenőmentesebb folyamatot kell biztosítania az uniós kereskedelmi és beruházási megállapodások megtárgyalása és ratifikálása között, hogy megőrizze kereskedelmi partnerként megszerzett jó hírnevét.** A megbízás kezdetétől fogva és a tárgyalások során ([8]) az Európai Bizottságnak végig együtt kell működnie az Európai Parlamenttel és – az EGSZB-n keresztül – a civil társadalommal, hogy figyelembe vegyék a felmerülő aggályokat, és foglalkozzanak is azokkal, ezzel biztosítva a ratifikációs folyamatok zökkenőmentesebbé tételét.

([4]) HL C 129., 2018.4.11., 27. o.
([5]) Az erről szóló REX/535 jelű saját kezdeményezésű véleményt várhatóan 2021 szeptemberében fogadják el.
([6]) HL C 429., 2020.12.11., 197. o.
([7]) HL C 97., 2020.3.24., 9. o.
([8]) Az erről szóló REX/536 jelű saját kezdeményezésű véleményt várhatóan 2022 elején fogadják el.

1.14. **Az EGSZB üdvözli a meglévő uniós szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtására, előmozdítására és tényleges alkalmazásának biztosítására irányuló konkrét intézkedéseket.** Ezek értékes eszközt kínálnak az EU számára ahhoz, hogy támogassa az áruk és szolgáltatások áramlását a globális ellátási láncokban, valamint biztosítsa az EU nagyobb rezilienciáját. A kereskedelmi jogérvényesítési főtisztviselőnek következetesebbé kell tennie az uniós és a WTO-megállapodások végrehajtását és érvényesítését, beleértve a kereskedelemről és fenntartható fejlődésről szóló fejezeteket is.

1.15. **Az EGSZB üdvözli, hogy az EU határozottan ellátja az uniós értékek és kereskedelmi kötelezettségvállalások egyoldalú védelmét, ha minden más lehetőség kudarcot vall.** Figyelembe kell vennie az ilyen döntések minden lehetséges politikai és gazdasági következményét is.

1.16. **Az EGSZB támogatja, hogy az EU továbbra is használja a kereskedelemösztönző támogatást annak érdekében, hogy segítse a fejlődő országokat a kereskedelmi megállapodások végrehajtásában és a – különösen a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos – szabályok és normák betartásában.**

1.17. **Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az uniós mezőgazdasági ágazat számára kiegyenlített versenyfeltételeket kell biztosítani.** Az európai mezőgazdasági termékek számára jobb piacra jutási feltételeket kell biztosítani a harmadik országok piacain, a harmadik országokból kölcsönös alapon behozott termékeknek pedig meg kell felelniük a fenntarthatóságra és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó európai előírásoknak. Az uniós szabadkereskedelmi megállapodásoknak tiszteletben kell tartaniuk az uniós állat- és növényegészségügyi rendelkezéseket, és azokban ragaszkodni kell az elővigyázatosság elvéhez ([9]).

1.18. **Az EGSZB üdvözli, hogy az új kereskedelempolitika minden szinten különös hangsúlyt helyez a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra)** ([10]). Ismételten kéri, hogy tegyenek több erőfeszítést annak érdekében, hogy tájékoztatást nyújtsanak a nemzetközi kereskedelem vállalkozásokra és emberekre gyakorolt hatásairól.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság várja az azzal kapcsolatos véleményeket és ötleteket, hogy miként lehetne biztosítani, hogy az új uniós kereskedelempolitika eredményeket hozzon a vállalkozások és az emberek számára. Különösen egyetért azzal, hogy sürgősen szükség van erre a felülvizsgálatra, mivel a kereskedelem kézzelfogható szerepet játszhat a Covid19-világjárványból való kilábalásban. A kereskedelem az EGSZB egyik prioritása, ezért is működött közre igen aktívan az idevonatkozó széles körű nyilvános konzultációban ([11]).

2.2. A nemzetközi kereskedelem létfontosságú az európai gazdaság és az európai emberek számára. Az EU-ban több mint 35 millió munkahelyet biztosít, amelyek 45 %-a külföldi beruházásoktól függ. A kkv-k teszik ki az összes uniós exportőr több mint 85 %-át. A nemzetközi kereskedelem az EU bruttó hazai termékének 43 %-át teszi ki. Az uniós egységes piac 450 millió fogyasztójával és 25 000 EUR egy főre jutó GDP-jével a világ legnagyobb és legvonzóbb fogyasztói piacává teszi az EU-t. Az EU világelső az agrár-élelmiszeripari termékek kereskedelmében, és több mint 80 ország egyik legfontosabb kereskedelmi partnere. Mindez együttesen a nemzetközi kereskedelem legnagyobb szereplőjévé teszi az EU-t. Az EU gazdasága rendkívüli mértékben összefonódott a világ többi részével.

A nyitott és inkluzív nemzetközi kereskedelem jelentősége az európai gazdaság és az emberek számára

2.3. Az EGSZB támogatja, hogy az EU folytassa elsődleges kereskedelempolitikai küldetését: piacok nyitása az európai áruk, szolgáltatások, beruházások és közbeszerzések számára, az indokolatlan kereskedelmi akadályok csökkentése és felszámolása a harmadik országokban, valamint egyenlő versenyfeltételek teremtése nemzetközi és kétoldalú kereskedelmi rendszerek segítségével. Az EGSZB nagyon fontosnak tartja azt is, hogy a kereskedelempolitika előmozdítsa az uniós értékeket és a nemzetközi normákat, fellendítse a fenntartható fejlődést, küzdjön az éghajlatváltozás ellen, és erősítse a biztonságot.

2.4. Az EGSZB elégedetten nyugtázza, hogy a kereskedelmi stratégia választ ad néhány olyan aggályra, amelyet érdekelt felek vetettek fel a nyilvános konzultáció során. Nem foglalkozik azonban azzal, hogy miként lehetne javítani a civil társadalom részvételét a kereskedelempolitikában ([12]). Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a civil társadalommal folytatott nemzeti és uniós szintű együttműködésnek a kialakult civil társadalmi párbeszéd felülvizsgálatán túl is folytatódnia kell, hogy a kereskedelempolitika valóban hozzáadott értéket teremtsen mindennapi életünk számára.

([9]) HL C 429., 2020.12.11., 66. o.
([10]) HL C 429., 2020.12.11., 210. o.
([11]) Az EGSZB „Nemzetközi kereskedelem” nyomonkövetési bizottságának hozzájárulása a kereskedelempolitika felülvizsgálatához, 2020. szeptember.
([12]) Az erről szóló REX/536 jelű saját kezdeményezésű véleményt várhatóan 2022 elején fogadják el.

2.5. A Covid19-válság rávilágított arra, hogy a globális kereskedelmi rendszer és az ellátási láncok munkavállalói ([13]) mennyire sérülékeny helyzetben vannak egy egészségügyi válság során. Az értékláncok feletti ellenőrzés elvesztése és annak felismerése, hogy az uniós ipar függőségi helyzetben van, kérdéseket vetett fel az egészségügy és a kereskedelem közötti kapcsolatokat illetően.

3. **Részletes megjegyzések**

A „nyitott stratégiai autonómia" ügyes felhasználása

3.1. Az EGSZB támogatja az EU nyitott stratégiai autonómiájával kapcsolatos elképzelést. Az EU-nak stratégiai megközelítést kell alkalmaznia annak érdekében, hogy korszerű uniós kereskedelmi és beruházási politikák révén fenntartsa a nyitottságot és az egyenlő versenyfeltételeket. Szabályokon alapuló, nyílt és tisztességes kereskedelmet kell előmozdítania, és meg kell védenie a vállalkozásokat, a munkavállalókat és a fogyasztókat a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.

3.2. A reziliencia és a fenntarthatóság fokozása stratégiai döntés az EU számára. Meg kell találni a megfelelő egyensúlyt a nyitottság és az európai gazdaság autonómiája között. Az ellenálló képesség csak a fenntarthatóságon keresztül alakulhat ki.

Az értékláncok rezilienciája és fenntarthatósága fokozásának jobb megértése

3.3. Az uniós kereskedelempolitika döntő szerepet játszhat a Covid19 utáni helyreállításban, mivel gazdaságunk mélyen integrálódik a globális értékláncokba.

3.4. Az EU-nak alaposan fel kell mérnie, hogy mennyire függ a világtól és a globális ellátási láncoktól. Az import úgy javíthat a reziliencián, hogy diverzifikálja a beszerzési forrásokat ([14]).

3.5. Javítani kell a koordinációt és az ellenálló képességet multilaterális szinten, azaz az Egyesült Nemzetek Szervezetében, beleértve az ILO-t, a WTO-t és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetet (OECD). Az EU-nak például jobban ki kell használnia az olyan nemzetközi eszközöket, mint az ILO multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozata ([15]) vagy az OECD új minőségi mutatói arról, hogy a közvetlen külföldi befektetéseknek milyen hatásuk van a fenntartható fejlődésre ([16]). Az EU-nak támogatnia kell a WTO gyógyszerekről szóló megállapodásának kiterjesztését, hogy az több terméket és országot öleljen fel. Ezenkívül folytatni kell az egészségügyi technológiák és termékek kereskedelmének liberalizálását.

3.6. Az EU – a nyersanyagoktól kezdve a csúcstechnológiáig – továbbra is függeni fog különböző áruk és szolgáltatások behozatalától. Döntő fontosságú biztosítani, hogy az uniós piac nyitott maradjon. A digitális gazdaságban az EU-nak támogatnia kell az „intelligens technológiai szuverenitást", amelynek keretében a digitális kereskedelem lehetővé teszi az innovációk és a csúcstechnológiát képviselő áruk és szolgáltatások zavartalan áramlását, miközben védi az európai értékeket és normákat az adatvédelem és a kiberbiztonság terén.

3.7. Az EU támogathatja a termelés Európába való visszatelepítését azáltal, hogy kedvezőbb üzleti környezetet teremt a beruházások, az innováció és a termelés számára. Az ellátási láncok diverzifikálása fontos lépés lehet a reziliencia erősítése felé. Ezért az EU-nak támogatnia kell a vállalatokat kereskedelmi döntéseik meghozatalában azzal, hogy a kétoldalú uniós szabadkereskedelmi megállapodásokon és az EU egységes piacán keresztül szilárd és méltányos üzleti feltételeket biztosít.

([13]) HL C 429., 2020.12.11., 197. o.
([14]) Az ECIPE 06/2020. sz. időszaki kiadványa: Globalisation Comes to the Rescue: How Dependency Makes Us More Resilient; A Svéd Kereskedelmi Tanács (Kommerskollegium) jelentése: Improving Economic Resilience Through Trade, 2020.
([15]) Háromoldalú nyilatkozat a multinacionális vállalatokra és a szociálpolitikára vonatkozó elvekről (MNE Declaration) 2017.
([16]) https://www.oecd.org/investment/fdi-qualities-indicators.htm.

Meg kell reformálni WTO-t és globális szabályokra van szükség a fenntarthatóbb és méltányosabb globalizációhoz

3.8. Az EGSZB támogatja, hogy az EU tevékenyen részt vegyen a globális szabályok kialakításában ([17]). 2021 fordulópontot jelenthet a kereskedelemirányítás terén, ezért az EGSZB támogatja a nyitott, szabályokon alapuló multilaterális kereskedelmi rendszerrel és a megreformált WTO-val kapcsolatos uniós kötelezettségvállalásokat ([18]). Az EU-nak és tagállamainak fel kell használniuk a befolyásukat és proaktívan együtt kell működniük, stratégiai szövetségeket alakítva ki a hasonlóan gondolkodó partnerekkel, hogy biztosítsák, hogy a WTO-reformról szóló vita során következetesen tiszteletben tartsák az ILO által meghatározott és felügyelt nemzetközi munkaügyi normákat. Az EGSZB üdvözli az Egyesült Államok nemrégiben tett javaslatát, amely szerint a halászati támogatásokról folyó jelenlegi WTO-tárgyalások során foglalkozni kell a halászhajókon alkalmazott kényszermunka globális problémájával ([19]), hiszen ez pozitív példának és lehetőségnek tekinthető a téma ambiciózus újragondolásához.

A zöld átállás előmozdításának módjai felelős és fenntartható értékláncokkal

3.9. Az EU kereskedelempolitikájának összhangban kell állnia az európai zöld megállapodás politikájával, beleértve a digitális, zöld és méltányos átállásra vonatkozó új követelményeket is. Ezért fontos előkészíteni az olyan új eszközöket, mint az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus, amelynek összeegyeztethetőnek kell lennie a WTO szabályaival, eredményesen kell fellépnie az éghajlatváltozással szemben, valamint hasznosnak kell lennie az uniós ipar versenyképessége szempontjából ([20]). Az EGSZB támogatja, hogy párbeszédet kezdjenek a nem uniós országokkal és az olyan jelentős kereskedelmi partnerekkel, mint az USA és Kína ([21]).

3.10. A globális ellátási láncok a nemzetközi kereskedelem és a gazdaság alapvető elemei. A globális ellátási láncok összetettek, változatosak és töredezettek, az összes lehetőséggel és kockázattal együtt. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy gyűjtsön több adatot a globális ellátási láncok EU-ra gyakorolt pozitív és negatív hatásairól ([22]).

Az EU szabályozási hatásának kihasználása

3.11. Az EU a világ legnagyobb kereskedelmi szereplője a szolgáltatások terén. Az uniós kereskedelempolitika támogathatja ezt a globális üzleti környezetet, amelyben az uniós szolgáltatók növekedhetnek, innovatívak lehetnek és versenyezhetnek. A digitális kereskedelem fontos globális szinten, különösen a Covid19 által kiváltott változások miatt. Az EU-nak gyors és ambiciózus WTO-megállapodásra kell törekednie a digitális kereskedelemről.

3.12. Az uniós kereskedelempolitikának ki kell egészítenie az egyéb nemzetközi szabályozó szervezetek – például a gazdasági és adórendszerekkel kapcsolatos OECD-s munka – keretében hozott intézkedéseket. Támogatnia kell a partnerországok adóügyi, bűnüldöző és igazságügyi hatóságai közötti hatékony együttműködési rendszerek létrehozását.

3.13. A stratégiának lehetővé kell tennie, hogy az EU optimális módon aktiválhassa az összes egyoldalú, kétoldalú és többoldalú eszközét. Ilyenek a kereskedelmi és beruházási megállapodások „fenntartható fejlődésre" vonatkozó fejezeteinek kötelező jellege, a kereskedelemvédelmi eszközök, a külföldi beruházások szűrése, a kereskedelmi akadályok elleni küzdelem, a WTO vitarendezési testületéhez fordulás vagy a kétoldalú kereskedelmi megállapodásokban szereplő konzultációs és vitarendezési mechanizmusok.

3.14. Az EU-nak hatékony piacvédelmi eszközökre van szüksége. Például rövidebb ideig kellene ideiglenes intézkedéseket alkalmazni, csökkenteni kellene az uniós iparágakra háruló vizsgálati terhet és meg kellene erősíteni a külföldi támogatásokra vonatkozó eszközöket. Az EU fontolóra vehetne egy, a jogérvényesítésről szóló rendeleten túlmutató ad hoc eszközt, amely lehetővé tenné a piacra jutási feltételek kiigazítását, amennyiben nincsenek kölcsönös kötelezettségek arra az esetre, ha a gyakorlatok jelentős mértékben sértik az EU kereskedelmi érdekeit.

3.15. Az új uniós szabadkereskedelmi megállapodások partnerországainak a kereskedelmi megállapodás megkötésének előfeltételeként bizonyítaniuk kellene, hogy teljes mértékben betartják az ILO alapvető egyezményeit. Ezeknek az egyezményeknek minden szabadkereskedelmi megállapodás alapvető elemét kell képezniük. Az EGSZB azt kéri, hogy ha egy partnerország nem ratifikálta vagy nem hajtotta megfelelően végre ezeket az egyezményeket, illetve nem tanúsított

([17]) HL C 364., 2020.10.28., 53. o.
([18]) HL C 159., 2019.5.10., 15. o.
([19]) Kényszermunka alkalmazása a halászhajókon, az Egyesült Államok beadványa a WTO-hoz, 2021. május 26., https://ustr.gov/sites/default/files/IssueAreas/Trade%20Organizations/WTO/US.Proposal.Forced.Labor.26May2021.final%5B2%5D.pdf.
([20]) HL C 429., 2020.12.11., 122. o.; készülő vélemény (NAT/834) az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmusról.
([21]) HL C 364., 2020.10.28., 37. o.
([22]) HL C 429., 2020.12.11., 197. o.

azonos szintű védelmet, akkor az ILO technikai segítségnyújtásával hozzanak létre egy kötelező erejű és végrehajtható ratifikációs ütemtervet. Az ütemtervnek a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek részét kell képeznie, hogy időben teljesítsék ezeket a kötelezettségeket.

3.16. Emellett minden uniós szabadkereskedelmi megállapodásnak hatékonyabb uniós értékelési politikán kell alapulnia, javítva az ilyen megállapodások gazdasági és fenntarthatósági hatásvizsgálatait és öt év elteltével végzett utólagos értékelését ([23]). Rendelkezniük kell a lehetséges negatív hatások enyhítését célzó kiegyenlítő intézkedésekről is. Végezetül az EU-nak meg kell erősítenie és jobban ki kell használnia a nem uniós országokkal folytatott tisztességes verseny feltételeit biztosító eszközeit.

3.17. Fontos, hogy az uniós közbeszerzések csak az ILO alapvető egyezményeit és a Párizsi Megállapodást betartó országokból származó vállalatok előtt legyenek megnyitva. Az EU megnyitotta közbeszerzéseit az EU-n kívüli országok előtt, amelyek közül sokan még nem tették meg ugyanezt az EU irányába. Ez káros az európai vállalatok számára. Az EU álláspontjának megerősítése érdekében elengedhetetlen a nemzetközi közbeszerzési eszközről szóló rendelet véglegesítése. Az uniós szabadkereskedelmi megállapodásoknak népszerűsíteniük kellene az azzal kapcsolatos bevált gyakorlatokat, hogy a közbeszerzésbe hogyan lehet beépíteni környezeti és szociális kritériumokat ([24]).

3.18. Az EU-nak továbbra is használnia kell kereskedelemösztönző támogatását annak érdekében, hogy segítse a fejlődő országokat a kereskedelmi megállapodások végrehajtásában és a – különösen a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos – szabályok és normák betartásában. Igazságos és virágzó gazdasági kapcsolatokat kell kiépítenie a fejlődő országokkal, hogy csökkenteni lehessen a szegénységet és tisztességes munkahelyeket lehessen létrehozni. A preferenciális hozzáférést jobban függővé kellene tennie attól, hogy az adott fél betartja-e a nemzetközi normákat – például a munkajogot és az emberi jogokat.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 8-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([23]) HL C 47., 2020.2.11., 38. o.
([24]) HL C 429., 2020.12.11., 197. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Megújított partnerség a déli szomszédsággal – Új program a földközi-tengeri térség számára

(JOIN/2021/2 final)

(2021/C 374/13)

Előadó: **Helena DE FELIPE LEHTONEN**

Felkérés:	2021.3.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Közgyűlési határozat:	2021.3.23.
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.16.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	215/1/5

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB üdvözli a közlemény megújított elkötelezettségét a jogállamiság, az emberi és alapvető jogok, az egyenlőség, a demokrácia és a jó kormányzás mint a méltányos, befogadó és ezáltal virágzó társadalmak fejlődésének sarokkövei mellett, valamint azt, hogy a közlemény különös figyelmet fordít a fiatalokra, a nőkre és a hátrányos helyzetű csoportokra. Ezzel egyidejűleg üdvözli a portói csúcstalálkozó új szociális célkitűzéseit, amelyeknek ki kell hatniuk a közös közlemény végrehajtására.

1.2. Az EGSZB nagy örömmel veszi tudomásul, hogy az EU elkötelezett a jogállamiság kultúrájának a civil társadalom és az üzleti világ szoros bevonásával történő előmozdítása mellett. A civil társadalmi szervezetek és a szociális partnerek szervezetei továbbra is nagyon fontos partnerek az uniós együttműködés alakításában és nyomon követésében. Az EGSZB „Alapvető jogok és jogállamiság” csoportja (FRRL) jó példa arra, hogy a civil társadalmi szervezetek hogyan erősödnek az uniós országokban.

1.3. Az EGSZB melegen üdvözli azokat a javaslatokat, amelyek arra irányulnak, hogy a szükséges állami beruházások kiegészítése érdekében szorosabban bevonják a magánszektort a régió fejlesztésébe, valamint hogy elmélyítsék a köz- és magánszféra közötti párbeszédet a társadalmi és gazdasági fenntarthatóság biztosítása érdekében, ami tisztességes munkahelyek létrehozásához vezet. Ezt a megközelítést népszerűsíteni kell mind az euromediterrán régió szintjén, mind pedig nemzeti és helyi szinten.

1.4. Az EGSZB üdvözli, hogy az ENSZ-központú multilaterális fórumokon határozottan támogatják a közös megoldások kidolgozása, valamint a stabilitást és a fejlődést akadályozó kérdések kezelése érdekében – különösen a béke és a biztonság területén – folytatott együttműködés megerősítését, annak ellenére, hogy bár a barcelonai folyamat immár 25 éve tart, a régió továbbra is ugyanazokkal a problémákkal küzd a béke, a biztonság és a gazdasági fejlődés terén. Az EGSZB olyan intézkedéseket szorgalmaz, amelyek az ENSZ Alapokmánya és a biztonsági unióra vonatkozó uniós stratégia által kínált eszközök közötti szinergiákon alapulnak, és úgy véli, hogy jelentősen növelni kell az EU erőfeszítéseit a régióban.

1.5. Az EGSZB fontosnak tartja a regionális, szubregionális és interregionális együttműködés javítását elsősorban az Unió a Mediterrán Térségért, az Arab Államok Ligája, az Afrikai Unió, az 5 + 5 Párbeszéd vagy más regionális szereplők és szervezetek segítségével, amelyek változó geometriájú és háromoldalú kezdeményezések révén előmozdítják a pragmatikus többszintű kormányzást, ami az egész afrikai kontinenssel, valamint a Perzsa-öböl térségével és a Vörös-tenger térségével folytatott együttműködést is elősegíti.

1.6. Az EGSZB kiemeli, hogy a hangsúlyt arra kell helyezni, hogy az adott partnerországokban kezeljék a migráció kiváltó okait. A fenntartható fejlődési célokkal összhangban tisztességes életet, foglalkoztatást és kilátásokat kell biztosítani az emberek számára a saját országukban, hogy az életlehetőségek hiánya miatt ne vándoroljanak el. Ilyenek például az oktatásba való fokozottabb bejutást vagy a jó minőségű munkahelyek létrehozását célzó intézkedések.

1.7. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy gondoskodjon arról, hogy a zöld átállásról ne egy kívülről kikényszerített modell képe alakuljon ki. Ajánlott figyelemfelhívó kampányokba beruházni, és a civil társadalmat is be kell vonni ebbe a munkába.

1.8. Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a közlemény kiemeli a szociális partnerek és a – formális és informális – civil társadalmi szervezetek alapvető szerepét a közpolitikák kialakításában és végrehajtásában, valamint a polgárok jogainak és a jogállamiság tiszteletben tartásának őrzésében. A szakszervezetek és az üzleti szervezetek a szociális párbeszéd keretében fontos szerepet játszanak ebben. Az EGSZB ezért döntő fontosságúnak tartja, hogy az EU támogassa és ösztönözze a tágabb értelemben vett civil társadalmi szervezetek különböző intézményeinek és hálózatainak tevékenységét euromediterrán szinten, hogy azok a lehető legjobb körülmények között végezhessék munkájukat.

1.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a nemek közötti egyenlőség nem csupán egyetemesen elismert emberi jog, hanem a jólléthez, a gazdasági növekedéshez, a gyarapodáshoz, a jó kormányzáshoz, a békéhez és a biztonsághoz is elengedhetetlen; fokoznunk kell az erőfeszítéseinket, többek között úgy, hogy a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó harmadik uniós cselekvési tervvel összhangban az összes együttműködési programban és célzott fellépésben általánosan érvényesítjük a nemek közötti egyenlőséget.

2. **Általános megjegyzések**

2.1. 2021. február 9-én az Európai Bizottság főképviselője az Európai Unió és a déli szomszédságában található partnerei közötti stratégiai partnerség újraindítása és megerősítése érdekében új politikai nyilatkozatot fogadott el: a „Megújított partnerség a déli szomszédsággal – Új program a földközi-tengeri térség számára” című közleményt.

2.2. A déli szomszédságra vonatkozó célzott gazdaságélénkítési és beruházási terv biztosítani kívánja, hogy javuljon a régióban élő emberek életminősége, és hogy senki se maradjon ki a gazdasági helyreállításból, amely kiterjed a Covid19-világjárvány egészségügyi következményeire is, megerősítve a COVAX-eszköz végrehajtását és a fenntartható állami infrastruktúrát. Az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása a közlemény szerves részét képezi, és alapvető fontosságú a polgárok intézményekbe vetett bizalmának biztosításához.

2.3. Az EU új Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköze (NDICI) keretében 2021 és 2027 között legfeljebb 7 milliárd eurót különítenek el ennek végrehajtására, ami a következő évtizedben akár 30 milliárd euro összegű köz- és magánberuházást is eredményezhet a régióban. Az NDICI-n keresztül az EU az EFFA+ keretében is fellendíti a fenntartható beruházásokat azáltal, hogy a közvetlen külső együttműködési támogatások kiegészítése céljából tőkét von be. Az EFFA+-t egy 53 400 millió euro összegű külső tevékenységi garancia fogja támogatni, amely a Nyugat-Balkánra is kiterjed.

2.4. Az új program öt szakpolitikai területre összpontosít:

— Humán fejlődés, jó kormányzás és jogállamiság;

— Reziliencia, jólét és digitális átállás;

— Béke és biztonság;

— Migráció és mobilitás;

— Zöld átállás.

3. **Megújított partnerség a déli szomszédsággal – Új program a földközi-tengeri térség számára – Háttér**

3.1. Huszonöt évvel a Barcelonai Nyilatkozat után a földközi-tengeri térségre vonatkozó új, ambiciózus és innovatív program az euromediterrán partnerség újraindítását javasolja.

— 2004: Az európai szomszédságpolitika (ENP) elindítása

— 2008: Az Unió a Mediterrán Térségért mint kormányközi szervezet megalakulása

— 2015: Az európai szomszédságpolitika felülvizsgálata, amely a stabilizációt és a biztonságot tűzi ki fő politikai célként

— 2020: Az Európai Bizottság javaslata az új migrációs és menekültügyi paktumról

3.2. A déli szomszédságra vonatkozó beruházási tervről szóló munkadokumentum konkrét kezdeményezéseket javasol az öt kiemelt terület közül négyben. A beruházási tervet kifejezetten a tagállamokkal együttműködve, lehetőség szerint közös programozás keretében kívánják kidolgozni. Alapvető fontosságú, hogy a civil társadalmi szervezeteket és a szociális partnereket bevonják a programozási folyamatba. Hasonlóképpen, a beruházási tervnek elérhetőnek kell lennie e szociális szereplők számára.

4. **Humán fejlődés, jó kormányzás és jogállamiság**

4.1. Létfontosságú a jogállamiság előmozdítása a partnerországokban. Ebben központi szerepet játszanak a társadalmi szervezetek, különösen a szakszervezetek. Ez garantálja a szociális és munkavállalói jogok érvényesítését. A régióban ennek megfelelően elő kell mozdítani a „fenntartható gazdasági növekedést" ([1]). Annak érdekében, hogy a magánvállalkozások meggyökerezhessenek és gyarapodhassanak, az EU döntő szerepet játszhat az üzleti környezet javításában, elkerülve a bürokráciát és elősegítve új vállalkozások létrehozását. E tekintetben a vállalkozások, különösen a kkv-k valóban boldogulhatnak, és emellett minőségi munkahelyeket kell létrehozniuk, amelyek hozzájárulhatnak különösen a nem kívánt migráció társadalmi okainak felszámolásához.

4.2. Emellett a jó kormányzás, a jogállamiság és az emberi – köztük a szociális és munkavállalói – jogok, a szociális párbeszéd és az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítják a békét, az inkluzív jólétet és a stabilitást. Az EGSZB szorgalmazza, hogy a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend alapján tanúsítsanak nagyobb elkötelezettséget az ILO-szabályok ([2]) figyelembevétele és hatékony végrehajtása iránt a partnerországokban. Az EU és a partnerországok közötti együttműködés javításában alapvető szerepe van a bürokrácia csökkentésének.

4.3. A jó kormányzás megközelítésének jó példája a régióban az, hogy egyértelműen előtérbe kerül az Unió a Mediterrán Térségért mint tapasztalatcsere- és együttműködési fórum támogatása. 2020 szeptemberében az EGSZB megújította egyetértési megállapodását, és egyesítette erőit azzal a céllal, hogy fokozza az Unió a Mediterrán Térségért országai gazdasági és társadalmi szereplőinek részvételét a civil társadalom aktív részvételéről szóló 2008-as párizsi nyilatkozat célkitűzéseinek megvalósítása érdekében.

4.4. Az EGSZB ösztönzi a déli partnerekkel folytatott együttműködést az egészséges információs környezet megteremtése és a médiaszabadság előmozdítása érdekében, ami segíti a dezinformáció és a félretájékoztatás elleni küzdelmet. Fontos a jó kormányzás előmozdítása a hatékony, tisztességes és átlátható közigazgatás, a korrupció elleni határozottabb küzdelem és az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférés révén.

5. **A reziliencia fokozása, a jólét megteremtése és a digitális átállásban rejlő lehetőségek megragadása**

5.1. A közlemény azt javasolja, hogy segítsünk a déli partnereknek abban, hogy kiaknázzák a digitális transzformáció előnyeit és versenyezzenek a globális digitális gazdaságban. A munkavállalók, az önfoglalkoztatók és a vállalkozók készségeit kifejezetten támogatni kell annak érdekében, hogy felkészítsük őket a munka világának digitális transzformációjára ([3]).

5.2. A kereskedelem és a beruházások hozzájárulnak a térség fejlődéséhez. Üdvözölendő az észak-afrikai országoknak az Afrikai Kontinentális Szabadkereskedelmi Térségbe (AfCFTA) történő integrációjának támogatása. Ugyanakkor az észak-afrikai partnerországok közötti regionális gazdasági hálózatépítést is elő kell mozdítani. A (régió kereskedelmi integrációjának egyik fő gátját jelentő) nem vámjellegű kereskedelmi akadályok lebontását ennek megfelelően elő kell segíteni, figyelembe véve a meglévő gazdasági aszimmetriákat. Az EU Tunéziával és Marokkóval – a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről – folytatott tárgyalásai például megrekedtek, mert a létező aszimmetriákat nem vették kellőképpen figyelembe ([4]).

([1]) Fenntartható fejlődési célok, 8. cél: tisztességes munka és gazdasági növekedés.

([2]) Az alapvető egyezményekben és különösen az ILO multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó elvekről szóló háromoldalú nyilatkozatában foglaltak szerint (az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *kötelező átvilágításról* szóló véleményének 2.2. pontja [HL C 429., 2020.12.11., 136. o.]).

([3]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *A kkv-k digitalizációja a földközi-tengeri régióban* című tájékoztató jelentésének (REX/519) 2.4.1. és 2.4.4. pontja.

([4]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *Az EU és Afrika: az egyenlő fejlesztési partnerség megvalósítása a fenntarthatóság és a közös értékek alapján* című véleményének 3.2.9. és 4.1.2. pontja, (HL C 429., 2020.12.11., 105. o.), valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *Külső segély, beruházás és kereskedelem a gazdasági migráció kiváltó okainak kezelésére szolgáló eszközökként, különös tekintettel Afrikára* című véleményének 4.1. és 6.1. pontja (HL C 97., 2020.3.24., 18. o.).

5.3. Különös hangsúlyt kap az, hogy a fiatalok számára foglalkoztatási és oktatási támogatási programok révén lehetőségeket biztosítsanak, és új pénzügyi eszközök – például kockázati tőke – alkalmazásával jelentősen javítsák a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférést, különösen a kkv-k számára, amelyek messze a legnagyobb munkáltatók a régióban. Kívánatos továbbá önfoglalkoztatáson és minőségi munkahelyeken alapuló mechanizmusok bevezetése az informális gazdaságból a formális gazdaságba való átmenet érdekében.

5.4. Az EGSZB a fiatalok oktatását és szakképzését, valamint a földközi-tengeri Erasmus+ programokat prioritásként kezeli mint olyan foglalkoztatási lehetőséget, amely elősegíti az iskolából a munka világába való átmenetet. A digitális infrastruktúra prioritás a régió számára, és a digitalizáció által – a távmunka formájában – a munkára gyakorolt hatás nagyobb önállóságot biztosít a munkavállalók számára, és egyensúlyt teremt a szakmai és magánélet között ([5]).

5.5. A kiberbiztonsággal kapcsolatos együttműködés elmélyítésére és a digitális technológia bűnüldözésben való, „az emberi jogok és a polgári szabadságjogok teljeskörű tiszteletben tartása mellett" történő hasznosítására irányuló cél aggodalomra ad okot, tekintettel arra, hogy korábban nem volt átlátható az emberi jogok tiszteletben tartása a régióban.

6. **Béke és biztonság**

6.1. A térséget továbbra is felforgató belső konfliktusok és regionális viták (Nyugat-Szahara, Líbia, Izrael/Palesztina, Szíria) komoly kihívást jelentenek. A közlemény hangsúlyozza, hogy az új kezdeményezések elindításához fontos az Izrael és egyes arab államok közötti kapcsolatok normalizálása. Az EGSZB úgy véli, hogy a különböző kultúrák és civilizációk közötti társadalmi párbeszéd és a kölcsönös tisztelet a régió békéjének, stabilitásának és közös jólétének az alapja.

6.2. A szélsőségesség, a radikalizálódás, a kiberbűnözés és a szervezett bűnözés elleni küzdelem során tiszteletben kell tartani a jogállamiságot és különösen az emberi jogokat. A szükségállapot egy rendkívüli intézkedés, amelynek során a polgárok alapvető jogait továbbra is teljes mértékben tiszteletben kell tartani.

6.3. A közlemény az EU és az európai szomszédságpolitika déli partnerországai közötti rendőrségi és igazságügyi együttműködés megerősítését ígéri, többek között az EU és az egyes déli szomszédok között kötendő együttműködési megállapodásokra irányuló tárgyalásokkal. Mivel az együttműködés hosszú múltra tekint vissza, a közös megközelítések szempontjából előrelépésnek tekinthető az a nyilatkozat, hogy az EU együtt fog működni „a déli partnerekkel annak érdekében, hogy bűnüldözési és igazságszolgáltatási rendszereik megfeleljenek a magas szintű adatvédelmi normáknak és tiszteletben tartsák az emberi jogokat".

7. **Migráció és mobilitás**

7.1. A közlemény migrációkezelésre vonatkozó rendelkezései felvetik annak lehetőségét, hogy a pénzügyi támogatás – legalábbis részben – az ezen a területen folytatott együttműködéstől függhet. Az EGSZB támogatja, hogy az EU tevékeny szerepet vállaljon az irreguláris migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kiváltó okainak felszámolásában a Covid19 által súlyosbított konfliktusok és társadalmi-gazdasági kérdések megoldása révén, olyan egyedi megoldásokkal, amelyek igazodnak a dél-mediterrán partnerek igényeihez. A migráció területén folytatott együttműködés alapja az emberi jogok (Genfi Egyezmény) tiszteletben tartása. Ha a partner nem hajlandó az együttműködésre, azt csak „ösztönzőkkel" lehet ellensúlyozni ([6]).

7.2. A közlemény azt javasolja, hogy támogassák az EU új migrációs és menekültügyi paktumában bemutatott tehetséggondozási partnerségeket. Az új eszköz láthatólag a harmadik országokkal folyatott együttműködés előmozdítására törekszik. Ez teret nyithat a szakképzés, az üzleti hálózatok, a régiók közötti értékláncok és a körkörös migráció összekapcsolására, ami a Földközi-tenger mindkét partján élő emberek és gazdaságok javát szolgálja. Ezeket a terveket mindenesetre össze kell egyeztetni azzal az igénnyel, hogy a partnerországokban elegendő szakképzett munkaerő maradjon, ami elengedhetetlen ezen országok fenntartható gazdasági fejlődéséhez.

([5]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *A kkv-k digitalizációja a földközi-tengeri régióban* című tájékoztató jelentésének (REX/519) 1.12. és 2.2.7. pontja.

([6]) Interjú Gerald Knaus migrációs szakértővel: https://www.dw.com/de/knaus-eu-migrationspakt-ist-unrealistisch/a-55058035.

8. **A zöld átállás: az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia, az energiaügy és a környezetvédelem**

8.1. A közlemény elismeri, hogy a déli szomszédság lehetőségeket kínál a megújuló energiák, különösen a nap- és szélenergia, valamint a hidrogéntermelés fejlesztésére, amelyet „új stratégiai prioritásnak" tekint. A lehetőségek egyértelműen összefüggenek az európai zöld megállapodással, valamint azzal, hogy a fenntartható fejlődés prioritásait egyre inkább beépítik a nemzetközi globális együttműködésbe. Ebben az összefüggésben az EGSZB rámutat arra, hogy a nagy (nemzetközi) projektek mellett alapvető fontosságú a közvetlen helyi társadalmi-gazdasági hatással bíró projektek támogatása is.

8.2. Az európai zöld megállapodásra vonatkozó felhívást úgy kell alkalmazni, hogy az különösen előnyös legyen a mezőgazdaság számára, amely az EU-n kívüli országok többségének gazdasága szempontjából alapvető fontosságú ágazat, és hogy a Földközi-tenger újrafelfedezését és védelmét célzó kezdeményezéseket indítsanak el. A kék gazdaság hatékony eszközt kínál a földközi-tengeri térség közös javainak kezelésére, és az EGSZB kiemeli, hogy át kell tekinteni az Unió a Mediterrán Térségért miniszteri nyilatkozatát, amely a Földközi-tenger nyugati medencéjének fenntartható kék gazdaságáról szól.

8.3. Az EGSZB különösen relevánsnak tartja a MedECC által a Földközi-tenger térségében készített, az Unió a Mediterrán Térségért által finanszírozott első értékelési jelentés következtetéseit az éghajlatváltozás és a környezeti változások hatásairól és azok térségen belüli következményeiről. E jelentés előtérbe helyezi a fenntarthatósággal és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciával kapcsolatos közös kihívásokkal szembesülő két part közös együttműködési területeit, hogy megkönnyítse a zöld, kék és körforgásos gazdaságra való átállást a térségben.

9. **Nemek közötti egyenlőség és a nők jogai, az LMBTIQ+ személyek és a fogyatékossággal élő személyek a Földközi-tenger két partján**

9.1. Európában a szélsőjobboldali nacionalista mozgalmak, a déli parton pedig a konzervatív és iszlamista mozgalmak – mindkettő a hagyományos és a vallási nyelvezetet használva – az utóbbi időben egyre inkább fellépnek a nemek közötti egyenlőség ellen.

9.2. Az EGSZB üdvözli az Unió a Mediterrán Térségért arra irányuló kezdeményezését, hogy konkrét mutatók formájában önkéntes nyomonkövetési mechanizmusokat hozzon létre a régió kormányai által a nemek közötti egyenlőség normáira vonatkozóan tett kötelezettségvállalások kapcsán.

9.3. A Covid19-világjárvány csak súlyosbította a helyzetet. Először is, az illiberális és autokratikus kormányok, élve az alkalommal, folytatták a nők jogai és az LMBTIQ+ jogok elleni támadásaikat. Másodszor, a világjárványra válaszul hozott különböző kormányzati intézkedések ténylegesen rontották a nők, az LMBTIQ+ személyek és a fogyatékossággal élők életkörülményeit, ami elengedhetetlenné teszi az e csoportok jogainak és társadalmi-gazdasági, polgári és politikai részvételének védelmét célzó kezdeményezések előmozdítását.

9.4. Az Európai Uniónak fokoznia kell a helyi szintű erőfeszítéseit és együttműködését annak biztosítása érdekében, hogy az LMBTIQ+ személyek alapvető jogait kivétel nélkül tiszteletben tartsák, hogy sehol ne lehessen büntetőeljárás alá vonni őket, és hogy megerősítsék részvételüket a közéletben ([7]).

9.5. Bár számos partnerország aláírta a fogyatékossággal élők jogairól szóló ENSZ-egyezményt, még mindig nagy szükség van a fogyatékossággal élők élethelyzetének javítására. Ezért az Európai Uniónak különös elkötelezettséget kell tanúsítania a fogyatékossággal élő személyek ENSZ-egyezményben meghatározottak jogainak érvényesítése iránt.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([7]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *Egyenlőségközpontú Unió: az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégia (2020–2025)* című véleményének 1.11. pontja, (HL C 286., 2021.7.16., 128. o.).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása – Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia

(COM(2021) 82 final)

(2021/C 374/14)

Előadó: **Dimitris DIMITRIADIS**

Társelőadó: **Kęstutis KUPŠYS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.3.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.6.23.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.7.7.
Plenáris ülés száma:	562.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	229/3/12

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – a klímasemlegességre és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességre vonatkozó cél 2050-ig történő megvalósításának irányába tett döntő lépésként – határozottan támogatja az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégiát. Kívánatosnak tartotta volna azonban, hogy a tervezett cselekvési területeket ne csak általánosságban vázolják fel, hanem konkrét példákkal is tisztázzák. Az embereknek világosabb leírást kell kapniuk arról, hogy milyen változások jelentkezhetnek.

1.2. Továbbra is fennáll annak a kockázata, hogy az éghajlattal összefüggő, egyre gyakoribb és intenzívebb szélsőséges időjárási hatások miatt gazdasági károk keletkeznek, és emberek halnak meg. Ugyanilyen fontos annak kockázata, hogy az éghajlatváltozás hatásai és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló erőfeszítések egyaránt súlyosbíthatják a meglévő egyenlőtlenségeket. A méltányosságra összpontosító alkalmazkodás ezért alapvető fontosságú az európai polgárok életének, foglalkoztatásának és megélhetésének védelme érdekében, különös tekintettel a kiszolgáltatottabbakra, akiket jellemzően súlyosabban érint az éghajlatváltozás.

Az igazságos átmenet keretében kulcsszerepet játszanak a civil társadalmi szervezetek. Különösen a szociális partnerek bevonásáról fontos gondoskodni, hogy a munka világában sikeresek legyenek az alkalmazkodást szolgáló intézkedések, és a szociális párbeszéd, valamint a kollektív tárgyalások segítségével fenn lehessen tartani a tisztességes munkakörülményeket.

1.3. A stratégia végrehajtását, valamint az európai zöld megállapodást egy rendszerszintű megközelítésre kell alapozni, és arra kell törekedni, hogy egyszerre több célkitűzést valósítsunk meg, továbbá olyan szakpolitikai eszközöket és technológiai megoldásokat mozdítsunk elő, amelyek a gazdaság különböző ágazataiban alkalmazhatók.

1.4. Az EGSZB különösen azt szorgalmazza, hogy helyezzenek „egyenlő hangsúlyt” a hatások mérséklésének és az alkalmazkodásnak a finanszírozására. Döntő jelentősége van annak, hogy a klímapolitikai intézkedések minden szinten összekapcsolják a hatásmérséklési és alkalmazkodási stratégiákat.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy egyedi alkalmazkodási iránymutatásokra, célokra és nyomonkövetési eszközökre, referenciaértékekre és mutatókra van szükség ahhoz, hogy átláthatóságot biztosítsunk a források elosztásával kapcsolatban, elősegítsük az éghajlatváltozás hatásainak előrejelzését és kezelését, valamint értékeljük az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén elért haladást, és ezzel egyidejűleg kialakítsuk az ilyen eszközök használatához szükséges helyi, nemzeti és regionális kapacitásokat.

1.6. Az EGSZB a természetalapú megoldásokat, a biogazdaságot és a körforgásos gazdaságra való átállást az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás alapvető megközelítéseinek tekinti, egyúttal pedig lehetőségnek az EU környezeti és társadalmi szempontból is fenntartható helyreállítására.

1.7. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az alkalmazkodási politikával kapcsolatos jövőbeli munkája során törekedjen arra, hogy jobban összehangolja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás politikáját az éghajlati igazságossággal. Az EGSZB elismeri, hogy az éghajlatváltozás eltérő társadalmi, gazdasági, közegészségügyi és egyéb káros hatásokkal járhat a közösségekre nézve, és támogatja, hogy a meglévő egyenlőtlenségeket egyértelműen, hosszú távú hatásmérséklési és alkalmazkodási stratégiákkal kezeljék, hogy senki se maradjon le.

1.8. Ahhoz, hogy támogassa a vállalkozásokat saját alkalmazkodásukban és arra irányuló erőfeszítéseikben, hogy alkalmazkodási megoldásokat biztosítsanak a társadalom számára, az EU-nak továbbra is biztosítania és ösztönöznie kell azokat a feltételeket, amelyek a fenntartható fejlődést fokozó innovációt, beruházásokat és kereskedelmet tesznek lehetővé. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak és az azzal kapcsolatos költségeknek az uniós iparpolitikának is szerves részét kell képezniük.

1.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás és a halászat a leginkább érintett ágazatok közé tartoznak, ugyanakkor hozzájárulhatnak az alkalmazkodási megoldásokhoz, a szénmegkötéshez és az élelmezésbiztonsághoz. E szektorok támogatása érdekében intenzív kutatásra és innovációra van szükség, de azt is honorálni kell, amikor ezek az ágazatok igazoltan hozzájárulnak a szén-dioxid-kibocsátás csökkentéséhez.

1.10. Az éghajlati katasztrófák miatti éves átlagos gazdasági veszteségek több százmilliárd dollárt tesznek ki. A katasztrófák emberi költségeiről szóló ENSZ-jelentés („Human Costs of Disasters") is aggasztó képet mutat: „a 2000 és 2019 közötti időszakban 7 348 súlyos katasztrófaesemény történt, amelyek 1,23 millió ember életét követelték, 4,2 milliárd embert érintve (többüket többször is), ami világszerte mintegy 2,97 billió dolláros gazdasági veszteséget okozott". Az alkalmazkodás finanszírozására több uniós finanszírozási forrás is rendelkezésre áll, így az európai zöld megállapodás költségvetése, a többéves pénzügyi keret és a Next Generation EU. Az EGSZB a különféle választási lehetőségek pontosítását kéri, valamint gyakorlati szinten felhasználóbarát eljárásokat szorgalmaz annak biztosítása érdekében, hogy megfelelő időben hozzá lehessen férni a finanszírozási eszközökhöz. Emellett a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának megszüntetése és zöld adóreformok végrehajtása jelentős forrásokat szabadíthatna fel az állami költségvetésekből, megszüntethetné a rendszerszintű következetlenségeket, és új bevételeket teremthetne az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás finanszírozásához. Az EGSZB nehezményezi, hogy még mindig nem terjesztettek elő konkrét ütemtervet a környezetre káros támogatások eltörléséről.

1.11. Az EGSZB olyan intézkedéseket is szorgalmaz, amelyek a fosszilis tüzelőanyagok ágazatába történő beruházásokat teszik a legkevésbé kedvező stratégiává a pénzügyi intézmények számára, és ösztönzőket nyújtanak arra, hogy a magántőke-forgalmat az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését és az ahhoz való alkalmazkodást támogató tevékenységekhez csoportosítsák át. Ez az EU-n belüli és kívüli beruházások szempontjából is fontos; annak érdekében pedig, hogy a fenntartható finanszírozás terén globális normaalkotóvá válhasson, az Európai Bizottságnak magasra kell tennie a mércét, és tudományosan megalapozott és technológiasemleges elveket kell követnie, ideértve az uniós taxonómiát.

1.12. A stratégia elismeri, hogy további nemzetközi finanszírozásra van szükség az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén, többek között állami forrásokból; mindazonáltal az EGSZB annak tisztázására kéri az Európai Bizottságot, hogy pontosan miként számolja fel a leginkább veszélyeztetett országok, közösségek és ágazatok előtt a finanszírozáshoz való hozzáférés terén fennálló akadályokat, és hogyan fogja beépíteni a nemek integrációjára és az egyenlőtlenségek kezelésére vonatkozó javaslatokat regionális és helyi szinten.

1.13. Az EU-nak kiemelt figyelmet kell fordítania a nemzetközi együttműködés különféle formáira – beleértve a beruházási, kereskedelmi és innovációs partnerségeket – az alkalmazkodási intézkedések fokozása érdekében globális szinten és különösen a fejlődő országokban.

1.14. Az EGSZB összességében úgy látja, hogy a stratégia megteremti egy olyan, jogilag kötelező erejű kezdeményezés alapját, amely szerint a tagállamoknak nemzeti terveket és stratégiákat kell kidolgozniuk az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra. Az európai klímarendelet fontos szerepet fog játszani abban, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos, kötelező erejű szakpolitikák megvalósuljanak.

1.15. A helyi és regionális önkormányzatokat – mint a legtöbb alkalmazkodási kezdeményezés végrehajtó hatóságait – elegendő forrással kell támogatni ahhoz, hogy fejleszthessék kapacitásaikat erre irányulóan, többek között az alkalmazkodási politika kialakítása terén.

2. **Háttér**

2.1. Az Európai Bizottság 2021. február 24-én elfogadta az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégiáját ([1]). Az új stratégia felvázolja, hogy az Európai Unió hogyan tud alkalmazkodni az éghajlatváltozás hatásaihoz, és hogyan válhat 2050-re ellenállóvá az éghajlatváltozással szemben.

2.2. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a fontos politikák megalkotásának irányába tett döntő lépésként üdvözli az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégiát, amelynek négy fontos célkitűzése van: Európa alkalmazkodásának okosabbá, gyorsabbá és szisztematikusabbá tétele, valamint a nemzetközi fellépés fokozása az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén.

2.3. A stratégiában az alkalmazkodás okosabbá tétele azt jelenti, hogy „gazdagítják az ismereteket, és javítják az adatok elérhetőségét, ugyanakkor kezelik az éghajlatváltozásból fakadó bizonytalanságot; több és jobb adatot szolgáltatnak az éghajlati kockázatokról és veszteségekről, valamint a Climate-ADAPT platformot az alkalmazkodás mértékadó európai platformjává teszik". A szisztematikusabb alkalmazkodás azt jelenti, hogy „az alkalmazkodási stratégiák és tervek javításán keresztül támogatják a szakpolitika kialakítását a kormányzás, a társadalom és a gazdaság minden szintjén és minden ágazatban, beépítik az éghajlatváltozással szembeni rezilienciát a makroköltségvetési politikába, és előmozdítják a természetalapú alkalmazkodási megoldásokat". Az alkalmazkodás felgyorsítása minden területen azt jelenti, hogy „felgyorsítják az alkalmazkodást segítő megoldások fejlesztését és bevezetését, csökkentik az éghajlattal összefüggő kockázatokat, megszüntetik az éghajlatváltozással szembeni védelmi rést, és biztosítják az édesvíz rendelkezésre állását és fenntarthatóságát".

2.4. Az éghajlati katasztrófák miatti éves átlagos gazdasági veszteségek több százmilliárd dollárt tesznek ki. A jelentések ([2]) szerint amennyiben a kibocsátások alakulása fenntartja a jelenlegi irányt, Dél-Európa egyes részein várhatóan kétévente egyszer rendkívüli hőség várható, és az esővízzel táplált kukorica terméshozamai várhatóan 50 %-kal csökkennek. Ezek az eltérő hatások a konvergencia helyett sokkal inkább további eltérések kialakulásához járulhatnak hozzá az EU-ban. A Covid19-világjárvány bebizonyította, hogy kiemelten fontos, hogy megértsük és integráljuk a környezetvédelmi és a közegészségügyi menetrend közötti kapcsolatot a politikai döntéshozatalban, szem előtt tartva, hogy a biológiai sokféleséget fenyegető veszélyek leküzdése hozzájárulhat a zoonózisok okozta jövőbeli betegségek és világjárványok kockázatának csökkentéséhez, és felismerve azt, hogy a világjárvány utáni helyreállítást és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó intézkedések célkitűzése azonos: a jövőbeni kihívásokkal szembeni reziliencia ([3]).

2.5. A stratégiáról kidolgozott EGSZB-vélemény a civil társadalom szempontjával kívánja kiegészíteni a stratégia célkitűzéseit és az azt alátámasztó intézkedéseket.

3. **Általános észrevételek**

3.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy mind az éghajlatváltozás mérséklésére, mind pedig az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló stratégiáknak elő kell mozdítaniuk a fenntartható fejlődési célok, az európai zöld megállapodás, az európai klímarendelet és az európai éghajlati paktum közös végrehajtását, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozását és végrehajtását. Az EGSZB határozottan támogatja az Európai Bizottság éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégiáját, amelyet 2021. február 24-én fogadtak el.

3.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló intenzív intézkedések ellenére sürgős és tartós alkalmazkodásra van szükség. Továbbra is fennáll annak a kockázata, hogy az éghajlattal összefüggő, egyre gyakoribb és intenzívebb szélsőséges időjárási hatások miatt gazdasági károk keletkeznek, és emberek halnak meg. Ugyanilyen fontos annak kockázata, hogy az éghajlatváltozás hatásai és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló erőfeszítések egyaránt súlyosbíthatják a meglévő egyenlőtlenségeket. Az alkalmazkodás létfontosságú lesz az európai polgároknak a biztonsághoz, a tisztességes munkához és a reziliens megélhetéshez kapcsolódó emberi jogai védelme érdekében.

3.3. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság aggodalmát az éghajlatváltozásból eredő egészségügyi kockázatokat illetően, és ebből következően egyetért azzal, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás európai platformja (Climate-ADAPT) révén jobban meg kell érteni azokat. Bizonyított ugyanakkor – mint ahogy arra az Egészségügyi Világszervezet ([4]) és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség ([5]) rávilágított – hogy a környezetszennyezésnek és a környezetromlásnak egyenlőtlen hatása van a szociálisan hátrányos helyzetű közösségekre és a kiszolgáltatott csoportokra. A környezeti egyenlőtlenség fogalmát ezért – az éghajlatváltozás társadalmi dimenziójának figyelembevételével – be kell építeni az Unió szakpolitikáiba.

([1]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN.
([2]) https://www.eea.europa.eu//publications/climate-change-impacts-and-vulnerability-2016.
([3]) https://covid19commission.org/enhancing-global-cooperation.
([4]) WHO Európa, 2019, Environmental health inequalities resource package [A környezeti hatásokból eredő egészségügyi egyenlőtlenségek kezelésére szolgáló források csomagja] Európai Regionális Iroda, Koppenhága.
([5]) 21/2019. sz. EEA-jelentés.

3.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a megfelelő intézkedések meghozatala esetén az alkalmazkodás mindenki számára előnyös hatásokat eredményez az éghajlatváltozás miatti veszteségek elkerülése, a gazdasági haszon előállítása, a társadalmi igazságosság növelése és a környezetbiztonság javítása szempontjából.

3.5. Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia végrehajtására, valamint az európai zöld megállapodásra egy rendszerszintű megközelítés részeként kell tekinteni, és arra kell törekedni, hogy több célkitűzést valósítsunk meg, továbbá olyan szakpolitikai eszközöket és technológiai megoldásokat mozdítsunk elő, amelyek a gazdaság különböző ágazataiban alkalmazhatók. Ezért átfogó, rendszerszintű elemzésre, a végrehajtásához pedig megfelelő eszközökre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy egyszerre tudjunk foglalkozni több célkitűzéssel.

3.6. Az EGSZB úgy véli, hogy egyedi alkalmazkodási iránymutatásokra, célokra és nyomonkövetési eszközökre, referenciaértékekre és mutatókra van szükség ahhoz, hogy elősegítsék az éghajlatváltozás hatásainak előrejelzését és kezelését, valamint értékeljék az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén elért haladást.

3.7. Az EGSZB megállapítja, hogy a természetalapú megoldások, a biogazdaság és a körforgásos gazdaságra való átállás az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás alapvető megközelítései, és utal a biogazdaságról ([6]) és a körforgásos gazdaságról ([7]) szóló korábbi véleményeire. Emellett a fenntartható erdő-, talaj- és vízgazdálkodási gyakorlatok az alkalmazkodást és a hatások mérséklését is szolgálják, továbbá megteremtik az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens, klímasemleges és fenntartható élelmiszer- és biomassza-termelés alapjait.

3.8. Az EGSZB szorgalmazza, hogy helyezzenek „egyenlő hangsúlyt” a hatások mérséklésének és az alkalmazkodásnak a finanszírozására. Döntő jelentősége van annak, hogy a klímapolitikai intézkedések minden szinten összekapcsolják a hatásmérséklési és alkalmazkodási stratégiákat, és az EGSZB további lépéseket szorgalmaz ezen elv biztosítása érdekében, hiszen az éghajlatváltozás mérséklése az éghajlati válság elmélyülésével szemben, a jövőbeli generációk számára nyújt védelmet, míg az alkalmazkodás a jelenlegi és a jövőbeli generációkat védi a már létező éghajlatváltozás által okozott szélsőséges időjárási jelenségektől. Az uniós költségvetés éghajlat-politikai nyomon követésre szolgáló módszertanát úgy kell módosítani, hogy kifejezetten különbséget tegyen az alkalmazkodást és a mérséklést célzó kiadások között.

3.9. Például az uniós tagállamoknak tájékoztatniuk kell a nemzeti energia- és klímatervek felülvizsgálatával megbízott hatóságokat arról, hogy az EU fokozott éghajlati törekvései és a Covid19 hatása miatt az alkalmazkodási és hatásmérséklési stratégiáknak ugyanolyan hangsúlyt kell kapniuk. A városokat és önkormányzatokat is be kell vonni és támogatni kell – esetleg a Polgármesterek Szövetségén keresztül –, hogy az alkalmazkodást beépíthessék a hatásmérséklést célzó terveikbe, és szinergiákat hozhassanak létre.

3.10. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a szóban forgó alkalmazkodási pályák közös megtervezéséhez és fejlesztéséhez olyan megközelítésre van szükség, amely bevonja az érdekelt feleket. Ezeket a terveket közösen, az idevágó hatásmérséklési pályákkal integrálva kell megtervezni, mivel az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás összefonódik, és hatással van egymásra. Az alkalmazkodási tevékenységeket támogató kapacitásépítést és szemléletformálást kell előirányozni minden érintett érdekelt félre, így a fiatalokra irányulóan is. A fiatalok és különösen a gyermekek számára kulcsfontosságú lesz, hogy az oktatási rendszer fokozottan igazodjon a most zajló „negyedik ipari forradalom” foglalkoztatási igényeihez.

3.11. A gazdasági és környezeti szempontokat figyelembe véve az alkalmazkodási politikák esetleges kedvezőtlen társadalmi hatásainak mérséklése elengedhetetlen ahhoz, hogy biztosítani lehessen a stratégia végrehajtásának széles körű támogathatóságát. Az EGSZB szorgalmazza, hogy vegyenek fontolóra további egyedi intézkedéseket, amelyek az érdekelt felek veszélyeztetett csoportjait – különösen a nem és életkor szerinti, valamint kisebbségi csoportokat – célozzák.

3.12. Az EGSZB megjegyzi, hogy az alkalmazkodással kapcsolatos innováció és annak megvalósítása türelmes, hosszú távú és stratégiai finanszírozást igényel, az államnak pedig fontos vállalkozói szerepet kell betöltenie e türelem elősegítése érdekében. Az EU szén-dioxid-mentesítési politikáival kapcsolatos költségeket minimálisra kell csökkenteni, és meg kell osztani a különböző ágazatok között annak elkerülése érdekében, hogy méltánytalan arányú pénzügyi teher sújtsa az alacsony jövedelmű lakossági csoportokat és a kiszolgáltatott közösségeket. Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Megoldásokkal Foglalkozó Hálózatának (SDSN) európai jelentése ([8]) szerint megfelelő ellenintézkedéseket kell hozni, hogy elkerülhető legyen az egyenlőtlenségek növekedése, és biztosítható legyen a fenntarthatósági átmenet szélesebb körű támogatása.

([6]) HL C 440., 2018.12.6., 45. o.; HL C 240., 2019.7.16., 37. o.; HL C 47., 2020.2.11., 58. o.; HL C 110., 2019.3.22., 9. o.

([7]) HL C 264., 2016.7.20., 98. o.; HL C 230., 2015.7.14., 99. o.; HL C 14., 2020.1.15., 29. o.; HL C 367., 2018.10.10., 97. o.; HL C 345., 2017.10.13., 102. o.

([8]) https://www.unsdsn.org/the-future-europe-wants-a-green-and-digital-job-based-and-inclusive-recovery-from-covid-19-pandemic

3.13. Több uniós forrás is rendelkezésre áll az alkalmazkodás finanszírozásához. Az EGSZB a különféle választási lehetőségek pontosítását kéri, valamint felhasználóbarát eljárásokat szorgalmaz annak biztosítása érdekében, hogy gyakorlati szinten a szereplők megfelelő időben hozzáférjenek a finanszírozási eszközökhöz.

3.14. Tovább kell erősíteni az alkalmazkodási politikákkal kapcsolatos pénzügyi eszközök fejlesztését és felhasználását (támogatások, hitelcsereügyletek, alkalmazkodási kötvények, az erdőirtásból és -pusztulásból származó kibocsátás csökkentése/REDD stb.). A stratégia globális törekvéseinek fokozása érdekében alapvető fontosságú az olyan új potenciális eszközök alkalmazásának megvitatása és ösztönzése, mint amilyen például az éghajlati fellépésért cserébe nyújtott adósságkönnyítés, hogy ezzel is biztosítsák a tőkemozgást azokban az országokban, ahol azonnal fellépésre van szükség.

3.15. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy az éghajlatváltozással összefüggő természeti katasztrófákkal kapcsolatos kockázatokat és komoly bizonytalanságokat (amikor az események valószínűsége nem ismert) integrálni kell a makroköltségvetési politikák megtervezéséhez használt modellekbe és eszközökbe.

3.16. A stratégiát egy olyan tervnek kell követnie, amely világosan be tudja mutatni a stratégia európai, nemzeti, regionális és helyi szintű végrehajtásának ütemét, beleértve azt is, hogy miként lehet a gazdaság és a társadalom különböző szektorait támogatni az éghajlati kockázatok megismerésében és kezelésében, különös tekintettel a leginkább kiszolgáltatott ágazatokra és közösségekre.

3.17. Az alkalmazkodási intézkedések és a Covid19 utáni helyreállítási programok összehangolása elengedhetetlen a világjárvány alatti és a világjárvány utáni szakaszban.

4. **Részletes megjegyzések**

Uniós szintű intézkedések

4.1. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy törekedjen arra, hogy jobban összehangolja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás politikáját az éghajlati igazságossággal. Senkit sem hagyhatunk magára az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívások kezelése során, és először a legkiszolgáltatottabbak szükségleteivel kell foglalkoznunk, akik gyakran a legkevésbé vannak felkészülve, és sok esetben a legkevésbé felelősek az éghajlat jelenlegi helyzetéért.

4.2. Európán belül az éghajlatváltozás más és más hatást gyakorol majd az egyes földrajzi régiókra. A politikai válaszreakcióknak és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási törekvéseknek ezért figyelembe kell venniük ezeket a különbségeket és a különböző régiók sajátosságait.

4.3. Alapvető fontosságú, hogy az alkalmazkodási stratégiák irányításához helyi sebezhetőségi mutatókat (VI) vezessünk be, amelyeket három dimenzióban kell kidolgozni: földrajzi vagy regionális sebezhetőség, ágazati vagy gazdasági sebezhetőség és társadalmi sebezhetőség.

4.4. Az alkalmazkodási projektek jelenlegi struktúrája gyakran inkább az éghajlatváltozás hatásaira összpontosít, nem pedig a sebezhetőség kiváltó okaira. Az EGSZB ezért azt szorgalmazza, hogy minden kapcsolódó uniós politikában, stratégiában és intézkedésben mélyrehatóan integrálják és általánosan érvényesítsék az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást.

4.5. Mindenekelőtt fontos befektetni a humán tőke megerősítésébe, vagyis a technológiai és társadalmi innovációk létrehozásának megkönnyítésébe, valamint abba, hogy ismereteket és eszközöket bocsássunk az európai polgárok rendelkezésére, hogy megfelelően felkészülhessenek az előttünk álló éghajlati kihívásokra. Különös figyelmet kell fordítani az alulreprezentált és marginalizálódott emberek oktatására és készségeire.

4.6. Az is fontos, hogy a vállalkozások eszközöket és támogatást kapjanak az éghajlatváltozás hatásainak felméréséhez és kezeléséhez. Az éghajlati hatások – közvetlenül vagy közvetve – minden ágazatot érintenek. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak és az azzal kapcsolatos költségeknek ezért az uniós iparpolitika szerves részét kell képezniük, és az állami támogatásoknál is figyelembe kell venni azokat.

4.7. A mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás és a halászat a leginkább érintett ágazatok közé tartoznak, ugyanakkor hozzájárulhatnak az alkalmazkodási megoldásokhoz, a szénmegkötéshez és az élelmezésbiztonsághoz. E szektorok támogatása érdekében intenzív kutatásra és innovációra van szükség, de azt is honorálni kell, amikor ezek az ágazatok igazoltan hozzájárulnak a szén-dioxid-kibocsátás csökkentéséhez. Az EGSZB szerint az európai alacsony szén-dioxid-kibocsátású állatifehérje-termelés fenntarthatóságának hosszú távú biztosítása érdekében sürgősen rugalmas, könnyen alakítható és gyors halászati gazdálkodási döntésekkel kell kezelni az óceánokban végbemenő, éghajlatváltozás okozta változásokat.

4.8. A digitalizáció számos lehetőséget kínál az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban, pl. a nyomon követésben, a modellezésben, a gyártásban és a kommunikációban, és ezt teljes mértékben ki kell aknázni. Megfelelő intézkedésekre van szükség az egész Unióra kiterjedő kritikus infrastruktúrák, például az energetikai, közlekedési és digitális hálózatok és rendszerek éghajlatváltozással szembeni rezilienciájának biztosításához is.

4.9. A természetalapú megoldások segítségül szolgálnak az EU számára abban, hogy alkalmazkodjon az új éghajlati helyzethez, és minimálisra csökkentse annak esetlegesen pusztító hatásait. Ezek lehetőséget kínálnak arra, hogy az EU fellendülése környezeti és társadalmi szempontból fenntartható módon menjen végbe. Az EGSZB éberséget kér annak biztosítása érdekében, hogy a helyi közösségek valóban részt vegyenek e megoldások bevezetésében és megtervezésében.

4.10. A fosszilis tüzelőanyagokból való tőkekivonásnak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásba történő befektetésekkel kell párosulnia. Az EGSZB ezért fontos eszköznek tartja a fenntartható finanszírozásra szolgáló uniós taxonómiát, amely lehetővé teszi, hogy az EU nagyratörőbbé váljon az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tekintetében. Ezenkívül a környezetvédelmi adók kiigazítása és a munka helyett a természeti erőforrások használatának megadóztatása egyaránt alkalmas lehet a rendszerszintű következetlenségek kiküszöbölésére, új bevételeket generálhat az alkalmazkodás finanszírozásához, valamint felgyorsíthatja a környezetkárosító tevékenységekből való tőkekivonást.

4.11. Az EGSZB tudomásul veszi a technikai vizsgálati kritériumok első csoportját annak meghatározására, hogy mely gazdasági tevékenységek járulnak hozzá lényeges mértékben az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz ([9]). Tudományosan megalapozott és technológiasemleges taxonómiai kritériumokat szorgalmaz, amelyek a fosszilis tüzelőanyagok ágazatába történő beruházásokat a legkevésbé kedvező stratégiává teszik a pénzügyi intézmények számára, és ösztönzőket nyújtanak arra, hogy a magántőke-forgalmat az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését támogató tevékenységekhez és az alkalmazkodási intézkedésekhez csoportosítsák át.

4.12. Az EGSZB összességében úgy látja, hogy a stratégia megteremti egy olyan, jogilag kötelező erejű kezdeményezés alapját, amely arra kötelezi a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki nemzeti terveket és stratégiákat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra.

Nemzeti és regionális/helyi szintű intézkedések

4.13. Mindenekelőtt a nemzeti szinten jelentkező tehetetlenséget kell legyőzni, méghozzá erős politikai irányítással és felelősségvállalással, valamint a civil társadalom aktív részvételének a segítségével. Ennek érdekében arra kell ösztönözni a tagállamokat, hogy a hosszú távú – 2050-re és az azt követő időszakra vonatkozó – szakpolitikai célkitűzéseik meghatározása során tulajdonítsanak kiemelt jelentőséget általában az európai zöld megállapodásnak és különösen az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás kérdéseinek. Ezenkívül kifejezett kiadási célokat kell meghatározni az alkalmazkodás terén, és átláthatóságra van szükség, hogy elkerülhető legyen a marginalizálódás az alkalmazkodás tekintetében. A tagállami költségvetések éghajlat-politikai nyomon követésre szolgáló módszertanát úgy kell módosítani, hogy kifejezetten különbséget tegyen az alkalmazkodást és a mérséklést célzó kiadások között.

4.14. Az EGSZB kulcsfontosságú jelentőséget tulajdonít annak, hogy a társadalom minden tagja átlássa és átérezze azt, hogy az alkalmazkodási intézkedések hogyan segítik őket egyéni életkörülményeik javításában és a jövőbeli kockázatok kezelésében. A nemzeti alkalmazkodási stratégiáknak ezért fokozottan támogatniuk kell a szociális biztonságot a küszöbön álló átállás véghezvitele érdekében.

4.15. Nagy hangsúlyt kell fektetni a zöldebb és reziliensebb termelési rendszerekre irányuló, korszerű innovációs és vállalati politikák végrehajtására, illetve olyan aktív munkaerőpiaci politikákra van szükség, amelyek középpontjában a munkahelyteremtés, az új készségek, a munkavállalók átképzése és képzése áll. Ezekkel lehet ugyanis nemzeti szinten elősegíteni a megfelelő alkalmazkodást. A megközelítésnek aktívan be kell vonnia a munkavállalókat a kapacitásépítési programok közös kialakításába.

4.16. Új beruházásokra van szükség a közszolgáltatások és az infrastruktúra terén, hogy olyan víz-, energia-, közlekedési és digitális rendszereket lehessen biztosítani, amelyek ellenállóak az éghajlatváltozással szemben. A megfelelő földhasználat-tervezésnek is kulcsszerepe van, mivel az alapozza meg az épületek sérülékenységének mérséklését a szélsőséges időjárási eseményekkel szemben.

4.17. A környezetvédelmi adók bevezetése és a környezetgazdálkodás egyéb gazdasági mechanizmusai esetében olyan méltányossági megfontolásokat kellene alkalmazni, amelyek támogatnák az éghajlatváltozás mérséklését, bevételeket teremtenének az alkalmazkodásra irányuló erőfeszítések támogatására, és enyhítenék e szakpolitikáknak az aránytalanul érintett csoportokra gyakorolt regresszív hatásait. Ugyanez érvényes a fosszilis tüzelőanyagok támogatására, hiszen annak

([9]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=COM:2021:188:FIN.

többször megígért megszüntetése jelentős forrásokat fog felszabadítani az állami költségvetésekből, amelyeket viszont az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra lehet fordítani. Az EGSZB nehezményezi, hogy bár már több mint 30 éve folyik a kérdésről a vita, még mindig nem terjesztettek elő ütemtervet a káros támogatások eltörléséről.

Nemzetközi együttműködés és az EU erősebb globális szerepe

4.18. Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság javaslatát, miszerint fokozni kell az éghajlatváltozással szembeni rezilienciát célzó nemzetközi fellépést, mivel egyetértünk az Európai Bizottság kijelentésével, miszerint „az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló törekvésünknek összhangban kell lennie az éghajlatváltozás mérséklésében betöltött globális vezető szerepünkkel".

4.19. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU-n kívül a legkevésbé fejlett országokat és a fejlődő kis szigetállamokat sújtják a leginkább az éghajlatváltozás hatásai, ráadásul ezek az országok kiszolgáltatottabbak a gazdasági sokkhatásokkal, az egyenlőtlenségekkel és a Covid19 okozta egészségügyi válsággal szemben.

4.20. Az EGSZB az EU-Afrika partnerségi stratégiával összhangban támogatja a leginkább veszélyeztetett afrikai országokkal folytatott munkát. Tovább kell támogatni az olyan programokat, mint például a Polgármesterek Szövetsége a szubszaharai Afrikában, amelyek lehetővé teszik a helyi és nemzeti szereplők számára, hogy együttműködjenek a mérséklést és alkalmazkodást célzó tervekben. Az Európai Bizottság utal a Világbank megállapítására, amely szerint az éghajlatváltozás csak a szubszaharai Afrikában akár 70 millió ember migrációját is kiválthatja 2050-ig, amelynek jelentős társadalmi, gazdasági és környezeti következménye lesz. A keleti partnerség együttműködési formátuma újabb platformot teremtene a közös fellépéshez.

4.21. A stratégia elismeri, hogy további nemzetközi finanszírozásra van szükség az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén, többek között állami forrásokból, és törekedni fog arra, hogy a külső fellépést támogató uniós eszközökön keresztül növelje az alkalmazkodás finanszírozását. Mindazonáltal az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot annak tisztázására, hogy pontosan miként számolja fel a globálisan a leginkább veszélyeztetett országok, közösségek és ágazatok előtt a finanszírozáshoz való hozzáférés terén fennálló akadályokat, és hogyan fogja beépíteni a nemek integrációjára és az egyenlőtlenségek kezelésére vonatkozó javaslatokat. Itt alapvető fontosságú az alkalmazkodás támogatásokon alapuló finanszírozása.

4.22. Rendelkezésre kell bocsátani a kutatáshoz és a kutatási eredmények gyakorlati felhasználásához szükséges erőforrásokat. Ebben a tekintetben különös figyelmet kell fordítani a déli országokra, amelyek számos ígéretes projektet hajtanak végre az éghajlatváltozás hatásainak leküzdése érdekében. Fontos biztosítani a szükséges pénzügyi és logisztikai támogatást ezekhez a projektekhez.

4.23. Annak érdekében, hogy az éghajlati célok érdekében magánfinanszírozást vonjunk be, különös hangsúlyt kell fektetni arra, hogy visszatartsuk a magán pénzügyi intézményeket az EU határain kívüli káros tevékenységek finanszírozásától, és ezeket a pénzügyi forrásokat az alkalmazkodási tevékenységekre csoportosítsuk át. Az EU-nak aktívan részt kell vennie az egységes taxonómia kialakítására irányuló nemzetközi együttműködésben, és fokoznia kell a fenntartható pénzügyi törekvések példaértékű kialakításában betöltött szerepét.

4.24. Az EGSZB úgy véli, hogy a globális válságokra adott válaszként a rezilienciaépítés támogatása érdekében az EU-nak a különböző tárgyalások során szilárd álláspontot kell képviselnie az alkalmazkodás finanszírozásával kapcsolatban. Az EU-nak támogatnia kell a hatásmérséklés és az alkalmazkodás finanszírozása közötti 50 %-os egyensúly elérését. Ezt úgy kell megvalósítani, hogy közben az idei COP26-ra is összpontosítsunk.

4.25. Az EBB csoportnak az európai klímabankra vonatkozó új ütemtervén alapuló alkalmazkodási cselekvési tervnek különös figyelmet kell fordítania az alkalmazkodással kapcsolatos beruházások ösztönzésére a fejlődő országokban, anélkül hogy súlyosbítanák az adósságok miatt kialakult kiszolgáltatottságot.

4.26. Az éghajlathoz való alkalmazkodás a kereskedelem és a közvetlen külföldi befektetések kérdése is. Az éghajlatváltozás érinti például a globális ellátási láncokat, a külföldi nyersanyagokhoz való hozzáférést és a logisztikát. A kockázatok ellenére az éghajlatváltozás lehetőséget kínál az uniós vállalkozások számára, hogy alkalmazkodási megoldásokat kínáljanak a globális piacok számára. Az uniós kereskedelempolitikának figyelembe kell vennie és meg kell könnyítenie a kockázatok kezelését és a lehetőségek kihasználását. A fejlődő országokkal kialakított partnerségekben a kereskedelemnek is helyet kell kapnia, ezzel is javítva az ilyen országok alkalmazkodási lehetőségeit.

4.27. Az EGSZB megjegyzi, hogy példátlan globális politikai lendületnek lehetünk tanúi. Európa vezető szerepe vitathatatlan: az európai zöld megállapodás volt az első, megfelelő ambíciójú és irányultságú, bejelentett politikai kötelezettségvállalás. Joe Biden elnök 2021 áprilisában tartott éghajlatváltozási csúcstalálkozója ([10]) figyelemre méltó siker volt, és fordulópontot jelent. Végre összefogást láthatunk a világ legnagyobb gazdaságai – az Egyesült Államok, Kína, az Európai Unió, Japán, az Egyesült Királyság, India, Kanada, Korea és Brazília – között a mélyreható dekarbonizáció célja érdekében. Az EGSZB szerint az EU-nak erre a lendületre kell építenie, és fokoznia kell a globális erőfeszítéseket, hogy előmozdítsa a Párizsi Megállapodás szellemében a klímaváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás érdekében vállalt törekvéseket.

A civil társadalmi szereplők szerepe

4.28. Az alkalmazkodás sikeres megvalósítása nem lehetséges a civil társadalmi szereplők aktív támogatása nélkül.

4.29. Az alkalmazkodási pályákat ezért az összes érintett érdekelt féllel közösen kell kidolgozni, ideértve a döntéshozókat, a munkáltatókat és munkavállalókat, a nem kormányzati szervezeteket, a pénzügyi szektort, a tudósokat és a technológiafejlesztőket. A civil társadalomnak nemzeti, regionális és – különös tekintettel az alkalmazkodási politikák helyi jellegére – helyi szinten szerepet kell vállalnia a tervezés és a végrehajtás minden szakaszában.

4.30. A stratégiának elő kell mozdítania és figyelemmel kell kísérnie a szociális partnerek részvételét is a különböző ágazatokban európai szinten és az összes tagállamban, erős két- és háromoldalú szociális párbeszédet kell biztosítania, valamint adott esetben ösztönöznie kell a kollektív tárgyalásokat.

4.31. Ki kell dolgozni, be kell vezetni és alkalmazni kell az érdekelt felek szerepvállalását célzó eszközöket, ideértve azokat is, amelyeket a civil tudományok mozdítanak elő.

4.32. Az EGSZB megjegyzi, hogy jelentős pénzügyi forrásokat kell elkülöníteni annak érdekében, hogy működőképessé tegyék ezeket az eszközöket, ami megköveteli az eszközök tudományos megtervezését és a kapacitásépítésbe történő befektetést.

4.33. A civil társadalmi szervezetek fontos szerepet játszanak a társadalmi tudatosság növelésében is, többek között a fogyasztási szokásokkal, az energiafelhasználással és a közlekedés használatával, valamint a természetvédelemmel kapcsolatos témákban. Fontos szerepük van a társadalom mozgósítása, az éghajlatvédelmi üzenetek közvetítése és a társadalom tájékoztatása terén az arra vonatkozó döntések támogatása céljából, hogy mit lehetne tenni az éghajlatváltozás elleni küzdelem és az ahhoz való alkalmazkodás érdekében.

4.34. És ami a legfontosabb, a civil társadalmi szereplők azok, akik a gyakorlatban végrehajtják az alkalmazkodási intézkedéseket. Például az üzleti szereplők már számos alkalmazkodási intézkedés bevezetését megkezdték, mivel nekik fel kell készülniük a változásokra, például a termékek iránti kereslet, a beruházási és termelési feltételek, valamint a biztosítási jogosultság terén. A vállalkozások alkalmazkodási megoldásokat is kidolgoznak, és azt a társadalom rendelkezésére bocsátják. Ennek támogatása érdekében elő kell segíteni és ösztönözni kell az innovációt, a beruházásokat és a kereskedelmet.

4.35. A munkáltatók és a munkavállalók vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy azonosítsák az éghajlatváltozás következményei által kiváltott munkahelyi kihívásokat és kockázatokat, ideértve például a magas hőmérsékletnek, a természetes UV-sugárzásnak és az éghajlatváltozás által okozott egyéb egészségügyi és biztonsági veszélyeknek való kitettséget. Minden szinten be kell vonni őket az alkalmazkodási politikák kialakításába és végrehajtásába, különös tekintettel a munkakörülményekre.

4.36. Az anyagok, termékek és szolgáltatások fogyasztása közvetlen hatással van a természeti erőforrások kitermelésének mértékére és a kibocsátási szintekre, ami a bolygónk tűrőképességének más határait is érinti. A fogyasztói magatartás közvetlenül és közvetve is befolyásolhatja a kibocsátást és az erőforrás-felhasználást, és ezáltal az éghajlatváltozás mértékére is hatással van.

4.37. Az EGSZB azonban megjegyzi, hogy az aktív fogyasztói részvétel nem egy olyan eszköz, amely varázsütésre megold mindent, ahogy egyetlen partner bevonása sem az. Az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás mindenki tudatosságát és elkötelezettségét megköveteli a társadalomban, amit a kormányoknak és más politikai döntéshozóknak kell elősegíteniük. Mindenekelőtt a merész szakpolitikai fellépés és a gyors zöld átállás lesz a fenntartható fejlődés meghatározó mozgatórugója, ami különösen meghatározó lesz az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos fellépések sikere szempontjából.

Kelt Brüsszelben, 2021. július 7-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG

([10]) Joe Biden, az Amerikai Egyesült Államok elnöke és John Kerry, az éghajlatváltozással foglalkozó különmegbízottja összehívta a világ szén-dioxid-kibocsátásának 82 %-áért felelős, a világ népességének 73 %-át kitevő és a világ gazdasági teljesítményének 86 %-át adó gazdaságok vezetőit azzal a céllal, hogy kötelezettséget vállaljanak az éghajlatváltozással szembeni markáns fellépésre. Forrás: https://ourworldindata.org/co2-emissions.

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió
Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU